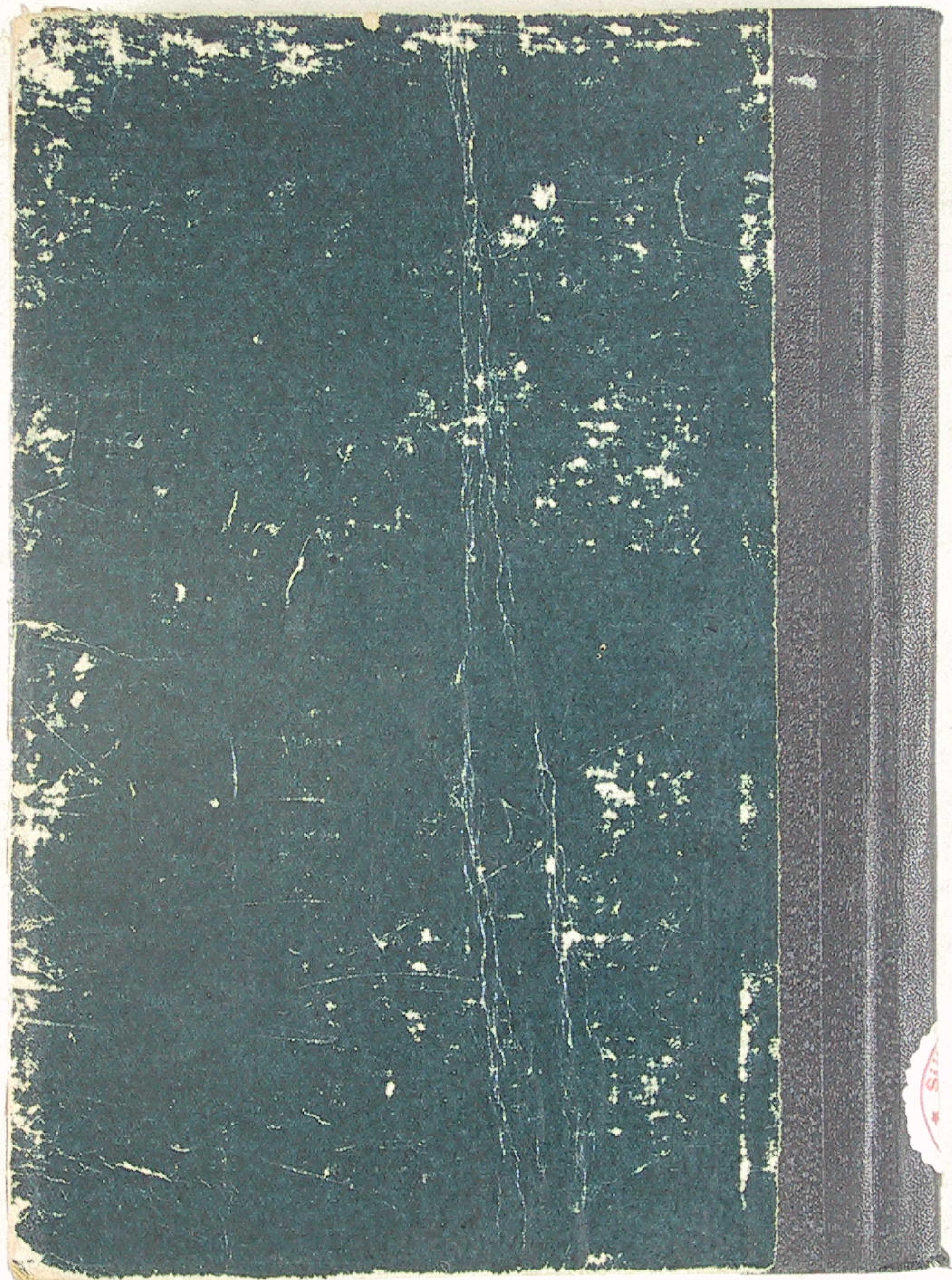

بو شماره شمرصرکی (شمسی) [illegible]

حساب 1

منظوری زاده حفیده سنك

وقفیه سی

حمد بی حد و ثنای بی عد اول صانع ذو الجلال که بوستان
کون مکانی انواع اثار ایله روشن و ریاض قلوب انسانی
انواع معارف ایله کلشن ایلدی و صلاة بی نهایه و تحف تحیات بی غایه
اول سید بلند پایه یه که صاحب قاب قوسین او ادنی و صدر نشین
بارگاه سبحان الذی اسری در و اصحاب کزین مقتدای راه
یقینلر در رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بعده بو بنده کمینه قلیل
البضاعه شمعی شمع فروز کنج قناعت بر کون اصحاب با صفا و یاران
با وفا ایله بوستان شیخ سعدی شیرازدن قدس الله العزیز مصاحبت
ایدرکن اثنای مکالمه ده سخن پرواز بلند پرواز یاراندن بری
لطفله خطاب ایدوب ایتدیکه بو کتاب اکر لسان ترکی ایله شرح و تقریر
و مشکلاری بیان و تحریر اولنسه غایت ایله معقول و نهایت مرتبه
احبابیمزک مقبولی اولوردی دیجک جملسی دخی مزبوره اتباع
ایدوب کما لله منت یوزنی کوستردکلرندن حقیر دخی اقدام ایله بحسب

بحسب المقدور معنای محصلهسی اوزره شرح اتمکه اقدام و اهتمام
ایتدم تا مولالر عین عنایتله نظر ایدوب واقع اولان خطالری صوب عذره
فقیر شکسته حالی لطفلرندن خیر دعادن فراموش ایتمیهلر در توحید
باری جل جلاله و عم نواله بنام خداوند جان آفرین جانی یرادیجی خداوند
نامی ایله باشلدم حکیم سخن در زبان آفرین ایله خداوندکه دلده سوز
یرادیجی حکیمدر خداوند بخشنده دستگیر دوشمشلرک الین
طوتیجی بیچارهلره ترحم ایدیجی خداونددر کریم خطابخش پوزش پذیر
عذر دیلیجلرک عذرین قبول ایدیجی صوچلولرک صوچین باغشلیجی کریمدر
عزیزی که هر کز درش سر بتافت بر عزیزدر که هر کمکه انک قپوسندن
باش چوردی بهر در که شد هیچ عزت نیافت هر قپویه که کیتدی
هیچ عزت بولمدی یعنی شول کمسنه که حقک طاعتندن اعراض ایلدی
هیچ عزت بولمدی زیرا عزیزک قپوسندن باش چوردی که عزت
بولمق اندن مخصوصدر ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین سر
پادشاهان گردن فراز جبار متکبر پادشاهلرک باشلری بدرگاه
او بر زمین نیاز اول اللهک درکاهنده احتیاج یری
اوزره در نه گردن کشان را بگیرد بفور نه بیونن چکیجلری فور
طوتر یعنی امرنه طاعت ایتمیلری فوری قهر ایلمز نه عذر آوران را براند
بجور نه عذر کتورنجیلری جور ایله سورر دو کونش یک قطره در بحر علم
ایکی عالم اول اللهک علمی دکزنده بر قطره در ان الله بکل شیء علیم

کنه بنید و پرده پوشد بحلم ٭ بنده لرینک کناهلرین کوروجی
حلم ایله پرده اورتر یعنی ستار العیوب اسمنک مقتضاسی اوزره
قوللرینک عیبلرینی ستر ایلر ٭ اکر خشم کیرد بکردار زشت ٭ اکر چه کن
عملکدن اوتوری اکا خشم دوته یعنی غضب ایله ٭ چو باز آمدی ماجری
در نوشت ٭ چونکه کیرو کلدک ماجری اوزرینه خط چکدی یعنی چونکه
اخلاص ایله توبه ایلیسر کناهلرینی عفو ایلدی ٭ وکر با پدر جنگ جوید کسی
اکر باباسیله جنک استینه برکمسه ٭ پدر بی کمان خشم کیرد وبسی ٭
باباسی شبهه سز اکا چوق غضب ایدر ٭ وکر خویش راضی نباشد ز خویش
اکر خصم خصمدن راضی اولمیه ٭ چو بیگانه کانش براند ز پیش ٭ انی یاد کبی حضورندن
سورر وکر بنده چابک نباید بکار ٭ اکر قول اشنده چابک کلمیه
عزیزش ندارد خداوندگار ٭ افندیسی انی عزیز طوتمز ٭ وکر بر رفیقان
نباشی شفیق ٭ اکر رفیقلرک اوزرینه شفقت ایدیجی اولمیه سن ٭ بفرسنگ
بگریزد از تو رفیق ٭ فرسنک ایله قجر سندن رفیق ٭ وکر ترک خدمت
کند لشکری ٭ اکر پادشاه قولی خدمتین ترک ایلیه ٭ شود شاه لشکر کش
ازوی بری ٭ لشکر چکیجی یعنی لشکر صاحبی شاه اندن بری وبعید اولور
ولیکن خداوند بالا و پست ٭ لکن یوکسک و الچاق صاحبی
بعصیان در رزق بر کس نبست ٭ عصیان سببی ایله رزق قپوسنی
کمسه اوزرینه باغلمدی ٭ ادیم زمین سفرهٔ عام اوست ٭ برین خوانی
اول اللهک دوکلی خلق ایچون قونلمش سفره سیدر ٭ برین

اینجک بر پدر شفیع الوری خواجه بعث ونشر ٭ قوبوک شفیعی در قیامت
کوننک اولو سیدر ٭ امام الهدی صدر دیوان حشر ٭ اهل هدانک یعنی مؤمنلرک
امامیدر قیامت کوننده دیوانک صدری یعنی صاحب صدری و صدر
نشیمنی در ٭ کلیمی که چرخ فلک طور اوست ٭ بر کلیم الله درکه چرخ
فلک انک طوریدر ٭ همه نورها پرتو نور اوست ٭ دوکلی نورلر
اول رسولک علیه السلامک نورینک شعله سیدر ٭ یتیمی که ناکرده
قرآن درست ٭ بر یتیمدر که قرآن عظیمی درست ایلمامش ایکن یعنی تمام
نازل اولمامش ایکن ٭ کتبخانهٔ چند ملت بشست ٭ بنیچه
ملتک کتبخانه سنی یودی یعنی مذهبلرینی محو ایدوب اصلا
اثر قومدی ٭ چو عزمش برآهیخت شمشیر بیم ٭ چونکه اول رسولک
عزمی یعنی اولو العزم اولمسی هیبت قلیجی عریان ایلدی یعنی اظهار نبوت
ایلدی ٭ بمعجز میان قمر زد دو نیم ٭ معجز ایله یعنی معجزه کوسترمک ایله
قمرک درمیانسنی ایکی پاره ایلدی قوله تعالی اقتربت الساعة وانشق القمر
چو صیتش در افواه گیتی فتاد ٭ چونکه اول رسولک ولادتی صداسی
جهان خلقنک اغزلرینه دوشدی ٭ تزلزل در ایوان کسری فتاد ٭
نوشیروانک کوشکنه زلزله دوشدی یعنی یقلدی ٭ بلا قامت
لات بشکست خرد ٭ لا اله الا الله کلمه سی ایله لاتک قامتنی
پاره پاره صدی یعنی پاره پاره ایلدی ٭ باعزاز دین آب عزی ببرد ٭
دینی عزت ایله عزینک صوینی الدی ٭ نه از لات وعزی برآورد گرد ٭

الحق لات و عزیدن نوز کتورمدی یعنی الحق انلری بوزمدی
که توریت و انجیل منسوخ کرد. توریتی ده انجیلی ده منسوخ ایلدی
شبی بر نشست از فلک برگذشت. بر کیجه بوفاری اوتوردی
یعنی معراجه گتدی فلکدن گجدی. بتمکین و جاه از ملک در گذشت
نه دخی قدر رتبه ملکدن گجدی. چنان گرم در ره قربت براند
قربت صحراسنده انجلیسن گرم سوردی یعنی تیز سوردیکه که در سدره
جبریل از و باز ماند. که حضرت جبریل سدره ده اوکا اندن گرو
قالدی. بر و گفت سالار بیت الحرام. کعبه شریفک اولوسی یعنی
حبیب اکرم علیه السلام اکه دیدی که ای حامل وحی بر تر خرام. که ای
وحی کتوریجی یوقارو رق صالن. چو در دوستی مخلصم یافتی
چونکه دوستلقده بنی صادق بولدک. عنانم ز صحبت چرا تافتی
بنیمله مصاحبتمدن عنان چوردک یعنی نه کرو قالدک. بگفتا
فراتر مجالم نماند. حضرت جبرائیل علیه السلام حبیب اکرمه جواب ویردی
ایتدی دخی یوقاری رک گتمکه مجالم قالمدی. بماندم که نیروی بالم
نماند. قالدم که زیرا قنادمک قوتی قالمدی. اگر یک سر موی برتر
پرم. اگر بر قیل اوجی دکلو یوقاررک اوچم. فروغ تجلی بسوزد
پرم. ذات حقک تجلی سنک شعله سی بنم قنادم یاندوررر
بوندن صکره حضرت شیخ نور الله مرقده حضرت رسولک صلی الله
علیه وسلم روح پاکنه خطاب طریقیله شروع ایلدی. نماند بعصیانی

بعصیانی کسی در گرو. شول کمسه عصیانی سببی ایله جهنمده قالمز که دارد
چو تو سیدی پیشرو. که سنک کبی سیدی پیشرو یعنی شفیع طوتمش
امتک سنی. وجبت له شفاعتی شفاعت حقنده بر حدیث شریف
دخی بو بابده واقع اولمشدر. شفاعتی لاهل الکبائر من امتی. چه نعت
پسندیده گویم ترا. سا که بکنلمش نعت بنجه نعت دیم که
حق تعالی حضرة جمیل ایله وصف ایدوب. ایتدی انک لعلی خلق
عظیم. علیک السلام ای نبی الوری. سنک اوزرکه سلام اولسون
ای قومک پیغمبری. درود ملک بر روان تو باد. اللهک سلامی
سنک مطهر روحک اوزرینه اولسون بعض نسخه لرده ملک لفظی
فتح لامله اولورلر اما سیاق و سباقه مناسب دکلدر. بر اصحاب
و بر پیروان تو باد. اصحابک اوزرینه اولسون دخی سا که تابع اولنلر
اوزرینه اولسون. در نعت چهار یار رسول علیه السلام. نخستین
ابو بکر پیر مرید. اولکسی اسکیدن محب ولان ابو بکردر. عمر پنجه بر پیچ
دیو مرید. ایکنجیسی شیطان لعینک پنجه سنی بوریجی حضرت عمردر
خردمند عثمان شب زنده دار. و چنجیسی گیجه احیا ایدیجی عاقل
عثماندر. چهارم علی شاه دلدل سوار. دردنجیسی دلدله
بینیجی شاه علیدر. خدایا بحق بنی فاطمه. ای خدا فاطمه نک اوغللری
حقیچون. که بر قول ایمان کنم خاتمه. که آخر ایمان سوزی اوزره
ایله یعنی روحمی ایمان ایله قبض ایله. اگر دعوتم رد کنی یا قبول

اگر دعامی رد ایدرسن اگر قبول ایدرسن • من و دست و
دامان آل رسول • من دخی آل رسولک اتکی یعنی بونلری
شفیع کتوررم • چه کم گردد ای صدر فرخنده پی • نه اکسلور
ای مبارک ایزلو صاحب صدر • ز قدر رفیعت بدرگاه حی
سنک یوکسک قدرکدن الله تعالینک درگاهنده • که باشند
مشتی گدایان خیل • که بر بولک جماعت گدالری اوله لر مهمان
دار السلام طفیل جنت قونقلغنده سنک طفیلک اوله لر • خدایت ثنا
گفت و تبجیل کرد • حضرت باری عز اسمه سکا ثنا ایدی دخی سنی
اولولدی • زمین بوس قدر تو جبریل کرد • جبرائیل علیه السلام سنک قدرک
اولنده یر اوپدی یعنی سنک بلند قدرک قتنده کندینک قدری
بلندی • بلند آسمان پیش قدرت خجل • یوکسک آسمان سنک قدرک
قتنده خجل در • تو مخلوق و آدم هنوز آب و گل • سن یرادلمش
ایدک که آدم هنوز بالچق ایله صو ایچنده ایدی انا نبیتی وآدم بین الماء
والطین • تو اصل وجود آمدی از نخست • سنک وجودک اصل کلدی
اولدن • دگر هرچه موجود شد فرع تست • غیری هر نه وار اولدیسه
جمله سنک فرعک در • ندانم کدامین سخن گویمت • بلمم سکا سوزک
قنغیسنی سویلیم • که والاتری زانچه من گویمت • زیرا یوکسکسن
اول مدح و ثنادن که بن دیرم • ترا عز لولاک تمکین بس است •
سکا لولاک لما خلقت الافلاک عزت و حرمت یتر یعنی بو حدیث

بو حدیث قدسینک مضمونی سکا جاه و رفعت یتر • ثنای تو طه ویس
بس است • سکا طه و یس ثناسی یتر • چه وصفت کند سعدی ناتمام • اکسکلی
سعدی سنی نیجه وصف ایلیه که سنک وصفک حق تعالی حضرتی اولا
علیک الصلوة ای نبی والسلام • صلوة دخی سلام سنک اوزرکه
اولسون ای نبی • در سبب نظم کتاب • در اقصای عالم بگشتم بسی
عالمک اطرافنده چوق دولندم یعنی سیر و سیاحت ایلدم • بسر
بردم ایام با هر کسی • ایام باشه الندم هر کس ایله • تمتع ز هر گوشه
یافتم • سیاحتده عالمک هر گوشه سندن بر فایده بولدم
ز هر خرمنی خوشه یافتم • هر خرمندن خوشه یعنی بر باشق بولدم
چو پاکان شیراز خاکی نهاد • اما شیرازک پاکلری کبی تواضع
اهلی کورمدم • ندیدم که رحمت برین خاک باد • الله تعالینک رحمتی
بو مملکت اوزرینه یعنی بو مملکتده اولانلر اوزرینه اولسون • تولای
مردان این پاک بوم • بو پاک اقلیمک ارلری محبتی • برانگیختم
خاطر از شام و روم • خاطرم شامک دخی رومک محبتندن
قوپاردی • بدل گفتم از مصر قند آورند • گوکلمه یعنی کندو کندومه
ایتدم مصردن شکر کتورورلر • بر دوستان ارمغانی برند • دوستلر
قتنه بر ارمغان ایلدرلر • دریغ آمدم زان همه بوستان • حاکه حیف
کلدی اول اقلیمده کوردوکم دو کلی بوستاندن • تهی دست
رفتن بر دوستان • دوستلر جانبنه بوش ال ایله کتمک • مرا گر

تهی بود ازان قند دستم اگرچه اول مصر شکرندن الم بوش
ایدی سخنهای شیرین تر از قند هست لیکن بو کتابده اول
قنددن طتلو رک سوزلرم واردر نه قندی که مردم بصورت خورند
ایله شکر دکلدر که خلق انی صورتا ییرلر که ارباب معنی بکاغذ برند
بلکه اول قنددر که صاحب دللر انی کاغذ ایله ایلتدیلر شکر گیبی ایدن
لذت حاصل ایدرلر چو این کاخ دولت بپرداختم چونکه بو دولت
قصرنی تمام ایلدم برو ده در از تربیت ساختم اول دولت قصرنی
اوزره اون قپو دوزدم یعنی بو کتابده اون باب قلدم بکی باب
عدلست و تدبیر و رأی بر باب عدل و دخی تدبیری و دخی رأیی بلدرر
قوله الملوک فی العدل نگهبانی خلق و ترس خدای خلقه رعایت
اتمکی و دخی حقدن قورقمغی بلدرر دوم باب احسان نهادم اساس ایکنجی
بابک تملی احسان قودم یعنی احسانی بیان ایدر الانسان عبید الاحسان
که منعم برو فضل حق را سپاس که انعام و نعمتی کمسه حقک
فضلنه شکر ایلدر یعنی شکر ایدر سوم باب عشقست و مستی و شور
اوچنجی باب عشقی و دخی مستلکی و دخی دیوانه لکی بیان ایدر من عشق
وکتم و مات فقد مات شهیدا نه عشقی که بندند بر خود بزور
ایله عشق دکلدر که کندو اوزرینه زور ایله بغلرلر یعنی عشق حقیقی
ور مجازی دکلدر چهارم تواضع رضا پنجمین دور دخی تواضع
بلدرر تواضع کمرا نکرمه بشنجی رضایه بلدرر ششم باب وصف

وصف قناعت کرین البتنجی باب قناعت اختیار ایدنجی وصفنی بیان ایدر القناعة
کنز لا یفنی هفتم در از عالم تربیت یدنجی باب تربیت عالمندن
بیان ایدر هشتم در از شکر عافیت سکزنجی باب صحت اوزره شکر
ایلمکدن بلدرر نهم باب توبت و راه صواب طقوزنجی باب
توبه و دخی صواب یولنی بیان ایدر التائب من الذنب کمن لا ذنب له دهم
در مناجات و ختم کتاب اونجی باب مناجاتی و دخی کتابک ختمنی
بیان ایدر بروز همایون و سال سعید مبارک کونده و دخی گوزل یلده
بتاریخ فرخ میان دو عید ایکی بیرام اورتسی مبارک تاریخنده زینتش
صد فزون بود پنجاه پنج التی یوز اللی بشدن زیاده ایدی که پر در شد
این نام بردار گنج که در ایله مملو اولدی بو ادلو صانلو گنج بماند ست باد اغنی
کوهرم بر آنک کوهرم قالمشدر بو قدر زر نثار ایدکدنصکره یعنی
قادرم که بو مجلس بر کتاب دخی تألیف ایدم لکن شاکه لایق تحفه
کتورمکه قادر دکلم دیو پادشاه اعتذار ایدر هنوز از خجالت سر اندر
برم اما هنوز خجالتدن باشم سینم اوزره باشی یوقاری
قالدرمغه قادر دکلم زیرا التحفة الفقیر حقیر که در بحر لولو صدف
نیز هست زیرا لولو اولدیکی ده صدف دخی واردر درخت
بلند ست در باغ و پست باغده درخت بلند ده وار درخت
کوتاه ده واردر الا ای خردمند فرخنده خوی اگاه اول ای ایو خویلو
عاقل هنرمند نشنیده ام عیب جوی هنرلو عیب ایستجی ایشتمشم

قباکر چو برست وکر پرنیان ❊ قفتان اکر چو بردر اکر پرنیاندر ❊ بناچار حشوش
بود درمیان ❊ البته انک ورزه سنده یعنی باننده پنبه دخی استار
اولور ❊ توکر پرنیانی نیابی مجوش ❊ سن اکرچه پرنیانه بکزر سوزلرم
بولمیه سن خشم ایله کرم کار فرمای وحشوم بپوش ❊ کرم اشینی بیور
دخی بنم حشومی اورت یعنی کرم ایله کیم کم سوزلرومی بوزمه اورمه
ننازم بسرمایهٔ فضل خویش ❊ کند و فضلم سرمایه سیله تفاخر ایلمزم من
تواضع رفعه الله ومن تکبر وضعه الله ❊ بدریوزه آورده‌ام دست
پیش ❊ دیلنمک ایله الی اوکه کتورمشم ❊ شنیدم که در روز امید
وبیم ❊ اشتدم که خوف ورجا کوننده یعنی قیامت کوننده ❊ بدانرا
به نیکان ببخشد کریم ❊ یرامزلری ایولره بغشلر الله تعالی حضرتی ❊ تو نیز
اربدی بینم درسخنم ❊ سن دخی اکر بنم سوزمده برکم کوره سن ❊ بخلق
جهان آفرین کارکن ❊ جهانی یرادنک خلقی ایله ایش ایله ❊ چو
بیتی پسند آیدت از هزار ❊ چونکه بیکدن بر بیت سکا بکلنمش

بکیکلمش

کله ❊ بمردمی که دست تعنت بدار ❊ اردلک حقیچون که بنم حقارتمی
استمکدن ال چک ❊ همانا که در پارس انشاء من ❊ ایله صانه سن
که پارسده بنم تألیفاتم ❊ چو مشکست بی قیمت اندر ختن ❊ ختن
ولایتنده اولن قیمتسز مسک کبیدر اما غیری شهرلرده
اعتباری واردر ❊ چو بانک دهل هولم از دور بود ❊ طبل آوازی
کبی بنم شهرتم وصدام ایراقدن ایدی ❊ بغیبت درم عیب مستور بود

7

مستور بود ❊ بیانمده بنم عیبم وزلتم ایدی ❊ کل آورد سعدی سوی بوستان
ظرافتله شیخ سعدی بوستان جانبنه کل کتوردی ❊ بشوخی وفلفل بهند
وستان ❊ دخی شوخلق ایله هندوستانه فلفل کتوردی ❊ چو خرما بشیرینی
اندوده پوست ❊ خرما کبی که شیرینلک ایله پوست قپلنمشدر ❊ چو
بازش کنی استخوانی درست ❊ چونکه انی اچه سن ایچنده برچکردک
واردر بنم سوزلرم دخی خرما کبیدر ❊ ذکر محامد پادشاه اسلام ابوبکر سعد
بن زنگی ❊ مرا طبع ازین نوع خواهان نبود ❊ بنم طبعم بونک کبیدن
دلبیجی وکل ایدی ❊ سر مدحت پادشاهان نبود ❊ پادشاهلری مدح
اتمک سوداسی بنم طبعمده یوق ایدی ❊ ولی نظم کردم بنام فلان ❊ اما نظم
ایلدم بو کتابی فلانک یعنی پادشاهک ادینه ❊ مکر باز کویند صاحب
دلان ❊ تاکه کرو صکره صاحب دللر دیه ❊ که سعدی که کوی بلاغت
ربود ❊ سعد بکه بلاغت طوپنی قپدی ❊ در ایام بوبکر بن سعد بود ❊
سعد اوغلی ابوبکرک زماننده ایدی ❊ سزد کر بدورش بنازم
چنان ❊ لایقدر که اکر انک زماننده تفاخر ایدم ❊ انچلین که سید
بدوران نوشیروان ❊ رسول اکرم علیه السلام نوشیروان عادلک
زماننده تفاخر ایدردی ❊ ویدیکی کبی ولدت انا فی زمن السلطان
العادل ❊ جهانبان دین پرور دادکر ❊ عدل ایدیجی شریعت کوزه
دیجی پادشاه ❊ نیامد چو بوبکر بعد از عمر ❊ حضرت عمردن صکره رضی الله
عنه بو بکر کبی کلمدی ❊ سر سرفرازان وتاج مهان ❊ عالی قدرلولرک

سببی در دخی اولور نا چیدر • بدوران عدلش بنا راحت جهان •
انک عدلی زماننده تفاخر ایدر ای جهان • گر از فتنه آید کسی در پناه • اگر بر
کمسه فتنه دن انک قتنده کیتنجا ایلمک کلسه • ندارد جز این کشور آرامگاه •
بو کشوردن غیری دکنجک بر یولمز • فطوبی لباب کبیت العتیق
نه سعادت اول قپویه که کعبهٔ شریف کبی • حوالیه من کل فج عمیق •
انک اطرافنی طواف ایدرلر ایراق یوللردن کلوب • وعلی کل ضامر
یأتین من کل فج عمیق • ندیدم چنین گنج و ملک و سریر • کوردم
بو بلکه خزینه بو بلکه تخت • که وقفست بر طفل و برنا و پیر • که وقفدر
طفل اوزرینه دخی جوان اوزرینه دخی پیر اوزرینه • نیامد برش
دردناک از غمی • کلمدی انک قتنه بر غم دردلو • که ننهاده بر خاطرش
مرهمی • که انک خاطری اوزرینه بر مرهم قومش اوله • طلبکار خیرست
و امیدوار • خیر طلبیجی در دخی امیدلیدر • خدایا امیدیکه
دارد بر آر • ای خدا شول امیدیکه طوتر حاصل ایله • کله گوشه
بر آسمان برین • کلاهنک اوجی یوک آسمان اوزره در • هنوز از
تواضع سرش بر زمین • هنوز تواضعدن باشی یر اوزره در •
گدا گر تواضع کند خوی اوست • گدا اگر تواضع ایلیه انک خویدر
اندن عجب دکلدر • تواضع ز گردن فرازان نکوست • اما اولولردن
تواضع ایودر • اگر زیردستی بیفتد چه خاست • اگر بر فقیر و بیچاره
دوشسه یعنی تواضع ایلیه نه قالقدی یعنی نه حاصل اولدی • زبردست

زبردست افتاده مرد خداست • دوشمش اولو یعنی تواضع ایدیجی
اولو خدا دوستیدر • نه ذکر جمیلش نهان میرود • بویله دکلدر که انک
ذکر جمیلی کیزلو کیدن اولمیه • که صیت کرم در جهان میرود
که انک کرمنک آوازه سی جهانی ایچنده کیدر یعنی جمیع عالمه
فاش اولمشدر • ایلیه ذکر جمیل نیجه کیزلو کیدر • چو او فرخنده
فرخ نهاد • بر انجلیس مبارک خلقتلو عاقل • ندارد جهان تا جهان است
یاد • جهان طوتمز • مادامکه جهان واردر • نه بینی در ایام او رنجه • انک
عدلی زماننده بر رنجیده کورمزسن • که نالد ز بیداد سرپنجه
که بر ظالمک ظلمندن اغلیه • کس این رسم و ترتیب و آیین
ندید • کمسه پادشاهلردن کمسه بو ترتیبی دخی بو عادتی دخی
بو قانونی کورمدی • فریدون بدوران خویش این ندید • فریدون
کندو زماننده بو آیینی کورمدی • از آن پیش حق پایگاهش
قویست • اول سببدن حق تعالی قتنده انک مرتبه سی قویدر یعنی
بلنددر • که دست ضعیفان بجاهش قویست • که ضعیفلرک
الی انک پادشاهلغی سببی ایله قویدر یعنی انلره رعایت ایدر انعام عله
و احسان ایلیه دخی ظالمه اهانت ایدر سیاستله • چنان سایه گسترد
بر عالمی • عالم خلقنک اوزرینه عدل سایه سنی انجلیس دوشردی
که زالی نیندیشد از رستمی • که بر قاری دخی بر رستمدن قورقمز
همه وقت مردم ز جور زمان • دو کلی وقت خلق زمانک جورندن

اکلر ببالند و از گردش آسمان دوغی آسماننک دونمسندین اکلر
در ایام عدل تو ای شهریار سننک زمانکده ای پادشاه نه درد و بت
کس از روزگار کمتر زماندین شکایت طوتمز بعهد تو می بینم
آرام خلق سننک زمانکده خلقی آرام کوردوم پس از تو ندانم
سرانجام خلق اما سندین صکره خلقنک باشنه نه کلور و نه کله
جکیس بلمم هم از بخت فرخنده فرجام تست هم سننک عاقبتی
قوتلو بختنکدیندر که تاریخ سعدی در ایام تست سعد سننک تاریخی
سننک زمانکده در که تا بر فلک ماه و خورشید هست تا دامکه
فلک وزره ماه و خورشید وار در درین دفترت ذکر جاوید هست
بو بوستانده سننک ابدی ذکرک وار در ملوک از نکونامی اندوختند
سندین اول کلکن پادشاهلر ابدی ذکر اندیلر ز پیشینیان
سیرت اموختند عجب دکل زیرا کیند ولردن مقدم کلکن پادشاهلردن
سیرت اوکرندیلر تو در سیرت پادشاهی چو پیش سن پادشاهلک
سیرتنده سبق بردی از پادشاهان پیش کچمش پادشاهلردن اوک
الدک سکندر به دیوار روئین و سنگ اکر اسکندر روئین
طاش و توج دیوار ایله بکردا از جهان راه یاجوج تنک یاجوجک یولنی
جهاندین دار ایلدی یعنی کندی الینه تراسید یاجوج کفر از زر است
اما سننک کفر یاجوجنه سدک التوندین در نه روئین چو دیوار
اسکندر ست اسکندرنک دیواری کیبی توجدین دکلدر زبان

زبان آوری کاندرین امن و داد * شول زبان آور که بو امنده و دخی
بو عدالتده سپاست نکوید زبانش مباد * شاکر سپاس دیمییه ارنک
دلی اولمسون * زهی بحر بخشایش و کان جود * بخشیش سخاوتکری و دخی
ابدی کرم معدنی که مستظهرند از وجودت وجود * که ارقه لنیچیلر در سننک
وجودکدن وجودینه خلق عالم برون بینم اوصاف شاه حساب
شاهنک اوصافنی حسابدن طشره کورورم یعنی زیاده کورورم
نکنجد درین تنگ میدان کتاب * بو طار میدانلو کتابده صغمز کر آن
جمله را سعدی املا کند * اکر اول جمله اوصافکی سعدی زیاده جمعدر دکل در
مکر دفتر دیکر انشا کند * مکر سننک اوصافکدین اوتوری برغیری
دفتر انشا ایلیه * فرو ماندم از شکر چندین کرم * عاجز قالدم بو قدر
کرمک شکرندین * همان به که دست دعا گسترم * همان اول یک
کم دعا الینی دوشیم یعنی دعایه ال قالدرم * جهانت بکام و فلک
یار باد * جهان سننک مرادکله اولسون و دخی فلک سکا یار
اولسون * جهان آفرینت نکهدار باد * جهان یرادیجی سننک
حافظک اولسون بلند اختر عالم افروخته * سننک بو
بلند رک عالمی روشن اتسون * زوال اختر دشمنت سوخته
زوال دشمننک یلدزنی یقسون یعنی دولتنه زوال ایرسون
غم از گردش روزگارت مباد * روزکارک دونمسندین سکا
غم اولمسون و ز اندیشه بر دل غبارت مباد * دخی فکردن و غمدن

کوکلک وزره غبار اولسون که بر خاطری باشد زان غمی ؛ زیرا باشد هیچ خاطری
اوزره بر غم اولمق ؛ پریشان کند خاطر عالمی ؛ بیحضور ایلر عالم خلقنک
خاطرینی ؛ دل و کشورت جمع و معمور باد ؛ دلک جمع اولسون دخی خاطرک
و کشورک معمور اولسون ؛ ز ملکت پراکندگی دور باد ؛ مملکتندن
پراکنده لک ایراق اولسون یعنی دایم معمور اولسون ؛ تنت باد پیوسته
چون دین درست ؛ جسمک دینک کبی دایم صحت اوزره اولسون
بد اندیش را دل چو تدبیر سست ؛ سکا کم یرامز صاغنجک کوکلی تدبیر
کبی ضعیف اولسون ؛ درونت بتأیید حق شاد باد ؛ سنک قلبک
حقک توفیقی ایله شاد اولسون ؛ دل و دین و اقلیمت آباد باد ؛
دلک دخی دینک دخی اقلیمک معمور اولسون ؛ جهان آفرین بر تو رحمت
کناد ؛ جهانی یرادیجی سنک اوزرکه رحمت ایلسون ؛ دگر هر چه گویم
فسانست و باد ؛ دخی هر نه دیر ایسم اورده صاورد در ؛ همینت
بس از کردگار مجید ؛ همین بو تدبیر سکا اولولق الله دن که توفیق
خیرت دهد بر مزید ؛ که سکا خیر توفیقی مزید اوزرینه اوله یعنی زیاده
نرفت از جهان سعد زنگی بدرد ؛ زنگی اوغلی سعد جهاندن دردیله
کیتمدی ؛ که چون تو خلف نام بردار کرد ؛ که سنجلین اولو صانلو بر
خلف ایلدی یعنی یرینه قودی ؛ عجب نیست این فرع از آن اصل
پاک ؛ عجب دکلدر بو فرع اول پاک اصلدن یعنی بو فرزندینک
اول پاک پدردن ؛ که جانش بر اوج است و جسمش بخاک ؛ کو انک

که انک جانی کوکده در و جسمی طپراقده در ؛ خدایا بر آن تربت نامدار ؛ ای
خدا اول نامدارک تربه سی اوزره یعنی قبری اوزره ؛ بفضلت که
باران رحمت ببار ؛ فضلک ایله رحمت یغمورینی یاغدر ؛ اگر از سعد زنگی مثل
ماند باد ؛ اگر زنگی اوغلی سعددن مثل یاد قالدی ایسه ؛ فلک یاور سعد
بو بکر باد ؛ فلک بو بکر اوغلی سعدک یاردمجیسی اولسون ؛ در مدح شاه زاده
اتابک محمد شه نیک بخت ؛ خوش صاحبی بو بختلو محمد شاه ؛ خداوند
تاج و خداوند بخت ؛ تاج صاحبی دردخی بخت صاحبی در ؛ جوان جوان بخت
روشن ضمیر ؛ روشن فکر بو بختی جوان جواندر ؛ بدولت جوان و بتدبیر پیر
دولتله جواندر دخی تدبیر ایله پیردر ؛ بدانش بزرگ و بهمت بلند
علم ایله اولودر دخی همت ایله بلنددر ؛ ببازو دلیر و بدل هوشمند
بازو ایله بهادر دخی کوکل ایله هوشمند در ؛ زهی دولت مادر روزگار
روزگار آناسنه نه اولو دولت ؛ که رودی چنین پرورد در کنار ؛ که
قوجاغنده بو بکلین بر فرزند بسلیه ایله فرزند که ؛ بدست کرم آب دریا ببرد
کرم الی ایله دریانک حرمتنی آلدی ؛ برفعت محل ثریا ببرد ؛ بیوکک
قدری ایله اولکرک مرتبه سنی آلدی یعنی اندن بلند پایه ایردی
زهی چشم دولت بروی تو باز ؛ تحسین دولت کوزینه که سنک
یوزکه اچلمشدر ؛ سر شهریاران گردن فراز ؛ ای عالی قدر پادشاهلرک
اولوسی ؛ صدف را که بینی ز دردانه پر ؛ صدفی که دردانه سندن
طولو کورسک ؛ نه آن قدر دارد که یک دانه در ؛ اول قدر طوتمز که بر دانه

در

طوتره توان در مکنون یکدانهٔ سن اول در مکنون که شنکه بر دانه سن
که پیرایهٔ سلطنت خانهٔ که سلطنت اوینک تزیینی سن
نگه دار یارب ز لطف خودش یاربی صفه اوغ کندو لطفک ایله
بپرهیز از آفات چشم بدش اوغ پیرام کوزک ضررندن حفظ
ایله خدایا در آفاق نامی کنش ای خدا آفاقی عالمده اولو ایله دخی
نام تو نوجی ایله بتوفیق طاعت گرامی کنش طاعت توفیقی ایله آنی
محترم و عزتلو ایله مقیمش در انصاف و تقوی بدار تقوده دخی
عدلده آنی ثابت قدم طوت مرادش بر بینی و عقبی برآر دنیاده
دخی عقباده آنک مرادی حاصل ایله غم از دشمن ناپسندی مباد
نامعقول دشمندن اکا غم اولمسون ز دوران گیتی گزندش مباد
جهانک دوندرمندن اکا ضرر اولمسون بهشتی درخت آورد
چون تو بار جنته منسوب اولن درخت میوه کتورر یعنی سنوک کبی نجلی
بهشتی پسر نامجوی و پدر نامدار اوغلی آد استیجی دخی باباسی آدلو
از آن خاندان خیر بیگانه دان اول اهل بیتدن خیر یاد بیل
یعنی خیر امید ایتمه که باشند بدگوی این خاندان که بو یاده
که خاندانه نامعقول کیمسه اوله لر زهی دین و دانش زهی
عدل و داد تحسین بو دین و علمه تحسین بو عدل و داده زهی
ملک و دولت که پاینده باد تحسین بو ملک و دولته که باقی اولسون
باب در عدل و انصاف و تدبیر جهان داری نگنجد کرمهای حق درقیاس

در قیاس حقک کرملری قیاسه صغمز یعنی قیاس اولنمز و ان تعدوا
نعمة الله لا تحصوها چه خدمت گذارد زبان سپاس نه خدمت ایده
بیلور شکر دلی یعنی شکر ایچون اولمش دل خدایا تو این شاه درویش
دوست را ای خدا سن بو درویش سوجی شاهی که آسایش خلق در ظل
اوست که خلقک آرام و قراری آنک سایه سنده در بسی بر سر خلق
پاینده دار خلقک باشی اوزره اوغ چوق اکلنجی طوت بتوفیق طاعت
دلش زنده دار طاعت توفیقی ایله آنک کوکلنی دیری طوت برومند
دارش درخت امید آنک امیدی درختنی یمشلو طوت یعنی
امیدنی حاصل ایله بسرش سبزه رویش برحمت سپید آنک باشنی
اوزره طوت یعنی صحت اوزره طوت دنیاده دخی آنک یوزنی
اغ ایله عقباده براه تکلف مرو سعدیا ریا یولنه گیتمه ای سعدی
اگر صدق داری بیا و بیار اگر صدق طوترسک گل دخی کتور
تو منزل شناسی و شه راه رو سن منزل اکلیجی سن دخی شاه
ارشاد اتدوکی یوله یوریجی در تو حق گوئی و خسرو حقایق شنو
سن حق سویلیجی سن دخی خسرو حقایقی قبول ایدیجی در چه
حاجت که نه کرسی آسمان نه حاجت که آسمانک طقوز کرسی
سکاسنی
نهی زیر پای قزل ارسلان قزل ارسلانک ایاغی التنه قویه سک
یعنی ظهیر فاریابی قزل ارسلانک مدحنده اتدوکی مبالغه کبی مبالغه
ایده سن اول خصوص ایچون دعا ایله که آنک احتیاجی یوقدر

بلکه بو خصوصده دعا ایلیه مکو بای عزت بر افلاک نه عزت ابا عنی
افلاک اوزره قودمه یعنی حق تعالی عزتکی زیاده ایلسون دیمه
بکوروی اخلاص بر خاک نه بلکه بونی دی که اخلاص یوزنی خاک
اوزرینه قو بطاعت بنه چهره بر آستان طاعتلو یوزنی آستان
اوزرینه قو یعنی طاعت ایله که اینست سجادهٔ راستان که
اولولرک صراط مستقیم بودر اکر بنده سر برین در بنه اکر بندهٔ اسک
باشکی بو قپو اوزرینه قو کلاه خداوندی از سر بنه افندیلک
کلاهینی باشکدن قو بدرکاه فرمان ده ذو الجلال بویرق
ویریجی ذو الجلالک درکاهنده چو درویش بینش توانکر بنال
درویش غنی اوکنده اکلدوکی کبی اکله چو طاعت کنی لبس
شاهی مپوش چونکه طاعت ایدرسک شاهلق لباسنی
کیمه یعنی پادشاهلغی ترک ایله طاعت وقتنده تواضع ایله چو
درویش مفلس بر آور خروش مفلس درویش کبی فغان
کتور دخی ایت که ای پروردکارا توانکر توئی که ای پروردکار
عالم غنی سن سن توانای درویش پرور توئی که درویش بیلیجی
قادر سن سن نه کشورکشایم نه فرمان دهم نه اقلیم اچیجیم نه
بویرق ویریجیم یکی از کدایان این درکهم بو درکاهک
کدالرندن بر کدایم چه برخیزد از دست کردارم نه حاصل
اولور بنم فعلم الندن مکر دست لطفت شود یارم مکر سنک

مکر سنک لطفک الی بنم معینم اوله تو بر خیر و نیکی دهم دست رسم
سن خیر اوزره دخی ایلک اوزره یاکه قوت ویره و کرنه چه خیر آید
از من بکس بو خسه اکر سن خیر اوزره دخی ایلک اوزره قدرت
ویرمیه سن بندن بکسه یه نه خیر کلور یعنی نه خیر آید شوره خدایا تو بر ور
کار جرم بر آر ای خدا سن بنی خیر ایش اوزره طوت وما توفیقی
الا بالله علیه توکلت وهو رب العرش العظیم و کرنه بیاید ز من
هیچ کار نوخسه بندن آیو ایش کلمز دعاکن بشب چون
کدایان بسوز دعا ایله کیجه ایله کدالر کبی سوز ایله اکر مسکینی پادشاهی
بروز اکر کوندز پادشاهلق ایدرسک ده کمر بسته کردن کشان
بردرت کمر بغلمش لردن کردن کشلرینک قپوک اوزره تو بر آستان
عبادت سرت ایلیه سن دخی باشکی عبادت آستانی اوزره
قو یعنی سن حقک طاعتنه جهد ایله زهی بنده کار خداوندکار بنده
لره نه ایو خداوندر خداوندر ابندهٔ حق کذار حق تعالینک
امرینه طاعت ایدیجی قول حکایت حکایت کنند از بزرکان دین
حکایت ایدرلر دین اولولرندن حقیقت شناسان عین الیقین
ایله دین اولولری که عین الیقین حقیقت اکلیجیلر در که صاحب
دلی بر پلنکی نشسته که بر صاحب دل بر قپلان اوزرینه اوتورردی یعنی
بندی همی راند رهوار وماری بدست اکا یورغه کبی سورردی دخی الندن
بر ایلانی قمچی یرینه طوتمش ایدی یکی کفتش ای مرد راه خدا برکه

اکا ایتدی ای خدا یولنک اری بدین ره که رفتی مراد نمایی
بو یوله که کیتدک بکا یول کوستر چه کردی که در نامه ظلم نوشته عمل
نیک اشلدک که یرنجی شاه مطیع اولدی نکین سعادت بنام نوشتند
سعادت یوزکنک قاشنی سنک ادکه اولدی یعنی سعادته ایردک بگفت
ار یانکم زبونست و مار ایتدی اکر فیلات و اکر ایلات که بنم زبوندر
دکر پیل و کرکس شگفتی مدار اکر پیل و اکر کرکس ده بنم زبونم اولورسه
بر عجب طوتمه یعنی هیچ عجبلمه تو هم گردن از حکم داور مپیچ سن دخی بو یوکک
خدانک حکمندن چورمه که گردن نه پیچد ز حکم تو هیچ که برسنه گمکدن
بوینینی چورمیه چو حاکم بفرمان داور بود چونکه پادشاه حق تعالینک
فرمانیله اوله خدایش نگه دار و یاور بود الله تعالی حضرتی انی جمیع بلادن
حفظ ایدیجی اولور دخی اکه معین اولور محالست که چون دوست دارد
ترا چونکه دوست طوته سنی محالدر که در دست دشمن گذارد ترا
که سنی دشمن الینده قویه که بردم امنیته ره ایدیست
روی از طریقت متاب طرق مستقیم بو در یوزوکی طریقتدن
چورمه یعنی سوزلرد وکلی طریقته متعلقدر بنه کام و کامی که خواهی
بیابی آدم قو یعنی جهد ایله دخی شول مرادی که طلب ایدرسن بول
یعنی بولورسن من طلب وجد وجد نصیحت کسی سودمند
ایدرسن نصیحت شول کمسه یه فائده لو کلور که گفتار سعدی
پسند ایدرسن که سعدینک سوزی اکه بکنلمش کلور حکایت

حکایت شنیدم که در وقت نزع روان استندم که جان چکیشک
وقتنده هرمز چنین گفت نوشیروان هرمزه بویله دیدی نوشیروان
که خاطر نگه دار درویش باش که درویشک خاطرنی صقلیجی اول
یعنی رعایایه رعایتلر ایلیک قصد ایده اول نه در بند آسایش خویش
باش کند و آسایشنک قیدنده اولمه نیاساید اندر دیار تو کس
کمسنه نک دیارکده دکلمز ای هرمز چو آسایش خویش خواهی و بس
چونکه سن الجق کند و راحتک استیه سن نیاساید نزدیک دانا نسند
دانانک قتنده مقبول کلمز نشان خفته و گرگ در گوسفند
چوبان اویومش و قورد قیونک ایچنده نو خفته سنوی در گرم
نیم روز سن یاتمش اویومش اولاسک صوق و لطیف خانه ده
اولیسن غریب از برون گو بکر مابسوز غریب طشره دن که اول عرب
ایسی ده حرارتله او له بوعدملیدر بر د پاس درویش محتاج دار بوری
محتاج درویشه رعایت ایله که شاه از رعیت بود تاجدار
زیرا که پادشاه رعیتدن تاجدار اولور یعنی رعیت سببیله پادشاه
اولور رعیت چو بیخند و سلطان درخت رعیتنک هر بری
کوک کبیدر دخی سلطان درخت کبیدر درخت ای پسر باشد
از بیخ سخت ای اوغل درخت کوکدن برک اولور مکن تا توانی
دل خلق ریش ما دامکه قادرسن خلقنک کوکلنی مجروح ایلمه
وگر میکنی میکنی بیخ خویش اگر خلقنک کوکلنی مجروح ایدرجک

ولورسک کندو کندوکو کوک قوپارسن • وکرجاده باید مستقیم
اگر ساکر طرفی وکشش بر یول کرکه نه پارسا بان امیدست
وبیم بکه اول صالحک بولیدر اول خوف ورجا بولیدر طبیعت شود
مردم بجردی غافل اولورکشی به عاقل لک وایولک سبیلی امید
بیلکی وبیم بدی • ایولک امیدی ایله دخی ملک قورقوسی ایله کراین
هر دو پادشه یا فتی • اگر بوکسی برپادشاه هیچ بولونمایدی در اقلیم
وملکش هیچ یا فتی • اکنک اقلیمنده دخی ملکنده پناه یعنی
صنعمتلق بولنوردی که بخشایش ز رد امید دار • اول ایکیدن
بری بوکه بخشایش کنوره یعنی انعام ایلیه امید له • امید بخشایش
کردکار • الله تعالی حضرتنک کندوبه بخشایش ایرشمک امیدیله کرکند
کسانش بباید پسند • بر بده بوکه کسه لره ضرر ایرشمکه کم مقبول
کلمه یعنی رعایایه ظلم ایرشمکه راضی اولمیه که ترسد که در ملکش آید
کرند کندونک سلطنته ضرر کلمه دیو قورقه • اگر در سرشت وی
این خوی نیست • اگر اول پادشاهک طبیعتنده بو امید خوی اولمیه
دران کشور آسوده کی بوی نیست • اول ملکنده آسوده لک
قوقوسی یوقدر • اگر پای بندی رضا پیش گیر • اگر ایاغک بغلو ایسه
یعنی اول کشورده اولی اولوب اوغلک وقزک وارسه رضایی
اوگو کرطوت اول پادشاهک ظلمنه صبر ایله • دگر یکسواری سر
خویش گیر • اگر برسوار ایسک اول شهرده تعلقک یوق ایسه

یوق ایسه کندو باشکی طوت وار غیر ملکنده کت • فراخی دران مرز و
کشور مخواه • اول کشورده دخی اول صنورده وسعت ودخی حضور استمه
که دل تنک بینی رعیت ز شاه • که رعیتی پادشاهدن بحضور کورسن
ز مستکبر اندن دلاور مترس • اول یالنجی دلاورلردن قورقمه کرکه
کو ترسد ز داور بترس • شول کسه دن قورق که اول الله
تعالی حضرتندن قورقمز • دگر کشور آباد بیند بخواب • کرو ملکنی دوشنده
معمور کوره اول پادشاه • که دارد دل اهل کشور خراب • که شهر خلقنک
کوکلنی خراب طوته ظلم ایله • خرابی و بدنامی اید ز جور • ملکنک خراب
اولمقلغی دخی پادشاهک بدنام اولمقلغی جورندن کلور یعنی ظلمی
سببیله اولور • رسد پیش بین این سخن بغور • اهل بصیرت
اولن بو سوزک نهایتنه ایرشور • ظلک بو مرتبه ضرر ایرشنی مشاهده
ایدر • رعیت نشاید به بیداد کشت • رعیتی ظلم ایله هلاک ایلمک
معقول دکلدر • که مر سلطنت را پناهند وپشت • زیرا اول
رعیت پادشاهه معین لردر دخی مسندلردر • مراعات دهقان
کن از بهر خویش • کوی خلقنه رعایت ایله کندو کندن اوتری
که مزدور خوش دل کند کار بیش • زیرا خوش دل اولان رغاد ایشی
زیاده ایشلر • مروت نباشد بدی باکسی • اول ملکه دکل در شول
کسه ملکک ایلک کرزو نیکویی دیده باشسی کسی که اندن
چوق ایلک کورمش اوله سن • حکایت شنیدم کر خرو

بشیرویه گفت * ایشتدم که خسرو شیرویه‌یه ایدی * دران دم که چشمش
ز دیدن بخفت * اول دمده که انک کوزی کورمکدن اویودی
یعنی اولمسی مقرر اولدی * بران باش تا هرچه نیت کنی * هم نه که نیت
ایده‌سن انک اوزرینه اول یعنی هرنه که مراد ایدنورسک انی اشله
نظر در صلاح رعیت کنی * اما رعیتک رعایتنده و اصلاحنده
نظر ایدیه‌سن بو خصوصده غفلت اوزره اولمیه‌سن زیرا رعیتنه
نظر ایلمک کندو سلطنتنکه ضرردر * الا تا نپیچی سر ز عدل و رای *
اکاه اول صاقن باشکی عدلدن دخی رای و تدبیردن چویرمیه‌سن
که مردم ز دستت نپیچند پای * که خلق یعنی رعایا سنک
الکدن ایاق چویرمیه‌لر یعنی سنی براغوب قچمیه‌لر * گریزد رعیت
ز بیدادگر * رعیت ظالمدن قچارلر * کنند نام زشتش بگیتی سمر
اوظالمک چرکین آدنی عالمده مشهور ایدرلر * بسی بر نیاید که بنیاد
خود * چوق زمان کلمز که کندو بنیادنی * بکند آنکه بنهاد بنیاد
بد * قوردی اول کمسه که یرامز بنیاد قوردی یعنی اول پادشاه
که ظلم ایلدی چوق زمان کچمدی که انک سلطنتنه زوال ایرشدی
خرابی کند مرد شمشیر زن * قلیج اوروجی دشمن خرابلق ایدر یعنی
باقی بقر اما * نه چندانکه دود دل پیرزن * قاری عورتک کوکلی
دودنی کبی یعنی دعاسی کبی خراب ایلمز * چراغی که بیوه زنی برفروخت
بر چراغی که بر طول عورت شعله‌لندردی بسی دیده باشی که

باشی که شهری بسوخت * چوق کورمشسن اولا که بر شهری تمام یاقدی
ازان بهتر و نیز در آفاق گیتی * عالمده اندن نصیبلورک کیمدر که در
ملک رانی با انصاف زیست * که پادشاهلقده عدلله دیرلکدی یعنی خلقه عدل
ایلدی * چو نوبت رسد زین جهان غربتش * بو جهاندن چونکه انک
غربتنه نوبت ایرشه یعنی دار فنادن دار بقایه رحلت ایلیه * ترحم
فرستند بر تربتش * انک تربه‌سی اوزرینه ترحم کوندررلر حق تعالی
حضرتی اکه رحمت ایلسون دیرلر * بد و نیک مردم چو می بگذرند * خلقک
ایوسی و کمی چونکه کچرلر یعنی اولورلر * همان به که نامت به نیکی برند
همان اول یک که سنک آدکی ایلک ایله یاد ایده‌لر * خداترس
دار رعیت نگار * حقدن قورقوسی اولان کمسه‌یه رعیت اوزره
حواله ایله * که معمار ملکست پرهیزکار * زیرا حقدن قورقوجی کمسه
ملکک معماریدر یعنی ملکی معمور ایدیجی دردخی * بداندیش
تست ستمکار خلق * سنک بد اندیشک در و خلقک قانن
ایچیجیدر او ظالم * که نفع تو جوید در آزار خلق * که سنک فائده طلب
ایدر خلقه ظلم ایتمکده * ریاست بدست کسانی خطاست
سروزلک اول کمسه‌لرک النده خطادر * که از دستشان
دستها بر خداست * که انلردن خلقک اللری خدا اوزره در
یعنی حق تعالی حضرتنه اللر قالدررلر * اول کمسه‌یه بد دعا ایده‌لر * نکوکار
پرور نبیند بدی * ایو اشلو بسلیجی کمسه ملکک کورمز * چو بد پروری

حصم جان کردی چونکه ظالم بسیار سک کند وجانکه دوشمنلک ایدرسن
مکافات موزی بالش مکن ظالملک خراسن مالن الملق ایله
ایلمکه بنجش برادر باید زبن که دبندن انک کوکنی چقرمق
کرک مکن صبر بر عالم ظلم دوست ظلم سوجی عامل اوزرینه صبر ایلمه
یعنی هانی هلاک ایله چه از فرهی باید رش کند بوست بیخون زیرا
سبز لکدن اوتورمی انک درستی صوموق کرک سر کرکه
باید هم اول بربید قوردک باشنی هم اول کسمک کرک نه چون
کوسفندان مردم دریده اول وقت دکلکه خلقک قوینلرینی
پرتدی بو تقدیرجه ظلم دخی خلقه طوقنمیه حکایت چه خوش
کفت بازرکان اسیر نه لطیف دیدی بر اسیر بازرکانی چو
کردش کرفتند دردان بتیغ چونکه حرامیلر انک بولنک اطرافنی
اوق ایله طوتدیلر چو مرد انکی ایدر از زنان چونکه حرامیلردن
ارلک کلور چه مردان لشکر چه خیل زنان نه فرق لشکر ارکی
ایله عورتلر بولکنده زیرا مرد لشکر جنک ایچون در و بوللری
حفظ حرامیلردن حفظ ایچوندر چونکه حفظ و حراست اولمیه
بو اکسنک مابیننده فرق یوقدر مطلب در نصیحت شاه شهنشه
که بازرکان را بخست پادشاه که بر بازرکانی مجروح ایلدی ستمله
در خیر بر شهر و لشکر ببست خیر قپوسنی شهر بوزینه و لشکر اوزرینه
دخی بغلدی کی انجا دکر هوشمندان روند قچن اول بره کرو

کرد تا فلک کبیدر لر خواوازه رسم بد بشنوند چونکه اول پادشاهک برامر
عادتنک آوازه سی ایشدهلر نکو باید نام نیکی قبول اکر ساکه
بو کرکلیسه و لازم ایسه بو مقبول ده نکو دار بازرکان و رسولانی
ایو طوت بازرکان دخی ایچی بزرکان مسافر بجان پرورند اولولر
مسافری جاندن بسلرلر و دخی رعایتنده اقدام ایدرلر که نام نکو تانی
بعالم برند که انلرک بو نامنی عالم ایچنده ایولک ایله ایلیدرلر تبه کردد
ان مملکت عن قریب خراب اولور اول مملکت یقنده کزر و خاطر
ازرده کردد غریب که اول مملکتدن غریب اینجنش دونه غریب
اشنا باش و سیاح دوست غریب ایله اشنا اول و دخی سیاح
ایله دوست اول که سیاح جلاب نام نکوست زیرا سیاح ایو ادی
جلب ایدیجی در و دخی مملکت بمملکت ایلادیجیدر نکودار ضیف
و مسافر عزیز قنوغی ایو طوت و دخی مسافری عزیز طوت و از اسیب
شان بر حذر باش نیز و دخی انلردن ساکه بر حذر ایرشمکدن
حذر اوزرینه اول زینهار پرهیز کردن نکوست یا دکمه دن
احتراز ایلمک ایودر که دشمن نتوان بود در روی دوست زیرا
دوست صورتنده دشمن اولمق ممکن در قدیمان خود را بیعزاتی
غدر کند و قدیم دوستلرک و خدمتکارلرک مرتبه لرینی زیاده
ایله که هرکز نباید ز پرورده غدر زیرا هرکز بسلمه دن خیانت
کلمز چو خدمت کذارت کردد کهن چونکه بر خدمتکارک قوجه

روله. حق سالیانش فراموش مکن. انک بنجه ییلده اولن خدمتنک
حقنی فراموش ایلمه کراورا ز مان ز دست خدمت ببست. اکر بیرلک
انک خدمت الینی بغلدی ایسه. ترا بر کرم همچنان دست
هست. سنک کرم اوزره اولکی کبی قدرتک وار در. حکایة
در نواخت خدمتکاران. شنیدم که شابور دم در کشید.
اشتدم که شابور ایسم اولدی. چو خسرو به رسمش قلم در کشید
چونکه خسرو انک وظیفه سنه قلم چکدی یعنی وظیفه سنی
کسدی. چو شد حالش از بی نوایی تباه. چونکه انک حالی فقیرلقدن
خراب اولدی. نوشت این حکایت بنزدیک شاه. بو حکایتی یازدی
دخی شاه قتنه کتوردی. چو بذل تو کردم جوانی خویش. چونکه
کندو جوانلغمی سکا بذل ایلدم یعنی تازه لکده عمریمی سنک
خدمتکده صرف ایلدم. بهنگام پیری مرانم ز پیش. پیرلکم وقتنده
بنی قتکدن سورمه. غریبی که پر فتنه باشد سرش. بر غریبک
که باشی پر فتنه اوله یعنی شقی و بدبخت اوله. میازار و بیرون
کن از کشورش. انی انجتمه همان کشوردن طشره ایله. تو گر
خشم بر وی نگیری رواست. سن اکر انک اوزرینه خشم طوتمیه سن
روادر. که خود خوی بد دشمنش در قفاست. زیرا کندونک
بد خوی انک اردنده دشمندر. وگر پارسی باشدش زاد
و بوم. اکر اول بدبخت فارسی اوله که انده طوغمش بیومش اوله

بیومش اوله. بصنعاش مفرست و سقلاب و روم. انی صنعایه دخی سقلابه
دخی رومه کوندرمه. هم آنجا امانش مده تا چاشت. هم اول آراده اکه
قوشلغه دک امان ویرمه. نشاید بلا بر دگر کس گماشت. لایق
دکلدر غیری کمسه اوزرینه بلا کوندرمک که کویند برکشته باد آن
زمین. زیرا دیرلر که خراب اولسون اول مملکت. کز و مردم آیند
بیرون چنین. که اول اقلیمدن بو بکلیبن کمسه لر حاصل اولورلر. عمل
کرد هی مردم منعم شناس. اکر عمل ویررسک غنی کمسه یه ویر. که
مفلس ندارد ز سلطان هراس. زیرا مفلس سلطاندن قورقو
طوتمز. چو مفلس فرو برد گردن بدوش. چونکه مفلس بوینینی اوموزینه
القدی. ازو بر نیاید دگر جز خروش. اول مفلسدن نسنه حاصل
اولمز فغانندن غیری. چو مشرف دو دست از امانت بداشت.
چونکه امین ایکی الینی امانتدن چکدی یعنی خیانته باشلادی. بباید
بر و ناظری بر گماشت. انک اوزرینه بر ناظر حواله ایلمک کرک تاکه
مانع اوله. ور او نیز در ساخت با خاطرش. اکر ناظر دخی امین کمسه نک
خاطری ایله دوزلدی ایسه یعنی خیانته اتفاق ایلدیلر ایسه. ز
مشرف عمل برکن و ناظرش. مشرفدن دخی ناظردن عملی قوپار یعنی
ایکیسنی بله معزول ایله. خدا ترس باید امانت گذار. امین اولان
کمسه حقدن خوف ایدیجی کرک. امین کز تو ترسد امینش مدار.
امین که سندن قورقار انی امین طوتمه زیرا دایم انکله بیله و کمسن

که ارغنون زده بس امین یاد از داور اندیشناک امین الله تعالی
حضرتندن خایف گرگ شاه از رفع دیوان و زجر و هلاک ب
دیوانک تفتیشندن دخی شکنجه دن دخی هلاکدن بعد
اندیجی کرکز سیف او بشمار و فارغ نشین صاحب دخی صاف فارغ
اوتور یعنی حساب ایله ویره دخی فارغ اول که از صد یکی را نه بینی امین زیرا
یوزدن برسنی امین گوره مزسن دو هم جنس و بر پیشه و هم قلم
ایکی اسکی هم جنس و هم قلم بنا بر فرستاد یکجا بجام ایکی سن
بلجه بر بره گوندرمک معقول دکلدر چه دانی که هم دست گردند
و یار شده بیلورسن که هم دست اوله لر دخی بری برلیه دوست
اوله لر یکی دزد و باشد یکی پرده دار سبر بی چراغی اولور و بری گوزا
دیجی اولور چو دزد دان ز هم باک از مرو بیم چونکه چرا میل بر برندن
خوف دخی قیوطوته لر رود در میان کاروان سلیم سلیم ترلرندن
خلاص اولوب کاروانیلر اوزنده صاغ گیدرلر یکی را که معزول
کردی زجاه ما برسبنی که معزول ایلدک منصبندن چو چند جاه ما
بر آید ببخشش گناه چونکه برنیجه زمان اکا وزرینه کچه اکک
گناهینی عفو ایله بر آوردن کام امید وار امیدلنک مرادینی
حاصل ایلمک به از قید بندی شکستن هزار بیک محبوس
قید و ضیقدن یعنی بیک محبوسی آزاد ایتمکدن یکدر
نوبنده را گر ستون عمل کاتبک علی درکی اگر بیقند

18

بیفتد بر دخناب امل دو وسنجک اولورسم ده امید ایمینی کسمز یعنی نعرمان
بران بر شد و ادکر خدمتکار ایکی اوزرینه نادل باشد و ... به روا رحم
اوردبر پسر بابا اوغلی اوزرینه خشم گستوردوکی کیبی خشم گستورر
کهی میزند تا شود دردناک کاهی بابا اوغلنی اورر تا دردلو اولور
کهی میکشند آبش از دیده پاک کاهی بابا اوغلنک گوزندن گوز
یاشنی پاک ایدر گوکلنی تسلی ایلمک ایله چو نرمی کنی خصم گردد دلیر
چونکه سن ملایمت ایلیه سن خصم اوزرکه دلیر اولور و گر خشم
گیری شود از تو سیر اگر غضب ایلیجک اولورسک سندن طوق اولور
یعنی بیزار اولورلر خیر الامور اوسطها درشتی و نرمی بهم در بهست
خشونت دخی ملایمت بر برلیه بیله اولمق یکدر چورگ زن که
جراح و مرهم نه است فان ایلیجی کیبی که یاره ایدیجی در دخی مرهم
قویجیدر جوان مرد و خوش خوی بخشنده باش سخی اول
دخی ایو خویلو اول دخی ترحم ایدیجی اول چو حق بر تو پاشد تو بر خلق
پاش چونکه حق تعالی حضرتی سنک اوزرکه صاچر سن دخی خلق
اوزرینه صاچ یعنی عطا ایله نیامد کس اندر جهان کو بماند کلمدی کمسه
جهانده قالدی مکر آن کز و نام نیکو بماند مکر اول کمسه قالدی که
اندن ایو آد قالدی نمرد آنکه ماند پس از وی بجای اول کمسه حقیقتده
اولمدی که اولدکدن صکره بر بنده قالدی رباط و پل و خانه و مهمان
سرای گوپری دخی خان دخی عمارت هر آنکو نماند پس از وی بجای

کار

هر اول کمسه که انک صوکنده یادکار قالدی درخت وجودش
نیاورد بار انک وجود اغاجی یمیش کتورمدی جهانه کلدی بر فایده
حاصل اولمدی وگر رفت و آثار خیرش نماند اگر کتدی ایسه
دخی دنیاده انک خیر نیک آثاری قالمدی ایسه نشاید پس
از مرگش الحمد خواند انک موتندن صکره روحنه فاتحه اوقمق
لایق دکلدر چو خواهی که نامت بود جاودان چونکه استرسنک
جهانده اودک ابدی اوله مکن نام نیک بزرگان نهان اولولرک
ایو آدنی پنهان ایلمه انلری خیر ایله یاد ایله همین نقش برخوان پس
از عهد خویش بنجق بو اسلوبی قورسن کندو زمانکدن صکره
که دیدی پس از عهد شاهان پیش که او که کلن پادشاهلر که زماننده
صکره ایلک ایلر یاد اولندی اول پادشاهده که ظلم وجور ایله پریشان ایلدی
مملک ایله یاد اولندی همین کام و ناز و طرب داشتند همین
مرادی دخی عیش و نوشنی دوتدیلر یعنی بونلره مشغول اولدیلر رعایانک
رعایتنه التفات ایلمدیلر بآخر برفتند و بگذاشتند آخر کتدیلر دخی
جملهسنی بونده قودیلر یکی نام نیکی ببرد از جهان برسی جهاندن
ایو آد التدی یکی رسم بد ماند ازو جاودان برسندن جهانده
ابدی بر اثر اد قالدی بسمع رضا مشنو ایذای کس رضا قولغی ایله
اشتمه کمسهنک ظلم اتمکی وگر گفته آید بغورش برس اگر اول
کمسنهنک حقنده بر سوز سویلیجک اولورسه انکه حقیقتنه

حقیقتنه ایرش گنهکار را عذر نسیان بنه گنهکارک نسیانن عذرنه
قو یعنی خطا ایله اولدی دیو اعتذار ایدرسه عفو ایله چو زنهار
خواهند تو زنهار ده چون امان استرسن امان ویر گر آید گنهکار
اندر پناه اگر بر گنهکار سکا صغنمغه کلرسه نه شرطست کشتن
باول گناه معقول دکلدر انی اول گناهده اولدرمک چو باری
بگفتند و نشنید بندش بنه چونکه بر کره اول گناهکاره نصیحت ویره
دیلر قبول ایلمدی دیگر گوشمالش بزندان و بند گر اکا تادیب
ایله زندانله و بند ایله وگر پند و بندش نیاید بکار اگر نصیحت ایله
حبس ایله ایشه یارامدی ایسه درخت خبیث است بیخش
بر آر بر فائده یه یرامز اغجدر انک کوکنی چقار یعنی هلاک ایله چو خشم
آیدت بر گناه کسی چونکه سکا غضب کله بر کمسنهنک گناهی اوزره
تامل کنش در عقوبت کسی اکا عقوبت اتمده چوق تامل ایله که
سهلست لعل بدخشان شکست اساندر بدخشانک لعلی صیمق
شکسته نشاید دگر باره بست لیکن صینمش اولکی کبی درست
ایلمک ممکن دکلدر حکایت در تاخیر کردن سیاست ز دریای عمان بر
آمد کسی عمان دکزندن بر کمسه کلدی سفر کرده هامون و دریا بسی
چوق صحرا و دریا سفر ایلمش یعنی بر و بحری کزمش عرب دیده
و ترک و تاجیک و روم عرب و ترکی و عجم و روم اقلیمنی
کورمش یعنی بو قدر اقلیم و بو قدر جنس کورمش ز هر جنس

درنعش یا کش علوم ٭ هر جنبدن انک نفسنغ علم اولمش ایدی
جهان گشته و دانش اندوخته ٭ جهان کزمش و دخی علم تحصیل ایلمش
سفر کرده و صحبت آموخته ٭ سفر ایلمش و دخی مصاحبت اوکرنمش
بهیکل قوی چون تناور درخت ٭ هیئتده قوی ایدی کوده لو
اغاج کبی لیکن فرو مانده بی برگ سخت ٭ لیکن فقی قدرتسز
قالمش ایدی یعنی فقی فقیر ایدی ٭ دو صد رقعه بالای هم دوخته
ایکی یوز یاما بری بری اوزرینه دکمش ایدی ٭ ز حراق او در میان
سوخته ٭ اسکی لرندن دخی کندوسی اورتاده قوکبی قورمش
ایدی ٭ بشهری در آمد ز دریا کنار ٭ دریا کنارندن بر شهره کلدی
بزرگی در ان ناحیت شهریار ٭ بر اولو اول طرفده پادشاه ایدی که
طبیع نکونامی اندیشه داشت ٭ ایو ادلو اولمقلق فکرن ایدیجی
طبیع طوترایدی ٭ سر عجز در پای درویش داشت ٭ بر مرتبه
ده تواضع وار ایدیکه عجز باشن درویشک ایاغنده طوتردی ٭
بشستند خدمت گذاران شاه ٭ یودیلر شاهنک خدمتکارلری
سر و تن بحمامش از گرد راه ٭ انک باشنی دخی کوده سنی حمامده
توزدن ٭ چو بر استان ملک سر نهاد ٭ چونکه پادشاهنک استانه اوزره
باش قودی ٭ ستایش کنان دست بر بر نهاد ٭ پادشاهی مدح
ایدرک الینی سینه سی اوزره قودی ٭ در امد بایوان شاهنشهی ٭
اوز شاهنشاهنک دیوان خانه سنه کلدی و ایتدی

شاهنشهی

و ایتدی که بخت جوان و دولت رهی ٭ که بختنک جوان اولسون
دخی دولت ساکه قول اولسون ٭ شهنشاه گفت از کجا آمدی ٭
پادشاه اکا ایتدی قندن کلدک ٭ چه بودت که نزدیک ما آمدی
سا که نه اولدیکه بزم یانمزه کلدک یعنی بزم قتمزه کلدک ٭ چه دیدی درین
کشور از خوب و زشت ٭ نه کوردک بو شهرده ایودن دخی کمدن
یعنی عدلدن دخی ظلمدن ٭ بگو ای نکو نام و نیکو سرشت ٭ دیی ای
ایو طبیعتلو ایو اولو ٭ بگفت ای خداوند روی زمین ٭ ایتدی ای یریوزی
پادشاهی ٭ خدا بت معین باد در زفت معین ٭ الله تعالی حضرتی سنک
معینک اولسون دخی رزقک وافر اولسون ٭ نرفتم درین مملکت
منزلی ٭ کندم بو مملکتده بر منزلی ٭ کز آسیب آزرده دیدم دلی ٭ که ظلمدن
بر کوکل انجنمش کورمدم یعنی نه قدر که کزدم بر مظلوم کورمدم ٭ ملک را
همین پیرایه بس پادشاهه انجق بو سلطنت یعنی بو عدل الله حکم و حکومت
زینت بس ٭ که راضی نگردد بازار کس ٭ که کمسنک ظلمنه راضی اولمیه
ندیدم کسی سرگران از شراب ٭ بر کمسنه شرابدن مست کورمدم
مگر هم خرابات دیدم خراب ٭ مگر میخانه خراب کوردم ٭ سخن گفت
و دامان گوهر فشاند ٭ سوز سویلدی دخی کوهر اتکنی صاحبی بنطق
که شاه آستین بر فشاند ٭ بر ادایله که شاه یکنی سلکدی
یعنی استحسان ایلدی ٭ پسند آمدش حسن گفتار مرد ٭ پادشاهه مقبول
کلدی انک کوجک سوزی ٭ بنزد خودش خواند و اکرام کرد ٭ یانی کندو

بیک

فتنه اوقودی دخی انکا اکرام ایلدی. ز رنش داد و کوهر بسنکی قدوم کلدوکجه
شکرانه انکه التون دخی کوهر ویردی. بهر رسیدنش از کوهر و زاد بوم.
انکا اصلندن دخی طوغدوغی یردن دخی مملکتندن صوردی. بکفت
انچه پرسیدنش از سر کذشت. سرکذشتندن آنه که صوردی
پادشاهه بیان ایلدی. بقربت ز دیکر کسان در کذشت. پادشاهک
مقربی اولمقده سایر کمسنه لردن کچدی. ملک با دل خویش در کفت
وکو. پادشاه کندو کوکلی ایله تدبیرده و مشاوره ده. که دست
وزارت سپارد بدو. که وزیرلک الینی انکا تسلیم ایلیه. در اندیشه
باخود ملک رای زد. فکرده پادشاه کندو بله رای اوردی. که دستور
ملک اینچنین سزد. که مملکتک وزیری بویله بر کمسنه لایقدر. ولیکن
بتدریج تا انجمن. اما بو خصوصی تدریجله اتمک کرک. بسستی نخندند
بر رای من. بنم رایم اوزره سستلک ایله کولمیه لر. بعقلش بیازمود
نخست آزمود. اولا انک عقلنه امتحان اتمک کرک. بقدر هنر پایکاهش
فزود. اندن صکره هنری مقداری مرتبه سنی زیاده ایلمک کرک. بود
بر دل از دست غم بارها. کوکل اوزره غم الندن یوکلر اولور. چو تا
آزموده کند بارها. چونکه امتحان اولنمش یعنی ایش کورمش
کمسه اشکلیه. چو قاضی بفکرت نویسد سجل. چونکه قاضی سجلی فکر ایله
یازه. نکردد ز دستار بندان خجل. علمادن خجل اولمز. نظر کن چو سوفار
داری بدست. نظر قیل اوق اتاجق یره. چونکه کزی الده طوترسن

طوترسن. نه انکه که پرتاب کردی ز شست. ول وقت نظر ایله که
شستندن پرتاب ایلدک زیرا اول وقت فائده سی یوقدر.
چو یوسف کسی در صلاح و تمیز. یوسف پیغمبر علیه السلام کبی بر کمسه
صلاحده دخی تمیزده. بسی سال باید که کردد عزیز. چوق ییل کرک در که
عزیز اوله. بایام تا بر نیاید بسی. ماه و اکه چوق زمان کلمیه. نشاید رسیدن بغور
کسی. کمسه نک حقیقتنه ایرمک ممکن دکلدر. ز هر نوع اخلاق او
کشف کرد. او کمسه نک هر نوع خویلرندن امتحان ایلدی. خردمند
و پاکیزه دین بود مرد. عاقل دخی صالح کمسه ایدی. نکوسیرتش دید و
روشن قیاس. ایو سیرتلو دخی روشن فکرلو کوردی. سخن سنج
و مقدار مردم شناس. سوز طارتیجی یعنی معقول سوز سویلیجی دخی ادمک
مقدارینی اکلیجی کوردی. برای از بزرکان بهش دید و بیش.
رای و تدبیرده اندن اولولردن ایو دخی زیاده کوردی. نشاندش
بر دست دستور خویش. انی کندو وزیرلک اوستنه کچوردی.
چنان حکمت و معرفت کار بست. حکمت ایله دخی معرفت ایله
انجلیس ایش ایشلدی یعنی انجلیس وزیرلک ایلدی. که از امر و
نهیش درونی نخست. که انک امرندن دخی نهیندن بر خاطر
انجنمدی. در آورد ملکی بزیر قلم. پادشاه مملکتنی قلم
التنه کتوردی. کز وبر وجودی نیامد الم. که اندن بر کمسه اوزرینه
ضرر کلمدی. زبان همه حرف کیران ببست. دوکلی عیب جویلرک

وطعنه اورجیلرک دلنی تغلدی که چو تیغ بدخش زنیامد زدست
زیرا انک السندن برکم حرف صادر اولمدی حسود دیدکه بنک چو خیانت
ندید هر حسود که برابر به خیانت کورمدی یعنی اره دکلو خیانت
کورمدی بنگار نقش شاید چو کندم طپید بغدای کیبی حرکت ایدکه
اول حسودک اشنه کلمز زر روشن دلش ملک پرتو گرفت انک
انک روشن کوکلندن مملکت شعله یعنی رونق طوتدی وزیر
کهن راغم نو گرفت اسکی وزیری یکی غم طوتدی ندید ان خردمند را
رخنه اول عاقلک برکدوکنی یعنی براکسکنی کورمدی که در
وی تواند زدن طعنه که اول حضوصده اکا طعنه اوریمغه
قادر اوله امین وبداندیش طشت است وموز امین ایله بداندیش
جهان باقرلکن ایله قرنجه کیبی در نتکم مصرع ثانی اوی بیان ایدر نشاید
درو رخنه کردن بزور نتکم باقرلکندن زور ایله قرنجه کدک ایلمک
ممکن دکلدر بداندیش دخی امین اوزره خیانت اثبات ایدوب
اکا ضرر ایرکورمکه قادر دکلدر ملک را دو خورشید طلعت
غلام پادشاهک ایکی کونش یوزلو غلامی وار ایدی بسر بر کمر بسته
بودی مدام اول ایکی غلام خدمت کمرین بغلیوب دایم پادشاهک
قفاسنده دورورلر ایدی دو پاکیزه چو حور پری اکی پاکیزه صورتلولر
ایدی حور ایله پری کیبی چو خورشید مه از سه دیگر بری خورشید
ایله ماه کیبی اوجدن بری ایدی یعنی خورشید ایله ماهک وهنجیسی

اوهنجیسی اولمدوغی کیبی اول اکی محبوبک دخی اوهنجیسی یوق ایدی دو
صورت که کفتی یکی بست بیش ایکی صورت ایدی لیکن دیر
ایدک که بری برندن زیاده دکلدر حسنده دخی بر برینه بکزمکده
نموده در اینه همتا خویش هر بر بسی کنده مثلنی اینه کوسترمش
ایدی یعنی مثل ایدیلر سخنهای دانای شیرین سخن شیرین سوزلو
دانانک سوزلری کرفت اندران هر دو شمشاد بن اول ایکی شمشاد
قدا نتمکرز محبوبده تاثیر ایلدی چو دیدند که اوصاف وخلقش نکوست
چونکه کوردیلر اول کمسنه نک خلقتنک وصفلری ایو در بطبعش
هواخواه کشتند و دوست انک طبعنه محبت اولدیلر دخی دوست
اولدیلر ور وهم اثر کرد میل بشر اول کمسنه ده اثر ایلدی یعنی میل
محبت ایلدی اول ایکی محبوبه نه میلی چو کوتاه بینان بشر شهوت
پرستلرک شری ایله اولن میلی کیبی دکلدر از آسایش انکه خیر یافتی
دکلمک دن اول وقت راحت اولور ایدی که در روی ایشان
نظر داشتی که انلرک یوزنده نظر طوتدی چو خواهی که قدرت
بماند بلند چون استرسن که قدرک یوکسک قاله یعنی حرمتکه
زبان ایرشمیه دل ای خواجه در ساده رویان مبند ای کیشی
ساده رویلره کوکل بغلمه وکر خود نباشد غرض در میان اکر اوزنده
غرض نفسانی یوق ایسه ده حذر کن که دارد بحرمت زیان
حذر ایله که حرمتکه ضرر طوتر وزیر اندرین شمه راه برد وزیر کهن

بوخصوصده بر زبون اولدی یعنی بوخصوصی دویدی. بگفت این حکایت
بر شاه بر دو خیانت ایله بو حکایتی پادشاهک فتنه اولدی
دخی ایتدی که این راندانم چه خوانند وکیست. که بلیم کوکه نه او قودیلر
دخی کیمدر. نخواهد بسامان در این ملک زیست. بو مملکتده صلاحله
عقلاء ایله دیرلمک استمز. سفر کرده کان لاابالی زیند. بو حال
اندن عجب دکلدر زیرا سیاحت ایدن کمسنه لر اغلبی بوینی
قیرمزلر لاابالی دیرلر. که پرورده ملک ودولت نیند. زیرا انلر
ملکک دخی دولتک بسلنمشی دکللر یعنی پادشاهک خدمتنده
وتربیتنده اولمش دکلدر. درشتند مکه بابنده کانش سرشت. اشنیدم
که سنک قولک ایله سوشمسی وار. درخیانت پسندی وسهو وخشت
پرست. خیانت بکنجی ودرونفسنه تابع ولیجیدر. نشاید چنین
خیره روی تباه. لایق دکلدر بوجنسی طونق یوزلو بر باطل. که بدنامی
ارد بایوان شه. که شاهک حرمنه بدنام ملق کتوره. مکر نعمت شاه
فراموش کنم. مکر پادشاهک نعمتنی اونودم. که بینم تباهی و
خاموش کنم. که بر نامعقول فعل کوردم دخی ابکم اولم. به پندار
نبوان سخن کفت زود. ظن ایله تیز سوز سویلمک معقول دکل
بگفتم ترا تا یقینم نبود. بوخصوصی که دیدم تا که یقین حاصل اولمدی
زفرمان برانم یکی گوش داشت. خدمتکارلردن بریسی کوزتدی
که اغوش رومی در اغوش داشت. کوردیکه اغوش رومی

رومی در اغوش ایلدی اغوش رومی اول ایکی محبوبک برینک آدیدر
چو این گفتم اکنون ملک راست رای. بن بوفی دیدم لیکن شهدی
رای پادشاهک در تنجه بیلورایلسون. چو من ازمودم تونیز ازمای
چونکه بن امتحان ایلدم سن دخی امتحان ایله. به ناخوبتر صورتی شرح
داد. بر چرکین صورتله شرح ویردی یعنی شرح ایلدی. که بد مرد را روز نیکی
مباد. که نامعقول کمسنه یه ایلک کونی اولمسون. بد اندیش پرورده
چون دست یافت. دشمن عیب جزوی اوزره چون قدرت
بولدی. درون بزرکان باتش بتافت. اولولرک خاطرنه اتش
ایله قزدردی. بخرده توان اتش افروختن. جزوی نسنه ایله
اتش شعله لندرمک ممکن در. پس انکه درخت کهن سوختن. اندن
صکره اسکی بیوک اغاجی یقمق ممکن در. ملک راچنان گرم کرد آتش
خبر. پادشاهی شو بیله قزدردی یعنی غضبه کتوردی بو خبر. که جوشش
برآمد چو مرجل بسر. قازانک قینمه سی ویاسنه کلدوکی کبی
پادشاهک دخی غضبی یوقاری کلدی. غضب دست در خون
درویش داشت. غضب درویشک هلاکنه ال طوندی یعنی
قصد ایلدی. ولیکن سکون دست در پیش داشت. اما سکون
الینی اوکنه طوندی یعنی سکون مانع اولدی هلاکنه. که پرورده کشتن
نه مردی بود. که کشی کندو بسلمسن اولدرمک ارلک دکلدر. ستم
در پی داد کردن بود. عدل صوکنده ظلم ایلمک صوقلق در معقول

دکلدر مبادا کر پروزده خویشتن انجمه کند و بلمکه کی چو تیر تو
دارد بتیر شش مزن چونکه سنکا و فکلی طوتر یعنی سنک امر که
اطاعت ایدراندا اوق ایله اورمه بنعمت نبایست پروردنش
اول اهل نعمت ایله بسلک کرکمز ایدی چو خواهی که بیداد خون
خوردنش چونکه ظلم ایله انک قانینی ایچک استرسن یعنی هلاک
اتمک استرسن ازو تا هنر نایقینت نشد آشنا هلاکی ایواننده
سنک قرینک اولمدی کنون چو نایقینت نکرد و کناه شمدی
دخی مادامکه انک کناهی سنک یقینک اولمیه و انک غورنه ایرمیه سن
بکفتار دشمن کرندش تخواه دشمن سوزی ایله انک ضررنی استمه
ملک در دل این راز پوشیده داشت پادشاه کوکلنده بو رازی
کزلو طوتدی که قول حکیمان نیوشیده داشت زیرا عاقللک
قولنی یعنی سوزنی مسموع طوتدی دلست ای خردمند زندان راز
ای عاقل رازک زندانی کوکلدر چو کفتی نیاید بزنجیر باز چونکه اول
رازی سویلیدک کرو زنجیرله کلمز نظر کرد پوشیده در کار مرد کزلوجه
اول کشنک اشنده نظر ایلدی خلل دید در رای هشیار مرد
اول عاقل کشنک تدبیرنده نقصان کوردی که تا که نظر در یکی بنده
کرد که ناکه اول ایکی قولدن برینه نظر ایلدی پری چهره از زیر لب
خنده کرد پری چهره دخی دودقی التنده کلدی دو کس را
باهم بود جان و هوش ایکی کشینک که جان و هوشی بیلجه اوله

اندن تا که هنرلرسنک نفینک
اولمدی یعنی انک هنرلرنی
عیان کورمینجه در ایوان
شاهی قربت
نشد
صح

24

اوله یعنی جان و دل ایله سوشه از حکایت کنا تند ولیها خوش اهل بری
بربله مصاحبت ایدرجی لر دردخی لبلری ایسم در چو دیده بدیدار
کردمی دلبر چونکه کوزوکی دلبره نظر اتیجکه دلبر ایلدک تنکردی چو مستسقی
از دجله سیر استسقا خسته مبتلا اولمش کمسه دجله ایرماغندن
سیراب اولمدوغی کبی سن دخی مشاهده دن قانع اولمزسن
ملک را گمان بدی راست شد پادشاهک بر امر ظنی کرچک
اولدی زسودا بر و خشمکین خواست شد غضبدن انک اوزرینه
خشملو اولمق دیلدی هم از حسن تدبیر و رای تمام هم حسن تدبیرندن
دخی تمام راینندن بآهستکی کفتش ای نیک نام ملایمت
ایله اکه دیدی ای ایو آدلو ترا من خردمند پنداشتم بن سنی
عاقل و بو ظن ایلدم بر اسرار ملکت امین داشتم مملکتنک
سرلری اوزره سنی امین طوتدم کمان بردمت زیرک
و هوشمند ظن ایلدم که سن زیرک سن دخی هوشمندسن
ندانستمت که وخیره و ناپسند بلمدم که سن نامعقول دخی بدکار
سن چنین مرتفع پایه جای تو نیست بو مجلس بلند مرتبه
سنک یرک دکلدر کناه از من آمد خطای تو نیست کناه
بندن صادر اولدی سنک خطاک یوقدر چو من بدکهر پرورم
لاجرم چونکه بن بداصل بسلیم خیانت روا دارد م در حرم
البته بنم حرمده خیانتی روا طوترم برادر دسرم دبیاردان

بو سوزلری اشتدکدن صکره اول چوق بیلیجی اربابشنی قالدردی
چنین گفت با خسرو کاردان بویله دیدی ایشن بیلیجی پادشاهه
مرا چون بود دامن از جرم پاک بنم دامنم چونکه جرمدن پاک اوله
و بندن خطا صادر اولمیه نباید ز خبث بداندیش باک
بداندیشک خباثتندن یعنی غمز ایتمسندن باکه خوف کلمز
بخاطر درم هرگز این ظن نرفت بنم خاطرمدن هرگز بو ظن خطور
ایتمدی ندانم که گفت آنچه بر من نرفت بلمم کیم دیدی اول نسنه
که بندن صادر اولمدی شهنشاه گفت آنچه اندر برت شهنشاه
ایتدی آنی بن سنک فتنکدن ایتدم بگویند خصمان بروی اندرت
دوشمنلرک یوزکده ده سویلدلر چنین گفت با من وزیر کهن
بویله دیدی بکا اسکی وزیر تو نیز آنچه دانی بگوی و بکن سن دخی
آنی بیلورسن سویله دخی ایله بخندید و انگشت بر لب گرفت
چونکه اول کسه بو خبری اشتدی و کولدی دخی پرمغنی دوداغی
اوزره طوتدی یعنی تعجب ایلدی کز و هرچه آید نباشد شگفت
که اندن هر نه که صادر اولور عجب اولمز حسودی که بیند بجای
خودم بشول حسود که بنی کندی صدر رنده کوره کجا بر زبان
آورد جز بدم قنده اولور که بنم عیبمدن غیری یره سوز دخی
دلی اوزره کتوره یعنی سویلیه من آن ساعت انگاشتم
دشمنش من اول ساعت آنی کندومه دشمن بلدم که خسرو

25

خسرو فروتر نشاند ازمنش که پادشاه اکا بندن اشغارک یر کوستردی
چو سلطان فضیلت نهد بر ویم چونکه سلطان آنک وزیرینه بکا زیاده
لک قور ندانند که دشمن بود در پیم بلمزمی که اردمجه دشمن اولور
مرا تا قیامت نگیرد بدوست بنی قیامته دکین دوست دوتمز چو
ببیند که در عز من ذل اوست چونکه کوره که بنم عزتمده آنک ذلیل
اولمسی در بنیت بگویم حدیثی درست بونک ایچون وزیرینه یعنی بوکه
مطابق بر صحیح سوز دییم اگر گوش با بنده داری نخست اگر اول
قولاغکی بنده که طوتجق اولورسک حکایت ندانم کجا دیده ام
در کتاب بلمزم کتابده قنده کورمشم ابلیس را دید شخصی بخواب
بر کمسه ابلیس لعینی دوشده کوردی ببالا صنوبر بدیدن چو حور
قامتن صنوبر کبی صورتده آفتاب کبی چو خورشیدش
از چهره می تافت نور آفتاب کبی آنک چهره سندن نور بلدرر
ایدی فرا رفت و گفت ای عجب این تو یی یانینه کتدی دخی ایتدی
عجب بو سن من یعنی شیطان ایدوکنه شبهه ایلدی فرشته
نباشد بدین نیکویی بو کوزللکده فرشته اولمز تو کین روی
داری چو حسن قمر سن بو یوزی طولوسی ین یعنی سنده که بو چهره واردر
ای کیبی چرا در جهانی بزشتی سمر نیچون جهانده زشتلک ایله مشهورسن
ترا سهمگین روی بند اشتند سنی قورقنج یوزلو صنعتلر نگارخانه
در زشت بنگاشتند حاملده سنی چرکین نقش ایلدیلر چرا نقش

بدت در ایوان شاه • همچون نقاش سنی شاهک بو اتتدی دزم
روی کردست و زشت • و تباه • غمکین بوزلو دخی زشت
دخی نامعقول نقش ایلمشدر • شنید این سخن بخت برگشته
دیو بختی دونمش شیطان بو سوزی اشتدی • بزاری براورد
بانک و غریو • زاریلق ایله فغان و غریو کتوردی • که ای نیک
بخت این نه شکل منست • که ای ایو بختلو اول جامه ده وایوانده
نقش اولنن بنم شکلم دکلدر • ولیکن قلم در کف دشمنست
اما قلم دشمنم النده در اول نیجه دیلسه ایله یازر • بر انداختم
بیخ شان از بهشت • انلرک کوکنی یعنی حضرت ادم علیه السلام جنتدن
اندم • کنونم بکین می نگارند زشت • اول کین ایله شمدی بنی زشت
نقش ایدرلر • مرا همچنین نام نیکست لیک • بنم دخی بویلجه ادم ایودر
اما ز علت نگوید بد اندیش نیک • دشمنم حسدن ایو
سویلمز • وزیری که جاه من ابش بر بخت • بر وزیر که بنم عزتم و
منصبم انک یوزینک صوینی دوکدی • بنم سنک باید زدنش
کریخت • انک مکر بندن فرسنگچه فجوع کرک یعنی اندن ایراق
اولمق کرک • ولیکن نه اندیشم از خشم شاه • اما شاهک
خشمندن خوف اتمزم • دلاور بود در سخن بی گناه • زیرا کناهسز
اولان کمسه سوزده بی باک اولور • اگر محتسب کیرد انرا
غمست • اگر محتسب طوتسه اول کمسه یه غم واردر که سنکه

که سنک ترازوی بارش کمست • که انک پیشی طار ایتدوغی ترازونک
ورهمی اکسک اولا • چو حرفم برامد درست از قلم • چونکه حرف بنم قلممدن
صحیح کلدی و بندن خیانت صادر اولمدی • مرا از همه حرف
کیران چه غم • و کلی عیب و تجیل دن باکه نه غم • ملک در سخن گفتنش
خیره ماند • پادشاه انک سوز سویلمه سندن متحیر قالدی • بسر دست
فرمان دهی برفشاند • بویرق ویریجیلک الینک جنبش ایلکدی
یعنی سوزنی رد ایلدی بویله دیو که • مجرم بزرق و زبان اوری • که صوچلو
ریا و ظرافت ایله و فصاحت ایله و بلاغت ایله • ز جرمی که دارد
نگردد بری • اول صوچدن که طوتدی یعنی اندن که صادر اولمشدر
بری اولمز • ز خصمت همانا که بشنیده ام • ایله طوت دشمنکدن
اشتمه مشم • نه افرینشم خود دیده ام • افرینشم کوزم ایله کورمشیم
که زین زمره خلق در بارگاه • که بو بارگاه ده اولان اوباش خلقدن
نمی باشدت جز درین بشکاه • که اندن غیری سنک نظرک
اولمز • بخندید مرد سخن کوی گفت • اول سوز سویلیجی ار کولدی
دخی ایتدی • حقست این سخن حق نشاید نهفت • حقدر بو سوز
حقی ستر ایلمک معقول دکلدر • درین نکته هست اگر بشنوی
بنم بو بنده نظر ایلمکده بر نکته وار • اگر استماع ایدرسک
سویلیم • که حکمت روان باد و دولت قوی • که حکمک روان
اولسون دخی دولتک قوی اولسون • نه بینی که درویش بد دستگاه

کوزم مسن که قدرت سنز در وشن بحسرت کنند در تواننکز نکاه حسرت ایله
غنی یه نظر ایدر • مراد دستکاه جوانی برفت • بنمده یکتلکم قدر فوت کتدی
بلهو ولعب زندکانی برفت • هوا و هوس ایله بلکم کتدی • ز دیدار
ایشان ندارم شکیب • بونلرک دیدارندن صبر طاقتم تم که سرمایه
داران حسنند و زیب • زیرا حسن ایدر زیبک دولتلولری ایدر
مرا همچنین چهرهٔ گلفام بود • بونلر جلیس بنم دخی چهرم گل رنکلو ایدی
بلور ینم از خوبی اندام بود • اندامم لطافتندن بلور کبی بیاض
و نازک ایدی • مرا همچنین جعد شبرنک بود • بونلر جلیس بنم
دخی سیاه زلفم وار ایدی • قبا دربر از نازکی تنک بود • قفتانم
نازک لکندن اکنمده طار ایدی • درین غایتم رشت باید کفتن • بو
نهایتده بنم کفنم اکرمک کرک یعنی حاضر ایلمک کرک • که مویم چو پنبه
است ودوکم بدن • که مویم پنبه کبی آغ اولمشدر دخی بدنم ایک
کبی انجلمشدر • دو رشته درم در دهن داشت جای • ایکی
صف انجو بنم اغزمده یر طوتردی • چو دیوار بی از خشت سیمین
بپای • کمش کرپچدن یاپلمش محکم دیوار کبی • کنونم نکه کن بوقت
سخن • شمدی باکه نظر ایله سوز وقتنده • بیفتاده یک یک
چو سور کهن • دشمشدر بر بر اسکی بارو کبی • در ایناک
بحسرت چو نکرم ببین • بونلره حسرت ایله نیچون باقمیم که عمر تلف
کرده یاد آورم • که تلف اولمش عمری یاد ایدرم • برفت از منی

از من آن روزهای عزیز کتدی بندن اول عزیز کونلر • بپایان رسد
ناکه این روز نیز • آخره ایرشور ناکه بو کون دخی • چو دانستوار این در معنی
بسفت • چونکه اول عالم بو معنی دربنی دلدی • ملک کفت از این به
محالست کفت • پادشاه انک خاطر نسلی ایتمک دن اوتوری ایتدی
که بوندن خوب سوز سویلمک محالدر • در ارکان دولت نظر کرد
شاه • وزرایه نظر ایلدی دخی ایتدی کزین خوب تر لفظ و معنی
مخواه • که بوندن خوبرک و لطیفرک لفظ و معنی استمه که فصاحت
و بلاغت انجق اولور کسه را نظر سوی شاهد رواست • محبوبه
نظر ایلمک اول کسنه روادر که • دارد شاهدی عذر خواست
که بو کوزللک ایله عذر ایلمکی بیلور بوده ممکن در که بوینک کبی بر
طانوق ایله عذاراکی بیلور • بعقل اربه آهستکی کرده حی • عقل ایله
اکر آهسته لک ایتمیدم • بکفتار خصمش بیازردمی • دشمنی سوزی
ایله انجتمش اولوردم اما صکره پشیمان اولوردم • به تندی کسبک
دست بردن به تیغ • غضب ایله تیز ال قلیجه التمک یعنی تیز الینی
قلیجه ایلدن کمشنه • بدندان کزد پشت دست دریغ • دلیشی ایله
اصرر حیف الننک ارقه سنی • ز صاحب غرض تا سخن نشنوی •
صاحب غرضلودن سوز اشتمیه سن • که کر کار بندی پشیمان شوی • زیرا
اکر ایشه بغلرسک یعنی انک سوزی ایله عمل ایدجک اولورسک
پشیمان اولورسک • نکو نام را جاه و تشریف و مال • ابواد لو یه منصب

و تشریف و مال زیاده ایلیکه بیغرود و بدگویی راگوشمال دخی اول
بدگویه گوشمال زیاده ایلیکه به تدبیر دستور دانشور شش
اول عالم و زیرک تدبیری ایله به نیکی بشد نام در کشور ش
اول پادشاهک ادی ایلک ایله کندی سایر اقلیماره بعدل و کرم
سالها ملک راند عدل ایله دخی کرم ایله نیجه ملکلر پادشاهلق سوردی
برفت و نکونام ازوی بماند کندی دخی اندن براو اد قالدی
چنین پادشاهان که دین پرورند بو مجلسین پادشاهلر که دین بلیجیلر
ببازوی دین گوی دولت برند دین بازوسیله دولت طوبنی
ایلیجیلر در از ایشان نه بینم در این عهد کس انلردن بو زمانده کمسه
کورمم مگر هست بوبکر سعد ست و بس اگر وار ایسه ابوبکر
سعد درا ایکی بهشتی درختی نوای پادشاه جنته منسوب درخت
یعنی اغاجسن ای پادشاه که افکنده سایه یک ساله راه
کوکله برقمش بربیللق یوله جمع بود از بخت نیک اخترم امیدم
واریدی ایو ستاره لو بختمدن که بال همای افکند بر سرم
که هما قنادی باشم اوزره براغه خرد گفت دولت
نبخشد همای عقلم بانکه ایندی همای دولت بغشلمز اگر
اقبال خواهی درین سایه ای اگر دولت طلب ایدرسک
بو سایه یه کل خدایا برحمت نظر کرده ای خدا اسن بو پادشاهم
رحمت ایله نظر ایلمشسن که این سایه بر خلق گسترده که بو سایه یی

بو سایه یی خلق اوزینه دوشه مشسن دعا گویی این دولتم بنده
وارم بو دولتک بنده واریعنی قولی گیبی دعاجیسیم خدایا تو
بیت این سایه پاینده دار ای خدا اسن بو سایه یی باقی طوت صلو
پیش از کشتن بند کرد صواب در دیلک دن اول حبس ایلمک
که نتوان کشته پیوند کرد زیرا حکمن و کلدر دیلمش باشیی
متصل ایلمک یعنی گیرو اوزیری ایلمک ممکن دکلدر خداوند
فرمان و رای شکوه حکم صاحبی دخی رای و عظمت صاحبی
ز غوغای مردم نگردد ستوه خلقک غوغاسندن بی حضور
اولمز سر پر غرور از تحمل تهی تحملدن بوشدر غروردن طولو
باشی حرامش بود تاج شاهنشهی پادشاهلق تاجی اکه حرامدر
نکویم چو جنگ آوری پای دار دیمزم چونکه جنگ کتورهسن
ایو طوت یعنی قاچمه چو خشم آوری عقل بر جای دار اما چونکه
غضب کتوره سن عقلکی برینده طوت شاید که غضب ایله
بر خطا ایده سن که صکره پشیمان اوله سن تحمل کند هر که را عقل
هست صبر ایدر کیمک که عقلی واردر نه عقلی که خشمش کند
زیر دست عقل دکلدر شول که غضب آنی زبون ایلیه
چو لشکر برون تاخت خشم از کمین چونکه خشم لشکری طشره
ف چاپدی پوسودن نه انصاف ماند نه تقوی نه دین نه انصاف
نه تقوی نه دین قالور ندیدم چنین دیو زیر فلک

الننده بو بر شیطان گبی یعنی غضب کورمدم • که از وی گریزند چندین
ملک • که بو قدر ملک یعنی انصاف و تقوی و دین اندن قچرلر
گفتار اندر بخشایش بر ضعیفان • بر حکم شرع آب خوردن
خطاست • شرع حکمی سز صو ایچمک خطادر • وگر خون بفتوی بریزی
رواست • اما اگر فتوی ایله قان دوکرسک ده روادر • اگر
شرع فتوی دهد بر هلاک • شول کمسه که شرع انک هلاکنه
اوزره فتوی ویره • الا تا نداری ز کشتنش باک • آگاه اولکه آنی
قتل اتمکدن خوف طوتمیه سن • وگر دانی اندر تبارش کسان • اگر بیلور
سنکه انک صوینده و صوبندن کمسه واردر • بر ایشان ببخشای
رحمت رسان • انلرکه اوزرینه ترحم ایله دخی راحت ایرشدر یعنی
اول ظالمی هلاک ایتدکدنصکره اگر انک اصلندن و نسلندن
کمسه قالدیسه انلره ترحم ایله دخی احسان ایله • گنه بود مرد ستمکاره
را • گنه اول ظالم کمسه نک ایدی • چه تاوان زن طفل بیچاره را
بیچاره عورتک دخی بیچاره طفلک نه صوچلری وار • تنت
زورمند است و لشکر گران • تنک زورلودر دخی لشکرک
اغور یعنی بسیاردر • ولیکن در اقلیم دشمن مران • اما دشمن
اقلیمنه سورمه • که وی در حصاری گریزد بلند • زیرا اول دشمن
بر یوکسک حصاره قچر • رسد کشوری بی گنه را گزند • گنه سز
شهرلویه ضرر ایرشور • نظر کن در احوال زندانیان • نظر ایله

چه تاوان یعنی نه تاودر ا

نظر ایله زندانده اولنلرک احوالنه • که ممکن بود بی گنه در میان
شاید که انلرک ایچنده گناهسز اوله • چو بازرگان در دیارت
بمرد • چون بر بازرگان سنک دیارکده اولدی • بمالش
خیانت بود دست برد • انک مالنه ال اوزاتمک یعنی انک مالن المق
خیانت اولور • کزان پس که بر وی بمویند زار • اندنصکره که انک
اوزرینه زار زار اغلیه لر • بهم باز گویند خویش و تبار • اشناسی و
خصمی قومی بر برینه دیه لر • که مسکین در اقلیم غربت بمرد • مسکین
غربت اقلیمنده اولدی • متاعی گر و ماند ظالم ببرد • که اندن بر
متاع که قالدی ظالم الدی • بیندیش ازان طفلک بی پدر
اندیشه ایله اول باباسز اوغلانجغکدن • و از آه دل دردمند
حذر • دخی انک دردلو کوکلنک اهندن احتراز ایله • بسا نام
نیکو پنجاه سال • چوق واقع اولمشدر که اللی ییلده حاصل اولمش
ایو آدی • که یک نام زشتش کند پایمال • که بر چرکین ادافی پایمال
ایدر یعنی محو ایدر • پسندیده کاران جاوید نام • آدلری باقی ایو
ایشلولر • تطاول نکردند بر مال عام • خلقک مالی اوزرینه
ال اوزونلوغی ایلمدیلر یعنی ظلم ایلمدیلر • بر آفاق اگر سر بسر پادشاست
اگر پادشاه دن بتشه عالم اوزرینه پادشاه ایسه ده • چو مال از توانگر
ستاند گداست • چونکه غنیدن ظلم ایله مال الور گدادر • بمرد از تهی
دست آزاده مرد • اولمدی اول الی بوش آزاده مرد • ز پهلوی

ش

مردم شکم پر نکرد • که خلقک جانندن قارننی طویرمدی یعنی ظلم
ایدوب مالنی المدی حکایت در شناختن ملوک دو شنیدم که فرمان دهی
دادگر • اشتدم که بر عادل پادشاه • قبا داشتی هر دو روی آستر
قفتان کیردی ایکی یوزی بیله استر ایدی • یکی گفتش ای خسرو
نیک روز • بر کمسه اکا ایتدی ای سعادتلو پادشاه • قبائی ز
دیبای چینی بدوز • چین مملکتنه منسوب اولان قبادن بر قفتان
دکین یعنی اندن جامه بچدور • بگفت این قدر ستر و آسایش
است • پادشاه جوابنده ایتدی بو قدر ادب یرینی اورتمک در
وجسمی اسیدن و صوقدن حفظ اتمک در • وزین بگذری
زیب و آرایش است • دخی بوندن که کچه‌سن یعنی زیاده ایده‌سن
زینت و آرایش در اول خود عورتلر ایچوندر • نه از بهر آن می
ستانم خراج • خراجی اندن اوتوری المزم • که زینت کنم بر خود
و تخت و تاج • که کندومی دخی تاجمی دخی تختمی زینت ایلیم • اگر
چون زنان حله در تن کنم • اگر عورتلر کبی حریر لباس کیم • بمردی
کجا دفع دشمن کنم • ارلک ایله دشمنک دفعنه قنده قادر اولام
مرا هم ز صد گونه آز و هواست • بنم دخی یوز نوعدن حرص و هوا
وار در • ولیکن خزانه نه تنها مراست • اما خزینه یالکوز بنم دکلدر
خزاین پر از بهر لشکر بود • بلکه خزینه عسکردن اوتوری طولار
نه از بهر آذین و زیور بود • پادشاهلرک اینیندن و زینتندن

و دشمن

وزینتندن اوتوری طولمز • سپاهی که خوشدل نباشد ز شاه • عسکر که
پادشاهدن خوشدل اولمیه • ندارد حدود ولایت نگاه •
ولایتک اطرافنی حفظ طوتمز یعنی محفوظ اولمز • چو دشمن خر روستایی
برد • چونکه دشمن کویلونک اشککنی ایله ده یعنی اله • ملک باج و ده
یک چرا میخورد • پادشاه باجی دخی خراجی نیچون یییه • مخالف خرش
برد و سلطان خراج • دشمن اشککنی الدی دخی پادشاه خراج الدی
چه راحت بماند در ان تخت و تاج • نه راحت قالور اول تخت و تاجده
مروت نباشد بر افتاده زور • مروت دکلدر رعیته اوزرینه ظلم
ایلمک • برد مرغ دون دانه از پیش مور • الچق قوش قرنجه اوکندن
دانه الدر • رعیت درخت است اگر پروری • رعیت درختدر اگر
بسلرسک یعنی درخت کبیدر اداتی تشبیه محذوفدر بوکه تشبیه
ابلغ دیرلر عربده مثال زید اسد در • بکام دل دوستان بر خوری
دوستلرک کوکلی مرادی ایله یمش برسن • به بی رحمی از بیخ و بارش
مکن • ظلم ایلمکلک ایله انی کوکندن قوپارمه • که نادان کند
حیف بر خویشتن • که نادان کشی کندو یه ظلم ایدر • کسان بر خورند
از جوانی و بخت • شول کمسه‌لر یمش برلر یعنی فائده مند اولورلر یکتلکدن
دخی دولتدن • که با زیر دستان نگیرند سخت • که رعایایه ظلم ایلمیه
اگر زیر دستی در اید ز پای • اگر بر بیچاره ایقدن کله یعنی آیاقی بته
انکه قادر اولمیه • حذر کن ز نالیدنش بر خدای • حذر ایله انک حقه اوزرینه

اگلمه‌سندن و سا که بد دعا ایتمه‌سندن * چو شاه به کرفتن نیزی دیار
چونکه ملامت ایله دیار ضبط و تملک ممکن در * به بیکار خون از مشامی
مبار جنک و خصومت ایله برکمسنک بورنندن قان کتورمه
بمردی که ملک سراسر زمین * ارلک حقیچون که بر بورنک باشندن
پادشه سلطنتی نیرزد که خونی چکد بر زمین * دکمز شول برقطره
قانه که بر بورندن طامله * حکایت * شنیدم که جمشید فرخ سرشت
استندکه مبارک خلقلو جمشید بسر چشمه‌ای بر سنکی نوشت * بر
چشمه باشنی اوزرنده بر طاشه یازدی * برین چشمه چون ما بسی
دم زدند * بو چشمه اوزره چوق بزم کبی کمسه‌لر دم اوردیلر یعنی عیش
و نوش ایتدیلر * برفتند چون چشم برهم زدند * کوزلرین یوموب
آچنجه قدر کبی کیتدیلر یعنی چوق اکلنمدیلر زیرا الدنیا ساعة فاجعلها
طاعة * کرفتیم عالم بمردی و زور * عالمی طوتدق ارلک ایله دخی قوت ایله
ولیکن نبردیم با خود بکور * اما کیتدیمز ایله الممزک * برفتند و هر کس
درود آنچه کشت * کیتدیلر یعنی اولدیلر و دخی هر کسنه اکدیسه
آنی بچدی * نماند بجز نام نیکو و زشت * دنیاده ایو آددن دخی یرامز
آددن غیری نسنه قلمدی * چو بر دشمنی باشدت دست رس *
چونکه بر عدو اوزره سنک قدرتک اوله * مرنجانش کو را همین
غصه بس * انی انجتمه زیرا که همان اول غصه یتر که سنک زبونک در
عدو زنده سرکشته پیرامنت * دو دشمنک دری اولوب اطرافنده

اطرافنده حیران و متحیر اولمق یکدر * به از خون او کشته در کردنت * دیری
قانی بوینکدن اولمقدن * حکایت در شناختن ملوک دوست و دشمن
شنیدم که دارای فرخ تبار * اشتدم که مبارک اصللو بر دارا * از
لشکر جدا ماند روز شکار * عسکردن ایرلدی شکار کوننده * دوان
آمدش کله بانی به پیش * بر چوبان ایلرک باشی اوکنه کلدی * بدل
کفت دارای فرخنده کیش * کندی کوکلنه ایتدی مبارک
فعللو و مذهبلو دارا * مکر دشمنست این که آمد بجنک * مکر دوشمندر
بو که جنک ایتمکه کلدی * ز دورش بدوزم به تیر خدنک * اوزاقدن
دیکیم یعنی اورایم تیر خدنک ایله * کمان کیانی بزه راست کرد *
کمان کیانی کریشه راست ایلدی * بیکدم وجودش عدم خواست
کرد * بر نفسده انک وجودینی عدم ایلمک دیلدی یعنی هلاک
ایلمکه قصد ایلدی * بصحرا در از دشمنان داریاک * صحراده دوشمنلر دن
خوف طوت * که درخانه باشند کل از خار پاک * زیرا اوده کل
دکننلردن یعنی دوست دوشمندن پاک و طاهر اولور * بر آورد چوپان
بر دل خروش * قورقولو چوبان فغان کتوردی دخی ایتدی * که دشمن
نیم در هلاکم مکوش * که بن دشمن دکلم بنی هلاک ایتمکه چالشمه
پاکیمین دیکه کلدی جواب دیرو * کندوسنی بیان ایدر بکفت
ای خداوند ایران و تور * ایتدی ای ایرانک و تورانک پادشاهی
که چشم بد از روزگار تو دور * که ضررلو کوزنک زمانکدن یعنی

دوستلکدن ایراق اولسون ۰ من آنم که اسبابشه پرورم ۰ بن
اولم که پادشاهک اتلرینی بسلرم و اتلری کوروب کوزه درم
بخدمت درین مرغزار اندرم ۰ خدمتمده بو چایرده و بو اوتلقده
اولورم ۰ ملک را دل رفته آمد بجای ۰ پادشاهک کیتمش
یعنی اورکمش کوکلی یرینه کلدی ۰ بخندید و گفت ای نکوهیده
رای نیکولدی دخی ایتدی ای نامعقول رای بلو ترا یاور کرد ح
سروش ۰ سا که بولنداشلق ایلدی مبارک فرشته ۰ وگرنه
زه آورده بودم نیکوش ۰ بو خم کرشی قولاغه دکن کتورمش
ایدم یعنی سنی هلاک اتمش ایدم ۰ نگهبان مرعی بخندید و گفت
اول اوتلاغی کوزادیجی کلدی دخی ایتدی ۰ نصیحت ز منعم بد (نشاید)
نهفت ۰ اهل دولتدن نصیحت کزلنمک معقول دکلدر ۰
نه تدبیر محمود و رای نکوست ۰ خوب تدبیر دخی لطیف رای
دکلدر ۰ که دشمن نداند شهنشه ز دوست ۰ که دشمنی دوستدن
تمییز ایلمیه ۰ چنانست در مهتری شرط زیست ۰ پادشاهلقده
دیرلک اینلک شرط الجلیس در ۰ که هر کهتری را بداند که کیست
که هر فقیری بله سنکه کیمدر ۰ مرا بارها در نظر دیده ۰ بنی نیچه کره حضورده
کورمشسن ۰ ز خیل و چراگاه پرسیده ۰ اتلردن دخی اوتلقدن
صورمشسن ۰ کنونت بمهر آمدم پیش باز ۰ شمدی کرو محبتله
سنک قتکه کلدم ۰ نمی دانیم از بد اندیش باز ۰ کیرو بنی دشمندن

درحضر

32

دشمندن فرق ایلرمسن یعنی بونیجه پاشاب هلق اولور ۰ توانم من ای نیکخو
شهریار ۰ قادرم بن ای اولو پادشاه ۰ که اسبی مروان اورم
از هزار ۰ که برکره کوردکم اتی بیک اتک ایچندن چقررم یعنی
بلورم ۰ مرا کله بانی بعقلست و رای ۰ باکه چوبانلق عقل ایله در
دخی رای ایله در ۰ تو هم کله خویش داری بپای ۰ سن دخی کندو سروکه
که عسکر کیدر حقیقت ایله باکنده طوترسن ۰ چو دارا شنید این نصیحت
ز مرد ۰ چونکه دارا بو نصیحتی اول کشیدن اشتدی ۰ مراورا بس انعام
وتحسین کرد ۰ اول چوبانه وافر تحسین ایلدی دخی انعام واحسان
ایلدی ۰ همی رفت و می گفت در خود خجل ۰ خجالت ایله کیدر ایدی دخی
کندویه ایدر ایدی ۰ بباید نوشت این نصیحت بدل ۰ بو نصیحتی کوکله
یازمق کرک وخاطردن کیدرمک ۰ دران تخت وملک از خلل
غم بود ۰ اول تخت وملکده نقصاندن غم اولور ۰ که تدبیر شاه از
شبان کم بود ۰ که شاهک تدبیری چوباندن کم اولور درآگاهی
پادشاهان تو کی بشنوی ناله دادخواه ۰ نجه سن اشیدر
سن مظلومک و شکایتچینک ناله سنی ۰ بکیوان برت کله خواب بگاه ۰
کیوان اوزره در سنک اویوجق یرک اوجی ۰ چنان خسب
کاید فغانت بکوش ۰ شویله اویو که فغان سنک اویوجق
یرکده قولاغوکه کله ۰ اکر دادخواهی برارد خروش ۰ اکر بر شکا ینجی
فریاد کتوره ۰ که نالد ز ظالم که در دور تست ۰ سنک دورکده

یعنی اول ظالمدن کیم اکلر ۰ که هر جور کو میکند جور تست ۰ زیرا هر
جوری که اول ظالم ایلر حقیقتده اول سنک جورکدر زیرا که رعایت
اینک انک ظلمنه قابل اولمغدر ۰ نه سگ دامنی کاروانی درید
کاروانک دامنی کلب پرتمدی ۰ که دهقان نادان که سگ
پرورید ۰ بلکه اول جاهل کویلی پرتدی که کلب بسلدی ۰ دلیر آمدی
سعدیا در سخن ۰ حق سوز سویلمکده و پند و نصیحت ویرمکده دلیر کلدک
ای سعدی ۰ چو تیغت بدست است فتحی بکن ۰ چونکه تیغ زبانک الکده در
بر فتح ایله ۰ بگوی آنچه دانی که حق گفته به ۰ سویله بلدیکی که بیلورسین سوز
نصایحدن زیرا حق سوز سویلمش یکدر ۰ نه رشوت ستانی و نه
عشوه ده ۰ نه رشوت آلیجی سن کمسه دن و نه مکر و کمسه یه
الدایجی ۰ بولدن جفاره سن ۰ طمع بند و دفتر حکمت بشوی
طمع بغلا و دخی دفتری حکمتدن یو یعنی ماداکه طمعک وار در حکمت
امیدنی ایله که ممکن دکلدر ۰ طمع بگسل و هر چه خواهی بگوی ۰ طمعی
ترک ایله و دخی نه استرسک سویله ۰ حکایت ۰ خبر یافت
گردنکشی در عراق ۰ خبر بولدی یعنی خبر بلدی بر جبار عراقده
که میگفت مسکینی از زیر طاق ۰ که بر مسکین چار طاق التنده
ایدر ایدی ۰ تو هم بر دری هستی امیدوار ۰ سن دخی بر قپوده که
مراد حق تعالی قپوسیدر امیدلیسن ۰ پس امید بر در نشینان
برآر ۰ ایمدی سن دخی قپوده زنجیر اوتوروجیلرک مرادینی حاصل ایله

دیله ۰ نخواهی که باشد دلت دردمند ۰ استرسنک که قلبک
دردلو اوله و کوکلک شکسته کله ۰ دل دردمندان برآور زبند
بیچاره لرک کوکلنی بنددن چقر یعنی مقصودلرینی ویر ینه کتور
پریشانی خاطر داد خواه ۰ مظلومک خاطرینک پریشانلغی ۰ براندازد
از مملکت پادشاه ۰ پادشاهی مملکتندن و سلطنتندن جدا ایلر ۰ بیت
تو خفته خنک در حرم نیم روز ۰ غریب از برون گو بگرما بسوز
ستانندهٔ داد آنکس خدا است ۰ اول کمسنک حقنی آلیویرجی
خدادر ۰ که نتوان ستد از پادشه داد خواست ۰ که پادشاهدن داد
استمکه قادر دکلدر ۰ حکایت ۰ شفقت ملوک ۰ یکی از بزرگان اهل تمیز
صاحب عقل اولولردن بریسی ۰ حکایت کند ز ابن عبد العزیز ۰ حکایت
غذن ایدر عبد العزیزک اوغلندن که عمر ثانی دیرلر ایدی زیاده عادل اولدی
اوتوردی ۰ که بودش نگینی در انگشتری ۰ که انک خاتمنده بر بیوک
قاشی وار ایدی ۰ فرو مانده از قیمتش مشتری ۰ انک قیمتندن مشتری
عاجز قالمش ایدی ۰ شب گفتی آن جرم گیتی فروز ۰ گیجه دیر ایدک
یعنی صانه ایدک اول جهانی روشن ایدیجی جرم ۰ دری بود در روشنایی
چو روز ۰ بر در ایدی که روشنالقده کوندز کبی ایدی ۰ قضارا
در آمد یکی خشک سال ۰ اتفاقا بر قحط ییل کلدی ۰ که شد بدر سیمای
مردم هلال ۰ که خلقک بدر کبی یوزلری هلال کبی اولدی ۰ چو در
مردم آرام و قوت ندید ۰ چونکه خلقده آرام اولمق و دخی قوت کورمدی

خود آسوده دیدن مروت * ندید که کنده وی آسوده حضورده اولمغی مروت
کورمدی * چو بیند کسی زهر در کام خلق * یعنی چونکه خلقک بوغاز نده
زهر کوره یعنی فقر و فاقه ده و اچلقده کوره * کی‌اش بگذرد آب
شیرین بحلق * طاتلو صو انک بوغازندن قچن کچر * بفرمود بفروشند
بسیم * عبد العزیز اوغلی عمر که خلیفه ایدی بیوردی اول اقچه یه صاتدیلر
انک بهاسنی درویشلره بذل ایلیه * که رحم آمدش بر فقیر و یتیم
زیرا که رحم کلدی فقیره دخی یتیم اوزره * بیک هفته نقدش بتاراج
داد * بر هفته ده انک بهاسنی یغمایه ویردی * بدرویش و مسکین
و محتاج داد * بو مصراع اولی مبین در یعنی درویشه دخی مسکینه
دخی محتاجه ویردی * فتادند در وی ملامت کنان * هجوم ایتدیلر انده ملامت
ایدیجیلر بو یره دیو * که دیگر نیاید بدستت چنان * که کره وسنک الوکه
الجلیبن بر دریتیم دخی کلمز * شنیدم که میگفت و باران دمع * اشتدم
که ایدر ایدی دخی یغمور کبی کوزینک یاشنی * فرو میدویدش
بعارض چو شمع * شمع کبی انک عارضنه یلر ایدی یعنی عارضی اوزره
روان ایدی * که زشتست پیرایه بر شهریار * زشت و زینت
در پادشاه اوزره * دل شهری از ناتوانی فگار * شهر خلقنک
کوکلی قدرتسزلکدن مجروح اوله * مرا شاید انگشتری بی نگین
نگینسز یا که بوزکسز خاتم اولمق ممکندر * نشاید دل خلق اندوهگین
لیک خلقک کوکلی غصه لو اولمق لایق دکلدر * خنک آنکه آسا

یش

34

اسایش مرد و زن * بختلو و صفا و نوا اول کمسه که رعایانک راحت و
حضورده اولمه سنی * گزیند بر آسایش خویشتن * کندونک
آسایشی اوزره یعنی انلرک شادلقلرین کندینک سروری اوزره
مقدم قیله * نکردند رغبت هنرپروران * هنرلولر رغبت ایلمدیلر بشادی
خویش از غم دیگران * غیریلرک غمندن کندولرینک شادلقلرینه
یعنی غیریلره غم ایرشدوکنه راضی اولمدیلر دکلکه کندولرک
شادلقلری ایچون سایرلره غم ایرشدوکنه شاد اولالر * اگر
خوش بخسبد ملک بر سریر * اگر پادشاه تختی اوزره حضور ایله
اویویه * نه پندارم آسوده خسبد فقیر * ظن ایلمزم که فقیر آسوده
اویویه * وگر زنده دارد شب دیر باز * اما اگر پادشاه کیجه ایچلی
کیجه دری طوته یعنی اگر پادشاه عدل ایله جهانی احیا ایلیه * بخسبند
مردم بآرام و ناز * اول وقتده خلق حضور ایله دخی سرور ایله
اویورلر * بحمد الله این سیرت و راه راست * الحمد لله هله بو سیرت
دخی بو طوغرو یول * اتابک ابوبکر بن سعد راست * سعدک اوغلی میر
کلام اولان ابوبکرک وار در * کس از فتنه در پارس دیگر نشان *
کمسه فارس اقلیمنده فتنه دن هرگز * نبیند مگر قامت مهوشان
کورمز مگر محبوبلرک قامتنی که فتنه در لکن کیدرمه‌سی ممکن دکلدر
حکایت یکی پنج بینم خوش آمد بگوش * یالکوز بر بیت
بش بیتدن قولاغمه خوش کلدی ویا خود بش بیتک برسی

باکه خوش کلدی دیمکدر که اول بیت بو بیتدر . نگه کرد شوریده
از خواب وگفت . مرا فتنه خوانی و کویی مخفت زیرا بو بیتدن
پادشاهنک زیاده عدلی اکلور . که در مجلسی می سرود دی دوش
که اشتدم که بر مجلسده اخشام دون کیجه ایرلر ایدی اول ایش
بیت بو بیتدر . مرا راحت از زندکی دوش بود . بنم راحتم حیاتدن
دون کیجه ایدی . که آن ماه رویم در آغوش بود . که اول ای یوزلی
بنم قوجاغمده ایدی . مراد را چو دیدم سر از خواب مست .
انک باشنی چونکم اویقودن مست کوردم یعنی سراسیمه بدو
کفتم ای سرو پیش تو پست . اکه ایتدم ای جانان که سرو
سنک اوکوکه یعنی قامتک یاننده الچقدر . دخی نرکس از خواب
نوشین بشوی . بردم چشمک لذیذ اویقودن یعنی کوزک
اچ . چو کلبن بخند و چو بلبل بکوی . کل فدانی کبی کل دخی بلبل
کبی سویله . چه خسبی ای فتنه روزکار . نه اویورسن
ای زمانک فتنه سی یعنی زمانده اولان خلقک محبوبی . بیا و می
لعل نوشین بیار . کل دخی هضم اولیجی قرمزی باده کتور . نگه کرد
شوریده از خواب وگفت . خوابدن سراسیمه اولمش نظر ایلدی
دخی ایتدی . مرا فتنه خوانی و کویی مخفت . باکه فتنه اوقورسک
یعنی فتنه دردرسک دخی اویومه درسک حضرت شیخک
نور الله مرقده مقصودی بودر که پادشاه شویله عادلدر که انک

35

انک زماننده فتنه اویقودن اویانمغه استمز تاکه خلقی اندن بر
بلایه مبتلا اولمیه . اندر ایام سلطان روشن نفس . روشن نفسلو
سلطانک ایامنده . نه بیند دگر فتنه بیدار کس . ارتق فتنه یی کمسه
اویانق کورمز . حکایت . در اخبار شاهان پیشینه هست . کچمش
پادشاهلرک خبرلرنده واردر یعنی تواریخده مسطوردر . که چون تکله
بر تخت زنگی نشست . چونکه تکله زنگینک تختنی اوزره اوتوردی
یعنی پادشاه اولدی . بدوران او کس نیازرد کس . انک زماننده
کمسه دن انجنمدی . و هرکز کمسه یه ظلم ایرشمدی . بسبق
برد اگر خود همین بود و بس . اوک الندی یعنی میدانی آلدی
اگر بو دیدکلری کبی اولدیسه . چنین گفت روزی بصاحب
دلی . برکون اول تکله بر صاحب دله بویله دیدی که عمرم بسر شد
به بی حاصلی . که عمرم حاصلسزلغله یعنی بی فائده باشه کتدی
چو می بگذرد جاه و ملک و سریر . چونکه جاه دخی ملک دخی تخت
کچر دبی بقادر . نبرد از جهان دولت الا فقیر . ایلیه جهانده کمسه
دولت التمدی الا فقیر . بخواهم بکنج عبادت نشست . ئشمدی
عبادت بوجاغنده اوتورمق استریم . که دریابم این پنج روزی
که هست . باری بو بش کونی که بولم دانی هوا ایله ضایع ایلمیم . چو
بشنید دانای روشن نفس . چونکه اول روشن نفسلو دانا
تکله نک بو سوزلرین اشتدی . به تندی بر آشفت کای تکله بس

یاورلق ایله غضب ایلیوب ایتدی ای تکلّه تبر سویلدک ایسم اول یعنی
سوزکی معقول کورمدی • طریقت بجز خدمت خلق نیست • صوفیلق
خلقک خدمتندن غیری دکلدر • به تسبیح وسجاده ودلق نیست
تسبیح ایله وسجاده ایله دخی خرقه کیمک ایله دکلدر • تو بر تخت
سلطانی خویش باش • سن کندو سلطانلغک تختی اوزره
اول یعنی کندو پادشاهلغکده اول • باخلاق پاکیزه درویش
باش • اما بو خویلر ایله درویش اول • بصدق وارادت میان
بسته دار • صدق ایله دخی ارادت ایله بلوکی بغلو طوت یعنی
صدق وارادته چالش • زطامات ودعوی زبان بسته دار •
لاف وکذافدن ودعوادن دلوکی بغلو طوت • قدم باید اندر
طریقت نه دم • قدم کرک طریقتده دم کرکمز • که اصلی نه دارد
دم بی قدم • قدمسز دمک اصلی یوقدر یعنی شول کمسه‌ده که دعوی
اوله اما عملی اولمیه اصلا انده خیر وفائده یوقدر • بزرکان که نقد
صفا داشتند • اولر که صفا نقدینی طوتدیلر یعنی صفا حاصل ایلدیلر
چنین خرقه زیر قبا داشتند • بو مجلسین خرقه‌یی قفتان آلتنده
طوتدیلر وکندولرین عوام صورتنده سز ایلدیلر ودعوادن خاموش
اولدیلر حکایت بشنیدم که یکبار سلطان روم
ایشتدم کم روم سلطانی اغلدی • بر نیک مردی زاهل علوم
صاحب دلیلردن بر ایو کمسنک قتنده بویله دیوب که پایانم

دعوی

که پایانم از دست دشمن نماند • دشمن الندن طاقتم قالمدی
نه این قلعه وشهری با من نماند • بو قلعه ودخی بو شهردن غیری
نسنه قالمدی • بسی جهد کردم که فرزند من • چوق سعی ایلدم که
بنم اوغلم • پس از من بود سرور انجمن • بندن صکره خلقک
پادشاهی اوله • کنون دشمن بدگهر دست یافت • شمدی
بد اصل دشمن ال اوزدی ویاکه غالب اولدی • بسر دست
مردی وجهدم بتافت • بنم ارلکم ودخی جهدم الینی چوردی
چه تدبیر سازم چه درمان کنم • نه تدبیر ودوزم نه درمان ایدم • که
از غم بفرسود جان در تنم • که جسممده جانم غمدن اوشندی ومضطر
اولدی • برآشفت دانا که این گریه چیست • دانا چونکه روم سلطانینک
بو سوزلرین ایشتدی غضب ایدوب ایتدی بو اغلمق نه در • برین
عقل وهمت بباید گریست • سنک بو عقلک وهمتک اوزرینه
اغلمق کرک بو نجه عقل وهمت در • اندن صکره نصیحت ایتمکه مشغول
اولدی • بگفت ای برادر غم خویش خور • ایتدی ای برادر کندو
غمکی یی • که از عمر بیشتر شد وبیشتر • که عمرکدن چوق زمان که جوانلق
زمانیدر ودخی عمرکدن زیاده‌سی که صباوت وشبابت زمانیدر
ترا این قدر تا بمانی بس است • ساکه بو قدر ماداکه حیاتده سن
بیر • چو رفتی جهان جای دیگر کس است • چونکه سن کیتدک یعنی اولدک
جهان غیری کمسنه برینه • اگر هوشمند است اگر بی خرد • اگر فرزند

ک

عاقل در اگر جاهلدر • غم او مخور کو غم خود خورد دشمن کند و فرزند که غمنی
همه کر اول کند و غمنی بر • مشقت نیرزد جهان داشتن • جهانی ضبط
ایلمک مشقتنه دکمز • گرفتن بشمشیر و بگذاشتن • قلج ایله جهانی طوتمق
دخی ترک ایلمک • گرا دانی از خسروان عجم • عجم پادشاهلرندن کمی
بلورسن • ز عهد فریدون و ضحاک و جم • فریدونک دخی جمشیدک دخی
ضحاکک زمانندن • که در تخت و ملکش نیامد زوال • که انک تخت
و ملکنه زوال کلمدی یعنی جمله‌سنک سلطنتی نه زوال ایرشدی • نماند بجز
ملک ایزد تعال • پس ایلدی کیمه ابدی قالمق امیدی قالدی • که کس را
نبینی که جاوید ماند • معلوم اولدیکه عالم و جلیل اللهک پادشاهلغندن
غیری قالمز • کرا جاودان ماندن امید ماند • چونکه کمسه کورمزسک که
باقی قالدی • اگر سیم و زر ماند و گنج و مال • اگر سیم و زر دخی گنج و مال
قاله • پس از وی بخیدی شود پایمال • اول کمسه‌دن صکره برنیجه زمانده
پراکنده اولور • وزان کس که خیری بماند روان • اما اول کمسه‌دن
که ابدی بر خیر قالدی • دمادم رسد رحمتش بر روان • اول خیر سببی ایله
دایما انک روحی اوزرینه رحمت ایرشور • بزرگی کز و نام نیکو نماند •
شول اولوکه اندن ایو آد قالدی • توان گفت با اهل دل کو بماند • اهل
دله اول کمسه قالدی دیمک یعنی اولمدی دیمک ممکن در • الا تا درخت
کرم پروری • اکاه اول تا کم کرم اغاجی بسلیه‌سن • گر امید داری کز و
بر خوری • اگر امید ایلورسک که اندن یمش یه‌سن • کرم کن که فردا

دیوان

دیوان دهند • کرم ایله که زیرا یارین قیامت کونی که دیوان قوریلا • منازل
بمقدار احسان دهند • مرتبه‌لری احسان مقداری ویریلور • یکی را که سعی
قدم پیشتر • شول کمسه‌نک که سعی قدمی یعنی عمل و جهدی زیاده اوله
بدرگاه حق منزلش بیشتر • درگاه حقده انک مرتبه‌سی ایلرو کدر • یکی
باز پس خایف و شرمسار • بری قفی ارده خایف دخی شرمسار
بخواهد همی مزد ناکرده کار • عقبیده ثواب طلب ایلر دنیاده ایو عمل
ایشلممش ایکن • بهل تا بدندان گزد پشت دست • قو تا دیشی ایله
النک ارقه‌سنی اصره و پشیمان اوله یعنی ترحم ایله انک بو حالنه • تنوری
چنین گرم نانی نبست • بونک کبی قزغین بر تنوری وار ایدی دخی بریان
پیشورمدی یعنی تازه‌لک زمانی کبی کوزل زمانده که عمل ایتمکه قادر
ایدی وار ایدی اکی هوا و هوسه صرف ایلدی • بدانی که در غله برداشتن
محصول قالدرمق وقتنده بلورسک یعنی غیریلر خرمنلر جمع ایدوب
دخی انبارلر یعنی غلات ایله طولدردقلری وقتده بلورسک • که
سستی بود تخم ناکاشتن • که تخم اکممکلک سستلک و جاهل لک
ایدوکنی • حکایت پادشاه ظالم با زاهد عالم • خردمند مردی در اقصای
شام • شام انتهاسنده بر عاقل کمسه وار ایدی • گرفت از جهان
کنج غاری مقام • جهاندن ال چکوب بر مغاره بوجاغنی مقام طوتدی
بصبرش در آن کنج تاریک جای • صبر ایله اول غارک بوجاغنده • بگنج
قناعت فرو رفته پای • انک ایاغی قناعت گنجینه باتدی دخی کمسه‌یه

اصلا احتیاجی قالمدی شنیدم که نامش خدا دوست بود اشتدم که انک
آدمی خدا دوست ایدی ملک سیرتی آدمی پوست بود ملک سیرتلو
وآدم صورتلو ایدی بزرگان نهادند سر بر درش اولر انک قپوسی
اوزره باش قودیلر که درجی نیامد بر رما سرش زیرا انک باشی
کمسه لرک قپوسنه کلمدی دخی واروب کمسه یه احتیاج عرض ایلمدی تمنا
کند عارف پاک باز تمنا ایدر صاحب دل عارف بدر یوزه از خویشتن
ترک آز کند و نفسنده دلنک ایله حرصک ترکنی کند و کندوسنه ایدر که
لطف ایله طمعی ترک ایله که کشتی طمع طوز ایلر چو هر ساعتش نفس گوید بده چونکه
هر ساعت نفس ویر دیو تقاضا ایدر بخواری بگرداندش ده بده خورلق
ایله انی گویدن گویه گزدرر دران مرزکان پیر هشیار بود شول
سرحدده که اول عاقل پیر اولوردی یکی مرزبان ستمکار بود مانده
بر ظالم پادشاه وار ایدی که هر ناتوانرا که دریافتی هر ضعیفی که بولایدی بسر
پنجکی پنجه بر تافتی ظلم ایلک ایله انک پنجه سنی چویررردی یعنی ظلم ایدردی
جهان سوز بی رحمت و خیره کش بود جهانی یاقجی و بی رحم ایدی دخی ضعیفلر
هلاک ایدیجی ایدی ز تلخیش روی جهانی ترش بود انک اجیلغندن
یعنی ظالملغندن جهان خلقنک یوزی اکشی ایدی بی حضور و مضطرب
ایدیلر گروهی برفتند ازان ظلم و عار اول ظلمدن دخی اول عاردن
بر بلوک خلق وطنلرینی ترک ایدوب کتدیلر ببردند نام بدش در دیار
اول ظالمک بد نامن دیاردن دیاره التدیلر گروهی

بمانند

بمانند مسکین زنیش بر بلوک دخی که مراد عورتلر و بیچاره لر دخی مجروح قالدیلر
پس جز نه نفرین نکرفتند پیش جز قارغمه و بد دعادن اوکلرینه طوتمدیلر بد ظلم جاچه
که کرد و در راز ظلم اول شول پرده که آواز نه یعنی ظالمک ظلمی شول پرده که ایرشنه
نه بینی لب مردم از خنده باز خلقک لبنی کولمکدن اچق کورمزسن زبس کاه
سپه رو که کردی ستم اول قاره کونلو ظالمک که زیاده ظلم ایدردی سپه
روزنامه شد اندر رقم رقمده سپه روزنامه اولدی یعنی دنیاده سیاه نامه لک
ایله مشهور روزنامه سنده ظالملق ایله مسطور اولدی قیامته دکین بدید ار شیخ
امدی کاه کاه اول ظالم پادشاه کاه کاه شیخک زیارتنه کلور ایدی خدا دوست
در وی نکردی نگاه خدا دوست که اول شیخک آدیدر اول ظالمه نظر ایلمز ایدی
ملک نوبتی گفتش ای نیک بخت پادشاه بر نوبت اول شیخه ایتدی
ای ایو بختلو بنفرت ز من در مکش روی بخت نفرت ایله بندن یوزک
قپی بورشدرمه مرا با تو دانی سر دوستیست بلورسک که بنم سنک
ایله دوستلق هواسی واردر ترا با من این دوشمنی بهر چیست
دوشمنلک سنک با که نیچون درر گرفتم که سالار کشور نیم فرض ایدهلم
که مملکت اولوسی یعنی پادشاه دکلم بعزت ز درویش کمتر نیم اما عزتده
درویشدن کمتر دکلم نکویم فضیلت نهم بر کسی دیمزمکه برکمسه یه بنکا
زیاده لک قو یعنی سایردن باکه زیاده حرمت و عزت ایله چنان باش
با من که با هر کسی انجلیین اول شنکه که هر کمسه ایله اولورسک وغیر یاره
عزت ایتدکک کبی باکه دخی عزت ایله شنید این سخن عابد هوشیار

هوشیار اولالی عابد بو سوزی اشتدی • بر آشفت و گفت ای ملک گوش دار
فائدهی وحی ایتدی ای پادشاه قولاق طوت وحی سوزی ایشت سنی نیچون
سومزم و شکایت ایتدیکم عزت آلیم دیه یم • وجودت پریشانی خلق
از دوست • خلقک پریشانلغی سنک وجودکدندر زیرا انلره ظلم ایدرسک
ندارم پریشانی خلق دوست • بن خود خلقک پریشانلغنی دوست
طوتمزم • که با آنکه من دوستم دشمنی • بن اول کمسه ایله که دوستم
سن انکله دوشمن سن یعنی رعایا یه جور و ظلم ایدن دوست طوتمزم
سن خود انلری سومزسن • نه پندارمت دوستدار منی • ایلیه بن ظن
ایتمزم کیم سن بنم دوستم اوله سن • چرا دوست دارم بباطل منت
بن سنی عبث یره نیچون دوست طوتایم که ان الله لا یحب الظالمین
چو دانم که دارد خدا دوشمنت • چون بلورم که خدا سنی دوشمن طوتر
گر افگند هیچ دوستی با منت • اگر استرسک که بنمله دوستلغک دوشم
یعنی باکه دوست اوله سن • مکن آنچه دارد خدا دوشمنت • ایلمه آنی که
حق تعالی حضرتی سنی دوشمن طوته یعنی ظلم ایلمه • مده بوسه بر دست
من دوست دار • دوست کبی بنم الیمی بوسه ویرمه • برو دوست
دار من دوست دار • کیت بنم دوستلرمی دوست طوت • خدا
دوست را اگر بدرند پوست • الله دوستنک اگر درسنی صویالر
بو نده ایهام وار در • نخواهد شدن دشمن دوست دوست •
حق تعالینک دوشمننه خدا دوست دوستی اولمیه در تعجب

دارم

دارم از خواب آن سنگدل • تعجب ایدرین اول ظالمک کوکلی
طاشک ویقوسندن • که خلقی بخسبند از و تنگدل • که بر وافر
خلق پریشان خاطر اوله لر • گفتار اندر نگاه داشتن خاطر درویشان
حکایت • مهار زورمندی مکن بر کهان • ای اولو کمسه درویشلر
اوزره ظلم وحی زورمندلک ایلمه • که بر یک نمط می نماند جهان • زیرا
بر اسلوب اوزره جهان قالمز • مبر پنجه با ناتوان بر مپیچ • ضعیفک
پنجه سنی اوجینی بورمه یعنی جفا و جور ایتمه • که گر دست یابد برآیی
بهیچ • زیرا اول ضعیف قدرت بولیجق اولورسه هیچ ایله بوقاره
کلورسک یعنی انک قاتندن هیچ شی اولمزسک • مبر گفتمت پای
مردم زجای • بن سکا ایتدم کسنک آیاغنی یرندن آلمه یعنی کمسه نک
آیاق طوتمه که آنی منصبندن دوشورسک • که عاجز شوی گر در آیی ز پای
زیرا عاجز اولورسک اگر ایاقدن کله سن و باشوکه برحال کلیجک
اولورسه • عدو را بکوچک نباید شمرد • دشمنی حقیر صایمق گرکمز
که کوه کلان دیدم از سنگ خرد • زیرا اوق طاشدن بیوک
وقبا طاغ کوردم • نه بینی که چون با هم آیند مور • کورمزمیسک
چونکه قارنجه لر بر یره جمع اولالر • ز شیران جنگی بر آرند شور • جنک ایدیجی
ارسلانلردن غوغا کتوررلر یعنی انلری زبون ایدرلر • نه موی ز ابریشمی
کمتر ست • پروانه قبل برابریشمدن کمتر دکل در ضعفده یعنی کمتر در
چو پر شد ز زنجیر محکم تر است • اما چونکه چوق اولدی یعنی بربرینه

اورکه دخیره دن محکمدر. دل دوستان جمع بهتر که گنج. دوستلرک کوکلی
جمع اولمق یکدر گنج اولمقدن ایسه. خزینه تهی به که مردم به رنج.
خزینه بوش اولمق یکدر خلق رنجیده اولمقدن ایسه. مپنداز درپای
کار کسی. کمسنک ایشنی ایاغه براقمه واته حقیر کورمه. که افتد که درپایش
افتی کسی. زیرا دوشر که یعنی واقع اولور که صکره آنک ایاغنه
چوق دوشرسن دخی احتیاج عرض ایده سن. تحمل کن که ای ناتوان
از قوی. ای ضعیف قویدن تحمل ایله یعنی آنک ظلمنه صبر ایله که
روزی توانا تر از وی شوی. که بر کون اندن قوتلورک اولورسک
که اول ساکه محتاج اولور. بهمت برآر از ستیزنده شور. لجوج و عناد
ایدیجیدن همت ایله جنک وغوغا کتور یعنی انکله بی خوف خصومت
که بازوی همت به از دست زور. که همت بازوسی قوت
الندن یکدر. لب خشک مظلوم راکو بخند. مظلومک قوری دوداغنی
کل دی یعنی دوداغی قوری مظلومه کل دی. که دندان ظالم بخواهند کند
که ظالمک دیشنی چقاررلر کرکدر واینده کی جفایی کرداکه اتسه‌لر
کرکدر. ببانک دهل خواجه بیدار گشت. طبل آوازی ایله صاحب
دولت اویقودن اویاندی. چه داند شب پاسبان چون
گذشت. نه بلور که پاسبانک کیجه سی نیجه کچدی واو یقوسز
نقدر نه بلا چکدی. خورد کاروانی غم بار خویش. کاروانلی کندی
یوکنک غمنی یر. نه سوزد دلش بر خر پشت ریش. ارقه سی یاغر اولا
اشک

دوشنک وزرینه اکمک ور دوشنه نظر ایده. رحم ایلمز. گرفتم کز افتادگان
نیستی. فرض ایده لم که سن دوشمشلردن یعنی ضعیفلردن دکل سن
چو افتاده بینی چرا ایستی. چونکه دوشمش کوره سن نیچون طوررسن
وا کا معاونت المزسن. برآنیت بکویم یکی سرگذشت
بونک وزرینه یعنی بوکه موافق سانکه بر حکایت دیه یم که شنیدنی
بود دربن سخن در گذشت. زیرا بو سوزدن کچمک واقع بیان
ایلمک نا معقول القدر. حکایت درمعنی مرحمت بر ناتوانان در وقت توانایی
چنان قحط سالی شد اندر دمشق. بر ییل شام ولایتنده اول قدر
قتلق اولدی. که یاران فراموش کردند عشق. که دوستلر دوستلغی
فراموش ایلدیلر دخی هرکسه یه کنده قیسی اولدی. چنان آسمان
بر زمین شد بخیل. آسمان یر اوزره اول قدر بخیل اولدیکه یغمور ایثار
ایلمک ایله. که لب تر نکردند زرع و نخیل. که خرما اغاجی دخی اکین
دوداقلرین یاشلمدیلر یعنی اصلا بر قطره یغمور یغمدی. که خرمایه
واکینه برنم ایرشه. بخوشید سرچشمهای قدیم. قدیم سر چشمه‌لر
که اندن دایما صو اقه کلمش ایدی اندن صو قالدی. نماند آب
جز آب چشم یتیم. یتیمک کوزی یاشندن غیری اب قالمدی. نبودی
بجز آه بیوه زنی. بر طول عورت آهندن غیری دخی ایدی. اگر بر شدی
دودی از روزنی. اگر بر باجادن بر توتون چقار ایدی. چو درویش
بی برگ دیدم درخت. درویش کبی درختی یپراقسز کوردم

قومی بازو آن سست و درمانده بخت . بازولری قوی یعنی بوداقاری
بو یوک و محکم اما قیمتی سست و ذبون اولمش ایدی بیبراق سزلقدن
و دخی میوه سزلقدن . نه در کوه سبزی نه در باغ شخ . نه طاغده بر سبز
دن و نه باغده بر بوداق وار ایدی . ملخ بوستان خورد و مردم
ملخ . چکرکه بوستانی یر ایدی و خلق چکرکه یر ایدی . در آن حال پیش آمدم
دوستی . اول حالده بر دوست بنم قاتمه کلدی . کزو مانده بر استخوان
پوستی . شویله ارقلمش که او استخوانی اوزره همان بر پوست قالمش
شگفت آمدم کو قوی حال بود . تعجب ایلدم که اول کسنه قوت
و قدرت صاحبی ایدی . خداوند جاه و زر و مال بود . منصب و سیم
و زر و دخی مال کثیر صاحبی ایدی . بدو گفتم ای یار پاکیزه خوی . که ایتدم ای
ای بو خو یلو یار . چه درماندگی پیشت آمد بگوی . سنکا و کو که نه عاجزلق
کلدی سویله اشیده لوم . بغرید بر من که عقلت کجاست . بنم اوزرمه
کوکره یوب ایتدی عقلک قنده در . بو خصوصی خود بلورسن که محنت
غایته ایرشدی یعنی قحطدن خلقک طاقتی طاق اولدی . صبر و
مجاللری قالمدی . چو دانی و پرسی سوالت خطاست . چونکه بلورسن
و صورارسن سوالک خطادر . نبینی که سختی بغایت رسید
سن کورمز میسن که قحطلق غایته ایرشدی . مشقت بحد نهایت
رسید . مشقت نهایتک حدینه ایرشدی یعنی کمال مرتبه یه ایرشدی
و محکم اولدی . نه باران همی بارد از آسمان . نه آسماندن یغمور یاغر تا که زرع

وبنات

و نبات حاصل اولور . نه بر می رود دود فریاد خلق . نه فریاد ایله خلقک دوتونی
یعنی آهی یوقاری کیدر که اول انکا سببی ایله یغمور یاغه . بدو گفتم آخر
ترا باک نیست . اکا ایتدم آخر سکا غم یوقدر . کشد زهر جائی که تریاک
نیست . زیرا زهر کیشی اول یرده هلاک ایدر که تریاک یوقدر
کر از نیستی دیگری شد هلاک . اگر یوقلقدن بر غیر کسنه هلاک
اولدیسه . ترا هست بط را ز طوفان چه باک . سکا نه غم زیرا
سنک وار در . قازک خود طوفاندن نه قورقوسی وار در . نگه
کرد رنجیده در من فقیه . اول فقیه انجنمش اولدوغی حالده بکا
نظر ایلدی . نگه کردن عالم اندر سفیه . عالمک سفیه نظر ایتمه سی
کیبی یعنی بکا حقارت ایله نظر ایلدی و دخی ایتدی که مرد ارچه در
ساحلست ای رفیق . ای کشی اگرچه کناره ده در ای رفیق . نیاساید
و دوستانش غریق . اول کناره ده اولن کمسه حضور ایلمز که
انک دوستلری بوغولمش اوله . من از بی نوایی نیم روی زرد
بنم یوزم آجلقدن و دخی حقیرلقدن صاری دکلدر . غم بی نوایان
رخم زرد کرد . بلکه فقیرلرک غمی بنم یوزمی صاری ایلدی . نخواهد
که بیند خردمند ریش . عاقل استمز که جراحت کوره . نه بر عضو
مردم نه بر عضو خویش . نه خلقک عضوی اوزره نه کندی عضوی
اوزره . بحمد الله ارچه ز ریش ایمنم . الحمد لله اگرچه جراحتدن
امینم و سالمم . چو ریشی ببینم بلرزد تنم . چونکه بر مجروح یا خود

بربيده كوردم ديديم ونثر بيت بى حضور اولوردم * منغص بود عيش آن تندرست
مكدر اولور اول صاغ كمسنك عيشى كه * باشد به پهلوى بيمار سست
كه قتى زبون خسته نك يانينده اوله * چو بينم كه درويش مسكين نخورد
چونكه كوره م كه مسكين درويش نسنه يمدى * بكام اندرم لقمه زهرست
ووره * اول لقمه بنم بوغازمه زهر دردخى وردخ * يكى را بزندان درش
دوستان * بر كمسنك كه دوستلرى زندانده اوله * كجا ماندش عيش
در بوستان * اكه قنده قيود و بر قلور بوستانده عيش اتمكه * حكا
بيت شبى دود خلق آتشى بر فروخت * بر كيجه خلقك
دود و ذى بدعاسى بر آتشى شعله لندردى * شنيدم كه بغداد نيمى
بسوخت * اشتدم كه بغدادك نصفى ياندى * يكى شكر كرد اندر آن
حال ز دود * قورى اول حالده بريسى خدايه شكر اولسون ديدى كه
دكانم مرا كزندى نبود * بزم دكانمزه بر ضرر اولمدى * جهان ديده كفتش
اى بوالهوس * بر جهان ديده اكا ايتدى اى بوالهوس * ترا خود غم
خويشتن بود و بس * ساكه انجق كندو غمك مى ايدى كه دكانكه ضرر
ايرشمدى ديو الله تعالى يه شكر ايلدك بو قدر مسلمانه ايرشن
ضرردن اوتورى هيچ غمكين اولمدك * پسندى كه شهرى بسوزد بنار
معقول كوردكمى كه بر شهر آتشه يانه * اكر چه سرايت بود در كنار
اكر چه سنك اوك كنارده اوله * بجز سنكدل كى كند معده تنك
شفقتسز ودخى انصافسزدن غيرى بر كمسنه ودخى قچون معده سنى
طارايلر

طارايلر يعنى قچون قرنينى طوق ايدر طعام ايله * چو بيند كسان بر شكم بسته سنك
چونكه كوره كه سائر كمسه لر قرننه طاش باغلمشلر در يعنى نسنه يمشلر در
توانكر خود آن لقمه چون مى خورد * دولتلو عجب اول لقمه يى نيجه حضور ايله ير
چو بيند كه درويش خون مى خورد * چون كوره كه درويش قان ير يعنى
نسنه يمميش اوله * مكو تن درستست رنجور دار * اوونده خسته سى
اولان كمسنه يى صاغدر ديمه كه * مى پيچد از غصه رنجور دار * زيرا اول
كمسه غصه دن خسته كبى قورقلور دخى پريشان و دل تنك اولور
سبك دل چو ياران بمنزل رسيد * شفقتلو يارلر چونكه منزله
ايرشورلر نخسبد كه واماندگان از پسند * اويومزلر كه كيرو قالمشلر
وار در ديو دل پادشاهان شود باركش * پادشاهلرك كوكلى يوك
چكيجى يعنى پريشان و بيحضور اولور * چو بينند در كل خر خاركش
چونكه دكن چكيجينك اشكى بالچى ايچنده قاله يعنى دوشمش كوره لر * اكر
در سراى سعادت كس است * اكر مشغول كمسه كه سعادت سراينده در
يعنى سعادت اصلى در * ز كفتار سعديش حرفى بس است * سعدينك
سوزندن اكه حرف بزدر * همينت پسندست اكر بشنوى * همين
سا كه بو قدر نصيحت بتر اكر قبول ايدرسك * كه كر خار كارى سمن بدروى
اكر دكن اكجى اولورسك سمن بخربنى * كفتار در عدل وثمره اودر ظلم
وعاقبت آن * حكا جبر دار سرار خسروان عجم * عجم پادشاهلرندن
جبر طوبتر حسن * كه كرد نتر بر دستان ستم * كه رعايا اوزرينه

ظلم ایلدیلر نه اول شوکت و پادشاهی قالدی نه اول شوکت و نه اول پادشاهلق
قالدی نه اول ظلم بر روستایی بماند نه اول کویلی او زره انلرک ظلمی قالدی
خطایی که از دست ظالم برفت شول خطا که ظالملر الندن کندی یعنی
اندن صادر اولدی جهان ماند و او با مظالم برفت جهان قالدی و اول
مظلوملر ایله کندی خنک روز محشر تن دادگر قیامت کوننده سعادتلو
عادل کمسنه که در سایه عرش دارد مقر که عرش سایه سنده قرارگاه طوتر
بقومی که نیکی پسندد خدای شول قومه که ایلک بکنه و احسان ایتمکی
استیه حق تعالی حضرتلری دهد خسرو عادل نیک رای ایو رایلو عادل
پادشاه و چون خواهد که ویران کند عالمی چونکه استیه که عالمی ویران
ایلیه کند ملک در پنجه ظالمی سلطنتی بر ظالمک النده ایلر و آفتی
خلق عالمه پادشاه ایلر سگالند از و نیک مردان حذر عاقل کمسنه لر
اندن احتراز اتمکی فکر ایدرلر و دایما اندن حذر او زره اولورلر که خشم
خدا ایست بد داوری زیرا حق تعالینک خشمیدر ظالم بزرگی ازو
دان و منت شناس اولولغی اندن بیل و حق منت ایله و اکه شکر
ایله که زایل شود نعمت ناسپاس زیرا شکر ترک نعمتی زایل
اولور اگر شکر کردی برین ملک و مال اگر دنیاده بو ملک و مال
او زره شکر ایتدوک ایسه بمالی و ملکی رسی بی زوال آخرتده
زوالسز بر مال و ملکه ایرشورسن وگر جور در پادشاهی کنی اگر
پادشاهلقده جور ایلر ایسک پس از پادشاهی گدایی کنی پادشاهلقدن
حکایه

صکره گدالق ایدرسن خوش است بر پادشاه خوب خوش خواهد پادشاه او زره
طلو او بقو که باشد ضعیف از قوی بارکش که ضعیف قوتلودن یوک
چکجی و ظلم کورجی اولمه هیا زاده عامی بیک خرده انجمه خلقی برجزوی
نسنه ایله که سلطان شبان است و عامی گله زیرا سلطان چوباندر
رعایا سوریدر چو با بنه خود لازم در که کند و سورسین صقلیه چو بر خاش
ببیند و بیداد از و چونکه اندن فتنه و غوغا و ظلم کوره لر شبان نیست
گرگست فریاد از دو اول چوبان دکلدر بلکه قورتدر فریاد اندن ایدر بجا م
رفت و بد اندیشه کرد عاقبتی پر امر کندی دخی نامعقول فکر ایلدی که با
زیردستان جفا پیشه کرد شول پادشاه که الی التنده غیلره جفا
صنعت اتدی و انلری بیحضور ایلدی بسستی و سختی بربن بلکدرد
جاهلق ایله دخی ظالملق ایله بونک او زره پنجه کچر یعنی رعایایه جور و ستم
ایلمک ایله عمرنی آخر ایدر بماند بر وسالها نام بد لیکن اول ظالم او زره
پنجه ییللر بر اخر نام قلور بخواهی نفرین کنند از پست استمزسنک که
بد دعا ایده لر از و کدن نکو باش تا بد نکوید کست ایو اول تا که
سنا کمسه دیمیه لر حکایت شنیدم که در مرزی از باختر
اشتدم که باختردن بر سرحده ده برادر دو بودند از یک پدر
بر پدردن ایکی قرداش وار ایدی سپهدار و گردن کش و پیلتن
اول ایکی برادردن هر برسی باشلو باشنه پادشاه ایدی دخی جبار ایدی
و بیوک کوده لو ایدی نکو روی و دانا و شمشیر زن گوزل یوزلو ایدی

دخی غافل وبهادر ایکن بدر زهر دو راسته کمین مرد یافت یابابا کزا ایکسینی
دخی هیبتلو وبهادر ایکن بولدی طلبکار جولان وتا دریافت اول ایکی
فرزندی جنک وجداله طالب بولدی برفت آن زمین را دو قسمت
نهاد کندی اول ولایتی ایکی پاره ایلدی تا هر یک سر زان نصیبی
برادهر براو غلنه اندن برحصه وبروی مباداکه بریکدیکر سر کشند
اولمیه که بری برینه اوزرینه باش چکه لر یابینلرنده عداوت دوشه
به پیکار شمشیر کین برکشند جنک ایده کین قلیجی چکه لر بعد ازان
روزکاری شمرد بابالرینی اندن صکره برزمان دها اولدی بجان
آفرین جان شیرین بسپرد جان آفریدیجی یه طتلو جاننی طبشردی
اجل بکسلاندش طناب امل اجل انک امید ایبینی قردی نوفاتش
فروبست دست عمل وفات انک عمل الینی محکم بغلدی مقرر شد آن
مملکت بر دو شاه مقرر اولدی اول مملکت ایکی پادشاهه اوزرینه
که بیحد مر بود وکنج وسپاه که حد سز وحسابسز ایدی کنج دخی
سپاه بحکم نظر در به افتاده خویش کند ولروک نظر لرنده ایودوکی
حکمی ایله کرفتند هر یک یکی راه خویش هر بریسی بر یولی اوکا سنه طوتدیلر
یکی عدل تانام نیکو برد بریسی عدل یولنی طوتدی تا ایو آد ایلیده یکی
ظلم تا مال جمع آورد بریسی ظلم یولنی طوتدی تا مال جمع ایده یکی عاطفت
سیرت خویش کرد بریسی رعایایه شفقت اتمکی کندویه خوی ایلدی
درم داد وتیمار درویش کرد اقچه ویردی ودرویشه تیمار ایلدی

بنا کردو

بنا کردو نان داد ولشکر نواخت عمارت یاپدی وطعام ویردی دخی لشکره
رعایت ایلدی شب از بهر درویش شبخانه ساخت کیجه ایله درویشلر
حضورا ایلمک ایچون اودوزدی خزاین تهی کرد وپر کرد جیش خزینه
بوشالندی دخی عسکری چوغالندی چنان کز خلایق بهنکام جیش
انجلین که خلایق در عیش ونوش وقتنده برآمد همی بانک شادی
چو رعد شادیلق اوازی رعد کبی کلور ایدی یعنی خلق انک عدلی سایه
سنده سرور ده ورفاهیتده ایدیلر چو شیراز در عهد بوبکر سعد
سعد اوغلی ابو بکرک زماننده شیراز کبی یعنی شیراز خلقندن شادلق
اوازی یوقاری کلدوکی کبی خدیو خردمند فرخ نهاد مبارک خلقلو
خدیو ور یعنی اولو پادشاهدر که شاخ امیدش برومند باد که انکه
امیدی بوداغی یمشلی اولسون یعنی حق تعالی انک امیدنی حاصل
ایلسون **حکایت** حکایت شنو کودک نام جوی حکایت دکله
که بزکنه سوز مزه کله لم اول آد استیجی کودک پسندیده پی بود و
فرخنده خوی ایو ایزلو ایدی یعنی ایو فعللو دخی مبارک خویلو ایدی
ملازم بدلداری خاص وعام عامک دخی خاصک دلدارلغنه ملازم
ایدی ثنا کوی حق بامدادان وشام صبح وشام حق تعالی یه ثنا
ایدیجی ایدی وصلاح وتقوایه سعی ایدیجی ایدی در ان ملک قارون
برفتی دلیر اول مملکتده باز رکان جه باک کیدر ایدی که شه داد
بود ودرویش سیر که پادشاه عادل ودرویش طوق ایدی نهاد

در ایام او بر دارد • کلدی انک زماننده بر دل اوزره نه کوهم
خاری که برک کلی • دیمزم که بر وکن کلدی بر کل بیر اغننده یعنی بر کمسه نکته
خاطر رنجیده قالدی کیم ظلم ایده • سرآمد بنا بیند ملک از سر آن
دولت قوف ایله اولولردن اولدی • نهادند سر بر خطش سروران
سرورلر انک حکمی اوزره باش قودیلر • سرانجام دیکر برادر شنو • اول
بر برادر بنک حکایتینی دکله • اکر بنک بختی و مردانه رو • اکر سعادتلو
ایسک دخی ایلرکیبی صراط مستقیم اوزره یوریجی ایسک • مهی خواست
کافزون کند تخت و تاج • اولوسی استدی تاج و تختی زیاده ایلیه
بیفزود مرد دهقان خراج • کوری خلقنک وزرینه خراجی زیاده ایلدی
طمع کرد بر مال بازرگان • بازرکانک مالنه طمع ایلدی • بلا ریخت
بر جان بیچارکان • بیچاره لرک جاه اوزره بلا دوکدی و ظلم ایله
مالنی الدی • بامید بیشی نداد و نخورد • خزینه زیاده اولمق امیدیله
ایله اول جمع اتدوکی مالی کمسه یه ویرمدی و کندوسی دخی یمدی
خردمند داند که ناخوب کرد • عاقل بلور که اول ظالم بو ایله اهلکلکی نا
معقول ایلدی که تا جمع کرد ان زر از کربزی • تا جمع ایلدی اول
التونه طرارلقدن و ظالملقدن • پراکنده شد لشکر از عاجزی
انک لشکری پراکنده اولدی عاجزلقدن دخی وظیفه سزلقدن
شنیدند بازرگانان خبر • بازرکانلر خبر اشتدیلر که ظلمست
بر بوم ان جه منزل اول حضر سز ولایتده ظلم وار در • بریدند از انجا

خرید

خرید و فروخت • بیع و شرایی اندن کسدیلر • زراعت بنامد رعیت
بسوخت • بیابزن زراعت کلمدی رعیت یاندی • چو اقبالش از
دوستی سر بتافت • چونکه دولت انک دوستلقندن باشنی
چوردی • بناکام دشمن بر و دست یافت • بالفرورے دشمنی انک
اوزرینه ال بولدی وانک اوزرینه مضطرب اولدی • ستیز فلک
بیخ و بارش بکند • فلک ستیزی وعنادی انک کوکنی و کندوسنی
قازدی • سم اسب دشمن دیارش بکند • دشمن اتنک طبنغی دیارنی
قازدی و خراب و یباب ایلدی • وفا در که جوید چو پیمان کسیخت • یعنی
وفایی کیمدن استر چونکه عهد و پیمانی قردی یعنی بوزدی • خراج از که
خواهد که دهقان گریخت • خراجی کیمدن طلب ایدر چونکه رعایا
قاچدی • چه نیکی طمع دارد آن بی صفا • نه ایلک امید ایدر طوتر اول
صفاسز ظالم • که باشد دعای بدش در قفا • که اردنجه بد دعا
اوله • چو بختش نکون بود در کاف کن • چونکه انک بختی باشی اشغه
ایدی یعنی بر بخت اولمش ایدی کن فکانده یعنی روز ازلده • نکرد آنچه
نیکان کفتند کن • ایکیلر اول نسنه یی که عاقللر امر ایلیه ویدیلر • چه کفتند
نیکان بدان نیک مرد • بلورمیسک ایولر نه دیدیلر اول ایو کمسه به مراد
بونک بر اوزرینه که اول زیاده عادل ایدی • تو بر خور که بیدادگر برنخورد
سن برخوردار اول که ظالم برخوردار اولمدی • کمانش خطا بود و تدبیر سست
انک ظنی خطا و تدبیری سست ایدی • که در عدل بود آنچه در ظلم جست

زیرا اول عدلدن ایدی که ظلمه اسندی زارین رسم بد ماند ازان نام
نیک بوندن برامز عادت قالدی اندن بلا ابد او قالدی بدانرا بنا شد
سرانجام نیک برامزلره ابو سرانجام اولمز وعاقبتلری خیر اولمز
حکایت یکی بر سر شاخ وبن می برید برکسه بوستانده بر بوداق
اوزره اوتوروب اشغه سنی کسردی خداوند بستان نگه کرد ودید
بوستان صاحبی نظر ایلدی دخی اول کسه نک بو ایشنی کوردی
بگفتا که این مرد بد میکند ایتدیکه بو کسه یرامز ایدر نه با من که
با نفس خود میکند اما بونک ضرری بکا دکلدر بلکه کندی نفسنه
ایدر که انزن دوشوب سقط یا هلاک اولور نصیحت بجا یست
اگر بشنوی نصیحت یرنده در اگر قبول ایدرسک که فردا بداور
برند خسروی که یارین قیامت کوننده حضور حقه ایلدرلر بر
پادشاهی ضعیفان مینکن یکتف قوی ضعیفلری دوشورمه
قوتلو اومز ایله کدایی که پیشت نیرزد جوی برکدا که دنیاده سنک
قتکده برارپه دکمزدی چو خواهی که فردا بری مهتری چونکه استرسک
اکه یارین حشر کوننده اولولق ایلدی سک وسعادت ابدیه بولسن
مکن دشمن خویشتن کهتری کندی دوشمنک مراد نفسدر کچی لکه
ایلمه یعنی نفسکه زبون اولمه که چون بگذرد بر تو این سلطنت
چونکه بو سلطنت سنک اوزرکه کچه یعنی سلطنتی ترک ایدوب
کیده سن بگیرد بقهر آن گدا دامنت اول کدا قهر ایله سنک دامنکی

طوتوب

46

شرح کتاب بوستان حضرت شیخ
سعدی رحمة الله علیه لمولانا سودی
رحمه الله

زنهار وصل خیالاتنه بنمه
وصل خیالات خیالاتله اولماز
آلت کرک قلمغه تحصیل کمالات
تحصیل کمالات کرک آلات ایله اولماز

بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین معلوم اوله که بای مفتوحه
مفتوحه فارسیده بای جاره نک جمیع معنالرینده مستعملدر الا معنای تعدیه ده دکل
یعنی حوب بابلی واقی دیمک یره وجم بیدر وما درم دیمز پس بونده باء الصاق متعلق
بسم الله بایی کبی ومتعلق مباشر اولدیغی مصلحته کوره بر فعل تقدیر اولنور مثلا
قرائته مباشر اولملو اولسک بسم الله اقرأ وکتابته بسم الله اکتب تقدیر ایده
علیهما دفارسیده بنام خدا میخوانم وبنام خدا مینویسم ومذکور متعلق اکثر علما
مؤخرا تقدیر ایدر تیمنا وتبرکا ابتداء کلامده اسم خدا واقع اولمغیچون اما تقدیمی
جایزدر حضرت مولانا جامی سبحة الابرار اولنده ابتداء بسم الله الرحمن الرحیم
بیورلدیکی کبی ومذکور متعلق فعل ماضی مضارع عده واقع اولور نام اسم
معنالرینه لفظلدر وخداونده اضافتی لامیه در میمک کسرتی اولقدر اشباع
ایلمک کرکدر که اندن بر یا متولد اوله که اول یایه یای بطنی دیرلر زیرا تلفظ اولنور
اما ظاهرده کتابت اولنماز خداوند لغتده صاحب ومالک معناسنه در خداوند
خانه کبی اما بونده خدا معناسنه در مالک مطلق ذات باری اولدیغیچون
ومابعدینه اضافتی موصوفک صفتنه اضافتی قبیلندندر یعنی بیانیه در زیرا
جان آفرین وصف ترکیبیدر جانله آفریندن مرکب جان لغتده روح آینده جیو
مستعملدر وروان روح انسانیده اما بونده عامدر جان بنیه آفرینیدن
مشتقدر اصلنده آفریننده جان ایدی سیم فاعلک مفعولنه اضافتی
قبیلندن ایدی صوکره تقدیم وتأخیر له وبعض تصرفاتله وصف ترکیبی اولدیسی
معلوم اوله که آفرین وآفرینیدن مصدرلردر ترکیده یعنی خلق ایلمک معناسنه
پس آفرین آفریدندن مشتقدر دیمک احوال اشتقاقدن آگاه دکل ایش
حکیم عالم واهل حکمته دیرلر بونده خدا مراددر خداونددن بدلدر بدل البعض من العین

روشنی
رتوسه وری
من العین و طریقیله پس بو مصراعی خداونده صفت اعتبار ایدن سهو ایلمش
حکیمک آفرینه کاف یا الحاق ایدوب کاف وحدتدر دیمن ایکی جهتدن سهو
ایلمش کاف یاء دی کتبده اثبات ایلمی والکاف وحدت دیدکیدر زیرا بو یا
میمک کسره سنی اشباع ایلمکدن حاصل اولان یای بطنیدر مابعدینه اضافته
ماقبلنده اولان اضافت کبیدر سخن در زبان آفرین ده وصف ترکیبیدر
اصلنده آفریننده سخن در زبان ایدی بعده بعض تصرفاتله وصف ترکیبی اولدی
سخنده ایکی وجه جایزدر یعنی سینک فتحی وخانک ضمی وسینک ضمی وخانک
فتحی هر باریکه کتن وبتن قافیه سنده واقع اوله اول وجه لازمدر وچمن و
یمن قافیه سنده واقع اوله وجه ثانی لازم فتدبر درزبان درکاف ظرف در
معناسنه وزبان رانک فتحی وضمیله دیلدر لسان کبی ایکی معناده مستعمله
لغت معناسنه واغزده اولان دیله دیرلر بانک بدلی فاوه لغت درزفان
دیرلر زیرا بایه فانک بیننده تبادل وار سپید وسفید کبی درزبان آفرینه
متعلقدر پس مجموعی بر ترکیب اعتبار اولنوب حکیمه صفت قلندی ایدی
روشنی
درزبانی وصف ترکیبی دن اخراج ایدن زاید اخراج ایلمش زیرا معناسی
متعلق متعلق سز ملحوظ اولماز معلوم اوله که بو کتاب بحر ورنی اوزره در که
بحر متقارب دیرلر مصنف مضمون بسمله ایله حمدله دن یعنی ذکرندن اکتفا ایلدی
زیرا اکثر مواضعده بو مذکورلردر پس هر برینک وجودی صاحبینک وجودینه
رتوسه وری
دلالت ایدر مصراع ثانی یعنی سخن کفتن اندر زبان آفرین ایدوب مذکور
مصراعی نسخه ایدن معلومدرکه بو کتابی ونسخه لرینی متتبع دکل ایش محصول بیت
بو کتابک تصنیفینه وتدوینینه جان یرادیجی خداوندک دیلده سوز یرادیجی
حکیمک نامیله ابتدا ایلدم ویا ابتدا ایلدم یعنی ارواح واشباحی خالق بعض نسخه لرده

اشباح
مخلوقات انس و
ذوی الارواح

لسانلرینی گویا و ناطق خلق ایدیجی خداوند حلیمک لسحده باشلادم دیمکدر
فقیدر بر خداوند بخشنده دستگیر کریم خطابخش پوزش پذیر خداوند
اولکیدن بدل البعض طریقیله بدلدر و خدا معناسنه در مابعدینه اضافتی
بیانیه در بخشنده اسم فاعلدر بخشیدندن باغشلمک یعنی ترحم ایلمک معناسنه
که مرادفی بخشودندر معلوم اوله که بو دلیلده کلمهنک آخرنده واقع اولان هایکم
قسمدر بری هاء اصلیدر که تلفظ اولنور ماه و چاه هاسی کبی و برسیده هاسی
رسیده رنجیده هالری کبی که تا اولنور اما تلفظ اولنماز دسته و بسته
هالری کبی بخشنده هاسی ده قبیلهدندر پس حالت اضافتده بر همزهٔ مجتلبه
اثبات ایدرلر لیکن همزه کتابت اولنماز بلکه نشانهسی بر عین بتراکتابت
اولنور انجق زیرا همزه دخی شکلده کتابت اولنور واو و یا و الف شکلنده
اما مذکور همزهٔ مجتلبه یا بد همزه بیننده تلفظ اولنور فتأمل دستگیره اضافتی
بیانیه در و دستگیر وصف ترکیبیدر دست الیکیرندن مشتقدر گیرندن
که مرادفی گرفتن در طوتمق معناسنه دست دالک فتحیله و سینک تانک
سکونیله خارسیده ال معناسنه در که حرب ید دیرلر یانک فتحیله و گیر اصلنده
گیرنده ایدی تقدیری گیرندهٔ دست ایدی اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلندن
بعده وصف ترکیبیه ترکیب ایدیلر بعض تصرفاتیله فقیدر دستگیر ال طوتیجی دیمکدر
لغتده جوهر و درسخن معناسنه اما اصطلاحده شول ذات شریفه و عنصر
لطیفه دیرلر که اخلاق مرضیه و اطوار حسنه ایله مجلی و مزین اوله و خطابخشه
اضافتی بیانیه در یا بطیقله خطابخش وصف ترکیبیدر بخشیدندن
باغشلمق معناسنه کریم خداوند تاینیدن بدلدر مذکور بدل اولمغله
پوزش پذیره اضافتده بیانیه در پوزش پذیره وصف ترکیبیدر پوزش

پوزش اسم مصدر در پوزیدندن عذر معناسنه و پذیر بای عجمیه و ذال معجمه ایله
اسم در پذیرفتندن اصلی پذیرندهٔ پوزش ایدی سابقلر گبی وصف ترکیبی
اولدی بعض تصرفاتیله محصول بیت بیچاره لرک و مضطرلرک الینی طوتیجی
مرحمت ایدیجی خداوندر قوللرینک عذرینی قبول ایدوب خطالرینی
باغشلیجی کریمدر حاصل گناهندن توبه و استغفار ایدوب اعتذار
ایدن عبادک جرمنی عفو ایدوب گناهلرین محو ایدیجی کریمدر یعنی
عبادک اعتذارلرینی قبول ایدیجی جرمنی عفو ایدیجی مرحمت ایدیجی
محل مضایقهده اللرین طوتیجی یعنی معین و ظهیر اولیجی حضرت کریمدر
حاصل بو اوصاف ایله متصف خدانک نام شریفینه ابتدا ایلدم دیمکدر
دیمکدر عزیزی که هرکز درش سربتافت بهر درکه شد هیچ عزت نیافت
عزیز لغتده نادر الوجوده دیرلر یعنی وجودی قلیل اولان الشیاده مستعملدر
بونده عزیز ذلیل مقابلیدر خداوندک بدلدر سابقلر گبی و یا حرف
وحدتدر که حرف رابط صفتدر هرگز اصلنده هرکه از ایدی یای رسمی
ضرورت وزنیچون حذف اولوب همزهنک فتحهسی کافه نقل اولوب
کسرهسی و همزه ساقط اولوب کز اولدی کافک فتحیله فقیدر در
قپیدر باب معناسنه شاین و همزه کزیره راجعدر سر بونده باشدر
عربجه رأس دیرلر بتافت مقدم مفعول حرفیجی و کز درش غیر حرفیجی
بتافت با حرف تأکید تافت فعل ماضی مفرد غایبدر دوندروی
دیمکدر اعراض معناسنه بهر با حرف صلهدر احاطهٔ افراد معناسنه
افاده ایدر کل افرادی گبی درکه قپی معناسنه درکه حرف رابط
صفتدر بونده رفت معناسنه فعل ماضی مفرد غایبدر هیچ

بزرکر ابدی دیکدر عزت مقابل ذلت در که حقارت معناسنه در بنا فنک
مقدم مفعول عزیکیدر وبهرشدک مقدم مفعول غیر عزیکیدر بنایافت
فعل ماضی مفرد غائب بولدی دیکدر محصول بیت خداوند بر عزیز
هر نه که هر کسنه که اطاعتی قبول سندن باشین دوندرر ذی یعنی اطاعت
ایلمیوب اعراض ایلدیکی هر بابه که واردی هر کز دهر دم عزت بولدی یعنی
خدایه مطیع و منقاد اولمیان هیچ بر بابده عزت و حرمت بولمدی
دیمکدر زیرا عزت الله مخصوص در نته که بیورمشدر ولله العزة ولرسوله
شهر پادشاهان گردن فراز بدرگاه او بر زمین نیاز سرک
پادشاه یانه اضافتی لامیه در معلوم اوله که فارسیده اسمای جواهر
الکی وجار جمعلور ذوی العقولدن ایسه الف و نونله پادشاهان کبی
غیریدن ایسه ها و الف لاکا وزالها کبی و بونک کبی اسماده حالت
جمعده های رسمی کتابت اولنمازبل که یرنده ادات جمع کتابت اولنور
تقدیر پادشاهانک کردن فرازه اضافتی بیانیه در یعنی موصوفک
صفتنه اضافتیدر کردن فراز وصف ترکیبیدر کردن کاف عجمینک فتحی
و رانک سکونیله بیوندر که عربجه جید دیرلر جیمک کسریله فرازفانک
فتحی و کسریله یوجه دیوکسک دیمکدر عربجه رفیع دیرلر فعیل وزنی اوزره
کردن فراز لغتده بیون یوجلیجی دیمکدر اما اصطلاحده عالی قدر و
جبار و متکبر معنالرینه استعمال در بدرگاه با حرف ظرف قدر فی معناسنه
درگاه لغتده قپی یری دیمکدر نمازگاه و سیرانگاه کبی اما اصطلاحده
مطلقا قپی معناسنه در بابه همایون دیمکدر او یه اضافتی لامیه در
داو همزه نک ضمی واوک سکونیله ضمیر غائبدر هو دخی معناسنه اشتراک

49
اشتراکیله اورزه بر حرف استعلادر علی معناسنه زمین یر در ارض معناسنه
نیازه اضافتی بیانیه در نیاز احتیاج معناسنه در زمین نیاز احتیاج
یری دیمکدر مجازا تذلل محصول بیت عالی مرتبه و رفیع القدر جبار پادشاهلر
باشی خدانک درگاهنده زمین نیازه در یعنی تواضع و عرض احتیاج
مقامنده در کردن فرازک معناسنی بیوننی بو هر تیا و یین حق ادا
ایلمش نه کردن کشانرا بکیرد بفور نه عذر آوران را براند بجور نه رهسروری
نونک فتحی و هاء رسمیله حرف نفی در که کلمه ترکب اولدیغنه داخل اولور نفی
حکم قصد اولنان مقامانده متصل یازیلور مثلا افعال و مصادر
و اسمای فواعل و مفاعیل اولدیغنده نداشت و نداند و نداشتنی
و نداننده و نداشته اما اسمای جواهر و اسمای مصادرده و اسمای
زمان و مکان و نعوت و مبالغه صیغه لرنده منفصل برهای رسمیله
کتابت اولنور قائل کردن کشش وصف ترکیبیدر کشیدندن
و نون ادات جمعدر تقدیری بیکیرد در حرف و زیچون متصل اولور
های رسمیله کتابت اولندی فتدبر با حرف تاکیددر کیرد فعل مضارع
مفرد غائب در کرفتندن طوتار دیمکدر حرف تقلیله طوتماز معناسنه در بفور
با حرف مصاحبت بکیرد ده متعلق فور عربیده مصدر در قابیغ
معناسنه که بجم جوشیدن دیر اما عجم تجلد معناسنه استعمال ایدر
مطلق و عرب کاهی علم و فیه علی الفور دیر نه حرف نفی در سابق
کبی معناده براند ه مقید تقدیری بز اندر عذر آور وصف ترکیبیدر
اوریدندن و الف و نون ادات جمعدر سابق کبی را ادات
مفعول عذر کتور بجیلری دیمکدر براند با حرف تاکیددر راند فعل مضارع

مفردی غائب در سمور معناسنه کاف نفی داخل اولنجه سمورمز دیمکدر جور
ظلم معناسنه در مقابلی عدلدر بکور براند فعلنه متعلقدر محصول بیت
کردن کشلری یعنی جبار و متکبر و سرکشلری علی الفور طوتماز هاصل اوامر
ونواهیسنه اطاعت وامتثال ایلمدکی کبی عقوبت ومواخذه ایلمز بلکه
هر ایدر توبه واستغفار ایدرسه جان دکوکلدن عفو ایدر ایلمزسه آخرتده
عقوبت باقی عذر کتوریجیلری داخی جور وظلم سبیله سمورمز یعنی عبد جور و
ظلم ایلدکدن صکره توبه واستغفار ایلیه توبه سنی رد ایلمز معلوم اوله که
اکثر مصراع اولنده واقع اولان کاف نفیلری بجوع مصراعلرده قیددر
وبیتن اجابت ایلمش جوری خدایه قید دوشورب عذر کتوریجیلر
جور وقهر لسمورمز دبینده اصابت ایلمش دوکونش یکی قطره
در بحر علم کنه بیند وپرده پوشد بحکم دووالک صنی د داور سمیده
ایکی دیمکدر کاه اولور ضرورت و زنیچون دالک حرکتنی اشباع
ایدرهب داو اصلی کبی اوقونور معلوم اوله که های رسمی داصلی اولدیغی
کبی داو دوائی اصلی و رسمی اولور اصلا تلفظ اولنمندر و رسمی کتابت
اولنوب تلفظ اولنماینیدر خواجه و خویش داستخوان داوری
کبی فتدبر کون کای بابندن مصدر در اما اصطلاحده جهان معناسنه
استعمال ایدرلر بونده ده بویله در شین ضمیر معناده علمه قیددر در بحر
علمش تقدیرنده یک بابندن در دیمکدر اما یایله برسی دیمکدر لکن بونده
برمعناسنه در قطره لفظ عربیدر دامله معناسنه بونده شی ء قلیل
معناسنه در در کاف ظرف بحر دریا در دکر معناسنه کنه بیندن کنه
علمه اضافتی بیانیه در علم دکری دیمکدر کنه کاف عجمک ضمی دهای اصلیه

اصلیه ایله کنا هدن مخففدر که یازق معناسنه در عربجه جناح دیرلر عجمک
فتحیله معلوم اوله که کلمه ده الفدن و واودن و یادن صکره های اصلی اولمسه
اثباتی واسقاطی جائزدر مثلا شاه وشه واشنوه واشنه ودیه
ووده دیر فقس بیند کی مقدم مفعولیدر وبیند فعل مضارع مفرد
غائبدر بینیدنرن دیدندن اخذ ایدنلر خطای فاحش ایلدیلر قیددر
پرده قپونک وغیر نیک اورتسنه دیرلر پوشد کی مقدم مفعولیدر
پوشدن بابی بجملک ضمیله فعل مضارع مفرد غائبدر لغتده اورتر دیمکدر
اما بونده عیبی ستر ایدوب افشا ایلمز معناسنه در حکم بابسینی
متضمن کاف مصاحبتدر حلم حانک کسریله مصدر در خشم بابندن لوا
کشتیه حلم دیرلر مقابلی غضبدر عجم خشمناک دیرلر بونده ستانی حلمیز
مقدر در تحملش دیمکدر محصول بیت خدانک بحر کبی فراوان علمنده
اکر جهان بر قطره چه در یعنی شی ء قلیل در عبادک حالنی بیلور دو
کورر ولطف وحلمی سببیله ایلدکلری کناهی یرده اورتر یعنی ایلدکلری کناهلری
افشا ایدوب انلری رسوا ایلمز زیرا استار العیوب در اکر خشم کیرد
بکردار زشت چو باز آمدی ماجرا درنوشت اکر ادات شرطدر خشم
خای بجمه نک فتحی وشینک سکونیله بیده غضب معناسنه اما عامه کسر
خای بجمه ایله استعمال ایدر بکرا دباکاف تعلیلدر کیرده متعلق کردار کاف
عربک فتحیله اصلنده وصف ترکیبدر دیدار ورفتار کبی زیرا کرد اسم
مصدر در فعل معناسنه کردن مصدرندن مشتق دار الف ممدود
ایله آرندن مرخم کتوریجی دیمکدر صکره بجمله مرکبی عمل معناسنه استعمال
ایلدیلر بونک کبی مرکباته خفی دیو اطلاق ایدیلر فارسیده کنندیه

رونسویر

ردشمی

فنی بولاردن ظن ایده‌لک برسینه برکون کردار عبارتی وکرد کارنده
کافلر مفتوحه اوقونمق کرکدر زیرا کرد اسم فعل در کردندن مشتقدر دیمک
انکار ایدوب کرد کافنک کسریله فعل معناسینه در دعوی ایدر دعاکوی
مدعاسینه بهند طلب ایدیجک سند بالفعل خاطرمده یوقدر لیکن کتب بلده
یازلمشدر ایراد ایدیین دیبو دعوی ایلدی بوکون یکرمی ییلدر که باطل مدعاسینه
سند طلبنده در حاصلی زیاده عنادندن وکندی بیهوده کمال زعمندن مذکور باطل
مدعاسی اوزره مصر اولدی لیکن خوش طبع وادراک اصحابنه که مذکور
تقریر وتحقیق ایلمشم زیاده پسند ایدوب استحسان ایلدیلر وبیوردیلرکه بو
تحقیق بو زمانه دک سیزدن غیری کسنه ایلمشدر کردار کرشته اضافتی
بیانیه در رشت زاک کسریله وشینک سکونیله چرکین دیمکدر جواداث
تغلیبدر چونکه معناسینه بازکیر ودیمکدر آمد فعل ماضی مفرد غائبدر
خطاب عام طریقیله باز آمدی رجوع ایلدک دیمکدر توبه واستغفاردن
کنایتدر چو باز آمدی عبارتینک معناسی چونکه اول بنده کیرو کلدی دیمین
هنوز کلماتی اتک استعمالاتنه واقف وکلدر ایش تا جای الغلاط بیدر کیجن اولان
عبارتندر در حرف تاکید نوشت لفظ مشترکدر یازمقد برسینه
دوروب بولمق بیننده بونده کردار زشته قلم چکوب محو خطا ایلمکدن
کنایتدر محصول بیت اکر خدا اقولک چرکین عمل وناهشروع
فعلنده اوتری غضب طوتوب خشم ایدوبه یعنی سزاوار عقوبت ایلرسه
چونکه ایلدکک چرکین عمل وناهعقول فعل ایچون پشمان اولوب توبه واستغفار
ایلیه‌سین دفتر اعمالکده یازیلان کناهلرکه قلم عفو چکوب محو خطا یا
ایدر مصراع تا نیده چو باز آمدی عبارتینی بدر کاه خدا عبارتیله قید ایلین

روشنی معانه‌سی

در آسودن

روشن روی
روشنی

ایلین مقصود اولان معنادن رجوع ایلمشی وبکر دار عبارتنده باء برسینه زا
یازان جمیع نسخه‌لره مخالف یازدیکندن غیری معنای محصله بوقدر معلوم
که بینده عاید ندن مخاطبه التفات صنعتی رعایت اولنمشدر پس حضرت
بیلمیوب مصراع تا نینک معناسنی چونکه اول بنده کیرو کلدی دیمین معنا
بیتی ونوشت کلامی صحیح اکلمشی وکر زجفا بپیشه ست تا فتی که ازوب
قهرش امان یافتی چفا پیشه وصف ترکیبیدر پیشه یای چجک کسریله
صنعته دیرلر جفا صنعتلی دیمکدر یعنی ظالم شتافتی یا حرف تاکیدر شتافت
فعل ماضی مفرد غائبدر شتافتن مصدرندن ایومکدر عجله معناسینه ویا حرف
حکایت در ایوردی دیمکدر یعنی عجله ایدردی کافی حرف کسریله وتحقیق
رسمیله استفهام انکاریه متضمن اولور اسمدر کیم معناسنه دست قهر اضافتی
بیانیه در یافتی فعل حکایت حال ماضیدر شتافتی کبی بولوردی دیمکدر
محصول بیت اکر خدا ظالمه عجله ایدردی یعنی ظلمی ایلدکی کبی عقوبت ایدیدی
انک قهرندن کیم امان بولوردی یعنی قهرندن کیمسه قورتلمزدی وکر بایدر
چنک چوید کسی بیدر بکان خشم کیر دیمی واو حرف عطف یا حرف
مصاحبت چوید فعله متعلق بیدر بای عجمک و دالک فتحه‌لریله بابامعناسنه
در که عربجه اب دیرلر چنک جیم حرفی فتحی وسکون نونله صواش دیمکدر معلوم
اوله که نون ساکندن صکره طرفنده کاف واقع اولسه البته اول کاف عجمیدر
فاحفظ چوید جیم حرف ضمی ویانک فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر لغتده
ایستر دیلر دیمکدر اما بونک کبی مقامانده ایلر دیمکدر زیرا جنک جوییدن بادر
صواش ارینه دیرلر وکلستانده بد بیشد جوید ایلر معناسینه
نامردست ان بنرد یک جنمند که با پیل دمار بیکار جوید ییلله صواش ایلکه

سلاطب

قادر اوله دیمکدر پس مذکور بیتده بابا سیله جنك ایلمك استیه دیلر بیتك معناسی
بی تقریب جنك ایلمشلر کسی کس کاف عربیه فتحیله کیمی معناسنه در پرده پوشی
ویا اوف وحدت ایله کمان بی ادات سلبدر که اسمای جوامده واتی
چکلنده اولان الفاظه داخل اولمغه مخصوصدر کمان کاف عجمك ضمیله ظن ایتمك
دیمکدر که عربیده ظن دیرلر پس یای اصلیه ایله چوق دیمکدر بسیار کبی محصول
بیت اگر بر کیمسه بابا سیله جنگ و غوغا ایلرسه یعنی پدرینه جفا و مخالفت
ایلرسه باباسی بیکمان چوق غضب ایدر حاصلی اوغلینه زیاده اینجنوب قهر
ایدر بعض کنده کیر دیرینه راند دو شمش وگر خویش راضی نباشد ز خویش
چو بیگانکانش براند ز پیش ه خویش خای معجمه نك کسری واو رسمیله
بونده خصم معناسنه در که عربیده قریب دیرلر راضی معروف نباشد
فعل نفی استقبال بونده اولمیه دیمکدر چو جیم عجمك ضمی واو رسمیله ادات
تشبیه در چونده دیرلر نونده بیگانه بای عربینك کسری و کاف عجمیله یا وحدت معناسنه
در که معنادی بلشدر که فارسیده آشنا دیرلر و الف و نون ادات
جمعدر بیگانکان ذوی العقولدن اولدیغیچون و شین ضمیر خویشه ثانیه
راجعدر براند با و فا تأکید راند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی
خویش اوله راجع تحتنده ضمیر در پیش بای عجمك کسریله بونده قننده
معناسنه در که عربیده عند ایله تعبیر ایدرلر پس اکنده دیبی اوگینی و
آردینی فرق ایدر دکل ایشته محصول بیت و اگر خصم راضی اولمیه خصمندن
یعنی خصم که کندی خصمندن راضی و شاکر اولمیه آنی یادلر کبی یانندن سورر
حاصلی آنی رد ایدر وگر بنده چابك نیاید بکار ه عزیزش ندارد خداوند کار ه
بنده قولدر عبد معناسنه چابك جیم و بای عجمیله که چست و چوپك دیمکدر

پرده پوشی
ویا وحدت

ردشمی

دیمکدر بپاید فعل نفی مستقبلدر آبیدندن آمدندن دیمشلر خطا ایدیلر کلمز دیمکدر
بکار با وف صله ویا وف ظرفه کار ایش معناسنه در عزیز بونده محترم
معناسنه در و شین ضمیر بنده یه راجعدر ندارد فعل نفی مستقبلدر داریدندن
داشتن دن دیمشلر سهو ایلدیلر طوتماز دیمکدر خداوند کار دالك سکونی و
کاف عجمیله صاحب و مالك معناسنه در که آز بنده خدا اوندده بو معنایه در
اما کار اولسه کاف عربیه و خداوند آگا مضاف اولسه و جهدن خالی دکل ایدیلر
زیرا مصراعده اولان کاردن عبارت اولوردی اگرچه که تکرار قافیه لازم
کلور اما ادنی مغایرت اعتباریله جایز کورمشلر قندیر شراحك بعضیسی
اوتکی تقریره قصر ایلمش و بعضیسی ثانیه لکن قصرلری تقصیردن خالی دکل محصول
بیت و اگر عبد یعنی بر کیمسه نك عبدی خدمتنه ویا خدمتنده چست و
چابك کلمیه یعنی ایشنده تهاون و تکاسل ایلیه افندیسی آنی دوبا
ایشی صاحبی اول بنده یه معزز و محترم طوتماز حاصلی رعایتیله مقید
اولماز ه دگر بر رفیقان نباشی شفیق ه بفرسنك بگریزد از تو رفیق
رفیق فعیل وزنی اوزره یولداشه دیرلر والف و نون ادات جمعدر
نباشی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر باشیدندن اولمق معناسنه
شفیق رفیق کبی فعیل بمعنی فاعلدر شفقتدن مشتقدر و فانك
فتحیله مرحمت معناسنه در اسرگك دیمکدر بفرسنگ با و ف
صله در بگریز فعلنه متعلق فرسنگ اون ایکی آدیم مقداری یره
دیرلر تعریب ایدوب فرسخ دیرلر بو لفظك معناسی نه قصور یه
تقدیرده محتاجدر بر فرسنگ مقداری ایراق یره دیمکدر بگریز
با و ف تأکید معلوم اوله که افعال اوایلنده واقع اولان بالریه

ردشمی
وحشی

نك فاء عجم مكسور اوقورلر اما درستا بيلدري مضموم كمز بيلدي كاف عجمك وراءنك
كسريله فعل مضارع مفرد غائب قچر ديمكدر ازو او آزين وحق معناسنه
حرفدر ديكر بر دفعه متعلق رفيق بكريزدك ما عليه در محصول بيت
واگر بو پيدا اشلرك اوزره يعني بو لااشلر كه مشفق ومهربان يعني
ايو نيچي اولازسك رفيقك سندن بر فرسنك مقداري ايراق يره قچر حاصل
سندن فرار ايدوب بر داخي يانكه اوغراماز مواخ تابنيك معنالنده
فرسنكه قچر سندن رفيق ديمك حق ادادن بر فرسنك يرا ايراق كيتمش
ديگر چيزمت كند لشكري شود شاه لشكر كش از وي برى ترك
چيزمت مصدريك مفعولينه اضافتيدر كند كاف عربك ضميله
ونونك فتحيله فعل مضارع مفرد غائبدر كتيدندن كمردندن گ
ديمكلر خطا ايدنلر ايلرسه ديمكدر فاعل لشكر در لشكر فارسي وعلم
عبيدر لشكري ياسي حرف نسبت اولدي تقديرده بر موصوفه محتاج
اولور تقديره بر مرد لشكري در اما حرف وحدت اولدي تقديرده
محتاج اولماز شود فعل مضارع مفرد غائبدر شويدندن ندن
ديلر خطا ايلدنلر اولور ديمكدر فاعل شاهدر لشكركش اضافتي بيانيه
در لشكر كش وصف تركيبيدر لشكر چكيجي ديمكدر از حرف داد كه يعني
دكون ياپيه ضميري غائبه راجعدر وهي معناسنه بر لفظ عربيدر اصلنده
ياءنك تشديديله در اما عجم مخفف استعمال ايدر بيزار ديمكدر
محصول بيت اگر بر مرد عسكري كنديسنك اوزرينه لازم اولان
خدمتي ترك ايدرسه وپادشاه عسكر كنديسنك اوزرينه لازم اولان خدمتي
ترك ايدرسه سلطان آندن بيزار ايدر بر عسكري كه تيمورلنكه

رد شمي

53

تيمورلنگك جنكنده پادشاهه عاصي اولوب صواشه مباشرت ايلميوب
پادشاهي تنها قويوب فرار ايلديلر بو تقديرجه اول مرد عسكريدن ديتا اول
عسكريدن لشكر چكيجي پادشاه بري وبيزار اولور عذارلق ايدوب اوزرينه
لازم اولان خدمتي ترك ايلديكچون لشكر كشش يرينه كمردن كوشش نازالك
چليجي شيمه لره مخالف بازو كيدن عينيه اختلاف باشتي بو قدر لشكرينك
ياسي حرف نسبتدر ديوب معناسني سپاهي دخو مكار قولي ديينلر زياده
اجمال ايلمشلر فقد بر ولكن خداوند بالا وپست بعصيان در رزق
بر كسي نبست لكن لامك كسريله ادات استدراكدر خداوند بالا
اضافتي لاميه در بالا يوقاروده يوجه معناسنه در يعني يوكسك كه افلاكدن
كنايتدر واو حرف عطف پست پاء عجمك فتحي وسينك سكونيله الچق
ديمكدر كه عناصردن كنايتدر بعصيان با حرف سببيه نبست فعلنه
متعلق عصيان مصدر در عصي يعصيدن يعني حرب بابينك ناقص
يابندن خلاف طاعت ديمكدر در دالك فتحيله قپو ديمكدر رزق اضافتي
بيانيه در رزق راءنك كسري وزانك سكونيله شول نسنه در كه
آنكله فائده لنه يعني ايدن فائده حاصل اوله نبست نون حرف نفي
بسته باي عربك فتحي وسينك سكونيله فعل ماضي مفرد غائبدر
باغلدي ديمكدر محصول بيت حضرت شيخك مذكور مصرعلري ذكر ايلمكدن
غرضي خدانك كمال كرمني ونهايت لطفني بيان ايلمكدر يعني بيورر اما بالا
وپستك خداوندي يعني عناصر وافلاكي خلق ايلين خدا هيچ كيمسه اوزرينه
رزق قپوسني باغلدي يعني رزاق مطلقدر كه جميع مخلوقاته رزقني ايصال ايدر
هيچ نسنه ديكي يردن نه كه بيت آني ده بو معنايي مقرردر بيورر ادم

ادیم زمین سفرهٔ عام اوست * برین خوان یغما چه دشمن چه دوست
ادیم لفظ عربیدر سختیان دیرلر و یر یوزینه دیرلر بونده مراد اولنان
یعنی یر یوزی و زمین یر دیمکدر طریقله مذکوردر و اضافت بیانیه در و
مبتدادر سفره او زرنده طعام ییلان ظرفه دیرلر همزه ایله عامه اضافتی
بیانیه در عام اصلنده میمک تشدیدیله در شامل و محیط معناسینه اما
ضرورت وزن ایچون تخفیف ایدرلر اوست لفظینه اضافتی لامیه در
او همزه نک ضمی و واوک سکونیله ضمیر غائبدر هو وجه معناسینه و سین و تادر
ادات خبردر و سفرهٔ عام اوست خبر مبتدادر برین بر ایله این
دن مرکبدر بر حرف استعلا و این اسم اشارتدر قریبه بو دیمکدر شاعر
الیهی خوان یغما درکه اضافتی بیانیه در خوان واو رسمیله و روم ضمیله
بونده طعام و نعمت معناسینه در سفره و طعامه تعمیم ایلین نی وجه المخبر
زیرا ایچی اولان طعامدر سفره دکلدر و تالان معناسنه در دیکدر دشمن معروف
دوست ده بویله در محصولی بیت برک یوزی خدانک عام سفره سیدر
یعنی جمیع حیوانات متنعم بر یوزیندن سبیللنورلر نته که اولی تاملکه
مسلوم در پس بو یغما طعامنک اوزرنده دشمن نه دوست نه یعنی مشرک
و موحد بر یوزیندن سبیللنمده برابر در حاصل ایکیسیده بر یوزیندن مرزوقدر
اولی سنخیان معناسینه اخذ ایدنلری موافقده ایلیک کرک * چنان پهن
خوان کرم کسترد * که سیمرغ در قاف قسمت خورد * چنان اصلنده چه
آن ایدی چون آدات تشبیه و آن اسم اشارت دربعیده ترکیبله
چه نک واو رسمیه و آندن همزه ساقط اولدیه پهن بانک فتحی
وسکونی ایله یصی دور آنلیقده دیرلر خوان کرم بیانیه کسترد کاف فتحی

ره دشمن

دشمن و دوست

٥٤

بجمک ضمی و سینک سکونیله و تانک فتحه لریله فعل مضارع مفرد غائب
در شعر دیکدر عربیده بعزش دیرلر کوف بیان سیمرغ بر معروف قوشدر عربیچه
عنقا دیرلر بونده تفصیل مناسب دکل اما ان شاء الله تعالی اشعار فی
محلی کلور کلدکده مفصل بیان اولنه قاف عربیده بر طاغه دیرلر اما بونده
بر معین طاغ مراددرکه عنقا انده اولور قسمت نانک کسری و سینک
سکونیله خط و نصیب معناسینه در خورد واو رسمیله فعل مضارع مفرد
غائبدر یر یعنی اکل ایدر دیمکدر محصول بیت خدا لطف و احسانی
انجلین بسطی و ایلی در و شعر که عنقا قافده نصیبن بر یعنی نعم کبری عام و دنیایه
محیط و شاملدر * ببری داشتش از تمامت هنر و جنس نبی ملکش مذ
از طاعت جن و انس ببری بونده ابراق معناسنه در ذات وارلق
دیمکدر بونده وجود معناسینه در تمامت تانک ضمی و تانک سکونی و میمک
فتحیله اصلی و نهایت در واو تایه قلب اولیدرنته که قاف کتابلرنده مفصل
بیان اولنمشدر هنره اضافتی لامیه در جنس هنره معطوف
نوعدن اعم شنه یه دیرلر مثلا حیوان کبی انسانه نسبت غنی
فعیل فاعل معناسینه مستغنی دیمکدر ملک میمک ضمیله مملکت
و سلطنت معناسینه مستقل اسم در بونده سلطنت معناسینه
در طاعت لفتحه انقیاد معناسینه در یعنی یدلمک آت ید لمک
کبی اما بونده قوللقدر خدمت معناسینه جن نونک تشدیدیله
کوزه کورنمز بر دورلو قوم انس انسان و ناس معناسینه در طائفه
جن و انسه اضافتلری مصدرک فاعلینه اضافتدر محصول بیت
خدانک ذات شریفی هنر و جنس کمالت و استادندن بریدر

یعنی انکا کبی هند و چین اثبات ایلمکله مالک دکل حاصلی انک هندی
و چینی یوقدر سلطنت و پادشاهلغیده الحق و چنک طاعتنه
مستغنی و آزاده در یعنی انس و جنک طاعتنه محتاج دکل پرستار
امرش همه چیز و کس یعنی آدم و مرغ و مور و مکس پرستار اصلنده
وصف ترکیبدر پرستنده اردن که مخففدر اوردن پرستش اسمدر
پرستیدن طابق معناسنه دار آرنده دن مرخم اسم فاعلدر رفتار
و دیدار کبی مکر هندمتکار جنسنه اسم قلندی رفتار یوریش و دیدار
یوزه اسم قلندیغی کبی بونک کبی مرکبانه ترکیب خفیف و برقرینه که سابقا
بیان اولندی امر مور و قدر بو یرده معناسنه پرستار امر اضافتی
اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبلندندر شیئی چیز خدا به راجعدر همه ادات
تاکید درکلا و جمیع کبی عبیده نهایتی مؤکد اکثر مؤخر کلور بونده کی کبی
چیز جمیع مخلوق کسنه دیمکدر و کس کبی معناسنه در بونده
بنی آدم مراددر مصراع ثانی مصراع اولی مبیندر لف و نشر غیر مرتب
طریقله فنذیر بنی اصلنده بنین ایدی آدمه اضافتیله نون ساقط اولدی
مرغ قوشه دیرلر تاوغه ده مرغ خانکی دیرلر و دیر داسنه تخم مرغ
دیرلر مور مهمله قرنجه یه دیرلر مکس بمک دکاف مجمه فتحیله
سنک دیمکدر محصول بیت خدانک امرینه هدمتکار و مطیعدر
هرنسنه و هر کیسنه آدم هرکه کوره ور مرغ و مور و مکس هرنسنه
کوره در حاصلی جمیع مخلوقات خدانک امرینه مطیع و منقاددر
لطیف کرم گستر کارساز که دارای خلقت و دانای راز لطیف
لغتده ملایم معناسنه در انا نوکنکی یرلرده کریم معناسنه در

معناسنه در کرم گستر وصف ترکیبدر گستریدن لسنه دندن دکل
بعضلری ظن ایلدکی دوشمک دیمکدر کارساز ده وصف ترکیبدر
سازیدندن ساختن دن دکل ایشی دوزیجی یعنی هر کسک مصلحتی
بتیرجی دیمکدر بو مصراعده او ج واو عاطفه کتابت ایلین وما غیری فکر
لنده تیو قیایشی که حرف رابط صفت اخف تعلیل طنان کبی معلول
ایش دارای خلوق اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلندندر
زیرا دارا مبالغله اسم فاعلدر داریدندن داشتن دن دیبنی
ایلمش دارا بر پادشاهدر ده دیرکه اسکندرک باباسیدر اول حیقتدر
که دارا وفات ایدنجه داراب ادلی برا وغلی قالدی که اسکندرک
انا بر قرداشیدر که باباسندن صکره سریر سلطنته جلوس
ایلدی دا اسکندرک باباسنک مملکتینک اندن نصفنی طلب
ایلدی اولده ابا ایلدی عاقبت محاربه ایدوب اسکندر النده
ملاک اولدی بو قصه تفصیلله بلمک استین فردوسی شاهنامه سینه
کورب مراجعت ایلسون پس دارانک باسیز دارا اسکندرک
النده ملاک اولدی دیبنی نه دارای بیلوز شی نه دارای خلوق بونک
بونک کبی یرلرده مخلوق معناسنه در و سیعی وثنا ادات جنبر و
انای راز اضافتی بویله در زیرا دانا مبالغله اسم فاعلدر دانیدندن
داشتن دن دیبلر سعدی ابلمشلر راز معروف درکه عربجه سر دیرلر
سنیک کسو بوراتک تشدیدیله رازبلیجی دیمکدر محصول بیت
خدا کارساز کرم دوشیجی لطیفدر یعنی هر شینک اشیبی و مصلحتی
ادکار یجی کرم داحسان ایدیجی خدا که مخلوقاتک حافظی و اشیانی

رد سروری و شمعی

رد سروری

عالمك سترینه عالم و دنیا در حاصلی مصراع اولی اضافت تشابیه صفات
قبیلندندر و ثانی عطفدر فتأمل مردر ارسد کبریا دمنی که ملکش
قدیمست و ذاتش غنی مردر اوج کلمه دن مرکبدر مردن وادن
ورادن مرو بونك كبي يرلرده مابعدنده رای تاكيد ايدر واو ضمير
غائبدر که ترکیبده همزه سی ساقط اولمشدر ورایانی صله معناسنه
حرف در الی دیمکدر رسید رانك سنبك فتحه لریله فعل مضارع
مفرد غائبدر رسیدندن لب حرف معناسنه شکر دیکی نته
که سلمان ولشادك غاطبه سنده ظهیرك مشهور قصیده سی
نظیره سنده ایراد ایلمش شعر ظهیر ودست بنده ه
چون میکفت سپیده دم که شنیدم فجرم سرای سرور مرا رسد
که ز دست تو تا بسیم کفتن بشنیدم آیت توبوا الی الله از لب
حور مرا رسد بجا لائقدر دیمکدر اولور فتبدتر کبریا کافك و رانك
کسریله و سکون بایله حسن مابعدن عظمت معناسنه مصدر
منی من بن دیمکدر رحب انا دیر ویا حرف مصدر بنلك دیمکدر
که حرف تعلیل در قدیم اولی اولمیا نه دیرلر ذاتش بوبزه وجود
معناسنه در محصول بیت اول خدایه لائقدر عظمت و کبریا
و بنلك یعنی بن دیمك زیرا ملکی و سلطنتی قدیمدر یعنی ازلیدر
که اولی یوقدر و ذات شریفی غنیدر که هیچ نسنه یه محتاج دکلدر
مصراع اولکه ابتدا اسنه مرادم جازه مفاسنه در دیمك معنای
تاکیدن بی خبر ایش یکی را بسر برنهند تاج تخت یکی را بکانك رد سروری
اندرار و زخت رابراوت در که معنای اضافت افاده ایدر بسیر

ببر با حرف تاکید بر حرف استعلا ننهد فعل مضارع مفرد غائبدر نیعونی
نهادنندن دینیلر سهو ایلمشلر سهو قور دیمکدر وضع مفاسنه تاء تخت
اضافه بیانیه در یکی رانهندك مفعول اولی صریحی و تاء ثانیسی و بسر غیر
صریحی تاء معروف و بخت بونك كبي يرلرده دولت و سعادت معناسنه
در یکی را را ذات مفعول نهك با حرف تاکید خاك طبراق دیمکدر اندر ادات
ظرفیه و جائزدر که با حرف ظرف اوله واندرانی تاکید ایلیه آرد فعل مضارع
مفرد غائبدر آریدندن که مخففدر آوریدندن فاعلی خدادر تخت معروفدر
عزیز سریر دیرلر یکی آرد فعلینك مفعول صریحی دیمك و زخت غیر صریحیدر
محصول بیت خدا قدرتیله بر نیك باشینه دولت و سعادت تاجی قور
یعنی پادشاهلر بر بینده تختدن خاکه کتورر یعنی اولدرر حاصلی بر نیی تختده
پادشاه جلوس ایدرکن یعنی پادشاه ایکن اماتت ایدر و بیرنی سرینه
کتورب پادشاه ایلر و بالجمله مناقب و جهات بونیده در یعنی بر بی فوت
اولور و بر غیری آنك یرینه کچر کلستان کند آتشی بر خلیل کروهی
باتشی بر دزاب نیل کلستان و بوستان و بهارستان و نگارستان
مطلب و بالجمله بونك كبي الفاظده ستان مدخولنده مبالغه افاده ایدر مثلا گلستان
گللك و بوستان طلوعلق و سنکستان داشلق دیمکدر رفعی آتشی معروف
رد سروری و شمعی و یا حرف تنکیر و ابهام پس وحدت مبالغه ایچوندر و بن دبیر و افرآتشی دینی
مطلب منکر تسویلمشلر بر بونده یای صله معناسنه در خلیلدن مراد ابراهیم پیغمبر
در زیرا ابراهیم خلیل لفظی لقبی ایدر یوسفه شان و احمده شمس الدین
و محموده بدر الدین لقب ایلدکلری کبی کرده کاف عجمك و رانك فتحه سیله
یای اصلیه ایلدیلوك معناسنه در ویا حرف وحدت با آتش با حرف صله در

آتشه دیمک اولدر بركو بانك ورانك فتحه لریله فعل معزو غایبدر بریدندن
بانوك فتحیله بروندن دینلر بانك فتحیله سهو ایلمشلر ایلدز دیمکدر زاب حلقنده
ازاب ایدی حروث ونونك تخفیف قلندی شبه اضافتی بیانیه در معلوم
اوله که مرویدن مراد فرعون لعین و توابعیدر و بو عبارت دلالت ایدر که
غرق نیلده اولور دریای قلزمده اولمیه والعلم عند الله نیل بوبنده شهر مصرك
یانینده جاری اولان ایرمغه دیرلر محصول بیت حضرت خدا لطف وکرمیله
ابراهیم پیغمبره آتش نمرودی گلستان ایلدی نته که مشهوردر بوك عاجی
وطاغیینی نار جهنم ایدر آب نیله غرق ایلمکدن صکره یعنی فرعون وقومنی دنیاده
صو یه غرق عذابیله تعذیب ایدر وآخرتده نار دوزخه • کلاه سعادت یکی بر
سرش • کلیم شقاوت یکی در برش • کلاه سعادت بیانیه یکی بر را
مقدردر یکی رادیمکدر ایکی بر ده بله شین ضمیر ایکی بر ده بله یکی بر اجعدر کلیم
کاف عربك ولامك کسریله معروف در کاف عجمیله دیمن یاکلیملیه سویلنمش
شقاوته اضافت بیانیه در محصول بیت حضرت خدا برینك باشینه تاج
دولت وسعادت قور یعنی مسعود خلق ایدر انبیاء واولیا کبی برینك اکنینه
یعنی ارقه سینه واوستنه شقاوت و بدبختلك کلیمنی قور یعنی شقی وبدبخت
خلق ایدر فرعون ونمرود وابو جهل کبی طاغیلری معلوم اوله که بو بیتده مذهب
جبردن شعبه وار فتدبر • کرامتش منشور احسان اوست • درانیت
توقیع فرمان اوست • کرامت اوچ کلمه دن مرکبدر کر وآن وادات
جنسدن اول اسمه دیمکدر نته که ترکیده اول اسمه اوبده وبو اسمه بوبده دیرلر منشور
اسم مفعول اکثر فاضیله مکانبنده مستعملدر اما بوبنده برات وحکم شاهی مراددر
افاته اضافت بیانیه در واوستنه لامیه ورانیت واو حرف عطف دراکردن روشن

بانمش که اول سالکی منتهی درکیمی ره سوی گنج فارون نبرد • هرکه
فارون گنجی اطرافنه یول الممدی یعنی ایرشمدی • وکر برد باز بیرون
نبرد • اکر فارونك گنجی طرافنه یول التدی ایسه یولی کرو طشره التمد می
بر دم درین موج دریای خون • بو فان دریاسنك موجنده ن اولدم
کرو کس بر دست کشتی بیرون • زیرا که انزن یکیسی طشره التمه مشدر
اکر طالبی کیسن زمین جمی گنجی اکر طالب ایسك بو یری دوره سن •
تخت اسب بازادن جی کنبی • اول کرو کلاه انتی سکردیه سن •
تامل در اینه دل کنبی • کوکل اینه سنه نظر ایده سن • صفا بتدریج
حاصل کنبی • تدریج ایله برصفا حاصل ایده سن بو حالت سنده ن
حاصل اولمق ممکن دکل در • مکر بوی از عشق مست کند • مکر عشق الهی دن
بر رایحه سنی مست ایلیه جذبه من جذبات الرحمن توازی عمل الثقلین
طلب کار عهد الست کند • سنی الست عهدینه طلب کار ایلیه بیاقی
طلب بدبخار بری • طلب ایاغی ایله یول اوله بره ایلده سن • وزانجا بجال
محبت بری • دخی اورادن محبت قنادیله اوچه سن • بدرد یقین
پرده های خیال • بر تار یقین خیال پرده لرین • نماند جز اپرده
الا جلال بر پرده یه وار که پرده الاجلال • وکرم کب عقل را
بو نسبت ایرق عقل اتنه یلمک بو قدر یعنی عقل انزن اوته سنی
ادراک ایتمکه قادر دکلدر • عنانش بکیرد تحیر که ایست • حیرت
عقل مرکبنك درکبنی طوتر که دور بوبنده دانی ایلر و یه کا یول

بو قدر. درین بحر جز مرد داعی نرفت. بو بحرده یعنی وصلت
دکزنده دعوت ایدیجی مردن غیری گیتمدی. گم آن شد که
دنبال داعی نرفت. اول کمسنه ضایع وضال اولدی که یعنی حضره
ایرشمدی که چوبانک ردنجه گیتمدی واکا تابع اولمدی داعی دن مراد
حبیب اکرمدر که صاحب ثم دنی فتدلی فکان قاب قوسین
او ادنی در علیه الصلوة والسلام. کسانی کزین ره برگشته اند.
شول کمسنه لر که بو یولده دونمشلردر یعنی حبیب اکرمه تابع اولمشلردر
برفتند بسیار وسرگشته اند. اول کمسنه لر چوق گیتمشلردر دخی
شاشمشلردر. خلاف پیمبر کسی ره گزید. پیغمبر حضرتنه مخالف
یولی اول کمسنه اختیار وقبول ایلدی. که هرگز بمنزل نخواهد رسید.
هرگز منزله ایرشمک استمز یعنی حق تعالی حضرتنه وصول طلب ایلمز
محالست سعدی که راه صفا. محالدر ای سعدی که صفا وسعادت یولنه
توان رفت جز در پی مصطفی. حضرت رسولک صلی الله علیه وسلم
مبارک ایزی اوزرندن غیری گیتمک ممکن اوله یعنی انک ایله گیتمک
ممکندر انک غیریسی ایله ممکن دکلدر. در نعت سید کائنات محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم. کریم السجایا جمیل الشیم. عادتلری ایودر خلقلری گوزل
ولطیفدر. نبی البرایا شفیع الامم. مخلوقاتک پیغمبریدر امتک
شفیعیدر. امام رسل پیشوای سبیل. رسوللرک امامیدر طریق حقک
مقتداسیدر. امین خدا مهبط جبرئیل. خدانک امینی جبرئیلک اینجک

برین خوان یغما چه دشمن چه دوست. بو یغما سفره سی اوزره
دوشمن نه دوست نه. وگر بر جفا پیشه بشتافتی. اگر ظالم اوزره
اندوکی ظلم سببی ایله ایوه ایردی یعنی هلاک ایدیجی ایدی. که از دست
قهرش امان یافتی. کیم ایدی اول اللهک قهریلرندن خلاص بولیدی
ولو یؤاخذ الله الناس بظلمهم ما ترک علیها من دابة. بری دانش از
تهمت ضد وجنس. اول اللهک دانشی ضد وجنس تهمتندن بریدر.
غنی ملکش از طاعت جن وانس. غنیدر اول اللهک سلطنتی جنک ودخی
انسک طاعتندن ومن کفر فان الله غنی عن العالمین. بر شمار امرش
هم چیز وکس. اول اللهک امرینک قوللقجیلریدر دوکلی نسنه دخی دوکلی
کمسنه. بنی آدم ومرغ ومور ومگس. آدم اوغلانلری دخی مرغ دخی مگس
چنان پهن خوان کرم گسترد. کرم سفره سنی انجلین ایلی دوشر
که سیمرغ در قاف قسمت خورد. که سیمرغ دخی قافدن نصیبین یر. وما من
دابة فی الارض الا علی الله رزقها. لطیف کرم گستر کارساز. ایش
دوزیجی کرم دوشیجی لطیفدر. که دارای خلقت دانای راز. زیرا
خلقک حافظیدر دخی راز بلیجیدر وما یخفی علی الله من شیء فی الارض ولا
فی السماء. مر اورا رسد کبریا ومنی. اول اللهه لایقدر اولولق دخی بنلک
که ملکش قدیمست وذاتش غنی. که اول اللهک ملکی یعنی سلطنتی
قدیمدر دخی ذاتی غنیدر. یکی را بسر بر نهد تاج بخت. لطفی ایله برینک
باشی اوزره دولت تاجنی قور. یکی را بخاک اندر آرد ز تخت

حکمنه بربسی تخت‌دن طراغ ایچنه کتورر • قل اللهم مالک الملک تؤتی
الملک من تشاء وتنزع الملک ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء •
گلستان کند آتشی برخلیل • گلستان ایلر بر و افراتشی خلیل پیغمبر علیه السلام
اوزرنه قلنا یا نار کونی بردا وسلاما علی ابراهیم • گروهی بر آتش
بردر آب ونیل • بر بوکلی آتشه ایلدر نیل صویندن • واذ فرقنا بکم
البحر فانجیناکم واغرقنا آل فرعون وانتم تنظرون • کلاه سعادت یکی برسرش
سعادت کلاهنی برینک باشی اوزرنه قور • گلیم شقاوت یکی دربرش
شقاوت گلیمنی برینک اوزرنه قور • فضل الله من یشاء ویهدی من
یشاء وهو العزیز الحکیم • گر آنست منشور احسان اوست • اگر اولدر
یعنی سعادت کلاهی درکه برینک باشی اوزرنه قودی انک احسانی
براتی در • ور اینست توقیع فرمان اوست • اگر بودر یعنی شقاوت
گلیمدرکه بربنه کیدردی انک بیوروغی طوغراسی در • پسی پرده بیند
عملهای بد • پرده اردینده قوللرینک چوق براملری کورر • همی
او پرده پوشند بالای خود • هم اول الله کندو شمشیری ایله یعنی لطفی
ایله پرده اورتر • بتهدید اگر برکشد تیغ حکم • قورقمق ایله اگر حکم
قلیجی چکه • بمانند کروبیان صم وبکم • کروبیلر داخی تحیرلرندن صم وبکم
قلورلر • وگر دردهد یک صلای کرم • اگر بر کرم آوازه سن ویرسه
عزازیل گوید نصیبی برم • عزازیل دخی ایدرکه بن نصیب بیلدرم
بدرگاه لطف وبزرگیش بر • اول اللهک لطفی دخی اولوغی

وجود عدمدن نقش یافتدی • که داند جز او کردن از نیست هست • کیم بیلور یعنی
کیم قادر اولور اول اللهدن غیری یوقدن وار ایتمگه • دگر ره بکنج عدم در برد
برکره دخی بو خلق یعنی مخلوقات گزلمگه ایلدر • وزانجا بصحرای محشر برد
دخی اول یردن قیامت صحراسنه ایلدر آمنا وصدقنا • جهان متفق
بر الهیتش • جهان خلقی انک الوهیتنه اتفاق ایدجیلردر یعنی جمله مخلوق
وحدانیتنه مقرلردر • فرو مانده از کنه ماهیتش • لیکن اول اللهک
ذاتنک حقیقتنی بلمکدن عاجزلردر • بشر ماورای جلالش نیافت • آدم
اوغلانی اول اللهک اولوغنک نهایتنی بولمدی یعنی اولوغنی نه
مقدار ایدوکن بلمدی • بصر منتهای کمالش نیافت • کوز اول اللهک
کمالنک انتهاسنی بولمدی یعنی کمالنک حقیقتنی بلمدی • نه براوج ذاتش
پرد مرغ وهم • نه اول اللهک ذاتنک اوجی اوزره وهم قوشی اوچر
نه در ذیل وصفش رسد دست فهم • نه اول اللهک وصفی اتکنه
فهم الی ایرر • درین ورطه کشتی فروشد هزار • بو گردابده بیک گمی باتدی
گیتدی • که پیدا نشد تخته بر کنار • که بر تخته سی کنار اوزرنه
ظاهر اولمدی • چه شبها که گشتم درین سیر گم • نیجه گیجه‌لر بو سیرده ناپدید
اولدم • که دهشت گرفت آستینم که قم • که حیرت یکمی طوتدی کیم
طور بو قاردن بوله دیو یعنی مسبوق ایلدم عاقبت تحیردن کندومه کلدم
محیطست علم ملک در بسیط • محیطدر اللهک علمی بریوزی اوزره
یعنی بریوزنده اولنی تمام حقیقتی ایله بیلور • قیاس تو بر وی نگردد محیط

لیکن بسنک قیاسک انک اوزرنه محیط دکلدر قنده قالدیکه اول اللهک
ذاتنک واقی صفاتنک حقیقتنی ادراک ایده سن • نه ادراک در کنه
ذاتش رسد • نه ادراک اول اللهک ذاتنک حقیقتنه ایرشور • نه فکرت
بغور صفاتش رسد • نه سنک فکرک اول اللهک صفاتنک نهایتنه ایرشور
توان در بلاغت بسبحان رسید • بلاغتده سبحانه ایرشمک ممکن اولورنه
در کنه بیچون سبحان رسید • بیچون اولان اللهک حقیقتنه ایرشمک ممکن
دکلدر • چه خاصان درین ره فرس رانده اند • نه خاصلر بو یولده آت
سورمشلردر یعنی اقدام اتمشلردر • بلا احصی ازینک فرو مانده اند • لا احصی
ثناء علیک انت کما اثنیت علی نفسک دیمک ایله یکلمدیلر قالمشلردر
یعنی کندولرینک قصورلرینه اعتراف اتمشلردر • نه جای مرکب توان
تاختن • هر یره مرکب چاپمق ممکن دکلدر • که جاها سپر باید انداختن •
یرلر وار در که سپر براقمق کرک یعنی فراغت کرک تفکروا فی آلاء الله
ولا تفکروا فی ذات الله • وگر سالکی محرم راز گشت • اکر بر سالک
ایدیجی رازه محرم اولدیسه • ببندند بروی در باز گشت • باغلرلر انک
اوزرنه کرو دونمک قپوسنی من عرف الحق کل لسانه • کسی را درین
بزم ساغر دهند • بو مجلسده شول کمسنه ساغر ویررلر • که داروی بیهوشیش
در دهند • که اکا عقلسزلق دارو سنی ویررلر • یکی باز را دیده بر
دوختند • بر طوغانک کوزی دکلمشدرلر او سالکی مبتدیدر • یکی
دیده ها باز و پر سوختند • بر نیک کوزلری اچق اما قناتلری یانمش

اولوغی درگاهی فتنمع • بزرگان نهاده بزرگی ز سر • اولولر
اولوغی باشلردن قومشلردر • فرو مانده کان را برحمت قریب •
بیچاره لره رحمت ایله یقیندر یعنی رحمت ایدیجیدر • تضرع کنان را
بدعوت مجیب • تضرع ایدیجیلرک دعاسن قبول ایدیجیدر • بر احوال
نابوده علمش بصیر • اولمامش حاللر اوزرینه اول اللهک علمی کورجیدر
بر اسرار ناگفته لطفش خبیر • سویلنمامش سوزلرده اول اللهک لطفی
بلیجیدر • بقدرت نگهدار بالا و شیب • قدرت ایله یوکسکی ودخی
الچغی صاقلیجیدر • خداوند دیوان روز حسیب • حساب کوننک دیوانک
پادشاهیدر • نه مستغنی از طاعتش پشت کس • مستغنی دکلدر اول
اللهک طاعتی یوکندن کمسنه نک ارقه سی • نه بر حرف او جای انگشت
کس • اول اللهک حرفی یعنی صنعی اوزرینه کمسنه نک بر مقی یری دکلدر
قدیمی نکوکار نیکو پسند • ایو یکنجی ایو اشلو بر قدیمدر • بکلک قضا
در رحم نقش بند • قضا قلمی ایله رحمده نقش بغلیجیدر هو الذی یصورکم
فی الارحام • ز مشرق بمغرب مه و افتاب • مشرقدن مغربه آی ودخی
افتابی • روان کرد و گسترد گیتی بر آب • روان ایلدی یعنی یوریتدی
ودخی جهانی آب اوزرینه دوشدی • چو حی گشت اینجا فرش تراب
چونکه تراب فرشینی دوشدی • چو سجاده نیک مردان بر آب • اولیا
لرنک سجاده سی کبی صو اوزره دوشدی • زمین از تب لرزه
امد ستوه • پر دو ترک سمکه سندن سرگردان اولدی • فرو کوفت

بر و اعظمش هیچ کوه • اکنک ایکی او زرنه طاغ اکرسی فاقدی • الم نجعل
الارض مهادا والجبال اوتادا • ده نطفه را صورتی چون پری • نطفه
پری کبی بر صورت ویردی • خلق السموات والارض بالحق وصورکم
فاحسن صورکم والیه المصیر • که کردست برآب صورتکری • کیم ایلمشدر
یعنی کیم قادر در صو او زرینه نقش ایتمکه • فتبارک الله احسن الخالقین •
لعل فیروزه در صلب سنک • لعلی دخی پیروزه یی طاشی
ایچنده قویعنی طاشک ایچنده برادر • کلی لعل در شاخ پیروزه رنک •
لعل رنکلو کلی پیروزه رنکلو بوداقده برادر • ز ابر افکند قطره سوی یم
بولندن بر قطره دکر جانبنه براغور • ز صلب اوفتد نطفه در شکم
صلبدن یعنی بابا ارقه سندن که محل منی در بر نطفه انه رحمنه
دوشورر • از ان قطره لولوی لالا کند • اول دکز جانبنه دوشن
قطره دن بندر ایجی و بهالو انجو ایدر • وزین صورتی سرو بالا کند
بو بابا صلبندن انه رحمنه دوشن نطفه سرو بویلو بر صورت ایلر
ان الله علی کل شیء قدیر • بر و علم یک ذره پوشیده نیست • اول اللهک
قتنده بر ذره نک علمی او زرنده کیزلو دکلدر • که پیدا و پنهان بنزدش یکیست
زیرا اکا آشکاره دره و اکزلو در اول اللهک حضورنده بردر یعنی برابردر • والله یعلم
ما تسرون وما تعلنون • مهیا کنند روزی مار و مور • حاضر ایلر ایلانک دخی
قرنجه نک رزقینی • وکر چند بی دست و پایند زور • اکرچه ایلانلر دخی قارنجهلر
دخی کوجسزلردر • بامرش وجود از عدم نقش بست • اول اللهک امریله وجود

ورا اکر دن مخفف حرف شرطدر • داین اسم اشارتدر قریبه بسین و تاکنه ادات خبردر
حاصلی ترکیبده سابق کبیدر و بو ابیات دخی کلدر بو فتح ظفر به دیر لر حسن عرب
ظفر اکسش موفقیه دیر تنقیص باینددن اسم فاعل فرمانده اضافت بیانیه دره با
لامیه مجازا داوست اضافت سابق کبیدر • محصول بیت اول ابیاتک یعنی
برینی مسعود و دولتمند خلق ایلمسی اکنک کرم و احسانیدر بو ابیاتک یعنی
برینی شقی و بد بخت خلق ایلمسی الکنک امر شریفیدر حاصل جمیع اشیالر اکنک
امر و اجب الاتباعیله اولور مصراع اولک معناسنی یعنی اداسنده اکر اول ایسه
و مصراع ثانیده اکر بو ایسه و بین ادات شرطلری خانو لیلی • پس پرده بیند
عملهای بد • هم او پرده پوشد بالای خود • پس بای عجمک فتحیله آرد و صوک معناسنه
اسمدر پرده به اضافتی لامیه در بای عربک کسریله فعل مضارع مفرد غائبدر
بیینیدندن دیدندن دینیلر خطا ایدیلر کورر دیمکدر زیرا سمیع و بصیردر عملهایک
بد بیانیه بیندک مفعولی و پس پرده ظرف مکانی هم اصلنده ادات اجتماعدر
هم سفر و هم سفره و هم خانه کبی اما بو نک کبی یرلرده ادات تاکیددر او ضمیر غائب
همزه سی وصلده ساقطدر پوشد فعل مضارع مفرد غائبدر پوشیدندن اورتر
و کیدرر حاصل کشف ایلر • الا الف ممدوده ای نک و ای نک فتح همزه ایله و کسریله
جمیع نعمتلر دیمکدر حذوه اضافتی لامیه در واو رسمیله و خاده روم ضمیمه ایله
بونده کندی معناسنه در پرده پوشدک مفعول صریحی و بالای غیر صریحی در محصول بیت
حذا حضرتلری پرده آردنده خفیه ایشلین یارامازیعنی نامشروع عملریی
بیلر و کورر حاصلی قوللر خبر و شردن کیزلی ایشلدکلری ایشلدیکی کورر و بیلر
کنه کندی لطف و کرمی نعمتلریله نامعقول عملکلرینی ستر ایدوب کشف ایلمز یعنی
ایلدکلری کناهلری چون قوللرینی رسوا ایلمز معلوم اوله که کیزلی و مخفی دیدکلری

عباده نسبت در ولا کنز سنی پرده ده کوکده بر نسنه مخفی و پوشیده دکلدر* بتهدید

اکر برکشد تیغ حکم* بمانند کروبیان صم و بکم* بتهدید باحرف مصاحب کشنده

متعلقدر تهدید تفعیل بابندن مصدردر تخویف معناسنه یعنی قورقتمق برونن

حرف تاکید در کشد کاف عربک دشینک فتحیله ره فعل مضارع مفرد غائبدر

کشیدندن چکر دیمکدر فاعلی کلمه خدادر و مفعولی تیغ حکم در اضافت بیانیه

ایله بمانند قالورلر دیمکدر با حرف باکنده مانند فعل مضارع جمع غائبدر ماندندن

ماندندن دینلر سهو ایلدیلر کر و بیان کاف عربک فتحی و رای مشدده کیک حقیقه

ملائکه مقربینه دیرلر بمانندکه فاعلیدر شرح مواقفده کرچلی رای مخففه

تعیین ایدر حتم صادک ضمی و میمک تشدیدیه اصمک جمعیدر که صفت مشبهه در قیمدن

که صفر لقدر و بکم بانک ضمی و سکون کافیله ابکمک جمعیدر دیلسزلر دیمکدر

تکلم مالک اولمق معناسنه محصول بیت اکر خدای تعالی تهدید و تخویفله

حکم و غضب قلیجنی چکرسه یعنی غضبله حکم ایدرسه حاصلی غضب ایدرسه ملائکه

مقربین اصم و ابکم قالورلر یعنی کمال دهشتلرندن سمع و نطقه مالک اولمازلر

یعنی زیاده خوفلرندن متحیر و مدهوش اولوب حواس ظاهره خاصه لرینی فراموش

ایدرلر* وکر در دهد یک صلای کرم* عزازیل کوید نصیبی برم* در حرف تاکید دهد

فعل مضارع مفرد غائبدر دهیدندن و دادن دینلر خطا ایلمشلر بو نده اکر دیره

دیمکدر صلای کرم بیانیه در عزازیل شیطانک براسمیدر ابلیس دیرلر کوید

فعل مضارع مفرد غایب در کوییدندن کفتن دن دیین خطا ایدر سویلر

دیمکدر نصیب بونده حصه معناسنه در یعنی پای نصیبی پاسی حرف تنکیر و ابانه در

حرف وحدت ظن ایدنلر لذت کلامدن بی خبرلر ایش برم فعل مضارع متکلم

وحده در بریدندن بانک فتحی و رانک کسریله بردندن دینلر خطای فاحش ایلدیلر

خطای فاحش ایلدیلر ایلدرم دیمکدر یعنی الورم محصول بیت بو شرطیه

شرطیه اولایه معطوفدر و اکر خدای تعالی کرم صلاسنی یعنی کرم عجمنه

صلادسیه حاصلی برکره کرم و احسانه کلکز دیو صلادسیه ابلیس

مردود خدا ایکن لشکنده و بر که بن ده بو احسان و کرمدن الیدرم

یعنی احسان عامندن حصه الورم حاصلی بو لطف و کرم صلاسندن

بن ده حصه دار دوشرم* بدرگاه لطف و بزرگیش بر* بزرگان

نهاده بزرگی ز سر* بدرگاه با حرف ظرف در قبو و کاه ظرف مکاندر

نماز کاه کبی اما بونک کبی برده مطلق قپی معناسنه در لطف اضافتی

بیانیه در بزرک بانک و زانک فتحی و سکون رایله و کاف

عجمله اولو معناسنه در و با حرف مصدر و شین ضمیر خدایه راجعدر

بر بانک متضمن اولدیغی معنای ظرفیتی تاکید ایدر بو نده عنده معناسنه

در دیین سهو ایلمش بزرگان الف و نون ادات جمعدر نهاده نونک

فتحی و کسره به قومش دیمکدر بونک کبیلره ماضیدن قطعدر اسم مفعولدر دکلدر

زیرا اسم مفعول قایم مقام فاعل مسنددر بونک کبیلر خود فاعلینه مسنددر

پس اسم مفعول اولمغه قایل دکلدر فتدبر بزرگی کبر یا حرف مصدر

در ز سر باشندن دیمکدر محصول بیت خدانک درکاه لطف و عظمتنده

اولولر اولولغی باشدن قومشلر یعنی تکبر و تعظمدن فراغت ایلمشلر

حاصلی خدانک کبریاسینه نسبت بولرک کبریاسی بایچ نسنه دکل

فرو ماندگان را برحمت قریب* تضرع کنان را بدعوت مجیب*

فرو مانده عاجز معناسنه در های رسمیه کاف عجمیه تبدیل اولنمشدر

زیرا قاعده بودر که کلمه نک آخرنده های رسمی اولسه والی ادات جمع

رو سرور

رو سرور نسخه

رو سرور نسخه

مطلب

دیابای مصدر لاحق اولمشدر یای رسمی کاف عجمیه مبدل اولور ورا ادات
مفعول بر حسب با حرف مصاحبت قریبه متعلق تفرج تفعل بابندن
مصدر در زار یلق ایلمک دیرلر کنان کنک جمعیدر کاف عربی صمیمه
والف ونون ادات جمعدر و تفرج کنن وصف ترکیبیدر کیندن
کردندن دینلر سهو ایلمشلر بدعوت با حرف مصاحبت تفرج کنانه
متعلق عجب تعلیق ایدنلر سهو ایلمشلر زیرا معنا تفرج له دعوت
ایدنلردر عجیب اسم فاعلدر افعال بابنک اجوف واویسندن
محصول بیت عاجزلره رحمتیله قریبدر یعنی ترحم ایدیجیدر دعوتیله
تفرج ایدنلرک دعاسنی قبول ایدیجیدر تفرج کنان مبتدا و عجیب خبری
فرومانده کانه کاف عجمی والف ونونی ادات جمع طوتان سهو ایلمش
بر احوال نابوده علمش بصیر • بر اسرار ناگفته لطفش خبیر • بر بو بیتده
ایکی یرده بیله بای صله معناسنه در حرفا استعلا طوتان خطا ایلمش احوال
نابوده بیابنده در اولمامش احوال دیمکدر یعنی کتم عدمدن قالب ظهوره
کلمین احوال معناسنه در بصیر بونک کبی یرلرده علیم معناسنه در
اسرار ناگفته بیاننه خبیر خبردار معناسنه در محصول بیت اولمامش
یعنی وجوده وظهوره کلمامش احوال خدانک علمی شامل و محیطدر سویلنمامش
اسراره یعنی کیمسنه سوزلرده لطفی وکرمی واقف وخبردار در حاصل
هر نسنه که پوشیده ومخفیدر خدایه نسبت ظاهر وهویدادر
معلوم اوله که علما خدایه صفات سبعه اثبات ایلمشلردر که ذاتی کبی
قدیمدر یعنی حیات وعلم واراده وقدرت وسمع وبصر وکلام
بقدرت نگهدار بالا وشیب • خداوند دیوان روز حسیب • بقدرت

پروردن و شفقتی

زدودن زدودن

بقدرت با حرف مصاحبت نگهداره متعلق نگهدار وصف ترکیبیدر که اصلنده
نگاهدار ایدی الف تخفیفا حذف اولندی نته که سابقا مفصل بیان اولندی
دار دارندن مرخم اسم فاعلدر ویز دار ومالدار کبی بکجی دیمکدر حافظ
معناسنه بالا یوقارو یوجه معناسنه در وشیب نشیبدن مخفف بونده
الچق معناسنه در بالادن مراد اجرام سماویه در وشیبدن عناصر اربعه
در وانده اولان اشیا خداوند فاعل نگهدار در با جوز فاعلی تحتنده خدایه
راجع ضمیر اوله وخداوند استیناف طریقیله واقع اوله دیوانه اضافتی
لامیه در احیا دوآن ایدی واوک تشدیدیله واو اولی ساکن ما قبلی مکسور
اولدیغیچون یایه قلب اولدی جمع دواوین کلور اوزره اضافتی لامیه
حسیب ده بویله در معلوم اوله که حسیبک اصلی حسابدر قافیه ضرورتیچون
الف یایه ابدال اولدی وبو ابدال علم قافیه اصطلاحنده اماله دیرلر نته که
انوری بیوررر بیت تا ماه رویم از من رخ در نقیب دارد • نی دیده
خواب یابد نی دل شکیب دارد • نقیبک اصلی نقاب ایدی اماله اولنمشدر
محصول بیت خدا قدرتیله افلاک وعناصری حافظ وحامیدر حساب
کوننک دیوانی صاحبی ومالکیدر حاصلی جمیع امور دنیا واخرتک
دست قدرتنده در هر نه ایسترسه ایشلر هیچ کیمسه اکا مانع و
مزاحم اولماز حاصلی بیت افلاک وعناصری شویله حفظ ایلر که نه اشغله
نزول ایلر دنه بالایه عروج • نه مستغنی از طاعتش پشت کس •
نه بر حرف او جای انکشت کس • نه حرف نفی مستغنی اسم فاعلدر
استغنا بابنک ناقص یاییسندن از طاعت مستغنیه متعلقدر و
مصدر مفعولنه مضافدر پشت بای عجمک ضمی وسکون شینله ارقه

معناسنه درکه عیب ظاهر دیر ظانک فتحیله کسره اضافی لامیه در نه کنه نوف فتی
در حوف بو بنده مصنوعاتدن کنه بندر که کن امرینه ظهوره و وجوده کلمشدر
او ضمیره اضافی لامیه در جای جمع ایله یر در عل معناسنه انکشت اضافی
لامیه در انکشت باءنک فتحی و نونک سکونی وکاف عجمک ضمی و شینک
سکونیله برمغه دیرلر کسره اضافی لامیه در محصول بیت خدایه طاعت
وعبادت کیمسه نک ارقه سی بستغنی دکلدر یعنی هرکس وهرشیء الکا مطیع
ومنقاد اولوب طاعت وعبادتی بوینی جان وکوکلدن چکر حاصلی هیچ
برکسه نک ارقه سی الکا رکوع وسجود ایلمکدن ابا ایلمز انک مصنوعاتنه بر
کیمسه نک برمغنه یر یوقدر یعنی هیچ برکیمسه نک صنعنه نقصان وقصور
اثبات ایده مز زیرا هرشی مقتضای حکمت اوزره خلق ایلمشدر حرف
برمق بصمقدن مراد عیب وقصور اثبات ایلمکدر قدیم نکو کار نیکو پسند
بکلک قضا در رحم نقش بند قدیم اوّلی اولمیانه دیرلر اوّلی وآخری اولمیانه
دیرلر دیرین اقتر ایلمش نکوکاره اضافی بیانیه در کار قیاسی کاف عجمی اولمق
در زیرا کاف عربیله اولنجه کار ایدندن اولور که اکمک یعنی تخم چیچمک معناسینه
اولور بوایسه محلّه مناسب دکلدر کیلی ریا ایشن معناسینه اخذ ایدوب
وصف ترکیبی دینلر نامناسب سوء ملمشلدر زیرا کار ایش معناسنه اولنجه
وصف ترکیبی اولمز زیرا معناسی ایو ایش دیمکدر ایو ایشلی دیمک دکلدر ستمکار
وجفاکار ده بو قلبیدن درنته که لامعی چلبی کلستانک کنهکار بر نیخ
روزکار ده تحقیق بیورمشدر فتامل پس نکوکار وصف ترکیبی اعتبار
ایلمکده نظر وار زیرا معناسی ایجی دیمکدر ایی ایشلی دیمک دکلدر نته که سهیو الا
عجمی تتبع ایده نه معلومدر نیکو پسند اوّل علومدر که نیک ایی دیمکدر که خوب چیقدیر

رو شمی

رو سرور
و شمی

دیر بعض نسخه ده نیکی وافقدر یای مصدریه ایله ایلک دیمکدر نیکو پسند وصف
ترکیبیدر پسندیدندن بکنمک معناسینه پس نیکو پسند ایی بکنجی دیمکدر یای
عجمک وسینک فتحه لریله یعنی هرنسنه که شرعًا ایدر انک مقبولیدر بکلک با
حرف مصاحبت در نقش بنده متعلق عجم ایکی کافی بیله عربی اوقور اما
رد ملر اوکی کافی عجمی اوقورلر قلم دیمکدر قضایه اضافی لامیه در یعنی اقضا
وقدر خدانک حکم اهر نسنه ازلیسینه دیرلر رحم رانک فتحی وحای مهمله نک
کسریله بو بنده انا قرنده اوغلان یتاغنه دیرلر نقش بند وصف ترکیبیدر
بندیدندن که معناسنی بغلمقدر بستن دن دنیلر خطا ایلمشلر نقش بغلیجی
دیمکدر محصول بیت خدا ایجی قدیمدر یعنی هرنسنه سی ایدر ایی بکنجیدر
یعنی شرعًا هرنسنه که مقبولدر آنی بکنجیدر و انک مقبولیدر حاصلی کندی ایلکجیدر
اول سببدن ایلکی بکنور و ایی احوال مقبولیدر وقضا وقدر قلمیله انا قرنده اوغلنک
اشکال واعضاسنی بغلیجیدر یعنی اولادک اعضا واجسامینه تربیت
ویرنجیدر مقتدر خدا مبتدا ومصراع اوّل جزیی ومصراع ثانی اولکیدن
بدلدر و جائزدر که مکرر خبر قبیلندن اوله قدیمی یای وحدت ایله یازان جمیع
صحیح نسخه لره مخالف یازمش نکوکاردن هکره واو عاطفه یازانده بو بیله در
ز مشرق بمغرب مه وآفتاب روان کرد وکسترد کیتی بر آب مشرق
اسم مکاندر کنش طوغجی یر و مغرب نقیضی مه وآفتاب مصراع ثانیه مرهوندر
ومقدم مفعولاندر روان لرد وک روان رانک فتحیله صفت مشبهه در
رویدندن یوریمک معناسینه رفتن دن دنیلر سهو ایلدیلر آجی معناسینه ده کلور
بونده کاری دیر ایرآب روان کبی بونده ایکی معنایه ملحوظ ظاهر اکستره فعل
فعل ماضی مفرد غایبدر دوشه دی دیمکدر کیتی کاف عجمک کسریله جهان معناسینه

رو شمی
رو سرور

مرهوندر

دراما بونده مراد کرهٔ زمین در بعض نسخه ده کشتی واقع اولمش کمی معناسنه محصول
بیت مشتر قدن سوبه دک ماه واختانی روان وجاری ایلدی وجرم زمین
صو اوزره دوشه دی یعنی صو نیک اوزرنده وضع ایلدی معلوم اوله که
جمیع عناصر وافلاک اهل حکمت وهیئت قولنده کره دیرکه بربری بربرنی احاطه ایلمشدر
پس کرهٔ ماکرهٔ ارضی احاطه ایلمشدر لیکن خدا قدرتیله ارضک بر مقدارینی
کره ماءدن خارج خلق ایلمشدر حیوانات متنفس ایچون زیرا بعض حیوانات صو
ایچنده تنفس ایلمز پس صو اوزره دوشه دی دیمکدر مرادی صو نیک ایچنده
خلق ایلدی دیمکدر بعض نسخه ده مذکور بیتک یرینه بو بیت واقعدر * چو جیم کستر اینده
فرش تراب * چو سجادهٔ نیک مردان بر آب * چو حرف تعلیل کستر اینده الف
ونون ادات تقدیه مصدری اصلنده گستر بندر وکاف یی حکایه حال
ماضی افاده ایدر دشتردی دیمکدر یعنی خلق ایدردی وجایزدرکه یی
حرف محض تاکید افاده ایلیه پس معنا دوشه دی دیمک اولور یعنی چونکه
خدا قدرتیله دوشه دی فرشته لره فرش خانک فتحی ورانک سکونیله دوشنمش
اسباب دیرلر برنه ایسه تراب اضافتی بیانیه در طپراق دیمکدر چو ادات تشبیه
سجاده نمازلق معناسنه در بهرنه ایسه نیک مرده اضافتی لامیه در اصلنده
مردنیک ایدی اضافتدن صکره قلب ترتیب ایدوب ترکیب مزجی قیلدیلر محصول
بیت چونکه خدا قدرتیله ملکلره فرش زمینی دوشه دردی ویا دوشه دی
اهل اللهک صو اوزره سجاده سی کبی یعنی اهل الله سجاده سنی صو اوزره دوشه
دوکی کبی کره ارض خدا ملکلره صو اوزره دوشه دی زمین از تب لرزه آمد
ستوه * فرو کوفت بر دامنش میخ کوه * تب لرزه اضافتی لامیه در تب تانک
فتحی وبای عربیله صیتمه معناسنه در لرزه اسم مصدر در دیتره مه دیمکدر لرزیدندن مشتق

شنی مب لرزه دیتره مه ایسمنی دیمکدر ستوه سینک وتانک ضمه لریله بونده عاجز
معناسنه در قرار مراد در فرو فانک وراءنک ضمه لریله بونده ادات تاکید در
کوفت کافک ضمی وواو وفانک سکونیله فعل ماضی مفرد غایبدر بونده میخلدی
دیمکدر دامن ودامان اتک دیرلر که عربجه ذیل دیرلر شین ضمیر زمینه راجعدر میخ
کوه اضافتی بیانیه در میخ میمک کسریله اکسری معناسنه در کوه کافک عربک
ضمی وسکون واوله وهای اصلیه ایله طاغ دیمکدر که عربجه جبل دیرلر محصول بیت
خدا جرم زمینی صو اوزره اول مسطح خلق ایلدی پس حرکت کلوب ثبات
وقرار اولدی زیرا صو اوزره هیچ برشیئه قرار ایلمز پس خدا قدرتیله طاغ میخنی
میخلدی که قرار ایلدی بشته که کلام شریفده وارددر * دهد نطفه را صورتی چون
پری * که کرد است بر آب صورتگری * دهد دالک وهانک فتحه لریله فعل مضارع مفرد غایبدر
ویرر دیمکدر نطفه لغتده صافی صو یه دیرلر آدم اوغلانی اولسون واکر حیوانک
اما بونده آنا بلندن انا قرینده دوشن صو در را ادات مفعول صورت معروفدر
چون پری اضافتی بیانیه در یای وحدتله ایراد ایلمین صحیح نسخه لره مخالف ایراد
روشنی ایلمش چون ادات تشبیه پری یانی بای عجمک فتحی وراءنک کسریله جنیه دیرلر شعرا کوزللکده
پری یه تشبیه ایلدکلرندن معلومدر که غایتده کوزل اولورلار رمش که استفهام
انکاریدر متضمن اسمدر کیم دیمکدر کرد است اصلنده کرده است در ضرورت
وزن ایچون های رسمیه همزهٔ مجتلبه ترک اولنمشدر زیرا ادات خبر اسمه مخصوصدر
مطلب فعله داخل اولماز فقدبر صورتگر نقاش معناسنه در زیرا اکر کاف عجمک فتحیله
کاردن مخفف ادات فاعلدر صوبرکجی معناسنه ستمکر وجفاکر کبی ویا حرف
مصدر در محصول بیت خدا قدرتیله آنا بلندن دوشن ولد منعقد اولان حقیر
منیه پری کبی صورت ویرر یعنی پری کبی کوزل خلق ایدر خدادن غیری

صد او رزه نقاشلق کیم ایلمشدر حاصلی بر قطره صودن انسان وجودین خلق
ایلمه‌سندن غیری کیم قادر در یعنی قادر دکلدر • سنگ لعل و پیروزه در صلب
سنگ • گل لعل بر شاخ پیروزه رنگ • سنگ کافک و نونک فتحه‌لریله فعل مضارعه
مفرد غایبدر رنهیدن مصدرندن نهادن دینلر خطا ایلدیلر لعل معروف بر جوهردر کیم احمردر
پیروزه ده معروفدر تعریب ایدوب فیروزه دیرلر در حرف ظرف صلب
صادک ضمی و لامک سکونیله بونده ایچ و اورته معناسینه در اصلنده قتی دیمکدر
محکم معناسینه تقدیر سنگ صلبدر قتی طاش معناسینه ضرورت قافیه ایچون
تقدیم و تأخیر قلندی گل لعل بیانیه در قرمزی گلدن کنایتدر تشبیه مطلق
طریقیله بر حرف استعلاء شاخ به دیمکدر اضافتی بیانیه در پیروزه رنگ
وصف ترکیبیدر فیروزه رنگلی شاخ دیمکدر یشللدن کنایتدر اگرچه که پیروزه لاجوردی
اولور یشل اولماز محصول بیت خدا قدرتیله لعل و فیروزه یعنی طاش ایچنه
قور یعنی قتی طاش ایچنده خلق ایدر قرمزی گلیده پیروزه رنگلی شاخه اورزه
یعنی یشل داله و بوداغه اورزه خلق ایدر معلوم اوله که مصراع ثانی تکرار خبر
قبیلندندر بدل علی من العین اولمقده قابلدر فتدبر • ابر افگند قطره سوی یم • ز
صلب افگند نطفه در شکم • ابر همزه‌نک فتحی و بانک سکونیله بلوطدر عربجه غیم
دینور دیرلر افگند فعل مضارعه مفرد غایبدر افگندندن براقمق معناسینه
قطره دامله یه دیرلر فارسیده چکه دیرلر جیم عجمی و کاف عربی فتحه‌لریله و همزه
حرف توسل و یا حرف وحدت سو جانب معناسینه در معلوم اوله که کلمه‌نک
آخرنده الف و یا و واو اوله حالت اضافتده بر یا اثبات ایلمک لازمدر
بونده کبی یم اضافت لامیه در یم یانک فتحی و تشدیدیله میمله دریا معناسینه
در تخفیف میم ضرورت وزن ایچوندر صلب صادک ضمی و لامک سکونیله ارقه کیکی

ارقه کمیکی ترکیجه اوکرغه دیرلر بونده مراد آتالردر نطفه همزه حرف توسل و یا
حرف وحدت در بونده حرف صله در یا معناسینه بعض نسخه ده بو مصراع
ده افگند یرینه آورد واقعدر و بعضنده اوفتد ولکن وجه شکم شینک
کسری و کاف عربیله فتحیله قارن دیمکدر که عربجه بطن دیرلر محصول بیت خدا
حضرتی بلوتدن دریا جانبنه بر قطره براغور یعنی دریایه باران نیسانی
یغدررر آتالرندن آنالرینک قارنینه یعنی رحمنه بر نطفه براغور حاصلی آتالرندن
انا رحمنه منی دوشرر اندن اوغلی حاصل اولور • ازان قطره لولو
لالا کند • وزین صورتی سرو بالا کند • ازان قطره لف و نشر طریقیله بیت
سابقک مصراع اولیسنده اولان قطره یه اشارتدر لولو ایکی لامک ضمه‌لریله و
همزه‌لرک سکونیله اینجی معناسینه درکه انجی مروارید دیرلر بونده همزه‌لر واو
شکلنده یازیلور کند بر ساکن و ما قبلی مضموم اولدیغیچون لالا یه اضافتی
بیانیه در لالا اصلنده ممدوده لردر همزه‌لر الفه قلب اولنشدر کند بر ساکن
و ما قبلی مفتوح اولدیغیچون راس کبی لالا ایلدر ایچی دیمکدر درخشان
معناسینه وزین اصلنده وازین ایدی بیت سابقک مصراع ثانیسنه
اشارتدر صورتی یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر سرو بالا وصف ترکیبیدر
بالا بونده بوی دیمکدر قامت معناسینه سرو بویلی دیمکدر محصول بیت
خدا قدرتیله دریا جانبنه یغدردیغی قطره باران نیساندن اعلی بر آق
دانه قیمتلو اینجی خلق ایدر و بو آتا رحمنه دوشردیگی نطفه دن سرو بویلی بر
صورت خلق ایدر حاصلی انسان منیسندن انسان و حیوان منیسندن
حیوان خلق ایدر • بر علم یک ذره پوشیده نیست • که پیدا و پنهان
بنزدش یکیست • بر و اصلنده بر او ایدی بر حرف استعلا و او ضمیر غایب

خدایه را جه در علم یك ذره مصدرك مفعولنه اضافتیدر بر ذره نك علمی
دیمکدر پوشیده هبای عجمك ضمیله اسم مفعولدر پوشیده گیزلی معناسینه
در عرب مخفی دیرلر به حرف تعلیل بیدا بای عجمك ضمیله آشکاره معناسینه
در و پنهان بای عجمك فتحی و کسریله گیزلی دیمکدر نیز دستی با حرف ظرف
نیز دنونك فتحی و زانك سکونیله قتی دیمکدر زمینده معناسینه در و شتی
جمیر خدایه را جه در محصول بیت خدایه بر ذره نك علمی مخفی و مستور دکلدر
یعنی علمی جمیع اشیایی محیط و شاملدر زیرا آنك قتنده آشکاره و
مخفی بردر یعنی برابردر حاصلی گیزلیلك بیزه کوره در هیچ آنسه گیزلی دکلدر
مهیا کنند روزی مار و مور ° اگر چند بی دست و پایند و زور ° مهیا
اسم مفعولدر تفعیل بابندن معتل العین مهموز اللام یرا قلنمش و حاضر
لنمش دیمکدر روزی یای اصلیتیله رزق معناسینه در و یای ثانی افاده فتحیت
کلمشدر مار ایلان و مور قرنجه اگر چند اصلنده اگر چه اندر های رسمی
و همزه وصلی ساقط اولدی اندا سنك جمعیدر اگر چه درلر دیمکدر بی
دست و پا مارة نسبتدر پایند عبارتنده نون و دال ادات جمعیدر
اگر چند عبارتنده بیان ایلدکمز کبی ادکلی تاثنیه تاکید ایدر تقدیری
اگر چه بی دست و پایلر و زور ندر فاعل زور موره نسبتدر بیت
لف و نشر طریقیله واقعدر محصول بیت خدا قدرتیله مار و
مورك رزقنی حاضر و مهیا ایدر یعنی بونلرك نفقه سنی تعیین ایدر
اگر چه بونلر السز و ایاقسز و زورسزلردر یعنی قوتسز و قدرتسزلردر
نه ناچیز بر وجهله کسبه قادر دکلردر و کر چندك معناسی و اگر ندکلور
دیمك اول دکلو دکلایش ° با مرش وجود از عدم نقش بست

بو مسرور یا

بیت ما که داند چه او کردن از نیست هست ° با مرش با حرف مصاحبت
بیت فعلنه متعلق مدخولیله مفعول غیر صریحیدر بستك وجوددن مضاف
الیه محذوفدر تقدیری وجود ممکنات دیمکدر وجود مبتدا بست
خبریدر از عدم بستك مفعول غیر صریحیدر و نقش صریحیدر کی استفهام
انکاری متضمن اسمدر کیم دیمکدر داند فعل مضارع مفرد غائبدر دانیدندن
دانستندن دینلر سهو ایلمشلر بونك کبی یرلرده داند تواند معناسنه در
جز جیم عربك ضمیله غیر معناسنه در آو ضمیریدن همزه وصله ضرورت وزنیچون
ساقط اولمشدر از نیست کردنه متعلق مفعول غیر صریحیدر و هست
صریحی محصول بیت خدانك امر شریفیله وجود ممکنات عدمدن نقش
یعنی صورت تعلق ایدی حاصلی ممکنات خدانك کن دیمسیله وجوده و ظهوره
کلدی کیم قادردر خدادن غیری قدرت دار ایلکی یعنی معدومی موجود ایلمك
دکر ره بکتم عدم در برد ° وزان پس اجی محشر برد ° دکر ره بر بول داخی یعنی
بر کره کنه دیمکدر بکتم با حرف صله بر ده تعلقدر کتم کافك فتحی و تانك
سکونیله مصدر در گیزلمك معناسنه عدمه اضافتی بیانیه در و در حرف
تاکید برد بانك و رانك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غائبدر بردندن
دینلر سهو ایلمشلر دیمکدر وز اصلی و از در ضرورت وزنیچون همزه
حذف اولدی از آن اسم اشارتدر بعیده و جایزدر کل معناسنه صحرا
با حرف صله در بر ده متعلق مفعول غیر صریحیدر محشره اضافتی بیانیه در
قیامتده موتی یعنی اولیلر جمع اولجق یره دیرلر محصول بیت خدا کن
دیمکله ممکنات عدمدن وجوده و ظهوره کتوردی بر کره کنه عدم دوقلغنه
ایلدر یعنی فانی ایدر و بو حق ایدر و اول بو قلق قالمدن صحرای محشره

ایدر حاصلی بو سبب ایچون بونلری دیر لدب اننده جمع ایدر * جهان متفق بر
الهیتش * فرو مانده درکنه ماهیتش * جهان یعنی اهل جهان دیمکدر متفق
افتعال بابندن اسم فاعلدر متحد معناسنه بر بای صله معناسنه در آنچون بونک
کبی یرلرده معبود بالحق معناسنه در و یای ثانی ادات مصدریه در و شین
خدایه راجع ضمیر غایبدر الهیت معبود بالحق اولمق دیمکدر فرو مانده
عاجز قالمش دیمکدر در حرف ظرف کنه کافک حرکت ضمی و نونک سکونی
و های اصلیه ایله نهایت و غایت معناسنه در ماهیته اضافتی لامیه در
ماهیت بونده حقیقت معناسنه در محصول بیت خدانک معبود بالحق
اولدوغنه تمام اهل جهان بر یکیدر یعنی معبود مطلق اولدوغنه جمیع
ادیان و ملل قائلدر خدانک کنه حقیقتنده عاجزلردر یعنی هیچ برکیمسه نک
علمی کنه حقیقته واصل دکلدر لرک بنی ادلسون و کرکسه ولی * بشر ما
ورای جلالش نیافت * بصر منتهای کمالش نیافت * بشر آدم
اوغلنه دیرلر مطلق ارککه و دیشی یه ماورا ایلریسنه نک آکارسی
و اوتسی جلال اضافتی لامیه در شین ضمیر خدایه راجعدر جلال رفعت
و عظمت معناسنه در نیافت فعل نفی ماضی در بولمدی و الکلمدی دیمکدر
بصردن مراد حاسه رؤیتدر یعنی اشیایی کورن عضو منتها اسم مفعولدر
افتعال بابندن نهایت و غایت معناسنه کمال اضافتی لامیه در کمال
بونده تمام معناسنه در محصول بیت بشر خدانک جلال و عظمتنک
ماوراسنی بولمدی و ادراک ایلمدی بصرده منتهای کمالنی بولمدی و
الکلمدی یعنی خدانک عظمت و جلالنک رفعت و کمالنک نهایتی و
غایتی بو قدرکه حصر و ضبط ممکن اوله حضرت شیخ بنیه صنعت ترجیعه

ترجیعه رعایت ایلمشدر فند تبر تو براوج ذاتش پرد مرغ وهم نه در
ذیل وصفش رسد دست فهم نه حرف نفی در پرد فعلنه مقیددر
منفصل اولدیغچون های رسمیه کتابت اولندی بر بونک کبی یرلرده
بای صله معناسنه حرف ظرف ده اولور اوج لغتده یوکسک معناسنه در
اما اهل هیأت اصطلاحنده جز معنایله در اکرچه اننده ده رفعتدن
خالی دکلدر ذاته اضافتی لامیه در مجازا ذات بونده حقیقت معناسنه در
پرد بای عجمی و رانک فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر اوچر دیمکدر
مذکور نون نافیه ایله نپرد اوچمز معناسنه در مرغ وهم بیانیه در وهم
واوک فتحی و هانک سکونیله حواس باطنه دن بریدر دیرلرکه بیانی علم حکمته
موقوفدر اما بونک کبی یرلرده سزمک معناسنه در نه که حرف نفی در
معنادوزنده مقیددر نرسد تقدیرنده در که بای صله معناسنه در
ذیل وصفه لامیه در مجازا ذیل ذال معجمه نک فتحی و سکون یا ایله اتکدر
دامن معناسنه وصف واوک فتحی و صادک سکونیله وصف ایتمک
دن یعنی حرف بایتک مثالندن اوکمک دیمکدر رسد فعل مضارع
مفرد غائبدر رسیدیدندن ایرشمک دیمکدر نون نافیه ایله نرسد
ایرشمز دیمکدر دست فهم لامیه در مجازا فهم جوهر ادراک معناسنه در
پرداک فاعل مرغ وهم و رسدک دست فهم محصول بیت خدانک
اوج ذاتنده و کمال رفعتنده مرغ وهم طیران ایلمز یعنی قتنه ادب اوچه
ماز حاصلی ذات باری وهم ظن ایلمک ممکن دکلدر وصفی و مدحی و
اماینه وهم فهم و ادراک الی ایرشمز حاصلی قوت فهم دوزکله کمال مرتبه ده
وصف اولنماز یعنی الکالائق وصفله کیسه آنی وصف ایده من دربن ورطه

کشتی فروشد هزار • که پدید انشد تختهٔ بر کنار • دربن اشارتدر
بیت سابقک مضمونته در طوجلکده که فارسیجه گرداب و جوده دوده
دیرلر صویک چویلیلر سنه که اننده واقع اولور تبان یره دیرلر
حاصلی غرقدن خوف یریدر کشتی کافک فتحی و یایی اصلیه ایله کمیه دیرلر
فروشدن مصدریله مستعمل السه و یا بعض مشتقاتیله باتمق معناسنه
در امابردن مصدریله و مشتقاتیله بولمق معناسنه در اما فوردن
لو بولمق معناسنه در ورفتن له طالمق معناسنه حافظ بونده باتدی مطلع
دیمکدر هزار بیک دیمکدر جزء الف دیرلر کشتی یه قیددر تقدیری هزار
کشتی در مراد کثرت در حصر دکلدر قندبرکه حرف بیان تخته معروف
و همزه یا ی توتش ویا حرف وحدت همزه حرف و صرتدر دیین بیلمز بس
کنار معروف در که ترکیجه قراغ دیرلر محصول بیت بو دکلده رد شمعی
یعنی خدانک ذات و صفاتی و حقیقت و کمالنی فهم و ادراک ایلکده
نیجه بیک عقل و فکر کشتیسی باتدی یعنی خدانک بو دریای بی پایانه
غرق اولدی که اندن برتخته کناره ظاهر اولدی حاصلی برانتره
نیجه ظهوره کلدی یعنی خدانک ذات و صفاتنده نیجه دوندیدی
عجز ایله اعتراف ایلدیلر معلوم اوله که بو بیتده مراعات نظیر صنعتی
مستعملدر قندبرکه • چه شبها نشستم درین سیر گرم • که دهشت گرفت
آستینم که قم • چه بونک کبی برده مبالغه افاده ایدر خواجه حافظ
چه چون اقتادور ولنا بیوردیکی کبی و گلستانده چه سالهای فروان
و عمرهای دراز بیوردیکی کبی شبها شبک جمعیدر کیجه لر دیمکدر
الف و نون ساقدر در حرف ظرف ایچ اسم اشارتدر قریبه نشستم کمدن

سیر کیدن مراد بیت سابقک مضمونیدر که نیجه عالمک عقلی و سالکک فکری اول
دریای بی پایان در طوسنده باتوب کم اولدی که اندن براثر ظاهر اولمدی بعض نسخه ده
فکرم دو شمدر پس بونده کم سیره ذکره قید اولمشدر نشستم قید ایدوب سیرک
رد شمعی راسی ساکن یاران معناسی مستقیمندن کم اولمشلر که حرف بیان دهشت حیرت
معناسنه در گرفت فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر آستین الف ممدوده ایله و
سکون سینیله یکه دیرلر عرب کم دیرکافک ضمی و میمک تشدیدیه که حرف بیان در گرفت
فعلنی ویا حرف تعلیل بو اولا در قم فانک ضمی و سکون میمی ایله فعل امر مفرد مخاطبدر
قام یقوم دن یعنی نصر بابنک اجوف واویسندن قالق دیمکدر محصول بیت بو
مبالغه کیجه لر اوتوردم بو سیر و سلوک کده یعنی ذات و صفات دریای بی پایانه فکر
تفکر و تدبیر سیر و سلوک کنده که انده عقللر چاک و هلاک اولور نیجه کیجه لر تنهالر
خلوتنده اوتوروب دوشندم که عاقبت حیرت آستینمی طوتدی که بو سیر و سلوکی
کمدن قالق که بو معنا عقل و فکر معاشنده سکا میسر اولماز • محیطست علم ملک
بر بسیط • قیاس تو بروی نگردد محیط • بو بیت سابق بیته حکم تعلیلده واقعدر
محیط اسم فاعلدر افعال بابنک اجوف یاییسندن مقدم خبر واقع اولمشدر
و علم ملک مؤخر مبتدا اضافه لامیه در ملک لغتده پادشاهدر لامک کسریله اما
بونده خدا مراد در بر بونده بای صله معناسنه در زیرا احاطه بای صله ایله مستعملدر
بسیطدن بونده مراد یریوزیدر روی زمین معناسنه قیاس مصدر در
قاس یقیس دن یعنی ضرب بابنک اجوف یاییسندن بر نسنه‌یی اوزانلمق دیمکدر
بر کنه بای صله معناسنه در وی ضمیر غائب خدایه راجعدر یعنی ملک تعالی یه
نگردد فعل نفی مستقبل در کر دیدندن کاف عجمک فتحیله دونمک معناسنه در
مثلا کیدر کن دونمک رجوع معناسنه و هولایلر کبی دونمک و دولاب کبی

مطلب

وابه تکرلکی کبی دونمک ودکرمن طاشی کبی دونمک بوندن غیره انقلاب
معناسنده مستعملدر شراب سرکه یه وسوت یوغورده منقلب ومتحول اولمق کبی پس
حیرت معناسنده مذکوردر اعتبار ایله در ایلدیکی نکره در لایخفی معناسنده در یعنی
اوله‌ماز قیاس مبتداء ونکره در خبری واسمی گشته قیاسه راجعدر وخبری محیط در
وبر وبی محیط متعلق صله سیدر فقیر تحصول بیت دهشت وحیرت سنینی
طوتدی خالق بو فهم ووهمدن دیمه زیرا مملکت تعالی یکک علی جمیع اجرام واجسام وبسائط
محیط وشاملدر پس سنک وهم وفهم وقیاسک آنی محیط وشامل اولمق محالدر یعنی عقلدر
یعنی وهم وفهم وقیاس خدانک ذات وصفاتنک ماوراسنه وصول میسر دکلدر
قتابل • نه ادراک درکنه ذاتش رسد • نه فکرت بغور صفاتش رسد • نه ادات
نفی معناده رسده متعلقدر ترسد تقدیرنده در بو نده یای صله معناسنه در
کنه ذات لامیه در نه کنه حرف نفی رسده قیددر فکرتده تا علامت تعددر
یعنی غربیدن بالجمله تفکک علامتیدر رغبت ورغبت ومعشوقت تالری کبی پس
بوتایه ضمیر خطاب دیبن وتای اصلیه دیبن اصلنی بیلمامش بغور باحرف صله
غور غیبنک فتحیله انیشی وچوقور والچق یره دیرلر صفاته اضافتی لامیه در در
تحصول بیت ادراک مخلوقات خدانک کنه ذاتینه ایرشمز یعنی غایت
ونهایتنه عقول وادراکات واصل اوله‌ماز فکر داخی نهایت صفاتینه واصل
اوله‌ماز یعنی فکرله کمال صفاته مدرک اوله‌ماز حاصل عقل وفکر ذات وصفات خدایی
کما ینبغی ادراک ایدوب تعقل ایده مز فکر وفکرت لفظلری مترادفلردر دیبن
فکر سز سویلمش • توان در بلاغت بسحبان رسید • نه درکنه بیچون سبحان
رسید • توان تاءنک فتحیله بونک کبی یرلرده اسمدر امکان معناسنه یعنی ممکندر
دیمکدر بلاغت باءنک فتحیله لغتده ایرشمکدر اما معنای اصطلاحیسنه وقوف

رد بر سروری وشمعی

رد بر سروری

مطلب

وقوف علم معانی کتابلرینی کورمکه موقوفدر فصاحت کبی سحبان سینک فتحیله حیّ
دن بر شاعر ماهردر که فصاحت وبلاغتله عالمده مثل اولمشدر رسید ایکی
مصراعده بیله مصدر معناسنه در زیرا توان عبارتنده مضارعت معناسی ملحوظ
در وقاعدهٔ مقرره در که ماضی مضارعه فعلنه مقارن اولسه مصدریت معناسنی
مفید در فاحفظ کنه بیچون لامیه در نی اداة سلبیه در وچون جیم عجمینک ضمیّ وواو
اصلیه ایله کیف معناسنه در بیچون کیفسز دیمکدر سبحانه اضافتی لامیه در تحصول بیت
فصاحت وبلاغتده سحبانه ایرشمک اولور یعنی بر کیمسه انک فصاحت وبلاغتنه مالک
اولمق ممکندر اما خدای بی کیفک کنه وغایتنه بلوغ ووصول ممکن دکلدر یعنی ذاتی
حقیقتیله مدرک اوله‌ماز • چه خاصان درین ره فرس رانده اند • بلا احصی از تک فرومانده
اند چه بونک کبی یرلرده مبالغه افاده ایدر خاصان الف ونون اداة جمعدر تشدید
ضرورت وزنیچون ترک اولنمش درین ره مراد خدانک ذات وصفاتنی کنهیله درک
ایلمک طریقیدر فرس آت یعنی آت غربیدر رانده اند ماضیدن قسم جمع غائبه مشهور
دیمکدر فرس مقدم معمولیدر بلا احصی با حرف مصاحبت فرومانده اندیه متعلق
لا احصی فعل نفی للاستقبال متکلم وحده بو لفظ شریف بر حدیث شریفه تلمیحدر رشید
شریفه بو بیله در • لا احصی ثناءً علیک انت کما اثنیت علی نفسک • لا احصی عدّ
ایده‌لم یعنی جمیع ثناءک حصر وعدده دعا معناسنه لا احصینک مفعولی حرجیدر علیک
لا احصیه متعلق وضمیر خطاب خدایه در انت ضمیر مرفوع منفصل کما کاف حرف
جر وما حرف مصدر اثنیت فعل ماضی مخ ومذکر مخاطب ثنا ایلدکک کبی کاثنائک
معناسنه علی اثنیت فعلنه متعلقدر النفس دن مراد بونک کبی یرلرده ذاتدر تحصول حدیث
حضرت محمد خدایه خطاب ایدوب بیورر یا رب بن سنک ذات شریفک لایق ومناسب
دعا وثنا عدد واحصا ایده مم سن کندی ذاتکه دعا وثنا ایلدکک کبی یعنی ذاتکه لایق

دعا و ثنایی که سن ایدرسین بن سکا لایق دعا و ثنایه قادر دکلم محصول بیت
نه خاصلر و نه فاضلر و کاملر سالکلر خدانک ذات و صفاتنی ادراک ایلمک طریقنده
فرس سورمشلر یعنی سعی و کوشش ایدوب زحمت و ریاضت چکنلر عاقبت
عجزلرینه اعتراف ایدوب لا احصی بیورمشلر معلوم اوله که خاصلردن مراد انبیا و
اولیا در تنبیه اولنده چه بر ینه که یاران بخوانی بیت واصل دکلدر تک تانک فتحیله
اسم مصدر در تک و پو دیرلر یلکه و یوریمه معناسنه پس تک پوینده تکیدن معناسنه ره سپری
مصدر در دیین اسم مصدری بیلمامش ❊ نه هر جای مرکب توان تاختن ❊
که جاها سپر باید انداختن ❊ نه حرف نفی معناده توان لفظنه قید در نتوان
تقدیرنده هر جای هر یر دیمکدر توان تاختنک مقدم مفعولیدر یعنی اوتی مرکب
تانیس مرکب پوینده بنت معناسنه در تاختن چیقمدر سکرتمک معناسنه
بوینده مراد قوشمقدر که حرف تعلیل جاها اصلنده جایها در حذرت ورتحفون
یا حذف اولندی جمع جا یردر یرلر دیمکدر سپر سینک کسریله و بای عجمک فتحیله قلقان
دیمکدر که عرجه ترس دیرلر تانک فتحی و الفک سکونیله باید فعل مضارع مفرد
غایبدر باید بایستندن دینلر سهو ایلمشلر انداختن اغمقدر که
عربی رمی دیرلر سپر اغمقدن مراد تحقیق در زیرا عرب داب دعاد تنند ندر که عدوسندن
قچسه ایستسه اوزار و آلات حربی و سایر اثقال و احمالی برر برر آتوب آتینک
یوکینی تخفیف ایدرا وله که خصمندن خلاص اوله محصول بیت هر یره آتی و بنیتی
قوشمق اولماز یعنی هر یره آت صالیوب برقمق اولماز زیرا یرلر اولور که کشی
قلقانن براغوب قچمق کرک تا حاصل کندیسی تا اکه برقمق اولماز زیرا نیجه یر
واردر که یوقوب جان قورتارمق کرک مقصود احوال وزندقدن احتراز در
مراد اولکه معناسی لا اعلم التعیین هر یره کیتمک ممکن دکلدر و مراد تانینک

روشنی تانینک معناسنده سپر اغمق فراغت ایلمک کرک دیمکدر تعبیر ایلین معنای بیته واصل
اولمامش پس بیتدن مراد خدانک الا و کبریاسنی تفکر ایدوب ذات شریفنه تفکر
دن و تدبر دوشمک کرک زیرا ذاتنده تفکری منع ایلمشلر در نته که ابیات سابقه
مفهومیدر ❊ وگر سالکی محرم راز گشت ❊ ببندند بروی در باز گشت ❊ سالکی
یا حرف وحدت محرم مصدر میمیدر محرم معناسنه رازه اضافی مصدرک
مفعولنه در گشت فعل ماضی مفرد غایب اولدی دیمکدر صار معناسنه ببندند
با حرف تاکید بندن فعل مضارع جمع غایبدر باغلرلر دیمکدر بر حرف استعلا
وی ضمیر غایب در باز گشت درجو و اضافی لامیه در گشت بوینده گشتن معناسنه
در باز گشت عودت و رجوع معناسنه در محصول بیت واگر بر سالک انبیا
و اولیا اسرارینه محرم اولوب مطلع اولورسه آکا اوزرینه عودت و رجوع
قپوسنی بند ایدرلر یعنی خلق عالمه مطلع اولدیغی اسراری فاش ایلکه مانع اولور
زیرا اسرار که خبر شد خبری باز نیامد ❊ واگر فاش ایدرسه منصور و شمعی کبی
اولور ❊ کسی را درین بزم ساغر دهند ❊ که داروی بیهوشیش در دهند ❊ کسی
یا حرف وحدت تنعتیه ورا ادات مفعول برنوعی کبی دیمکدر درین بزم یعنی
اسرار انبیا و اولیا مجلسنده دهند کسی مفعول اولی و ساغر ثانیسی که حرف
بیان و یا حرف رابط صفت دارو رانک فتحیله دوا معناسنه در بیهوشیه اضافی
بیانیه در بی هوشی تحلیل دیمکدر و یا حرف مصدر و شین ضمیر کسی به راجع
محصول بیت بو مجلس اسرار اللهده برنوعی کبی بو عشق شرابی شاغرینی
احسان و اعطا ایدرلر که اکا داروی هوشبر ودی بیهوشی دیره لر یعنی
ظاهردن زایل و غافل ایدرلر اندن صکره عالم باطندن خبردار ایدرلر حاصل
اسراره شمول کبی مطلع ایدرلر که فاش ایتمیوب کتم سر ایلیه ❊ یکی بازرا دیده

بر دو خفتست • یکی دیدهٔ باز و پر سوخته • یکی بو نده بر دیمکدر باز فارسیده
طوغانه دیرلرکه بازی دیرلر ایله برحق تاکید ده خفتست اصلنده دو خفته ایست
در ضرورت وزنیچون تای رسمیه بخرهٔ تجنیه ترک اولنمشدر زیرا ادات جنبر فعله داخل
اولماز دو خفته معلوم مجهول معنالری بیننده مشترکدر دیمکش ویا دیکلمشی
دیمکدر دیدهٔ کوزلر دیمکدر‌ها ادات جمعدر باز بونده آچق معناسینه در بر
بای مجمله فتحیله فوتندقادنه دیکلیده دیرلر سوخته دو خفته کبیدر قواعدده
ومعلوم ومجهول بیننده اشتراکده یعنی یاقمش ویاقلمش دیمکدر محصول بیت
بر بازک یعنی بر سالک بصیرتی کوزی دیکلمشدر حاصلی مبتدیدر دادی
وچهٔ ای خشقده طیران ایدهمز دبرینک کوزی آچقدر لیکن یری وقنادی یاکشیدر
یعنی عالم باطنده طیران ایدر اما ظاهرده ایده مز تا که عالم ظاهرده کشف راز
ایدوب طالبلره سوز سویلیه مالکه اوله حاصلی سالکلرکه مبتدی وبرقیسی
متهیدر اما کیمسه یه کشف راز ایدوب سوز سویلمز • کسی ره سوی کنج
قارون نبرد • وکر برده باز بیرون نبرد • کسی یا حرف وحدت سوی
کنج قارون اضافتلری لامیه‌لردر نبرد فعل نفی ماضی مفرد غایبدر ایلتمدی
دیمکدر ره مفعول اولی دسوی کنج ثانیسی وکرد اکردن مخففدر بر دیانکه
ضمی ورانک سکونیله فعل باقی مفرد غایبدر باز بونده کبی معناسینه در
بیرون بای عربیه کسری وراک صحیحیله طاشره دیمکدر کنه نبردک مفعول
اولی ره ثانیسی بیرون دیدر محصول بیت بر کیمسه یه قارون کنجی
یعنی خزینه‌سی جانبنه یول ایلتمدی یعنی اکا وصول بولمدی دانکا
مالک اولمدی حاصلی اسرار انبیا واولیایه کیمسه مطلع اولمدی واکر کنج
قارونه یول ایلدوب اکا واصل اولدیسه یعنی اول کنجی یاپانه مالک

اولدیسه

اولدیسه اندن بوجانبنه یول ایلتمدی حاصلی سر الله‌ه واصل ومالک اولان آنی
کیمسه یه اشعار واعلام ایلمدی بلکه وصولندن بیله خبر ویرمدی • کانرا که خبر
شد خبرش باز نیامد • اکر طالبی کین زمین طی کنی • بخت اسب باز آمدن
بی کنی طالبی یا ضمیر خطاب کین اصلی ترکیب که این ایدی که حرف بیان
این اسم اشارتدر قریبه زمین مشار الیه طی اصلنده یا مشدد در ضرورت
وزنیچون تحقیق قلندی طی کردن وکنیدن دو ترمکدر قطع مسافه معناسینه
کنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر کنیدن‌دن ایدرسین دیمکدر این زمین
مفعول اولی وطی مفعول ثانیسی ومجموعی طالبک مفعولی وجمله‌سی جملهٔ شرطیه
بخت بونک وخانک ضمه‌لریله ودینک سکونیله اول دیمکدر اسب باز آمد
بیانیه باز آمدن بحسب لغت کیرو کلمکدر وبحسب استعمال رجوع معناسینه
در بی بای عجمک فتحیله بونده سکز معناسینه در پی کردن وپی کنیدن سکز
کلمکدر یعنی بر حیوانک سکرین کسمک بخت ظرف زمان واسب باز آمدن
کنک مفعول اولی وطی مفعول ثانیسی ومجموعی مفرداتی جواب شرطدر حصول
بیت اکر طالبیسک که بو زمینی طوروب بوکه سین یعنی وصول الی الله
طریقنی قطع ایده سین حاصلی خدایه واصل اوله طالب ایسک اول کیم ویلکه
اسبنی سکرلیه سین یعنی عالم فانینک مزخرفاتنی کلیا ترک ایدوب اکا
تعلق راسا قطع ایده سین حاصلی تجرید وتفرید طریقنه سلوک ایلیه سین
کنی باسی خطا اچوندر وبین کنی فعل مضارع مفرد مخاطب اولدیغندن غافل
ایلمش تامل در آئینهٔ دل کنی صفایی بتدریج حاصل کنی تامل تعقل باندن
مصدر در تفکر معناسینه اما بونده نظر معناسینه در در حرف صله در با معناسینه
آئینهٔ دل بیانیه در تامل کنینک مفعول صریحی ودر آئینهٔ دل غیر صریحی جانر

ردنسخی

كه بو مصراعك معناسي طي متضمن اوله و مصراع ثاني جوابي و جايزدركه هر برى
شرطيه اولوب جوابندن بدل اوله فتامل صفايي باء حرف وحدت ويا حرف
تنكير وحدة قصر ايدنلر تعقيد المشلر بتدريج باء حرف مصاحبت حاصلى
كلبنه متعلق تدريج مصدر در تفعيل بابندن آز آز يعنى باب باب
ديمكدر صفا كلمنك مفعول اول صريحي و حاصل ثانيسى و بتدريج غير صريحي
حصول بيت كوكل آينه سينه تامل و ملاحظه ايدرسك يعنى كوكل احوالينه
مقيد اولورسك تدريجيله صفا حاصل ايدرسين ويا بر صفا حاصل ايدرسين
حاصل تصفيه باطن ايدرسك صفا كسب ايدرسين زيرا قلب عرش
رحمان و بيت الله ديمشلر پس آلى تصفيه و بر محله سكا صفا حاصل
اولور يا خود معنا بويله اوله كه اكر طالب ايسك كه وصول الى الله طريقني طى و
قطع ايله سين كوكل آينه سينه تصفيه ويرسين تدريجيله صفا كسب و تحصيل
ايله سين زيرا وصولك طريقي بويله اولمقدر مصراعك ثانينك نتيجه سنده
بو حالت سنده اولمق تمكين ديمكدر ديني معناسنى اچيق كندى بيلور
مكر بو بى از خلق مست كند • طلبكار عهد الست كند • مكر ادات
تمنى اوله كه ديمكدر بو بى با حرف وحدت مست تا ضمير خطاب طلبكار
كاف تجنيله ادات فاعلدر تجى ديمكدر يعنى طالب عهده اضافتى اسم فاعلك
مفعولنه اضافتيدر عهد بو نده زمان معناسنه در الست همزه حرف
استفهام لست فعل دعا علدر افعال ناقصه دن فعل ماضى مستعلدر
اچيق لست دكلم ديمكدر والست دكليم استفهام انكار طريقيله جو
عبارتيله الست بربكم ايت كريمه سنه تلميح بيورر معناسى تعاسيرده
مفصل بيان اولمشدر عهدك الستنه اضافتى لاميه در تحصول بيت

رو سروری وشمعی

بيت بو بيت بيت سابقه مربوطدر حاصلى تصفيه باطن ايدوب صفا
حاصل ايله اوله كه عشقدن بر فوقى سنى مست ايليه يعنى محبت و عشق
خدا سكا تاثير ايدوب زمان الست بربكمه سنى طلبكار ايليه حاصلى
اول زمانه و استفهامدن مراد نه اولدوغينه سنى طالب ايليه زيرا مشايخ اراكنده
بو كلى چكند • بپاى طلب ره بدجا برى • وز انجا ببال محبت بپرى • بپاك
طلب با حرف مصاحبت بپرى فعلنه متعلق و اضافتى بيانيه در ره
برى فعلنك مفعول صريحى در بدجا اصلنده بانجا در همزه داله منقلب اولمشدر
با حرف صله در آن اسم اشارتدر الست بربكم عهدينه بدجا عبارتى
دركاه حق حرف ايدنلر مضمون بيتدن تنجيزا خلعه برى بانك فتحى و رانك
كسريله فعل مضارع مفرد مخاطبدر خطاب عام طريقيله بريدن مشتقدر
بر دندن ويين خطا ايلمش وز انجا اشارتدر عهد الستدن مستفاد
اولان سره ببال با حرف مصاحبت بپرى فعلنه متعلق بال بونده
قنات معناسنه در يعنى قوشنك قناديدر محبته اضافتى بيانيه در
بپرى بانك فتحى و رانك كسريله فعل مضارع مفرد مخاطبدر پريدندن
اوچمق معناسنه در چه طيران ديرلر تحصول بيت الست بربكم عهد
سرتيه باى طلبله يول ايدرسين يعنى سعى و كوشش ايله اول سره واصل
و مطلع اولورسين واندن اوته محبت قناديله اوچارسين حاصل
عشق و محبت سببيله سكا بر جذبه حاصل اولور كه سنى خدا به ايصال
ايدر • جذبة من جذبات الله مقتضاسنجه فتامل • بدر ديقينى پردهاى
خيال • عاند سراپرده الاجلال • بدر دنا حرف تاكيد در و دالك فتحى
و كسريله و رانك فتحيله فعل مضارع مفرد غايب در دريدندن برقعا

رو سروری وشمعی

رو سروری

معناسنه در که حرف دیرلر خای معجمه ایله زاده تشدید خود رست و زنجیر ندر زیرا
لغتلرنده تشدید اولماز نته که رشید الدین وطواط عروض صنعنده تصریح بیورمشدر
و حاتم و فرخته سؤال ایراد ایدوب جواب بیورمشدر که تشدیده کثرت
استعمالدن ناشیدر یعنی فاعل فعلدر پرده ها پرده نک جمعیدر مفعول
صریحیدر خفتک و حیاله اضافتی لامیه در غافتد نون حرف نفی مانده فعل
مضارع مفرد غائب در ماینددن قالمق معناسنه حرف تعلیله قالماز
دیگر سراپرده اکثر و جولیلرده چکلن پرده لرده مستعملدر اصلنده
پرده سرای ایدی اضافتده تقدیم و تأخیرله سراپرده دیلر اوپرده سی دیگردر
زیرا سرا سرای ایدن مخففدر که او معناسنه در بوستان سراده بو قبیلدندر
بونده مراد حجاب و مانعدر الا حرف استثنا جلال عظمت معناسنه در
تقدیری جلال الله در وزن و قافیه ایچون مضاف الیه حذف اولندی
محصول بیت عین الیقین خیال و گمان و وهم پرده لرین یرتار
یعنی عین الیقین حاصل اولنجه بونلر رفع اولور پس حجاب و مانع
قالماز جهان جلالی جمال جلال خدا قالور ایچی حاصلی خدا که بر جمیعنه
تجلی ایدوب حسن جمال ایله اولنده ده هیچ بر وجهله شک و ریب قالماز
سراپرده اولو چادر و گولگلک در دیمن عقد سوملمش • ذکرم مرکب عقل را
بوی تو نیست • عنانش بگیرد تحیر که ایست • مرکب عقل بیاینه درا
بای صله معناسنه در بوی اسم مصدر در بوییدندن بای مجیله و
بو برده معناسنه عنانش ضمیری مرکب عقله راجعدر بگیرد با
حرف تأکید گیرد فعل مضارع مفرد غائب در گیرمیدن طوتار دیمکدر
تحیر فاعل بگیرد در که حرف تعلیل ایست همزه نک کسری و سکون یا و سین

روسرای

و سین و تا ایله فعل امر مفرد مخاطبدر ایستیدندن دور معناسنه
یعنی طور گتمه دیمکدر محصول بیت سراپرده قالقوب جلال و عظمت
خدا تجلی ایدنجه عقل مرکبینه بلا دیو برمه یوقدر یعنی بو مقامده عقل
حرکت ایلمز زیرا بو میدان عشقده طی و قطع اولور عقل بونده زبوندر
عنانی تحیر طوتار که طور دیو حاصلی بابی عقلی تحیر بند ایدر که طور گتمه
سنک حرکت ایده جک یر دگلدر که بو مقام مقام عشقدر سنک یرک
دگل یعنی عقل و تامدر عشق گیردگی یره گیره مز ایست بیت
یاران بابله تر ز هیچ نازمش که اصلی یوقدر • درین بحر جز مرد راعی
نرفت • گم آن شد که دنبال داعی نرفت • درین بحر اشارتدر
خدانک ذات و صفاتی کنهنه اکلیوب بیلمک علمنه یعنی بو علم دریاسنده
مرد راعی لغتده چوبانه دیرلر اما بونده خلقی طریق هدایته دلالت
ایدن کیمسه مراددر انبیا و اولیا کبی بعض نسخه ده ساعی دو شعر یعنی
بو طریقده سعی و حافظ معناسنه در یعنی طریق حقیقت و شریعتی
حفظ ایدوب رعایت ایدن مرد دیمک اوله بر ده داعی یوقکین
براعت استهلال داعیلرین تخفیف ایدن کیمسه در یعنی تجرید و تفرید
طریقنه سالک اولان مرد دیمک در بو معنا بحر عبارتنه زیاده مناسبدر
مناسبدر گم آن شد که یعنی معناسنه در آن شد تقدیری آن کس
شد در یعنی اول کیمسه ضال اولدی که حرف رابطه صفت دنبال داعی
ضمی و نونک سکونیله لغتده قویرق معناسنه در اما آرده صوک
معناسنده استعمالی اکثرین ان یخصادر اضافتی لامیه در داعی
اسم فاعلدر دعادن عودن یعنی چغیرمقدن ناقص واویدندر یعنی

یعنی خلقی طریق هدایته دعوت ایدن کیمسه که بونده حضرت محمد مراد در
سائر انبیا و اولیا اولمقده جائزدر فندبر تحصول بیت بونجه علم توحید
ده مرد راهی و یا داعیدن عبر کنیدی یعنی بر مرشد کاملدن عبر کتیدی ضال اولدی
اول کیمسه که داعی اردنجه کیتمدی یا حاصلی طریق حقه دعوت ایدن کیمسه نک
اردینه اویوب کیتمیجک ضال اولدی مثلا ابوجهل و ابولهب کبی ؛ کسانی
کز بی راه برگسته اند ؛ بر فتند بسیار و سرگشته اند ؛ کسان الف
و نونیله جمع اولدی ذوی العقول دن اولدیغیچون و یا حرف وحدت نوعیه کز بی
اصلنده که از بیند رکه حرف رابط صفت و از حرف ابتدا و ابن رشار ندر
راه حقه بر حرف تاکید گذشته زمان سابقه دلالت ایدر اسمدر حاصلی
ماضیدن بر قسمه دلالت ایدر اسمدر بو اسلوب اوزره فارسیده اسما
چوق استعمال اولنور و خلق بو اسلوب اوزره کلن اسمایه اسم مفعول دیکله
تعبیر ایده کلمشلر لیکن خطا ایلمشلر زیرا اسم مفعول قایم مقام فاعل مسند
اولور بونک کبی اسملر خود فاعلینه مسند در اما اسم مفعولده بو اسلوب
اوزره مستعملدر اکثر لیکن اصلنده افعال عامه نک بریله مقدر در رسید
و بود کبی که صار و کان معنالرنده مستعمل فعللر در فاحفظ فانه من المهمات
مطلب — فی هذه اللغة انداستنک جمعیدر برگشته اند رجوع و اعراض ایلمشلر
دیمکدر بر فتند با حرف تاکید رفتند اصلنده رفته اند در ضرورت وزنیچون
های رسمیه همزهٔ مجتلبه ساقط اولمشدر زیرا ادات خبرک مفردی و جمعی اسمه
مطلب — داخل اولور فعله داخل اولماز شنه که بو شرحده مکرر ادکر اولندی پس فعل
ماضی اولمسی تجویز ایلین مذکور خاطره بیلمامش بر فته اند کیتمشلر دیمک
روشنی — اولور یعنی داعی و هادی طریقنی ترک ایدوب کیتمشلر در و او بونده استدراک

استدراک معناسنی افاده ایدر که مواضع متعدده وارد اولمشدر سرگشته
بحسب اللغت باشی دونمش و چکرنمش دیمکدر اما استعمالده متحیر معناسنه
در دیمکدر تحصول بیت شول نوع کیمسه لرکه داعی و هادی طریقندن
اعراض ایدوب رجوع ایلدیلر یعنی طریق حقه دعوت ایدنه تابع اولمیوب
اولدیلر کندی هوای نفسانیلرینه تابع اولوب کیتمشلردر اما زیاده مدهوش
و متحیر اولمشلردر حاصلی هرگز هدایت بولمیوب ضلالتدن فلاحی
بولمامشلر نمرود و فرعون و ابوجهل کبی ؛ خلاف پیمبر کسی ره گزید ؛ که
هرگز بمنزل نخواهد رسید ؛ خلاف پیمبر تقدیری راه خلاف پیمبردر اضافت
لامیه لرله پیمبرک طریقنی خلافنی دیمکدر یعنی انک شریعتنه مخالف طریق
کسی یا حرف وحدت ره گزیدک مقدم مفعولیدر گزید کاف عجمک ضمی و زانک
کسریله اختیار ایلدی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائبدر تقدیر کلام راه
خلاف پیمبر کسی اختیار کرد درکه حرف رابط صفت بمنزل با حرف
صله رسیده متعلق نخواهد فعل نفی مستقبل لغتده دیلمز دیمکدر اما نه
بونک کبی یرلرده مابعدیله مستعملدر رسید فعل ماضی مفرد غائبدر رسیدن
معناسینه نخواهد رسید ایرشمیسر دیمکدر ایرشمک استمز دیمک
روشنی — دکلدر بعضیلر ظن ایلدیکی کبی تحصول بیت پیغمبرک طریقنه مخالف طریقی
برکیمسنه اختیار و قبول ایلدی که هرگز منزل حقیقته ایرشمیسر در یعنی
پیغمبرک شریعتنه مخالف طریقی اختیار ایدن هرگز مقصودینه واصل
اولماز ؛ محالست سعدی که راه صفا ؛ توان رفت جز بر پی مصطفی
سعدی منادادرکه حرف ندا سی ضرورت وزن ایچون ترک اولمشدر
که حرف بیان راه صفا بیانیه توان رفتنک مفعول فیه در یعنی طرفی

مکانی نوان اسمدر امکان قدرت معناسنه اکثر ما بعدیله مستعملدر رفت فعل
ماضی معلوم غائبدر رفتن معناسنه جز غیر معناسنه در بر حرف تأکید حرف
استعلا طوتان مسئولیتدن یعنی باب محمدک فتحیله ایز معناسنه در لیکن مراد
طریقدر مصطفادن مراد حضرت محمد مصطفادر ص م قافیه برده واقع اولسه
النعه با زلوق اولادر اما اصل اوزره یا ایله یازلسه ده جایزدر محصول بیت
ای سعدی محالدر که صفا یوله گیتمک ممکن اوله حضرت محمدک ایزنجه واردینجه
گیتمکدن غیری یعنی آنک اردنجه گیدن صفا یوله گیدر واکا تابع اولیان ضلالت
و خذلان طریقنه گیدر ابو جهل و ابو لهب گبی در نعت سید کائنات محمد مصطفی ص م

و اکمل التحیات كريم السجايا جميل الشيم • شفيع البرايا نبي الامم • كريم بونده
ایی وگوزل معناسنه در سجایا سجیه نک جمعیدر معلوم اوله
که فعیله وزنی اوزره اولان اسما فعالا وزنی اوزره جمع اولور قضیه نک
قضایا و بریه نک برایا گبی فقس خوی و عادت معناسنه اسمدر جمیل
گوزل دیمکدر شیم شینک کسری و یانک فتحیله شیمه نک جمعیدر شینک کسری و یانک
سکونیله خوی و خلق معناسنه در بو ایکی ترکیب اضافی تکرر خبر قبیلندندر
تقدیری محمد کریم السجایا و جمیل الشیمدر شفیع البرایا شفیع بونده فعیل
فاعل معناسنه در یعنی دیلکچی برایا بریه نک جمعیدر مذکور قاعده اوزره و اضافتی
اسم فاعلک معمولنه اضافتی قبیلندندر بریه خلق معناسنه در خلقک
دیلکچیسی یعنی خدادن گناهکارلرک تقصیرینی دیلک ایدیجیدر نبی بونده پیغمبر
معناسنه در امم همزه نک ضمی و میمک فتحیله امتک جمعیدر بولک معناسنه در
محصول بیت حضرت محمدک اخلاقی و اطواری کریمدر یعنی ایی وگوزلدر
خویلری و عادتلری گوزل و مقبوللردر جمیع خلقک پیغمبریدر یعنی عالملرک رحمتیدر

ردشی

مطلب

رحمتیدر جمیع امتلرک خیرخواهی خدادن گناهلرینک دیلکچیسیدر حاصلی
اون سکز بیک عالمه رحمت اولندرلمشدر • امام رسل پیشوای سبیل •
امین خدا مهبط جبرائیل • امام رسل لامیه در یا بطنیله رسولک و نبینک
جمعلریدر رسولک جمعیدر خلقی بر دینه دعوت ایدن صاحب کتاب اولان
پیغمبره دیرلر پیشوا الفنده اوکجه یورین در اما بونده کنه امام معناسنه
در سبیل اضافتی سابق کبیدر سبیل طریق معناسنه در امین خدا
اضافتی ده سابقلر کبیدر امین خدادن مراد امین وحی خدادر مهبط
جبرائیل ده بویله در مهبط میمک فتحی و هانک سکونی و بانک کسریله اسم مکاندر هبط

هبوطدن یعنی حرب باندن لغتده دوشمکه برآمدر نزول ایده جک یردر
حضرتنک امام رسل بیوردکنده ایکی وجهله معنا قصد ایلمشلر برسی
معراج گیجه سی ارواح انبیایه امامت ایلدکی و برسی شول حدیث شریفه
اشارتدر که • کنت نبیا و آدم بین الماء والطین • محصول بیت حضرت
محمد امام رسل پیشوای سبیلدر وحی خدانک امینی جبرائیلک اینوب
قوندیغی یریدر امین وحی خدا اولدیغی اولدرکه کندیسیه خدادن گلنی مخفی و پوشیده
قلیوب کلدیکی گبی امتینه تعلیم بیوردی • شفیع الوری خواجه بعث
و نشر • امام الهدی صدر دیوان حشر • وری واوک فتحیله خلق
معناسنه در و اضافتی شفیع البرایا کبیدر خواجه بونده افندی
معناسنه در بعث اضافتی لامیه در بعث و نشردن مراد قیامتدر امام
بونده مقتدا و پیشوا معناسنه در هدی هانک ضمی و دالک فتحیله
هدایت معناسنه در یعنی مقصوده واصل اوله جق طوغری یول گوسترمکدر
دیمکدر صدر استعمال عجمده قاضی عسکره دیرلر اما بونک گبی یرلرده صدر

صدر مجلس مراد در صدر نشین معناسنه دیو که اضافتی لامیه در دیوان
حشردن مراد دیوان روز حشر در اضافت لامیه ایله مخصوص بیت حضرت
محمد خلقک وقومک شفیعیدر قیامت کوننک افندیسیدر هدایت
یولینک مقتداسی دیوان حشرک صدری یعنی صاحب صدر مجلس
وصدر نشیندر * کلیمی که چرخ فلکش طور اوست * همه نورها پرتو
نور اوست * کلیم فعیل بمعنی فاعلدر متکلم ایدیجی معناسنه مراد حضرت
موسی پیغمبردر که جبل طورده حضرت خدا ایله مکالمه ایلمشدر وبا حرف
وحدتدر ی حرف رابطه صفت چرخ فلکک عطف تفسیریدر قیلمشدر
چرخ فلکه اضافتی اینه ممن خطأ المشدر طوردن مراد جبل طوردر او
ضمیری اضافتی لامیه در درستی دنبا ادات حصردر چرخ مبتدا
وطور خبری وجمله اسمیه صفت کلمیدر همه جمیع معناسنه ادات تاکید
در نور ها یی تاکید ایدر پرتو یای عجمک وتانک فتحی و رانک سکونیله
اثر وضیا معناسنه در نوره ونورک ضمیره اضافتی لامیه لردر
مخصوص بیت حضرت محمد بر کلیمدر که انک طوری فلکدر یعنی
حضرت موسی خدا ایله جبل طورده مکالمه ایلدیسه او ل فلکده عروج
ایدوب مکالمه ایلدی نته که شاعر بیور ربیت موسی بطور
گرچه سخن گفت با خدا * چرخ برین پایه طور محمدست * جمیع انوار
نورینک اثریدر یعنی انک نورندن مستفاددر * یتیمی که ناکرده
قران درست * کتب خانه چند ملت بشست * یتیم اناسی
فوت اولوب اولان اوغلانه دیرلر که حرف رابطه صفت
ناحرف یعنی کرده ماضیدن فعلدر که سابقا مفصلا بیان اولنمشدر

رودبسرود وسمعی

اولمشدر ناکرده ایلمامش ایکن دیمکدر قران مفعول اولی ودرست دالک ورانک
ضمه تریبی وسینک سکونیله بونده تمام معناسنه در مفعول ثانی کتب خانه دن
مراد مذهب وملتلردر چند ملته اضافتی لامیه در بونده ملتلردن مراد دین
در بشست با حرف تاکید شست شینک ومیمک فتحی وسین مهمله نک سکونیله
فعل ماضی مفرد غایب در یودی وپاک ایلدی دیمکدر مخصوص بیت حضرت
محمد بر یتیمدر که قرآن شریفی تمام ایلمکسزین یعنی قران تمام وحی اولنمز
ایکن ادیان کتب خانه سنی یودی حاصلی کندی شریعتندن اول اولان
شریعتلری نسخ ایدوب ابطال ایلدی * چو عزمش برآهیخت شمشیر بیم
بمعجز میان قمر زد دو نیم * چو ادات تعلیل عزم عینک فتحی وزانک سکونیله
نیت وقصد معناسنه در شینی ضمیر محمده راجع در بر حرف تاکید
آهیخت فعل ماضی مفرد غایب در مصدری آهیختن کلور قلیچی
وخنجری ونیچی وغیریلری قیندن چکمکه دیرلر شمشیر شینک فتحی و
کسری ومیمک سکونی وشینی تانینک کسری له قلیچه دیرلر بیم اضافت
بیانیه در بیم خوف وقورقو معناسنه بو عبارتده حضرتک نذیر اولدیغنه
اشارتدر بمعجز با حرف سبب معجز اسم فاعلدر افعال بابندن تقدیری
بفعل معجز در یعنی کندیدن غیریلری عاجز ایدیجی فعلله دیمکدر میان
اورته دیمکدر وسط معناسنه سکون سینله اما میانه یای رسمیله
اک اورته معناسنه در وسط کبی فتح سینله قمره اضافتی لامیه در
زد فعل ماضی مفرد غائب اوردی دیمکدر بونده ردکرد معناسنه
متضمن اولمشدر ایلدی دیمکدر دو دالک ضمی دوادر سیله ایکی دیمکدر
نیم یارم دیمکدر نصف معناسنه بحسب لغت ایکی یارم دیمکدر

امام داد ایکی پاره در محسوس بیت چون که حضرت محمدک قصدبلی
ونیتی خوف وتخویف قلبنی چکدی یعنی خدا آنی عالمه نذیر ارسال ایلدی
قوت معجزه ایله قمری اوزنادن ایکی شق ایلدی نته که قرآنده اقترب الساعة
وانشق القمر بیورلشدر شق قمر اوایل نبوتنده واقع اولان معجزاتندندر
چو جیبش در افواه دنیی فتاد ٭ تزلزل درایون کسری فتاد ٭ جو جرف
تعلیل جیبت صادک کسریله اسمدر چاو مقابلسینه یعنی برنسنه مشقوق
اولوب چاولمق در حرف صله در باعتبار سبنه افواه فمرنیک ضمیله
جمع قلتدر مفردی فوه کلور فانک فتحی واوک سکوننیله آغز دیمکدر بجم
دهان ودهن دیر دنیاپه اضافتی لامیه در تقدیری افواه اهل
دنیا ایدی بر ضرورت وزن وقرینه قایم اولدوغیچون حذف اولندی
دنیا برکلمه در که آخری الف اولدیغچون الفک ماقبلنی مسکور ایدر الفی
یایه منقلب اولمغیچون موسایه موسی وعیسایه عیسی دنیا
دینی دیر قعس بونده المسی بیله جایزدر اما یابله مشهوردر تزلزل
تفعلل وزن اوزره مصدردر دیرنمک دیمکدر مثلا یردیبرنمک گبی
در کسنه حرف صله در ایوان واوان پایله و یا سنز کسر همزه ایله
عرب عظیم صفه یره استعمال ایدرلر و ایوانات وآواوین وزنی
اوزره جمع ایدرلر واوانی اوزره خوانی خاک کسریله خون وزنی
اوزره جمع ایلدکی گبی خاخگ ضمی و واوک سکوننیله اما بجم
ایوانی فتح همزه ایله بیوک چارطاقده استعمال ایدرلر بونده ده بو
معنایه در کسرایه اضافتی لامیه در کسرینک کافک عرب فتحی وکسریله
وسنک سکوننیله وراننک فتحیله خسرو لفظینک معربیدر جمیع اکاسره

والگا پیره گلور بجم پادشاهلرینه خسرو وروم ملک قیصر وهندک
رائی وچینک فغفور اطلاق ایدرلر اهل تواریخ فاحفظ محصول
بیت چون که جیبت اکرمک جیبت وصداسی اهل دنیانک آغزلرینه
دوشدی یعنی عربدن بر نبی ظهور ایلدی دیو مشهور اولدی
ایوان نوشیروانه تزلزل دوشدی شویله که شرفه سندن اون
دورت طاشی ساقط اولدی معلوم اوله که حضرت شیخک بوکلامنده
مساهه وار زیرا مذکور تزلزل وساوه شهرینک دکزی گبی عظیم کولی
وفارس دیارینک آتشکده لری قصه سی حضرتک ولادتی
انجه سلطنتی زماننده واقع اولمشدر نته که حضرت بیورر ولدت
اثنا فی زمن السلطان العادل بلا قامت لات شکست خود با
باغواز دین آب عزّی برد بلا باحرف سبب شکسته متعلقدر لادن
مراد کلمه توحیده در یعنی لا اله الا الله لات ومنات زمان جاهلیتده
عرب قومنک صنملری یعنی بتلریدر قامت لات اضافتی لامیه در مجازا
شکست شینک کسری وکاف فتحی وسین مهمله نک سکوننیله فعل
ماضی مفرد غایبدر صنملی یعنی کسر ایلدی دیمکدر خود قانی بجم
ضمی وراننک اوراق دیمکدر باغواز باحرف مصاحبت آغواز
افعال بابندن مصدر در عزت دیمک یعنی آب رو یوز صوبی
معناسنه عزی غینک ضمی وزایی مشدد مجیءنک مخففی مذکور صنملر گبی
بر صنملک اسمیدر بجم زایی مکسور ایدوب عزی اوقورکنه زاینک
تشدیدیله برد بیا حرف تاکید بونک گبی بالمرب ظرفانی بجم مسکور
اوقورلر دروسنا بیلر مضموم بزدبای عرب ضمی وراننک سکوننیله

ایلدی دیمکدر کیدردی معناسنه خامت لات بشکستنک مفعول اجل صریحی
وجود ثانیسی وبلا غیر صریحی دآب عزتنا بردک مفعول صریحی • وباغ از دین
غیر صریحی محصول بیت حضرت محمد کلمهٔ توحید ایله یعنی خدایی برلمک سبیله لات
ومناتک قامتی اوراق صدری حاصلی رونق وصفالرینی کیدردی وکندیلرینی
پاره پاره ایلدی زیرا بونلر ملکه مکک بتلریدی و حضرت اسیسه امام علی ابلر کیجه
بونلری کسر ایلدی دین اسلامه عزت وحرمت ویرملک سبیله عزّی نامیله
نامدارانک عرضنی وآب رویی کیدردی یعنی رونق وصفالرینی داانلر ویرشتشی
ابطال ایلدی حاصلی خدایی برلمک سبیله اصنامه عبادتی ابطال ایلدی
نه ازلات وعزی برآورد گرد • که توریت وانجیل منسوخ کرد • حرف نفی
معناده اوردقصلنه معقیددر بر حرف تاکید اورد الف ممدود ایله وفتح واو ایله
وسکون را ایله فعل ماضی مفرد غایبدر گرد کاف عجمک فتحی وسکون را ایله توز
دیمکدر غبار معناسنه که حرف بیان توریت اسلوب عجم در یعنی رابی مسکور
اوقومق زیرا اوب مفتوح اقور حضرت موسایه نازل اولان کتابک اسمیدر
وانجیل حضرت عیسایه نازل اولان کتابه دیرلر منسوخ اسم مفعولدر ازاله
اولنمش معناسنه یعنی بوزلمش محصول بیت حضرت محمد بهانی
وعزادن توز کتوردی یعنی انلرک احکامنی ابطال ایلدی بلکه توریت
وانجیلک احکامنی بیله بوزدی وابطال وافساد ایلدی حاصلی قرآن شریف
سبیله ادیان سابقه نک کتابلری احکامنی جمیعا ابطال ایلدی • بشی
برنشست از فلک درگذشت • بتمکین وجاه ازملک درگذشت • بشی
یا حرف وحدت برنشست بیکدی دیمکدر زیرا برنشستن بیکمکدر آنه روشنی
خیر به پس بوغارب اوتوردی دیمکن بو استعمال بیلمزمش درگذشت

درگذشت کچدی یعنی تجاوز ایلدی دیمکدر بتمکین با حرف مصاحبت ویا حرف
ظرف بر ینه قصر ایلین تقصیر ایلمش تمکین تفعیل بابندن مصدر در قدرت روشنی
معناسنه جاه منصب دیمکدر محصول بیت برکیجه براقه بیکدی فلکدن
کچدی یعنی عروج ایلدی تمکین وجاه ایله ویاتمکین وجاهده یعنی منصب بیوتنده
ملکدن کچدی حاصلی اول قدرت ومنصبی که خدا الکا احسان ایلدی حضرت
جبرائیله ایلدی • چنان گرم دره تیه قربت براند • که در سدره جبریل
ازو باز ماند • گرم بونده کبی پرلرده تیز معناسنه حرف ظرف مال جهتندن
براند فعلنه مقیددر گرم براند تقدیرنده در حرف صله در یا معناسنه حرف ظرف
طوتان تسمیه ایلمش تیه تانک کسری وهای اصلیه ایله بونده صحرا معناسنه در روشنی
قربتهٔ اضافت بیانیه قربت یقینلق دیمکدر براند با حرف تاکیددر راند فعل
ماضی مفرد غایبدر سوردی دیمکدر که حرف تعلیل سدره حضرت جبرئیلک
مقامیدر باز ماند کیرو قالدی دیمکدر محصول بیت براقه بیکدکدن صکره
تیه قربته لغلین شیز سوردی براقی که حضرت جبرئیل امین انذن سدره
المنتهاده کیرو قالدی یعنی کندیده اوراده دک یاراهدی اچق اندن ایلرو
کیتمدی • بدو گفت سالار بیت الحرام • که ای حامل وحی برتر خرام • بود
ضمیر جبرئیله راجعدر سالار بونده اولو معناسنه در بیت الحرام اضافت
لامیه در بیت الحرام مکه در که حرف رابط مقول وقول در ای حرف ندا
منادا المحذوفدر تقدیرای فرشته حامل وحی در حاملک وحی یه اضافتی
اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر برتر یوجه رک دیمکدر زیرا بر حرف استعلا وتر
تانک فتحیله ادات تفضیلدر خرام خای معجمنک کسریله فعل امر مفرد مخاطبدر
صالین دیمکدر یعنی یوقریرک کل دیمکدر محصول بیت حضرت جبرئیل امین

سدرة المنتهاده قالیجق ملکه مکرمه نک اولوسی یعنی سرداری و سرفرازی که حضرت
محمد درالی دیدیلر ای وحی خدا کتوردی فرشته بوجوک صالین یعنی بو قدر یوک کلمه
دیمکدر معلوم اوله که سالاری ملکه اضافتی اندن اولدیغی ایدوب ناشی اولدیغیچون
در والا حضرت عالم ملکه مخصوص دکل زیرا که رحمة للعالمین مبعوث اولمشلر
فقد بر * چو در دوستی مخلصم یافتی * عنانم ز صحبت چرا تافتی * دوستی
یا حرف مصدر مخلص اسم فاعلدر افعال بابندن ضمیر متکلم اضافتی اسم
فاعلک مفعولینه اضافتیدر یافتی فانک سکونیله فعل مضارع ماضی مفرد
مخاطبدر بولدک دیمکدر عنان عینک کسریله اویان دیز کینیه دیرلر و ضمیر
متکلم معناده صحبته متعلقدر عنان ز صحبتم تقدیرنده چرا جیم عجمک
فتحی و کسریله لغتدر نیچون دیمکدر تافتی فانک سکونیله فعل ماضی مفرد مخاطبدر
لفظا مشترکدر بونده دوندرمک و چویرمک معناسنه در مخلص یافتنک
مفعول صریحی در دوستی غیر صریحی مانده یافتنک مفعول صریحی و ز صحبت
غیر صریحی محصول بیت بو بیت تتمه مقول در پیغمبرکه ای جبرئیل امین
چونکه بنی دوستلقده خالص و مخلص بولدک مصاحبتمدن و دوستلغمدن
نیچون عنانک دوندردک یعنی بندن نیچون اعراض ایدوب کیرو قالورسین
حضرتک جبرئیل امینه بو معامله سی لیلة معراجده واقع اولمشدر بگفتا فراتر
مجالم نماند * بماندم که نیروی بالم نماند * بگفتا ربا حرف تاکید والف سوال
وجواب فرق ایلمک ایچون کلمات در بعضیلر بویله دیدیلر لیکن بعض معاورده ابتدای
کلامده ده واقعدر نهایت اکثر جوابده واقعدر فرانک فتحی و کسریله بونده
یوقاری دیمکدر بالا معناسنه و تر ادات تفضیل یوقاریرک دیمکدر مجال بونده
قدرت و قوت معناسنه در نماند فعل نفی ماضی مفرد غایبدر قالمدی دیمکدر

80

دیمکدر بماندم با حرف تاکید ماندم فعل ماضی متکلم وحده در قالدم دیمکدر که حرف تعلیلدر
نیرو نونک کسریله و رانک ضمیله قوت معناسنه در سابقا بیان ایلدک که هر کلمه نک
اوخرنده الف ویا یا ویا واو واقع اولسه حالت اضافتده بر یا اثبات ایلمک
لازمدر پس نیرو نک بالا اضافتی لامیه در بال بونده قنات معناسنه در ضمیر
متکلمه اضافتی لامیه در محصول بیت حضرت جبرئیل امین دیدی که سدره
دن یوقاری اوچمغه مجالم و قدرتم قالمدی سدره ده قالدم زیرا قناتلرمک
قدرتی قالمدی حاصلی بونده یوقاریرک کیتمکه بنده قدرت و قوت قالمدی
اگر یک سر موی برتر پرم * فروغ تجلی بسوزد پرم * سر موی لامیه در سر
نونک کسریله بر دواچ معناسنه در موی بابه ویا سنز قیل دیمکدر
معلوم اوله که هر کلمه نک آخری الف ویا و واو اوله وما قبلنک حرکتی
کسره یا جنسندن اوله بونلردن صکره بر یا مقرر در نهایتی کاه ثابت اولور
وکاه ساقط سر موی قیل اوچی دیمکدر برترم بای عجمک و رانک فتحیله فعل
مضارع متکلم وحده در بر نیجدن اوچسم دیمکدر که عرب طیران دیرلر
طائر دیانک فتحیله فروغ تجلی لامیه در فروغ فانک و رانک ضمیله
بونده شعله معناسنه در تجلی تفعل بابندن مصدردر یا یی صبا
لامک ضمی کسره یه ابدال اولمشدر تجلی عرض جمال معناسنه در یعنی کوزلکی
کوسترمک بسوزد پرم با حرف تاکید سوزد فعل مضارع مفرد غایبدر
سوزیدندن سوختن دیمکله خطا ایدنلر یا فرد دیمکدر فاعلی فروغدر
ومفعولی پر در پر بونده قنات معناسنه در میم متکلم اضافتی لامیه
ایکی مصراعده پرم تجنیس مرکب واقع اولمش و بعضیلر تجنیس مرفو
دیدیلر محصول بیت بو بیت تتمه قول جبرئیل امیندر بیوررکه بر قیل

نیچون

اوچنجی یوقاریرک اوچارسم خدانک تجلی تسی فروغی قضادی یاقرجاجلم
بنم مقامم سدره در بوندن یوقاریرک پرواز ایلمکه قادر دکلم ﴿نماند
بعصیان کسی در گرو که دارد چو تو سیدی پیشرو﴾ بعصیان با
حرف سببیدر فعلنه متعلق کسی یا حرف وحدت گرو کاف عجمک
کسریله وراءنک فتحیله بونده رهن معناسنه در که مراد حبس درکه حرف
تعلیل ویا رابطه صفت چو تو سنک کبی دیمکدر بعض نسخه ده چنین
واقعدر بویله دیمکدر یعنی حضرت محمد کبی سید صفت مشبهه در سیاق
یتیسنودن یعنی تفرمایتک اجوف واویسندن اصل سیوده وزن
فیعل در دیدی یاءنک عینی اوزره تقدیمیله وغیریلری فیعل دردیدیلر
عینک یا اوزره تقدیمیله عظیم اثن و اقدم دیمکدر وبا حرف
وحدتدر بعض نسخه ده اضافتله واقعدر یای بطنله پیشتر وصف
ترکیبیدر رویدندن اوکه کیدیجی دیمکدر امام معناسنه مراددر
محصول بیت عصیان وکنا سببیله برکیمسه عقاب وعذابده
مرهون ومحبوس قالماز زیرا سنک کبی پیشتره وپیشواسی واردر یا
خود ابیلیلن برکیمسه که سنک کبی مقتدا وپیشتره سی اوله حاصلی
برکیمسه که سن شفیع اوله سین هرنقدر که عاصی وطاغی ایسه معفو
اولوب عذاب وعقاب گورمز یعنی مشغول اولوب معذب ومعاقب
اولماز مصراع اولکی نتیجه سنده جهنمده قالماز دیمن بیتک معناسنی خلاف
بره حرف ایلمش ﴿چه نعت پسندیده گویم ترا علیک السلام ای نبی
الوری﴾ نعت پسندیده بیانیه در نعت نونک فتحی وسکون عینله
صفت حمیده ده مستعملدر پسندیده بای عجمک وسینک مهمله نک

رد شی

مهمله نک فتحیله ریایه مفعولدر مقبول معناسنه بگنلمش دیمکدر سلام اسمدر تسلیمک معناسنه در
دعا وثنا مراددر ﴿داورا﴾ وراءنک فتحیله ریایه خلوق معناسنه در مخصوصات
سکا لایق ومقبول نه نعت دیه بیلورم یعنی سنک شانکه لایق وخلقکه موافق
نعت دیمکده عاجزم دیمکدر زیرا خدای تعالی سنی کلام شریفنده مدح ایدوب بیوردی
انک لعلی خلق عظیم پس بن سنی سکا لایق نعتله نه حالقنده وصف ایده بیلورم
سلام سنک درود سکا مخصوص صدر ای خالقک نبی سی وقومک رسولی معلوم اوله
که صلات وسلام علی حرفیله مستعملدر اما معناسنه سنک اوزرکه اولسون
دیمکدر بیلکه سنکدر و سکا لایق ومخصوص صدر دیمکدر پس سلام سنک
اوزرکه اولسون دیمک یعنی سلام ایلمش اولور ﴿درود ملک بر روان تو باد
بر اصحاب ویاری روان تو باد﴾ درود داللک و راءنک ضمیله تحیت و
وسلام معناسنه در ملک میمک فتحی ولامک فتحی وکسریله مستعملدر کسر لامله
اولنجه ملکه تعالی مراددر فتح لامله اولنجه جنس ملک مراددر ولکن وجه پس کسره یه قصر
ایلین تقصیر ایلمشدر بر حرف استعلا روان راءنک فتحیله روح انسانیه
دیرلر مطلق جان معناسنه دیمکدر بعضلر ظن ایلدکی کبی توبه اضافی
لامیه در بادک لفظی کرچه انشا ایچون موضوعدر اما بونده مراد اخبار
در علیک السلام کبی فاحفظ ﴿روان پی روک جمعید﴾ ارزه کیدیجی دیمکدر
وصف ترکیبیدر رویدندن تابعلر دیمکدر محصول بیت خدانک وملکلرک
تحیت وسلامی سنک روانکدر یعنی سنک روحکه لایق ومخصوص صدر
یعنی خدا وملکلر سکا تحیت وسلام ایدرلر اصحابکه وتوابعکه ده یعنی
سکا واصحابکه وتوابعکه تحیت وسلام ایدرلر زیرا تحیت وسلامه لایق
واررا نبیسز معلوم اوله که بونک کبی یرلرده اولسون دیمک بالفعل حاصل

رد شی

رد شی

اودلغنی دیر ربل که اولجفنی طلب ایلک دیر بو ایسه حضرتنک عظمت شانینه لایق
ومناسب دکلدر تامل ایده در نعت چاریار گزین رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین نخستین ابوبکر پیر مرید عمر پنجه بر پیچ دیو مرید نخستین با حرف
نسبت و نون حرف تاکید پیر مرید بیانیه پیر و مرید جمعنده لطیف نکته
وار فتامل ابوبکر مضاف اوله بیانیه اولور اما مضاف اولمسه عمر
کبی پیر مریددن بدل ویاکه صفتی اولور فقد بر عمر تقدیری دوّمین عمر
درنخستین قرینه سیله پنجه الک بش پارمغنده مستعملدر ۲ دبو بنک کبی
یرلرده حرف تخصیصدر زیرا آهرسته پیچ دیرلر و هایی رسمی داخل اولمغله
بش برمغه تخصیص ایلمشدر نته که بعض اشیانک قولینه آل یاپشدیغچون
دسته دیرلر های تخصیصله مثلا هاون دسته دیرلر آل یاپشدیغچون فقس
بر حرف تاکیددر پیچ اسمدر بیچیدندن بو رسمه و بوکک معناسنه پنجه بر پیچ
وصف ترکیبیدر پنجه بورزیجی دیمکدر دیو اضافتی لامیه در دیو بونده
شیطان معناسنه در دیو الک سهریله مرید اضافت بیانیه در مرید خسرن
یابنده فقیر عینه قاعلدر بونده حاجه معناسنه در پس زور مند
وجیده کاردیلر منده سویلنلر مخصوصیت اصحاب گزینک اولکی
حضرت ابوبکردرکه حضرت محمدک رجالدن اولکی و ایسکی مرید بیدر یعنی
رجالدن حضرتک نبوتینه بوندن اول کیمسه اقرار و اعتراف ایلمشدر
اما ذکوردن حضرت امام علیدن اول کیمسه اقرار و اعتراف ایلمشدر نته که
شروح منار دن جامع الاسرار نام شرحنده مفصل بیان اولنمشدر
اما نسواندن اول حضرت خدیجه اعتراف ایلمشدر پس پیر مرید بیوردکنده
بوکا اشارت وار اعتراف تقدمینه اصحاب گزینک ایکنجیسی دیو مرید

کی ززسردر ورد سمی

مریدک پنجه لسین بوریجی حضرت امام عمر در که شیطان لعین انک ظللندن
یعنی نونکه سندن قچاردی زیرا ایلسه هروجهله غالب ایدی حاصلی
اسلامه کلدکدن صکره دیو مرید ای پیچ بروجهله وسوسه ویره مزدی
خردمند عثمان شب زنده دار چارم علی شاه دلدل سوار خردمند
تقدیری سیوم خردمند عثمان ست یعنی اصحاب گزینک اوچنجیسی
عاقل عثماندر مبتدا وخبر طریقیله عثمانک اضافتی بیانیه در شب
زنده دار مجموعی وصف ترکیبیدر اصلی زنده دار شب مرادیدر اضافتیله
یعنی زنده دار وصف ترکیبی اولوب مفعولنه مضاف ایدی صکره
تقدیم ایدوب مجموعی عثمانه وصف ایلدیلر شب زنده دار نحسب
ترکیب کیجه دیرلوطیجی دیمکدر اما استعمالده احیای لیل ایده
نه دیرلر یعنی کیجه اویوماهوب عبادته مشغول اولنه دیرلر چارم مبتدا
تا علی خبر شاه دلدل سوار اضافت بیانیه ایله علیه صفتدر دلدل
سوار وصف ترکیبیدر دلدل ایکی دالک ضمه لریله لغتده دیار حبشه
ایری کرپی بیلری اولور انلره دیرلر اما مطلق کرپیه قنفذ دیرلر
قافک وفانک ضمه لریله اما بو فن دلدل بر چیل قیزک اسمیدرکه
انی اول زمانده مصر واسکندریه پادشاه اولان مقوقس حضرت
محمده مایه قبطیه ایله دانی پنجه هدایا ایله ارسال ایلدی وبعضلر دیدیلرکه
حبش پادشاهی نجاشی ارسال ایلدیه والعلم عند الله علی کرم حال
مذکور دلدلی حضرت امام علیه احسان ایلدیلر مخصوص بیت اصحاب
گزینک اوچنجیسی کیجه احیا ایدیجی عثماندر و دردنجیسی شاه دلدل
سوار علیدر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین خدایا بحق بنی فاطمه که

[illegible]

کوبر قول ایمان گتم خاتمه٭ خدایا بوحق بنی البتول فارسیده حرف
ندادر یعنی یا حرف قسم بی اصلنده بنیج ایدی اضافتله نون
ساقط اولشدر فاطمه اولشدر حضرت محمدک قزی و امام علینک
زوجه سیدر معلوم اوله که حضرت محمدک اک اول ولدی قاسم در اندن
صکره زینب در اندن رقیه اندن فاطمه اندن ام کلثوم اندن عبد الله
که یعنی طیب وطاهر در و جمیعی سی خدیجه انانک اولادیدر بوندن معلوم
اوله که حضرت امام علیدن بکری بر ولد گلمشدر لیکن فاطمه دن ایکی ارکک
و ایکی دیشی گلمشدر امام حسن و حسین و زینب کبری و زینب
صغری پس حضرت شیخک بنی دکری تغلیب طریقیله در فرزند تر نه حرف
رابط قسم مقسم علیه قول اعان لامیه در یعنی ارکک دمرادک کلمه شهادتدر ونه
سینم هم ضمیر معناده خاتمه مقید در تقدیری کی خاتمه ام در خاتمه
دن مراد آخر عمر در یعنی صوک نفس محصول بیت یارب فاطمه او
غللری حقیچون که بنم آخر عمری و صوک نفسمی کلمه شهادت
اوزره ایده یعنی بنی دنیادن آخرته ایمانله گوندره٭ اگر دعوتم رد کنی
ور قبول ٭من و دست و دامان آل رسول٭ دعوتدن مراد
دعادر میم اضافتی لامیه در رد رانک فتحی و دالک تشدیدیله مصدر در
نهر بابنیک مضاعفندن کنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر دعوتم
مفعول اولی در دنانسی در واو حرف عطف و را حرف شرط
تقدیری واگر در حرف شرط معطوفدر قبول رده معطوفدر
مصراع ثانیده واو مفعول معه معناسنی افاده ایدر و دامان آل
رسول اضافتلری لامیه لردر دامان اتکدر و آل رسولدن مراد اولان

اولاد و اصحابیدر محصول بیت یارب دعامی اگر رد ایدرسک واگر قبول بن
والم وال رسولک اتکی یعنی یارب دعام قتلنده گرک مردود اولسون وگرک
مقبول آل رسولک اتکندن ال چکمم حاصلی ایکی حالده بیله انلری شفیع ایدینورم
چه کم گرد دایی صدر فرخنده پی ٭ زقدر رفیعت بدرگاه حی ٭ چه نه کم اگسک
دیمکدر کم دکاف عجمک فتحی وسکون را و فتح دال فتح مضارع مفرد غائب
در گردیدن سابقا مفصل بیان ایلدک ایدی ای کسر همزه ایله حرف
ندا صدر لغتده گوکسدر اما استعمالده عظیم الشان و رتبه القدر معناسنده در
حاصلی اولو دیمکدر پس بوکه بر مضاف تقدیر ایدوب صاحب صدر دیمن استعمال
واصطلاحدن آگاه دکل ایمش فرخنده اضافتی بیانیه در خاده فتح لازمدر
زیرا بنده ایله وخنده ایله قافیه واقع اولور پس خایی ضمه ضبط ایدن خطا ایتمش
فرخنده پی وصف ترکیبیدر مبارک ایزلی و یولی دیمکدر زیرا فرخنده مبارک
وپی بوزه ایز و یول معناسنه در یای عجمک فتحیله قدر رفیع بیانیه در رفیع
رانک فتحیله فعیل بمعنی فاعلدر بلند دیمکدر تا ضمیر خطاب در بدرگاه با حرف
ظرف درگاه لغتده قپی یری دیمکدر خازگاه و سیرانگاه کبی اما تادبا مبالغه
طریقیله قپی معناسنده استعمال ایدرلر فنامل حیة اضافتی لامیه در حی حانک
فتحی و یانک تشدیدیله صفت مشبهه در دیری معناسنه که مجلس زنده دیرگ
محصول بیت نکم اگسک اولور ای مبارک ایزلی سرور ونه نقصان اولور
سنک بلند قدرکدن وشریف منصبکدن حی القیومک درگاهنده یعنی
خدانک قتنده بو بیت اثنیه مرهوندر که باشند مشتی گدایان جبل
بمهمان دار السلامت طفیل که بیت سابق بیانچون گلمشدر یعنی
حرف بیاندر باشند فعل مضارع جمع غائبدر باشیدندن اولمق معناسنه

رو شمعی

رو شمعی

یعنی حیرورت معناسنی افاده اید رمشت ممک حصی و سنک سکه ینده لفظ
مشترکدر بو مرق و آوج بیتنده بو نده آوج مراد در حاصلی قلتدن رر
کنایندر و با حرف وحدت مشتی باشندک فاعلیدر کدایان جنبل مشتنی
بیاندر و اضافتی بیانیه در بر آوج کدالر بلوکی دیمکدر زیرا جنبل بو که دیر
دکدالر بونده مجاز معناسنه در و بلیجیلر معناسنه اخذ خطا در منه لسنده
مشت بونده بلوک معناسنه و خیل جماعت معناسنه در و بین ضبط خشو
بمهمان با حرف ظرف مهمان دار وصف ترکیبیدر مهمان قونغنه دیرلر و دار
دارنده دن مرخم اسم فاعلدر پس مهمان دار قونغی دیمکدر و ب مخفیف
دیر سلام حذایه دخیه دیرلر پس سلامه بر مهمان دار استعاره ایلمش اولور
سلامت نا جائزدر نه تغیر کلدن اوله زیرا چو بهری سلام و سلامتی
بر معنایه ایراد ایلمش و جائزدر خیر خطاب اولوب معناده طفیلیه قید اوله
طفیلیت تقدیرنده ولکلر دده و بعضیلر مهمان عبارتی قونقلق معناسنه
اخذ ایلمش و دار اسلامتی جنت معناسنه و معناسنی جنت قوتی
قونقلغنده حمش لیکن مهمانی قونقلق معناسنه اخذ ایلمسنده زیاده
بعد وار در که هیچ برکسدن مسموع اولمشدر فقیرک محصول بیت با
رسول الله سنک خلق شانکدن نه اکسک اولور که بر اوچ محتاج و فقرا
بلوکی سلام مهمان دارنده و یا بسلامت مهمان دارنده سنک طفیلک
اولورلر یعنی سکا بتعیتله جنته داخل اولالر طفیل طاتک صحتی و فاتک
فتحیله کندی مستقل دعوت اولنمقسزین غیره بتعیتله بر یره وارانه
دیرلر اونوندی معناسنه حاصلی سنک شفاعتکله بر بلوکی کناهکار
امت داخل جنت اولسه قدر رفیعکدن و شان شریفکدن نه اکسلر بعضیلر

رد سروری
رد شمعی
رد شمعی

84
بعضیلر دیدیکه دار بونده خانه معناسنه در پس مهمان دار اصلنده دار مهمان ایدی
قونق اوی دیمکدر حکرا اضافتدن قطع ایدوب مهمان دار دیدیلر ترکیب مزجی
طریقیله رومده مضرب خانه دیدکلری کبی پس سلامه اضافتی بیانیه اولور
تم کلامه حذایت شن کفت و تبجیل کرد زمین بوس قدر تو جبریل کرد
حذایت نا ضمیر خطاب تبجیل تعظیم باینند مصدر در تعظیم معناسنه
زمین بوس وصف ترکیبیدر یر اوپیجی معناسنه قدره اضافتی و قدرک
تقویه لامیه در کرد کنک فاعلی حذا در و مفعول اولی جبریل و ثانیسی زمین
بوس در محصول بیت یا نبی حذا سکا دعا و ثنا ایلدی و قدر رفیعک
جبریلی زمین بوس یعنی خدمتکار ایلدی یا حاصلی حذا سکا ثنا دیدی
و جبریل امینی خدمتکار ایلدی مصراع ثانینک معناسنی جبریل سنک
قدرک اوکنده یر اوپدی دیمک قدرسز معنا ویرمش بلند اسمان پیشش
قدرت خجل تو مخلوق و آدم هنوز آب و کل بلند بانک فتحی و
فتحیله و لامک فتحیله لغتدر یوجه یعنی یوکسک بلند اسمان تقدیری اسمان بلند
ایدی حرورت در بنچون تقدیم و تاخیر ایدیب پیشش قدرت لامیه در و تا ضمیر
خطابدر خجل صفت مشبهه در علم یا هندن او تا نغان یعنی شرمسار دیمکدر
تو مبتدا و مخلوق خبری مخلوق ایدک دیمکدر واو حرف حال آدم مبتدا
هنوز الآن معناسنه در آب و کل خبر مبتدادر آب و کلدن مراد عناصر
اربعه در کل کاف عجمک کسریله بالچق دیمکدر محصول بیت بلند فلک سنک
رفیعک قتنده خجلدر یعنی سنک قدرک فلکه نسبت بلند در فلک
اکا نسبت پست زیرا سن شب معراجده فلک دنیادن یچوب
عرش عظیمه وارد کسن مخلوق ایدک و حضرت آدم نبی هنوز آب

رد سروری و شمعی

کل

ایدی یعنی ذاتی مخلوق دکل ایدی نته که کنت نبیًّا وآدم بین الماء والطین بیورمش
سین نواصل وجود آمدی از کنت دکر هرچه موجود شد فرع تست
اصل لغتده کوکدر یعنی الجلک وعنبر نبک کوکی وجودده اضافتی لامیه در
آمدی فعل ماضی مفرد غائب درکلدک دیمکدر یا خطاب ایچوندر وینی معلوم در
که فعل ماضی مفرد غائب اولدیغندن فاعل ایجس فرع دال وبدانی معناسنه در
تست اضافتی لامیه در محصول بیت اولدن سن وجودک اصلی کلمشی
سین اندن صکره هرنه که موجود اولدیسه سنک فرعکدر یعنی جمیع مخلوقاتدن
اول خدا سنک روحک خلق ایلمشدر با قیسنی سبب اندن متفرع اولمشدر
ندانم کدامین سخن کویمت که والاتری زانی من کویمت کدامین کاف
عربک ضمیله بونده کدام معناسنه در قنغی دیمکدر سخن بونده سنک ضمی و
خانک فتحیله در قافیه ضرورتیچون کویم فعل مضارع متکلم وحده در کویندن
سویلیم دیمکدر وتا ضمیر خطاب در که حرف تعلیل والا واوله بالا معناسنه
در زیرا اول بانک بیننده بودلده تبادل وتوافی وارترادات تعقیبل
ویا ضمیر خطاب محصول بیت بیلمزم سکا قنغی سوزی سویلیم یعنی سنی نیچه
وصف ایده ایم ونه طریقیله مدح ایده این زیرا بوچه رکسین اول شنده ن
که بن سنک حقکده سویلیم یعنی سنی که خدا مدح ایلمشدر پس بنم نه
وظیفه مدر سنی وصف ومدح ایلمک مراعز لولاک تمکین بست شایی
تو طاها ویاسین بست غینک کسری وزانک تشدیدیله مصدر در اعزاز
معناسنه لولاک اضافتی لامیه در کولاک دن مراد حدیث قدسی در که خدا
حضرت بیورمشدر که یا محمد لولاک لولاک لما خلقت الافلاک یعنی محمد اگر سن
اولماسک بن کوکلری خلق ایلمزدم حاصلی هرد کوکی سنک ایچون خلق ایلدم

ایلدیم بعض علما بو کلام حدیث اولدوغنی انکار ایدرلر لیکن بنجه عظیم الشان
تکمیه تربو لی کتابلرنه حدیث دیبو ایراد ایلمشلر والعلم عند الله تمکین
لغتده قدرت ومنصب یرمکدر اما بونده منصب ومرتبه مراددر پس
بای عربک فتحیله بتر دیمکدر ثنای تو اضافتی لامیه در یعنی مصدرک مفعولنه
اضافتیدر طاها قرائده یا لکز طائده ها یازلمرطه شکلی اما کتب تقلیه ده
یازدکمز کبی یازلسه جائزدر یاسین ده بویله در حضرت شیخک بو سوزی
دلالت ایدر که طاها ویاسین دن مراد حضرت محمد اوله نته که بعض مفسرین
بو که ذاهب اولمش محصول بیت یا محمد سنک عز وشرفکه وجاه ومرتبه
که لولاک حدیثی تمکین بتر یعنی عظیم الشان ونبیه القدر اولدیغکه دلالت ایدر
سوره طاها ویاسین سکا ثنا بتر یعنی سنک عزت وحرمتک بو ایکی سوره
دلالت ایدر چه وصف کند سعدی ناتمام علیک الصلاة ای نبی
والسلام سعدی ناتمام بیا بنه در ای همزه نک فتحیله ع بیده حرف ندادر
وکسریله فارسیده اما بونده عربی ترکیبده واقعدر پس فتح همزه ایله اولمسی
لازمدر کسر همزه ایله ضبط ایدن اسلوب عربدن بی بهره ایمش محصول بیت
یا نبی الله سعدی ناتمام وایتر سنی نه وصف ایدر یعنی سنی خدا وصف
ومدح ایلمشدر پس سعدی ضعیف وناتوان سنی نیجه وصف ایده بیلور
حضرت شیخک کندی حقنده ناتمام بیوردوکی تواضع طریقیله در که الکامل
شانی بودر ای نبی صلاة وسلام سنکدر یعنی جمیع انس وجن سکا
صلاة وسلام ایدرلر زیرا رحمة للعالمین سن در اقصای
عالم بکشتم بسی بسر بردم ایام با هر کسی اقصا لغتده نهایت ویا باندر
اما بونده اطراف وجوانب مراد در عالمه اضافت لامیه در بکشتم با حرف

تاکید کشتم کاف عجمک فتحیله فعل ماضی متکلم وحده در سیاحت ایلدم
دیمکدر اگرچه که لغتده چکرندم و طولاندم دیمکدر سبیی بیان معناسنه
لغتدر پس اصلنده بسا ایدی اماله ایلدیلر بسی اولدی اولدی دین بو
لغتی ایچه تتبع ایلمامش سبرنا حرف حصله سر بونک کبی بر برده نمایت ویایه
دیمکدر بردم بانک ضمی و رانک سکونیله فعل ماضی متکلم وحده در ایلتدم
دیمکدر ایام مفعول صریحی و بسر دبا هرکسی غیر صریحیدر محصول بیت
عالمک اطرافنده چوق گزوب سیاحت ایلدم سوز دلالت
ایدر که حضرت شیخ اکثر ربع مسکونی سیر و سیاحت ایلمش اوله نته کم
کتابلرینک حکایه‌لرندن فهم اولنور ایام عمری هرکسله پایانه وفا ایتدوگی
ایلتدم یعنی ایام و اوقات حیاتمی هرکسک و هرطائفه‌نک اختلاط و صحبتنده
گچردم دپایانه ایلتدم بسر بردم معناسنی تمام ایلدم دین ایی تمام ایلمش
امتزاج ایلدم دینیدر خلط کلام ایلمش ؛ تمتع زهر گوشه یافتم ؛ زهر خرمن
خوشه یافتم ؛ تمتع تفعل بابندن مصدردر فائده ایدنمک دیمکدر
گوشه کاف عجمک ضمیله بوجق دیمکدر یا حرف وحدت و همزه حرف توسل
پس هرکلمه‌نک که آخری های رسمیله اوله انده همزه وحدت افاده ایدر
دیلر میدان فرسنگ فارسیدر دکلر چونکه خانک کسری و رانک سکونی
دیمک فتحیله ترکه یعنی بغدای و غیری دوکیلجک بر حب بیدر دیر بانک و دالک
فتحیله ربد دیا حرف وحدت خوشه بغدایک و غیرینک باشاغی و اوزم صلقمی
داوون ایکی برجدن برنک اسمیدر نه عربیه برج سنبله دیرلر ویاگنه
حرف وحدت و همزه حرف توسل ایکی برده یافتم فعل ماضی متکلم
وحده در بولدم دیمکدر محصول بیت سیاحتم زماننده هرگوشه دن

رد سروری

رد سروری و شمعی

رد سروری و شمعی

86

گوشه دن تمتع بولدم یعنی هر یردن و هر مملکتدن نیجه فائده بولدم بر خرمندن یعنی هر
بر مجلسدن و هر کسله مصاحبت و اختلاطدن خوشه چینلک ایلدم حاصلی
هر کسله صحبتندن بهره مند اولدم منه سنده همزه وحدت و خطا تو اضافت
و مصدر ایچون گلور دین زائد سوز سویلمده عجب مهارتی وار ؛ چو
پاکان شیراز خاکی نهاد ؛ ندیدم که رحمت بران خاک باد ؛ چو ادات
تشبیه پاکان شیراز لامیه در خاکی یا حرف نسبت نهاد بونده طبیعت و خلقت
معناسنه در خاکی نهاد وصف ترکیبیدر خاکی مزاج و خاکی طبع و اهل تواضع
دیمکدر ندیدم فعل نفی ماضی متکلم وحده در گورمدم دیمکدر مزاج اولنمیقد
در که حرف رابطه دعا در رحمت مابعدیله جمله دعائیه در محصول بیت بوقدر
که عالمی کشت ایدوب هرکسله اختلاط و امتزاج ایلدم شهر شیراز پاکلری
کبی خاکی طبع و اهل تواضع ارکز گورمدم که رحمت اول طپراغ اوزرینه
اولسون و ذکر محل و اراده حال مراد در قندر معلوم اوله که حضرت شیخ
بوستانی شامده تصنیف ایلمشدر پس دعا که بر آن مناسبدر نته که صحیح
نسخه‌لر بویله در بر بیت مناسب دکلدر نته که شارحلر بر بیت تقلیدا بویله
یازمشلر شیرازی مابعدینه اضافتله شرح ایلین معنا جانبنه التفات ایلمامش
تولای مردان این پاک بوم ؛ بر انگیختم خاطر از شام و روم ؛ تولا تفعل
بابندن مصدردر قاعده عجم اوزره یعنی لام لفظنک ماقبلی مفتوح اوقور
محبت دیمکدر مردانه اضافتی مصدرک فاعلنه ویا مفعولنه اضافتیدر
قندر و این اسم اشاره پاک بوم اصلنده بوم پاک ایدی
ضرورت وزن و قافیه ایچون اضافتی قطع ایدوب تقدیم و تاخیر ایلدیلر بوم مملکت
معناسنه در بر حرف تاکید انگیختم فعل ماضی متکلم وحده قوپردم دیمکدر

رد شمعی

رد سروری و شمعی

فاعلی تولادر میم متکلم معناده خاطره مقیددر برانگیخت خاطرم تقدیرنده محصول بیت
بوپاک مملکت مردمی مجنی خاطری شام و رومک محبتندن قطع ایلدی
یعنی سائر مملکتلرن میل و رغبتمی قطع ایدوب کندییه محبت ایلدم زیرا هم بونلرک
بردلری خوشخوی و هم تن وطنم و مسقط راسم در یعنی طوغدیغم دمشقدن ایدوکم
یردر برانگیختم ضمیری خاطره حرف ایلیین قطعه تعلق و محبت ایلدم دیمش لیکن
معنا بدیله دکلدر ختام مثل بدل کفتم از مصر قند آورند بر دوستان ارمغانی رد سرور
برند بدل یا حرف صله قند قافک فتحی و نونک سکونیله شکره دیرلر سکره
ده دیرلرسینک حمی و کاف مشددک فتحیله آورند فعل مضارع جمع غایبدر
آورید ندن دیلر خطا الیمشلر کتر رسم دیمکدر بر دوستان اضافت لامیه در
بزبونده اسمدر قیت معناسنه یعنی عنددیمکدر ارمغانی یا حرف تنکیر وابهامدر
حرف وحدت دیین ابهام و وحدتی فرق الیمزمش برند فعل مضارع جمع
غایب ایلدرلر دیمکدر بریدندن بردندن دیلر سهو ایلمشلر محصول بیت
کوکله دیدم یعنی کندمه دیدم که مصردن شکر کتورر یعنی کتورب دوستلره قند
ارمغان ایلدرلر یعنی شکری دوستلره ارمغان ویررلر دریغ آمدم زان رد شمعی
همه بوستان تهی دست رفتن سوی دوستان صوریغ واکه کسریله
شهوردر اما میر حسین معما رساله سنده ضم ایله ایراد ایلمش
حیف دیمکدر آمدم میم ضمیر معناده دریغه مقیددر دریغ آمدم تقدیرنده همه
بوستاندن مراد سیاحت عالمده کوردکی ممالک واقالیمدر تهی تانک
فتحی و کسریله و هانک کسریله بوش دیمکدر خالی معناسنه تهی دست الی بوش
یعنی صفر الید معناسنه در محصول بیت بکا حیف کلدی جمیع کوردکم
اقالیم و مملکتلرن دوستلر قتنه الی بوش وارماق حاصلی دوستلر جانبنه

جانبنه ارمغانسز کیتمک بکا عار کلدی مرا اکر تهی بود آن زان قند دست سخنهای شیرین
بیشتر ارقند هست مرا نیم دیمکدر محصول بیت اکر بنم الم اول مصر قندندن خالی ایسه
یعنی الکا مالک دکلیسم قندندن لذیذدر فا سوزلرم واردر حاصلی بو کتاب ده
اولان سوزلرم مصرک شکرندن لذیذه در قدر نه قندی که مردم بصورت خورند
که ارباب معنی بکاغذ برند نه قندی یا حرف وحدت نوعیه که حرف رابطه صفت
بصورت با حرف ظرف خورند خاده ا روم ضمه ایله فعل مضارع جمع غایبدر یر
یعنی الکل ایدرلر که معذرا دات افراد ربط ایدر تقدیری بل آن قندست که ارباب
بونده اصحاب معناسنه در معنایه اضافتی لامیه در بکاغذ با حرف مصاحبت
کاغذ کاف عربیه و غینک فتحیله و ذال معجمه ایله معروفدر محصول بیت بنم
قندم دیدکم اول قند دکلدر که مردم صورتا یرلر د شر بیتی ایچ لر بل که اول
قنددر که اصحاب معنی کاغذه یا زوب مملکت مملکت ایلدرلر د اوقیوب
استفاده ایدرلر چو این کاخ دولت بپرداختم درو ده دراز تربیت
ساختم کاخ کاف عربیه کشکدر قصر معناسنه دولته اضافتی بیانیه در
بپرداختم با حرف تاکید پرداختم فعل ماضی متکلم وحده در تمام ایلدم دیمکدر
درو در حرف ظرف و ضمیر غایب کاخه راجعدر در د بر به برد یا زانلر صیغه سی نسخه لره
مخالف یا زمشلرده داکدر فتحی و یای اصلیه ایله ادن دیمکدر عشره معناسنه رد سرور و شمعی
تربیت یعنی ترتیب عام ساختم فعل ماضی متکلم وحده در یعنی دوز دم
و ترتیب ایلدم محصول بیت چون که بو کاخ دولتی یعنی بو کتابی تمام
ایلدم یعنی تصنیف ایلدم اول کاخ دولتده ترتیب عالمدن اون باب دوز دم
حاصلی بو مبارک کتابی اون باب اوزره ترتیب ایلدم یکی باب عدلت
و تدبیر و رای نگهبانی خلق و ترس خدای یکی بر سی یعنی اون بابک

بر بسی باب عدالت لامیه یعنی اولکی باب عدالت معناسنی واحوالنی بیلدرر و تدبیر و تصرف
مملکت وامور دنیاده فکر و فراست نه وجهله کرکدر آنی بیلدرر نکهبان نک
نوننک کسره سی و کافک جزمی ونک فتحی و ها یی اصلیه ایله نکاهبان دن مخففدر بونده حفظ معناسنه
دروبان ادات فاعلدر بجی معناسنه نته کیم قپوجی به دربان و دوه جیه شتربان
دیرلر پس نکهبان وصف ترکیبیدر دیمن حفظ ایلمش آخونده تا حرف مصدر
در خلق اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلندندر ترس نانک فتحی رد شمعی
و رانک سکونیله اسم مصدردر خوف و خشیت معناسنه ترس خدای
تقدیری ترس از خدای در حاصل مصدر حصول بیت بر سی یعنی اولکی باب
عدالت و تدبیر و رای بیاننده در یعنی بونلری بیلدرر دخی خلقی کوزدوب
حفظ و صیانت ایتمکی و خدادن قورقمغی بیلدرر دوم باب احسان
نهادم اساس که منعم کند فضل حق را سپاس دوم دالک
و واوک ضمه لریله ایکنجی دیمکدر ثانی معناسنه باب احسان لامیه در نهادم
نونک فتحی و کسریله فعل ماضی متکلم وحده در سوقدم دیمکدر اساس همزه
نک فتحیه تمک معناسنه در که بنانک اوزرینه قورلر که حرف تعلیلدر
منعم اسم فاعلدر افعال بابندن صاحب نعمت دیمکدر پس منعم مفعول
طوتان اظهار جمیل ایلمش کند کافک ضمیله فعل مضارع مفرد غایبدر
ایلر دیمکدر و باقعل امر مفرد غایبدر ایلسون دیمک اوله فضل حق لامیه
و للدک مفعولی اولی و سپاس شکر معناسنه ثانیسی و فاعلی تحتنده
منعم راجعدر محصول بیت ایکنجی بابک علتی احسان قودم یعنی ایکنجی باب
احسانی بیلدرر تاکم بو کتابی اوقیان صاحب نعمت خدانک فضلنه و احساننه
شکر ایلیه سوم باب عشقست و مستی و شور نه عشقی که بندند برخود

برخود جزور سوم سینک فتحی و کسریله اوچنجی دیمکدر باب عشق لامیه مستی دن
مراد عشق مستلکیدر و شور عطف تفسیر یدر عشقی یا حرف وحدت نوعیه که حرف
رابط صفت بندند فعل مضارع جمع غایبدر بند یدندن نعلر در دیمکدر بستن دنا
دنیر خطا ایلدیلر بر حرف صله در با معناسنه خود خاده زوم ضمه ایله بونده
کندی یا دیمکدر بزور با حرف مصاحبت زور لفظ مشترکدر صریح بیننده
عبیده کذب معناسنه در وجمیده قوت بونده ایکیسنه ده مساغ واردر
پس بر بنه قصر ایدن تقصیر ایلمش محصول بیت اوچنجی سی باب عشق و مستی رد شمعی
و شور و جنون عشقی بیلدرر اما اول عشقی دکلدر که کندی کذب و تبانله
نعلر یعنی کوجله کندیسنی عاشق ایلیلرک عشقی دکل بل که عشق الهی و حقیقی
و عشق پاک مراد در چهارم تواضع رضا پنجمین ششم وصف مرد قناعت
گزین چهارم جیمک کسریله دردنجی دیمکدر تواضع تقدیری باب تواضع
در تواضع تفاعل بابندن مصدردر الچاقلق کوسترمک دیرلر پنجمین تقدیری
باب پنجمین در یا حرف نسبت و نون حرف تاکید بشنجیسی دیمکدر ششم ده
بویله در التنجی سی دیمکدر وصف مرد مصدرک مفعولنه اضافتیدر و مردک
اضافتی بیانیه در قناعت گزین وصف ترکیبیدر گزینیدن شرق اختیار ایلمک
دیمکدر محصول بیت دردنجی سی باب تواضع در یعنی دردنجی باب بیلدرر
و بشنجی باب رضایی التنجی سی قناعت اختیار ایدیجی مردک وصفدر
در یعنی اهل قناعت وصف ایدر هفتم در از عالم تربیت هشتم
در از شکر بر عافیت هفتم یا حرف ظرف هفتم یدنجی در با متضمن
اولدغی معنای ظرفیتی تاکید ایدر عالم تربیت لامیه در هشتم در سابق
کبیدر ایکی مرلده بیه از حرف تبعیضدر بر عافیت بر حرف صله

عافیت بلالردن امین اولمقدر محصول بیت بدیجی بابده بر مقدار عالم ترتیبیه
دن ذکر ایده رم سکزنجی ده عافیت وصحته شکردن سویلرم یعنی عافیته
شکر لازم اولدیغنی بیان ایدرم • نهم باب توبهست وراه صواب • دهم
ومناجات وختم کتاب • نهم نونک ضمیله طوقوزنجی سی باب توبه لایقدر
راه صواب بیانیده داخی فتحیله اونجی سی یعنی ابو ایک اونجیسی
مناجات مفاعله بابندن مصدردر مکالمه معناسنهدر بونده مراد
عرض حاجاتدر ختم کتاب مصدرک مفعولنه اضافتیدر محصول
بیت طوقوزنجی سی باب توبهدر یعنی طریق توبه بیلدرر دراه
صوابی یعنی طریق مستقیمی اونجی سی مناجات وختم کتاب
بیانندهدر حاصلی اندهدر بو ایکی نسخه مذکوردر بو ابیاتده باب
لفظی اضافتده ادمیتوب اضافتدن قطع ایدن ابتر اخیر
بزور همایون وسال سعید • بتاریخ فرخ میان دو عید • بزور
باء حرف ظرف در روده دراز ترتیب ساختم مصراعینه متعلقدر
فتحه ایله زور رانک ضمیله بونده کون معناسنهدر همایون زوره
اضافتی بیانیهدر مبارک دیمکدر سال سعیده دخی بیانیهدر
سال ییلدر سنه معناسنه وسعید قوتلی یعنی مبارک بتاریخ
باء حرف سابق کبی مذکور مصراعه متعلقدر تاریخ وتوریخ
تفعیل بابندن مصدرلردر بر زمان تعیین ایتمکه دیرلر
تعیین ایدن کیسنهیه مورخ دیرلر فرخه اضافتی بیانیهدر
در مبارک دیمکدر میان دو عید لامیهدر ایکی بیرام اورتاسندهدر
دیمکدر محصول بیت بو کتابده اون باب ترتیب ایلدم ترتیبیه

ردشعی

89

ترتیبه دین مبارک کونده ومبارک ییلده مبارک زمانده ایکی بیرام اورتاسنده
ز ششصد فزون بود پنجاه وپنج • که بر در شد این نام بردار گنج • ششصد
التی یوز دیمکدر فزون فائق دیمکدر زانک ضمه ایله افزون لفظندن مخففدر زیاده
معناسنه پنجاه وپنج اللی بش دیمکدر که حرف بیان پر بای عجمیک ضمیله طولو
دیمکدر نام بردار بانک فتحیله وصف ترکیبیدر مشهور معناسنه عجب
لغت آدقالدرجی دیمکدر گنج نام بردار دن بولدر اصلنده گنج نام بردار
ایدی اضافتله یعنی صفتینه مضاف ایدی گنج خزینه ومال معناسنهدر
محصول بیت تاریخ هجرتک التی یوزدن اللی بش سنه زیاده ایدی
یعنی بو کتابی التی یوز اللی بش تاریخنده تصنیف ایلدم دیمکدر حاصلی
بو قدر سنه ایدی که بو نامدار اوده مشهور خزینه پر در وگهر اولدی کتاب
الفاظی جواهره تشبیه ایلمش • بماندست با دامنی گوهرم • هنوز
از خجالت سر اندر برم • بماندست باء حرف تاکید اصلنده مانده است
در تمامی رسیدن معنا بجتلیه ضرورت وزنیچون ترک اولندی با هم معناسنه
دامنی یاء حرف وحدت از خجالت بماندسنه متعلق سر بماندده آشنک
فاعلیدر اندر ادات ظرف در درکبی بر بانک فتحیله بونده سینه معناسنه
در محصول بیت بر اتک جواهره خجالتدن باشم کوکسمده قالمشدر
یعنی بو کتابی که تصنیف ایلدم کانه که بر اتک کوهر کتوردم بونک برله شرمنده
لکدن باشم کوکسمده قالمشدر زیرا اچنده ابیاتک ایسی وآرسی ادناسی
وار در نته که ابیات الحقده بو معنایه تصریح ایدر مصراعی اوکده منعکسنه
بر اتکله کوهرم قالمشدر بو قدر در نثار ایتدکدن صکره یعنی قادرم که
بو جلیلین بر کتاب داخی سویلیم لیکن سلالهء بر تحفه کتورمکه قادر دکلم

رد شمعی ترزیحه کوبا قانت نافهم
رد سروری

دیوب کنه وبادش هیئة اعتبارا ایدر دیمین رطب ویابس سویلمکده ترزیح وبا مفعول
معنا ویرمکه تجب قادریش ومصراع ثانینک معناسنی یعنی خجالتدن باشمی
یوقاری قلدرمغه قادردکلم زیرا کفّ الغبیر حقیر دیدیکی ترزیح معناسنی
تأکید ایلمشدر مصراع اولده جاندستن مراد سخای سنجقادر دینیلدی بناءً علیه
کبی ترزیح سویلمش • که در بحر لؤلؤ صدف نیز هست • درخت بلندست
درباغ وپست • که بیت سابقه حرف تعلیلدر یعنی بو بیت مابعدنده
اولان ابیاتده بیت سابقه مقام تعلیلده واقعدر بحر لؤلؤ اضافتی لامیه در
زیرا هر دریاده لؤلؤ اولماز بلکه معین یرلر وار در هند دریاسنده که لؤلؤ
اننده چقار بحر نیز کبی بحره کبی سن عدم اضافتی تجویز ایلین هر دریاده
لؤلؤ اولور ظن ایدیمش صدف ظرف لؤلؤ در که انکی قبقدر ایشتردیه (رد شمعی)
قبوقلری کبی نیسانی ایرلر اولور مذکور صدفه طرفه تا نیسانده دریا یوزینه
چیقوب آچلور باران نیساندن اچینه بر قاچ قطره دوشدکدن صکره
یوملوب کنه دریا دیبینه ایتر واچینه دوشن قطراتی تربیه ایدوب اینجی
ایدر خدانک امریله بوده خدانک بر عظیم حکمتیدر نیز نونک کسریله حرف عطف
درخت بلند بیانیه درخت دالک کسری وفتحیله وفتحی راایله وسکون خاایله
ایچ دیمکدر محصول بیت حضرت شیخ بیورر که بو کتابک ابیاتی جمیعا خوب
ولطیف دکل ایسه غریب دکلدر زیرا لؤلؤ اولان بحرده صدفده اولور که
لؤلؤنک قبوغی وقشری مقامنده در باغده دخی بلند درخت وده اولور
پست درختده اولور ایمدی بنم کتابده بو دریایه وبو باغه بکزر که جمیع
ابیاتی یکسان دکلدر • الا ای خردمند فرخنده خوی • هنرمند نشنیده ام
عیب جوی • الا حرف استفتاح وتنبیه خردمند واصل دیمکدر زیرا خرد

زیرا خرد خانک کسری وراءنک فتحیله عقل معناسنه در ومند میمک فتحیله دات
نسبتدر اضافتی بیانیه در فرخنده خوی وصف ترکیبیدر مبارک خویلی دیمکدر
هنرمند هنر هانک ضمی ونونک فتحیله مقابل عیبدر هنرلی دیمکدر حجی منقبت (رد شمعی)
دیرلر سمک وقافک فتحه لریله عیب جوی وصف ترکیبیدر جو بیدندن جستندن
دنیلر خطا ایلدیلر عیبجی دیمکدر عیب سنابجی دیمک دکلدر بعضیلر ظن ایلدیکی
کبی محصول بیت اکاه اول ای مبارک خویلی عاقل هنرمند عیبجی ایشتدیکم
یعنی اهل هنر کیمسه نک عیوب ومثالبیله مقید اولماز شنیده ام دیمک هنر مقبول
اوتی وعیب جوی ثانیسی معلوم اولدی که وصف ترکیبده قاعده ایکی لفظی ترکیب
ایلمکدر ترکیب لفظ ترکیب معنایه دلالت ایلمکیچون اما بنیز ترکیب ایلمدکمز مشهوریدر
شهولت انتقال اچونده • قبا کر حریرست وکر پرنیان • بناچار حشوش
بود درمیان • قبا لفظ عربیدر اوکی اچیق قفتان یعنی کوملک کبی اوتی
بتون دکل حریر ابریشم معناسنه در پرنیان بانیجک فتحی وراءنک
وسکونی ونونک کسریله اطلس ومنقش دیبای چینی بناچار بالضروری
دیمکدر حشو حانک فتحی وشینک سکونیله دولمه دیمکدر مثلا دوشک و
یصدوق طولمسی کبی اما بوندن شکلنده دینبه مراد درشت حصیر قبایه
راجعدر محصول بیت قفتان کرکسه حریر جنسی اولسون وکر
دیبای چینی اولسون نا بالضروری ارا سنده استرله کندینک شکلنده (رد شمعی)
ویا پنبه اولور حشو استر معناسنه اخذ ایدن حشو معناسن (رد سروری)
بلمیوب حشو سویلمش دینبه یه حمل ایلمه دن تغفیبه المجتش • تو کر پرنیای (رد سروری)
نیای بجوشش • کرم کار فرما وخشوم بپوش • پرنیای یعنی قبایه پر
نیایی یاوفتست درجنبر خطا طوتان خطا ایلمش بنیای فعل نفی مستقبل

ردّ سروری

منفردی مخاطبدر فعل شرط بولمازسه دیمکدر بجوشد فعل نهی مفرد مخاطبدر جوشیدندن
قیجوق دیمکدر بونده مراد غضب و حدتدر بجوشش بر سینه مکوشش یازوب معناسنی
بنی اینجتمکه سعی ایله دیمک صحیحدر نسخه لرده مخالف یازیش فرما فعل امر مفرد مخاطب
بیور دیمکدر کرم مفعولیدر ادای و کار زنانسنی بپوشش یا حرف تأکید پوشش
امر مفرد مخاطبدر اورت یعنی ستر ایله دیمکدر حشو مقدم مفعولی محصول بیت
اگر سن قبای بر نیانی یعنی بنم نظمی جمیعا اعلا و لطیف بولمازسه غضبلنه و
طاشوب بولنه کری ایشی بیور یعنی کرم ایشی بیور و حشومی یعنی نظم معیبمی بر ایله
حاصلی سوزمده برر رکاکت و قصور بولورسه ستر ایدوب کیمسه یه اف ایلمه زیرا
بن کندی قصورمه معترفم معلوم اوله که مذکور بیتلرده خطاب عموم اوزره واقع اولمشدر
یعنی خطاب طایفیه نتازم بسرمایه فضل خویش بدریوزه آورده ام دست
بپیش نتازم فعل نفی مستقبل متکلم وحده فخر ایلمزم دیمکدر بسرمایه فضل
خویش با حرف مصاحبت ماقبلینه متعلق و اضافتلر لامیه لردر سرمایه مالک
باشی یعنی اصلی که عزنکه رأس مال دیرلر فضل فانک فتحی و ضادک سکونیله مصدردر
نصر بابندن بونده ایکی لغت داخی وار ایکیسی بو دایره مناسبدر کلی ارتقلوق
دیمکدر زیاده لک معناسنه بدریوزه با حرف صله دریوزه جر معناسنه در
یعنی دیلنمک آورده ام فعل ماضی متکلم وحده کتوردشم دیمکدر دست مفعول
اولی حرفی دبپیش ثانیسی دبدریوزه غیر حرفی محصول بیت کندی فضلم
و علم و کمالیم سرمایه سیله تفاخر ایلمزم بلکه دریوزه طریقیله ایلری ال کتوردشم
یعنی سیزدن عفو و صفحی و ترک اعراض طلب ایدرم فخر مرادم دکل شنیدم که
در روز امید و بیم بدانرا بنیکان ببخشد کریم روز امید لامیه در رجا
دیمکدر و تشدید ضرورتدر و رجکون نکاشدر بیم خوف دیمکدر بدان بدک جمعیدر

جمع بدر یارامازلر معناسنه ورا ادات مفعول بنیکان با حرف صله نیکان
جمع نیکدر ایولر دیمکدر ببخشد با حرف تأکید بخشد کریم فاعلی و بدان مفعولی
حرفی و بنیکان غیر حرفی محصول بیت اشیتدم که خوف و رجا کوننده
یعنی قیامتده کریم الله یارامازلری ایولره باغشلر یعنی ایلرک شفاعتیله کناهلری
عفو ایدر تو نیز اربدی بینی در سخن بخلق جهان آفرین کار کن
بدی یا حرف وحدت و یا حرف مصدر بینی یانک کسریله فعل مضارع مفرد
مخاطبدر بینیدر بینیدندن دیدن دیکلر خطا ایلدیلر میم جزم معناده کنه
مقیدر در سخن تقدیرنده بخلق جهان آفرین با حرف مصاحبت و اضافت
بیانیه دریای بطینده خلق خانک ضمی و لامک سکونیله و ضمیله لغتدر خوی
و عادت معناسنه در جهان آفرین وصف ترکیبیدر آفرینیدندن جهانی
یرادجی معناسنه یعنی خلاق عالم کن فعل امر مخاطبدر کنیدندن ایله
دیمکدر کار مفعول حرفی و بخلق غیر حرفی محصول بیت سن داخی ای
مخاطب سامع اگر سوزمده بر یارامازادا و یا یارامازقصد کورورسک
و یا کلامده یارامازلق کورورسک جهانی یرادجی خدانک خلقیله ایش
ایشله یعنی تخلقوا باخلاق الله عمل ایله یعنی خدا نیجه چرکین ایشلری کورور
و ستر ایدوب کشف ایلمز سن ده بویله ایله چو بیتی پسند آیدت از هزار
بمردی که دست از تعنت بدار بیتی یا حرف وحدت پسند پای
عجمک فتحیله اسم مصدردر پسندیده معناسنه پای عجمک ضمیله ضبط
ایدن روستا بیلو المامش آید فعل مضارع مفرد غایبدر آییدندن آمد
دنیلر خطا ایلمشلر و تا ضمیر خطابدر جزم منصوب متصل معناسنه سکا کله
دیمکدر ایدک فاعل کننده بیته راجع ضمیر مفعول اولی تایی ضمیر ثانیسی

ردّ شمعی

پسند و مفعول غیر صریحی از هزار رهمردی بمردی با حرف قسم و یا حرف مصدر
که حرف بیان نعت تنعّقترا بهندن مصدر در ذلت و حقارت استمکه
دیرلر بدار با حرف تأکید دار فعل امر مفردی طلب طوته دیمکدر بوننده ال
چکمک مراددر دست بدارک مفعول صریحی و از نعت غیر صریحی معموله
محصول بیت چون که بیک پنددن بر بیت سکا مقبول و مرغوب که
مردلر حقیقتن که الکلی بنی تحقیر و تذلیلدن چک حاصلی بنی تحقیر و تخفیف
ایلمه اول بر ابیله اکتفا ایله ٭ همانا که در پارس انشای من ٭ چو مشک است
بی قیمت اندر ختن ٭ همانا دمانابکر دیمکدر کانه معناسنه که حرف بیان
پارسه پایه تحجه و فائده و سکون را ایله مملکت شیرازه دیرلر انشای
من لامیه در چو ادات تشبیه مشک میمک ضمیله و شینک سکونیله فارسیدر
دیمک کسری و سکون سین مهمله ایله عربیدر فتن خای معجمه نک ضمیله
هندستان جانبنده بر مملکت اسمیدر معلوم اوله که حضرت شیخ بو
کتابی شام شریفده کلستان نام مدرسه ده تصنیف ایلمشدر و انشای
شامدن بعض بیلنلر اولدیغی تحجه بو دعا کوپه کوسترد محصول بیت
کانه دیار فارسده بنم تصانیفم ختن ولایتنده مسک کبی بی قیمتدر
حضرت شیخدن بو سوز تواضع طریقیله اعتذار در پس هنر شند کرده اعتبار
دار بونده بو عنیسه دینلر بو تواضع ایکلمشلر ٭ چو بانگ دهل هول هم ردّ سروری و شمعی
از دور بود ٭ بغیبت درم عیب مستور بود ٭ چو ادات تشبیه بانگ
دهل لامیه در بانگ آواز معناسنه در و دهل دالک و هانک ضمیله
طاول دیدکلری چالغی آلتیدر هول لفغنده قورقی معناسنه دراما
بونده هیبت و شهرت مراددر دور دالک ضمیله ایراق دیمکدر بود

ردشمعی بود بونده ادات زمانیه در است معناسنه نته که سیاق کلامدن فهم اولنور
پس حکایت حال ماضی معناسنی دیرلر غلط ایلمشلر بغیبت با حرف ظرف غیبت
مصدر در حضور مقابلی درم با متضمن اولدیغی معنای ظرفیتی تأکید ایدر عیبم معناسنه
عیب مقیّد در عیبم تقدیرنده محصول بیت طاول آوازی کبی بنم شهرتم
ایراقدندر یعنی بنی ایراقدن اشیدن کرچکدن بیوک کیسه ظن ایدر غیبتده
عیبم مستور در یعنی بنمله اختلاط ایدوب مصاحب ایلمین بنی اهل علم و اهل فضل
ظن ایدر اما بن مظنون اولدیغم کبی دکلم بیت ثانینک نتیجه سندر یعنی حضوره
کلمزدن اول عیبم مخفی ایدیکا دینی بیتدن مقصودی الکلامشدر ٭ کل آورد سعدی
ردشمعی سوی بوستان ٭ بشوخی و فلفل بهندوستان ٭ بو بیت تفریح بما علم المقال
طریقیله واقع اولمشدر یعنی بو کتابی شام شریفده تصنیف ایدوب شیرازه ایلتدیکنی
تفریح ایدر نته که سابقا بیان ایلدک آورد کی سعدی فاعلی دکل مفعول اول
صریحی و سوی بوستان اضافت لامیه ایله مفعول ثانیسی و بشوخی غیر صریحی
بشوخی با حرف مصاحبت و شوخ بونده کستاخ و حسن معناسنه در
و یا حرف مصدر در بو نقطه نک مضمونی آلکی مصراعه بیله مصرو فدر فلفل ایکی فانک
ضمی و لامک سکونیله بیر معناسنه در بهندوستان با حرف صله هندو
واوله هندی معناسنه در نته که ترکیبده اونه نیغالی شاملو و مصرلو دیردی
مطلب دشاملی و مصرلی فقد بر وستان بونده ظرف مکان معناسنی افاده ایدر
ظرف زمانده ده مستعملدر بهارستان و تابستان یاز و یایی فصلنه دیرلر
محصول بیت سعدی کستاخانه بوستانه کل و هندوستانه فلفل کتوردی
یعنی دیار عربده فارسیجه بر کتاب تصنیف ایدوب دیار عجمه ایلتدی نته که بیان
اندرون بیان اولدی معلوم اوله که بیت معنای تشبیهی متضمن در فتامل ٭ چو خرما بشیرینی

اندوده پوست، چو بازش کنی استخوانی دو دوست، چو ادات تشبیه خرما
معروفدر شیر پی باجوف مصاحبت و باجوف مصدر شیر نیکله یعنی
لذتله اندوده ماضیدن فهم دره صوانمش یعنی قبلنمش دیمکدر پوست
بایه چکه حیبله در یا دیمکدر اما بو نده چکردک اوزرنده اولان طاتلی بر پیدر
یعنی آتی چو اوف تعلیل بازش باز بوندن اچمق معناسنه در کنی لفظنده
شین ضمیر خرمایه راجعدر استخوان همزه نک و تانک جمله و سکون سینله داو
رسمیله و فاده روم خمه ایله کلکدر که عرب عظم دیر عنیک فتحی و ظانک سکونیله
اما بونده چکردک مراددر زیرا چکردکه دخی استخوان دیرلر در جوف ظرف
دادخرمایه راجع ضمیر غائبدر و سین دنان ادات ضمیر محصول بیت بنم نظم
خرما کبی طاتلی اندر قبلنمش و صوانمش در یعنی انی لذیذ در اما چونکه پوستنی اچسن
انده بر چکردک وار در یعنی بنم شوم خرما کبیدر که اوستی و ظاهری شیرین
و مقبولدر اما اچی کفرته یارار و جایز در که اندوده پوست وصف
ترکیبی اوله پوست صوانی دیمک اوله یعنی شیر نیکله پوست صوانی و قبلی یعنی
شیرین پوستلی و لذیذ اتلی دیمکدر. ذکر محامد پادشاه اسلام ابوبکر بن سعد بن
زنکی خلد الله ملکه مرا طبع ازین نوع خواهان نبود، سر مدحت پادشاهان
نبود، مرا بو نده بنم دیمکدر مرا طبع بنم طبعم دیمکدر ازین نوع مصراعینک
مضمونینه اشارتدر خواهان صیغه مشبهه در خواستن دن دیلیکجی
واسته یکن دیمکدر خواستن اخذ ایدن احوال اشتغاقدن خبردار دکلدر
سر مدحت پادشاهان لامیه در ده سر بو نده سودا و هوس معناسنه در
مدحت همک کسر یله مصدر میمیدر نبود ایکی یرده بیلدکلر ایدی دیمکدر محصول
بیت بنم طبعم بو نوعدن طالب دکل ایدی یعنی بو نوع سنلره راغب

رد سروری

راغب دکل ایدی حاصلی پادشاهلر مدحی سوداسی طبعمده یوق ایدی زیرا درویش لک
هر نسنه دن فراغت ایدر پادشاهلر مدحی ایسه تحصیل دنیا اچوندر بنم
حالمه مناسب دکل ایدی. نظم کردم بنام فلان، که تا باز کویند صاحب
دلان، بنام فلان لامیه در فلان ذوی العقول ده مستعمل الفاظ کنایه دندر
بونده ابوبکر بن سعد بن زنکیدن کنایه در که تا حرف تعلیل در تا حتی معناسنه در
که حرف تعلیل تاکید ایدر باز بونده کبی یرلرده تحسین لطف و تکمیل در چون
کلور محصول بیت کرچه بنده سلاطین مدحی سوداسی یوق ایدی
اما بو کتابی نظم ایلدم ابوبکر ادینه تا کم کورن دادخواهان صاحب دللر دیه لر
صحیح که لرده که تا یرینه مکرر اقتدر یعنی اچون بزده شارحلره اعتماد
ایدوب که تا یازدکی بعده نسخه لره مراجعت ایدوب کوردک که حسب مکر
واقع اولمش پیش عهد ایلدک که من بعد شارحلر نسخه سینه اعتماد ایلمیوز
حاصل مصراع اوله که اصحاب قلوب و ارباب حال دیه لر که سعدی که کوی
بلاغت ربوده در ایام بوبکر بن سعد بود، که حرف رابطه مقول دقولدر سعدی
تخلص شیخدر نامی شریفی مصلح الدین در که حرف رابط صفت کوی بلاغت
بیانیه در بلاغت کوی اثبات ایلدی مجازا ربوده رانک فتحی و راده بانک ضمیله
قاپدی دیمکدر مراد بو کتاب فصاحت شعار و بلاغت دثارک تصنیفیدر
محصول بیت اوله که صاحب دللر دیه لر که سعدی که بلاغت طوبنی قپدی یعنی
بو کتاب فصاحت امیز و بلاغت انکیزی تصنیف ایلدی ابوبکر بن سعد بن
زنکی زماننده ایدی حاصلی انک سلطنتی ایامنده ایدی. سزد کر بدورش بنازم
چنان، که سید بدوران نوشیروان، سزد سینک و زانک فتحی لریله لایقدر
دیمکدر فعل مضارع دز ننده اسم در نبازم فعل خ ایدر سم دیمکدر چنان

رد سروری و شمعی

نفی زا مفتوح و مضموم روضه رقعه

مصراع ثانیسی مردن درکه حرف بیان سنتدر یعنی حضرت محمد دوران
ودور بر معنا یه در زمان معنالسنه وبا کر حرف ظرفدر بونشر وان رالمه
تشدیدیله وانو شروان همزه ایله ونوشین روان وانوشین روان
وانوشروان تخفیف رایله کتابلرده بونلر مستعملدر مقصود
بیت لائقدر که بو ابوبکرک سلطنتی دورنده تفاخر ایلسیم اجیلین
که حضرت محمد نوشروانک سلطنتی زماننده متولد اولمغله تفاخر ایدوب
دیدی ولدت انا فی زمن الملک العادل جهانبان دین پرور دادکر
نیامد چو بوبکر بعد از عمر جهانبان حافظ جهان زیرا بان ادات فاعلدر
دربان دشتبان کبی قبیحی دوه جی دیمکدر دین پرور وصف ترکیبیدر
دینی بسلیجی یعنی رعایت ایدیجی دادکر عادل دیمکدر زیرا داد عدل
دیمکدر وکر کاردن مخفف ادات فاعلدر دادکر عادل دیمکدر حاصلی
بیانیه بردر پس واو عاطفه لرله ایراد ایلنمک دعاسنده لذت فارسیه
یوق ایمش جهانبان مبتدا نیامد خبری عمردن مراد حضرت امام عمردر
مقصود بیت دین اسلام رعایت ایدیجی عادل جهانبان یعنی حاکم
حضرت امام عمردن صکره ابوبکر بن سعد کبی کلمدی بان ادات نسبتدر
دیمک عندی سویلش سرسرفرازان وتاج مهان بدوران عدلش
بناز ای جهان سرسرفرازان لامیه سر بونده باشدر رئیس القوم معناسنه
فراز وصف ترکیبیدر فراز ییدندن که مخففدر افرازیدندن یوجلتمک
دیو جلمک بنیده مشترکدر دریغ لازم ومتعدی بنیده سرفراز باش دوجه
یعنی بلند پایه وعالی مرتبه دیمکدر الف ونون ادات جمعیدر تاج مهان
لامیه در مهان جمع مه در که اولو معناسنه در که مقابلی کزدر که کنجی معناسنه در

معناسنه در الف ونون ادات جمعدر با حرف ظرف ویا حرف مصاحبت
دوران عدل لامیه در دشتن ضمیر ابوبکره راجعدر بناز فعل امر مفرد مخاطب
فخر ایله دیمکدر ای حرف ندا جهان منادادر مجاز احقیقتنده منادا اهل
جهاندر مقصود بیت ابوبکر عالی جناب وبلند قدر پادشاهلرک رئیسی
وسرداریدر وادولترک باشی تاجی پس انک عدلی دوراننده وباعدلی دوراننده
فخر ایله ای اهل جهان گر از فتنه آید کسی در پناه ندارد جز این کشور آرامگاه
کسی یا حرف وحدت در حرف صله در با معناسنه پناه اسمدر پناهگاه
معناسنه صیغنجق یر دیمکدر ندارد طوتماز یعنی مالک اولماز این کشوردن
مراد مملکت فارسدر کشور کاف عربک کسری وسکون شینیله وفتح واوله
اقلیم معناسنه در آرامگاه آرام الف ممدوده اسمدر راحت معناسنه
آرامیدندن دیکلنمک دیمکدر وگاه بونده ادات ظرف مکاندر سیرانگاه
کبی مقصود بیت اگر فتنه وظالمدن برکیمسه پناهگاهه کلسه یعنی بر یره صیغنمغی
مراد ایدنسه بو کشوردن غیری کلکده آرامگاه وقرارگاه طوتماز حاصلی
بوندن غیری یرده حضور ایدوب راحت اولماز ندارد دیرینه نیاید بازن
نسخه لره مخالف یازمش فقطوبی لباب کبیت العتیق حوالیه من
کل فج عمیق فقطوبی فا شرط محذوفه جوابدر طوبی طانک ضمیده یانک
فتحیله اطیبک مؤنثیدر اصلنده طیبا ایدی یا کسر وما قبلی مضموم اولدیغندن
یا واوه قلب اولدی سعادت ودولت معناسنه در لباب لام
حرف جر طوبایه متعلق باب فیو کبیت العتیق کاف جر مقدره کاینه متعلق
بیت العتیق حضرت کعبه نک اسمیدر جار مع المجرور اعرابدن محلا مجرور
صفت بابدر تقدیری لباب کاین کبیت العتیق حوالیه حوله حوالیه

ردشمعی

وحوالیه وحوالیه اطراف وجوانب معناسنه اسملردر پس حوالی لفظی کسر لامله ضبط ایدوب جه حوالی دردیمك خطادر جبل الیمنی جمیر بحردر بیت عتیقه راجعدر دیامدکورابه و هر بر بیته صفت اولمغه قابلدر من حرف جر متعلق یا بتی فعلنه متعلق ظرف لغو در کلزار خیمه ترلامیه درکلشن یعنی یول بیول دیو بر تجیری لغتنده ذریك دیمکدر امابونده بعید معناسنه در محصول بیت سعادت بیت العتیق کعبه قپینك که آنك اطرافنه بهر یول اوراق بولدن کلوردی من کلزار خیمه عبارتی آیت کریمه یه تلمیح در که بیورمشدر وعلی کل ضامر یاتین من کل فج عمیق ٭ ندیدم چنین ملك وگنج وسریر که وقفست برطفل وبرنا و پیر ٭ ملك میمك ضمیله سلطنت و مملکت معناسنه در کسریله اسباب واثقال و متعلقات معناسنه بونده ایکنسیده مساغ وار گنج کاف عجمیك ضمیله خزینه معناسنه در سریر تخت معناسنه در که حرف رابط صفت طفل طانك کسریله وسکون فایله تازه طوغمش اوغلنجق انسانده وحیوانده مستعملدر برنا بانك فتحی وضمی در انك سکوننده یکیت دیمکدر جوان معناسنه محصول بیت حضرت شیخ بیورر بویله ملك و بویله گنج و بویله تخت کورمدم که اوغلنجقه وجوانه و پیره وقفدر حاصل بو پادشاهك لطف وکرمی جمیع کبیره وصغیره عام وشاملدر ٭ نیامد بریشش دردناك غمی ٭ که ننهاد بر خاطرش مرهمی ٭ بریشش بر بونده عند معناسنه اسمدر ش ضمیر ابوبکره راجعدر دردناك دردلی دیمکدر غم اضافتی لامیه در یای بطنیله ویا حرف وحدت که حرف تعلیلدر ننهاد فعل نفی ماضی مفرد غائب فاعلی ابوبکردر ومفعول صریحی مرهم در وغیر صریحی بر خاطرش در بر حرف صله خاطرش شین ضمیر درد

رد سروری
ردشمعی
ورد شمعی

رد سروری

مطلب

دردناکه راجعدر مرهم ترکیبی مقهم دیدکلری کی یاره بره اورلر دیا حرف وحدت عضو بیت ابوبکرك یانینه بر غم دردلیسی کلمدی یعنی بر غمدن متألم و متضرر کیمسه یانینه کلوب عرض حاجت ایلمدی که آنك خاطرینه بر مرهم قومدی یعنی بر غمناکی حالنه تسلیه ایدوب دردینه دوا ایلمدی ننهاد فعلنی یابی رسمیله ننهاده یازانلر معنا جانبینه ناظر اولمشلردر بر خاطرش عبارتینك معناسی خاطری اوزرینه دیمك حق اداسی ویرمش ٭ طلبکار خیرست وامیدوار ٭ خدایا امیدی که دارد بر آر ٭ طلبکار طلبجی دیمکدر زیرا کار ادات فاعلدر جی معناسنه سنجه ردجفاکار کیبی خیر اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر امید واو میمه تشدید ضرورت وزنیچوندر دار بونده ادات نسبدر امیدلی دیمکدر میم معناسنه دیمین بیلمزمش خدایا منادیدر امیدی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت دارد فعل مضارع مفرد غائبدر دوتار دیمکدر معلوم اوله که داشتن و داریدن مصدرلری و مشتقاتی گاه اولور که طوتمق معناسنه مستعملدر کرفتن کیبی و گاه اولور که بر نسنه نك صاحبی معناسنده مستعملدر مالدار وحسن دار کیبی مال صاحبی وحسن صاحبی دیمکدر فی حفظ بر آر بر حرف استعلا و آر الف ممدوده فعل امر مفرد مخاطبدر آریدندن که مخففدر آوردیدن استعالده بر آر حاصل ایله دیمکدر محصول بیت ابوبکر خیره طالبدر و خدادن خیره امیدلیدر یارب بر امیدی که دارد حاصل ایله یعنی مرادنی ویر ٭ کله کوشه بر آسمان برین ٭ هنوز از تواضع سرش بر زمین ٭ کله کوشه ترکیب مزجیدر اصلنده کوشه کلاه ایدی اضافتله کله کلاهدن مخففدر تقدیری کله کوشه اش در ضمیر ضرورت وزنیچون ترك اولنمشدر معلوم اوله که قدیمده پادشاهلر مرصع تاج کیرلردی بونده کلاهدن مراد اول تاجدر آسمان برین بیانیه مرتیده بر حرف استعلا ویا وصف نسبت ونون حرف تأکیده آسمان رفیع معناسنه

در سرش چتر ابوبکره راجعدر محصول بیت ابوبکرک کلاهی کوشه سی آسمان اعلاده
در یعنی عالی مرتبه و بلند پایه در اما الآن تواضع و مسکنتدن باشنی یرده در حاصلی
کندی بر تاجدار بلند مرتبه ایکن تواضعدن یوزی یرده در مصراع اولی جمله سی
حالیه طوتان حالدن خبردار دکلر ایشی ع تواضع ز گردن فرازان نکوست
گدا گر تواضع کند خوی اوست ع گردن فراز وصف ترکیبیدر عالی مرتبه و بلند
پایه دیمکدر اگرچه که لغتده بوینی دوجه لی دیمکدر زیرا گردن کاف عجمک فتحیله بوین
معناسنه در حرب چیده دیر جمیک کسریله نکو نیکودن مخففدر ایی معناسنه
تواضع مبتدا و نکو خبری گدا بونده گردن فرازه مقابلدر یعنی ذلیل و حقیر دیمکدر
گدا مبتدا خوی اوست اضافت لامیه ایله خبری محصول بیت تواضع
و مسکنت عالی مقدار و بلند مرتبه اولنلردن ایودر یعنی مقبول و مرغوبدر
اما گدا و فقیر الحال اولانک که تواضع و مسکنت کوسترمسی ذلت و هوان
ایدرسه آنک خوبی و عادتیدر تواضع و مسکنت ایلمسه نه قادردر حاصلی
گدالر و فقرا مسکنتنه اعتبار یوقدر بلکه اعتبار اغنیا مسکنتنه در ع اگر
زیردستی بیفتد چه خاست ع زبردست افتاده مرد خداست ع زیردست
وصف ترکیبیدر لغتده ال آلتی معناسنه در اما استعمالده الچق حالی اولنه
مستعملدر قول و رعیت و خدمتکار دو بنلر کبیلرده و یا حرف وحدتدر
بیفتد با حرف تاکید و یا همزه دن مبدلدر زیرا قاعده مطرده در که بر کلمه نک
اولی همزه اولسه و اکا با و یا نون نافیه و یا میم ناهیه متصل اولسه همزه
یایه منقلب اولور فاحفظ نسخه بیفتد فعل مضارع مفرد غائبدر افتیدندن
افتادندن دنیز خطا ایلمشلر بونده دوشرسه دیمکدر یعنی مسکنت و تواضع
ایدوب دوشکنلک کوسترسه چه نه دیمکدر خاست فعل ماضی مفرد غائبدر

در سرور

مطلب

96

غائبدر لغتده قالقدی معناسنه در اما بونک کبی یرلرده نه حاصل اولدی دیمکدر یعنی نه
مفید در بعض نسخه‌ده چه خاست هر بنه سزاست واقعدر لائق معناسنه معلومک اوله
که خواست واو ایله اولنجه دیلک و طلب معناسنه در زبردست وصف ترکیبیدر لغتده
الی اوستلی معناسنه در اما استعمالده زیردست نقیضیدر یعنی غنی و صاحب
جاه و قوه و ظالم معناسنه در افتاده به اضافتی بیانیه در دوشکن ع زیردست
یعنی متواضع و مسکنت دار زبردست مرد خداست لامیه در یعنی خدادوست
و اهل الله دیمکدر محصول بیت اگر بر زیردست دوشکنلک کوسترب تواضع ایدرسه
نه حاصل و نه مفید در زیرا اندن بو حال مقبول دکلدر بلکه زبردست
متواضع مرد خدادر زیرا اندن بو حال مقبول و مرغوبدر ع نه ذکر
جمیلش نهان میرود که صیت کرمش در جهان میرود نه حرف نفی معناده
میرود مفید در ذکر جمیل بیانیه و ضمیر ابوبکره راجعدر نهان کیزلی دیمکدر
مخفی معناسنه میرود فعل مضارع مفرد غائبدر کیدر و واقع اولور معناسنه
که حرف تعلیل صیت کرم لامیه در صیت صوتدر آواز و برسینه چولقه
یعنی مشهور اولمغه در حرف ظرف میرود سابق کبیدر محصول بیت ابوبکرک
ذکر جمیلی نهان کیتمز دکیجه بر خفی اولماز یعنی ذکر جمیلی هرکس اشیدر و بیلور زیرا
صیت کرمی و شهرت احسانی تمام عالمده واقع اولور که مخفی اولمق ممکن دکل
چو اویی خردمند فرخ نژاد ندارد جهان تا جهانست یاد چو ادات تشبیه اوی
یا ایله ضمیر غائبدر سابقا بیان ایلدیکیمز که بر کلمه نک آخرنده الف و یا واو
اولسه بونلردن صکره بر یاء اثبات ایلمک جائزدر اما اضافت حالنده واجبدر
و یای ثانیه حرف وحدتدر برانک کبی دیمکدر خردمند فرخ نژاد بیانیه
در نژاد نونک فتحی و کسریله اصل معناسنه در اکثر مردم زاده لرده استعمال‌لدر

فرخنده زاد وصف ترکیبیدر مبارک اصلی دیمکدر بعض نسخه‌ده نهاد واقعدر خلقت
و طبیعت معناسنه نه دارد جهان طوطمارز یعنی جهانک بوقدر تا جایزدر که ابتدای
زمانیچون اوله منذ کبی عربیده و جایزدر که حرف توقیت اوله مادام معناسنه
یاد ایلکمیدر ترکیبی لفظ آخر نه مرکب مستعملدر بونده نه دارد تعلیلیه و جهان اسمیه
مستعملدر نه دارد جهان یاد تا جهان نست باد تقدیرنده در حصول بیت
ابوبکر کبی مبارک اصلی خرمند جهان یاد طوطمارز یعنی جهانک یادنده بوقدر
جهان یاد اولالدن بری دنیا جهان یاد اولدیغی حاصل جهان اکلالدن بری واکلدقجه
جهانک خاطرنده بویله مبارک حسب و نسبلی عاقل و دانا صاحب سعادت
بوقدر دو هیچ جهانه کلمتدر چو ادبی بر بنده جوانی باران جمیع نسخه‌لره مخالف
یازدغندن غیری عدله اصلا مناسبتی یوقدر نامقبولدر «نبینی در ایام او رد سرور
رنجه» که نالد زبیداد سرپنجه «نبینی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر نبیند نسخه
دیدن دن دیو خطا ایلمش کورمزسین دیمکدر رنج زحمته دیرلر دها بو رسمی رد سروری نسخه
مخصص و نسبت افاده ایدر رنجلی و زحمتلی دیمکدر پس رنجه رنجیده معناسنه
در دیمکه احتیاج یوقدر فتأمل که حرف رابط صفتدر نالد فعل مضارع مفرد
غائبدر نالیدن دن بونده اکلمیه دیمکدر بیداد ظلم معناسنه مستعمل لفظدر
زیرا داد عدله دیرلر بی ادات سلب پس عدلی سلب ایدیجی ظلم لازمدر زیرا الکیم
برینه بریننه تعیضدر ایدی یا هر برینک وجودی نقیضینک عدمنی اقتضا ایدر
سرپنجه لغتده بازو اوجی دیمکدر اما بونده مراد ظالمدر حصول بیت ابوبکر
ایامنده و زماننده بر زحمتلو و شکسته مظلوم کیمسه کورمزسین که بر ظالمدن
انیکلیه یعنی انکلیه ایامی عدالتنده کیمسه کیمسه دن اینجنوب شکایت ایلمز زیرا هیچ بر
کیمسه بر کیمسه دن اینجنمه راضی دکلدر «کسی این رسم و ترتیب» و این ندید

ندید

فریدون ابا آن شکوه این ندید «رسم رانک فتحی و سنیک حکو نیه بونده قانون معناسنه
در این اسلوب دیمکدر فریدون قدیم پادشاهلردن برینک آدیدر که ضحاک ماری
هلاک ایلمشدر و اول مرکبی اته چکوب قتل ایدن اولدر ابا فتح همزه ایله مع معناسنه
حرفدر همزه بی باده دیرلر پس همزه ایله استعمالنه بیلمیلر همزه سز بایازوب
فریدونک صحتی زیاده اشتباه ایدرلر دیرچون آن اسم اشارتدر شکوه شکوه
رد سرور نسخه هیبت و عظمت این اسم اشارتدر مصراعه اول متضمن اولدیغی جمعیته حصول بیت
سلاطین ماضیه دن هیچ بر پادشاه بو رسم و ترتیبه قانون و قاعده کورمدیکه
فریدون اول شوکت و عظمتله و اول قوت و قدرت قاهره ایله بویله کورمدی یعنی
ابوبکرده اولان عدل و داد و لطف و کرم و احسان انده یوقیدی ازان
پیش حق بایجاهش قویست «که دست ضعیفان بجاهش قویست»
ازان فتح همزه ایله ادات تعلیلدر پیش حق لامه حق قتنده دیمکدر پایگاه پایک
سکونی و کاف عجمیله مرتبه و مقام دیمکدر که حرف تعلیل دست ضعیفان لامیه
بجاهش با حرف سبب و جاه منصب و مرتبه بونده مراد سلطنتدر و شین
ضمیر ابوبکره راجعدر محصول بیت انکیچون حق قتنده مقام و مرتبه سی قویی
و بلنددر که ضعفانک الی انک منصبی و سلطنتی سببیله قوی و زورلیدر یعنی
فقرا و ضعفایه اول ناصر و یاور اولدیغیچون فدا اکا ناصر و یاوردر
چنان سایه کسترد بر عالمی «که زالی نیندیشد از رستمی» سایه کوکک بر
رد سروری نسخه حرف صد عالمی یا حرف تنکیر حرف وحدت دین و به مضاف تقدیر ایدن
منکر و جنع ایلمشلر که حرف رابط صفت زال قریه و قوجه دیرلر استرکک
طرتقیلدر بونده ایهام طرتقیله مذکوردر زیرا رستمک باباسنه ده زال
دیرلر نیندیشد همزه یا یه منقلب اولمشدر نته که سابقا ذکر ایلدک لغتده

ذکر ایلر دیمکدر. اما بو نسخه کبی بر برده خوف وحشت معناسنه در رستمدن بونده
مراد زورلی وقوی در وزالدن ناتوان وضعیفدر محصول بیت ابوبکر سعدک
عدل واحسانی عالمه انجیلیش دوشه دی یعنی دوشه ایلدی که بر ناتوانلردن وبر
ضعیف قویدن خوف ایدوب پروا اجکز بنده ده اشارت وار سلاطینه ظل الله
دیدکلرینه ایمه وقت مردم ز دور زمان بنالند واز گردش آسمان دور زمان
لامیه در بنالند فعل مضارع جمع غائبدر ایکلرلر دیمکدر دور زمانه وگردش
آسمانه معروفدر گردش آسمانده لامیه در گردش کاف عجمک فتحیله وکسر داللو
اسم مصدر در کز دیدندن دونش دیمکدر وبو بیتده اسم مصدر رشتی دیرلر — مطلب
دائما ماقبلی مکسور اولور خاحفظ محصول بیت قمو دقائده وجمع ایامده
خلق عالم دور زماندن وگردش آسماندن شکایت وناله ایدرلر زیرا عادت
بویله اولکلمشدر دورزمینه جور بازان فلکیه نسبتله خالف یاز دقندن غیری
دور وگردش مناسبتدن آگاه دکلر ایش در ایام عدل تو ای شهریار — ردشمعی
ندارد شکایت کس از روزگار در ایام عدل تو لامیه لر در سلسته راک طریقید
تقدیری لیکن در ایام عدل بو در شهریار پادشاهه شهریار دیرلر رائی
اولکه سکونیله بولداش شهر دیمکدر وصف ترکیبی اقامه ندر شهر بولداش
معناسنه محصول بیت اما سنک عدلک ایامنده ای پادشاه روزکاردن
کیمسه شکایت طوتماز یعنی کیمسه نک شکایتی یوقدر هر کس سندن حالنی راضیدر
بعهد تو می بینم آرام خلق پس از تو ندانم سرانجام خلق با حرف ظرف ویلد
بوتره زمان معناسنه در آرام خلق لامیه آرام الف ممدوله اسم مصدر در حضور
یعنی دیکلمک معناسنه سرانجام عاقبت وصوک معناسنه در محصول بیت ای
پادشاه سنک زمانکده خلقک سکون وقرارنی کوررم یعنی هر کس حضورده

ورفاهیتده در اما سندن صکره خلقک سرانجامنی بیلمم یعنی باشلرینه نه حال کلجکن
بیلمم هم از بخت فرخنده فرجام تست که تاریخ سعدی در ایام تست
بخت فرخنده فرجام بیانیه در عاقبتی مبارک دیمکدر تسته اضافتی
لامیه در که حرف بیان تاریخ سعدی لامیه تقدیری تاریخ زمان سعدی
در محصول بیت سنک عاقبتی مبارک طالعکدندر که تاریخ مدت سعدی
سنک ایامک ورمانکده در زیرا سنک اسم وکنیت ولقبک اکثر کتابلرمنده
یوم حشره دک مسطور ومذکور اولسه گرگدر نته که الآن مسطور ومذکور
در بیت آتیده بو معنا مسطور در نته که بیورر که تا بر فلک ماه وخورشید
هست در این دفترت ذکر جاوید هست که حرف تعلیل یعنی بو بیت
بیت سابقه مقام تعلیلده در تا اداة توقیتدر مادام معناسنه خورشید
کونش یالکز خور ده باشقه لشدده دیرلر بو دفتردن مراد کتاب بوستاندر
ذکر جاوید بیانیه در جاوید جیم عربله ابدی معناسنه در محصول بیت
سنک طالعک عینندندر که سعد نیک زمان تاریخ سنک ایام سلطنتکده
واقعدر زیرا مادام که فلکده ماه وخورشید وار در بو دفترده ابدی
ذکرک وار یعنی قیامته دک بو کتابده مذکورسین ملوک از نکونامی اثر
افدوختند ز پیشینیان سیرت آموختند نکونام وصف ترکیبدر
ایی آدی معناسنه ویا حرف مصدر آدلیک دیمکدر پس یای وحدت دیمک
خطاسو یلمش اندوختند فعل ماضی جمع غائبدر قزاندیلر معناسنه — ردشمی
زیرا فعل شرطا واقعدر پیشینیان یا حرف نسبت ونون حرف تاکید ویای
ثانیه تحتیی لفظا اچو ندر والف ونون اداة جمعدر اولکیلر دیمکدر یعنی
کندیلردن اول کلنلردن سیرت طریقت وروش معناسنه در آموختند فعل

ماضی جمع غائبدر قرائت ایلرسه معناسی اکر زیر اجق کسر سنز کلو اجقدر ماضی جمع غائبدر راو
کرندیلر دیمکدر لاجرم متعدی یا بیننده مشترکدر بونده لازمدر محصول بیت پادشاهلر
اکر آدابلکی قرائت ایلرسه یعنی آدابلکیده اکلدیلرسه کندیلردن اول کلنلردن طریقت
وروش یعنی اسلوب وقانون اوکرندیلر پیشینیان جمع پیشینه در دیمک رد شمعی
ایلن اجق زیرا بوبیده ایش سه پیشینکان دیرلر دیو بونک فتحیله بندکان خوجکان
دیدیکلری کبی فاحفظ ؛ تو در سیرت پادشاهی خویش ؛ سبق بردی
از پادشاهان پیش ؛ مصراع اولده اضافتلر لامیه لردر پادشاهیده یا حرف مطلب
مصدر و ثانیسی اضافتچه کلمشدر سبق سینک فتحی و بانک سکونیله در اصلنده
بانک فتحی ضرورت وزنیچون در اما سبقت نایله غلطدر محصول بیت رد شمعی
اوکلکی پادشاهلر مذکور اولان کیبیدر اما سن کندی سلطنتک قانون
وقاعده سنده اوکلکی پادشاهلردن سبق ایلیدک یعنی اوکلدک الدک
حاصل عدالت و کرمده انلردن ایلری کتدک پادشاهان پیش لامیه در
پیشی پادشاهانه صفت طوتب بونده مفرد جمعه صفت در دیمک اضافت
اضافت بیانیه ظن ایلمش ؛ سکندر بدیوار روبین وسنگ ؛ بکرد از رد سروری
جهان راه یاجوج تنگ ؛ سکندر سنینک کسریله وسکندر همزه نک کسریله وسینک
سکونیله ذوالقرنین لقبیله ملقب مراد در یا وف مصاحبت دیوار روبین
بیانیه در روی رانک ضمیله تو جدر و یا حرف نسبت و نون حرف تاکید
توجدن دیوار دیمکدر سنگ طاشدر روبینه معطوفدر قیاس سنکین ایدی
ضرورت وزنیچون یا و نون ترک اولنمش بکرد باحرف تاکیددر راه یاجوج
لاجرم تنگ طار دیمکدر بکردک فاعلی سکندر و مفعولی صریحی راه یاجوج
وثانیسی تنگدر و غیر صریحی از جهاندر محصول بیت سکندر روبین

روبین و سنکین دیوارله جهاندن یاجوجک یولنی تنگ ایلدی یعنی یاجوج قوی کفره
وشیروان مملکتنی کلو راغارت ایدرلردی پس اسکندر انده وارد قده اول و
لایتک اهلی یاجوجدن شکایت ایلدیلر اوله مذکور دیواری چکدی که یاجوجک
تاداراولمسون دیمیوسته که خدا کلام شریفده بیورر صکره نوشیروان کندی
سلطنتی زماننده اول دیواره بر ایکی دیوار ضم ایدوب بر حصار ایلدی شمدی
دمیرقپی دیدکلری اول حصاردر دیرلر والعهدة علی الراوی ؛ مترا سد یاجوج
کفر از زرست ؛ نه رویین چو دیوار اسکندرست ؛ مترا سنک دیمکدر
سد یاجوج مصدرک مفعولنه اضافتیدر وکفره اضافتی بیانیه در از زر
سده متعلقدر محصول بیت سنک یاجوج کفره سدک التوندندر سکندرک
دیواری کبی توجدن و طاشدن دکلدر بونده سددن مراد عسکر اسلامدر
یعنی عسکره التون وظیفه ویررسین که کفره نک کیمنی هلاک ایدرلر و کیمنی
اسیر ایتسه که بیت بزم پادشاهمز خلد الله ملکه عسکره بخشش و علوفه ویروب عدو
دینی و سلطنتی قهر ایدرلر بو بیتک معناسنده شارحلر شویله اجمال رد سروری و شمعی
ایلمشلر که مراد اصلاحهم اولماز زبان آوری ؛ کند ربع امن و داد سباب
نکوید زبانش مباد ؛ زبان آور وصف ترکیبیدر شاعر فصیح و بلیغ دیمکدر
و یا حرف وحدت کند رین اصلنده که اندر ربع ایدی و صله های رسمیله
و همزه ساقط اولدی که حرف رابط صفت اندر ربع اندر ایدی اینندن ر
مرکب در اندر فتحه همزه ایله ادات ظرفدر دیمک کبی و امن اسم اشارتدر
امن و داده اسم اشارتدر مشارالیه مصراع ثانیده مرهوندر سباس
سنک کسری و بای مجهول و شین معناسنه در وتا ضمیر خطابدر نکوید فعل نفی
مستقبل مفرد غائب معنای شرطی متضمن سویلمسه دیمکدر زبانش ضمیر

همزبان آوره راجعدر بباد ضمیرلری مفرد غایب دعائیجلیه مقنابه در
اولماسون دیمکدر محصول بیت بر زبان آورکه بوامیری وعد الله سکا شکر
و سپاس سویلیه یعنی سنک شاکر و حامدک اوله زبانی یعنی دیلی طوتلوب
آخرسز اولسون دیمکدر مکرهی نجبخشایش وکان جود مکه مستظهر نداز
وجودت وجود زایک دیاننک کسره لریله ادات تخصیصدر مقام تعجبده ده
مستعملدر بونده ایکسی بیله اولمق جائزدر آفرین وبارک الله مقامنده مستعملدر
نجبخشایش لام دربخشایش اسم مصدردر احسان معناسنه و بعضیلر
بخشایش آخرنده بریای خطاب تقدیر ایدیلر جودده ده و بعضیلر نجه ده
کانه بر حرف ندا تقدیر ایدیلر کان جود لامیه سخا معدنی دیمکدر که حرف رابطه
صفت ویا حرف تعلیلدر مستظهر اسم فاعلدر استفعال بابندن ارقه‌لنجی دیمکدر
ونون ودال ادات جمعدر وجودت ناجیز حظا وجودنانی موجودات
معناسنه درکه مستظهرندک فاعلیدر محصول بیت تحسین که نجبخشایش
واحسانسین ویا تحسین ای نجبخشایش واحسان وکان جودو
سخاسین ویا ای کان جود وسخا انجیلین جودوسخا ونجه احسان که
موجودات سنک وجودکدن ارقه‌لنجی در یعنی وجودکدن سند وظهر الغار
ایدندرلر حاصل قوت وقدرتلری سنک قوت وقدرتکدندر یاخود
معنا بویله اوله که عجب نجبخشایش سین وعجب کان جودسین که جمیع
موجودات سنک وجودکدن ارقه‌لنسه ایدندرلر دولتلرقوقدر برون بیرون
اوصاف شاه از احسانست نکنجد در این تنگ میدان کتاب برون وبیرون
یا بلد ویا بنز لغتدر خارج معناسنه اما مراد زیاده در اوصاف شاه لامیه
محصول بیت پادشاهک اوصاف ومدایحی حسابدن زیاده کوردم بومیدانی سینی

بومیدان اختصار کتابه صغمازیعنی انک اوصاف ومدایحی بازمغه شاهنامه فردوسی
کبی بر مفصل کتاب کرک کران جلد راسعدی املا کند مکر دفتر دیکر انشا کند
آن اشارتدر اوصاف شاهه را ادات مفعول سعدی مبتدا کند خبری آن
جلد مفعول اولی واملا مفعول ثانیسی و ادات شرط معناده کند فعلنه مقید
مکر ادات استثنادر بر مقدره دن تقدیری ممکن نیست مکر دفتری دیکر یا حرفی
وحدت محصول بیت اکر شاهک جمیع اوصافنی سعدی املا ایدوب کتابت
ایلمک مراد ایدنسه بوممکن اولماز مکر بوکتابدن غیری بر مفصل انشا و
ایجاد ایلیه واندن اوصاف جمیلنی درج ایلیه فروماندم از شکر چندین
کرم همان به که دست دعا کسترم فروماندم فعل ماضی متکلم وحده در
عاجز قالدم دیمکدر شکر چندین کرم مصدرک مفعولنه اضافتیدر چندین
بوقدر دیمکدر دست دعا لامیه در جاز اکسترم فعل مضارع متکلم
وحده در کستردن بندن محصول بیت حضرت شیخ بیورر که عاجز قالدم
شاهک بوقدر کرمندن یعنی انک بو دعاکوبک حقنده ایلدیکی احسان
وکرمک شکرنی کما ینبغی ادا ایلمکه قادر دکلم پس همان کیدر دعا الینی
دوشیم یعنی دعا ایچون ال قالدروب دعا ایلیم بوندن صکره پادشاهک
ادعیه سینه شروع ایدوب بیورر که جهانت بکام و فلک یار باد
جهان آفرینت نکهدار باد جهانت تای خطاب معناده کام مصدر
بکامت تقدیرنده باد اکثر دعاء له وعلیه ده مستعملدر بونده ماقبلنه
معطوف علیه قید واقعدر جهان آفرین وصف ترکیبیدر آفریدندن
جهان یرادیجی دیمکدر خلاق عالم معناسنه وتای خطاب معناده نکهدار
قید در نکهدارت تقدیرنده محصول بیت جهان مرادیکه وفلک یارک

اولسون یعنی خدایا رک اولسون جهان پرادجی حامی وحافظک اولسون
یعنی خداسنی جمیع آفات وبلادن حفظ وصیانت ایلسون مصراعه اولکه
مغناسنده جهان سنک مرادکله اولسون دیمین حق ادایی ایلمش قائل
بلند اخترت عالم افروخته زوال اختر دشمنت سوخته بلند اخترت
اصلنده اختر بلندت در اضافتده تقدیم وتأخیر ایله ترکیب مزجی اولدی
وتأخیر خطا اختر لغتنده مطلق یلدزه دیرلر اما بونده کبی یرلرده طالع
مراد در طالع بلندک دیمکدر مبتداء در افروخته خبریدر عالم مقدم مفعولیدر
وباد عبارتی مقدر در بیت سابق قرینه سیله افروخته ماضیدن قسم
در افروختن دن که لازم ومتعدی بیننده مشترکدر بونده متعدیدر
هیا کلند مشرا اولسون دیمکدر یعنی روشن ایلسون زوال زانک فتحیله
مصدر در زال یتزولدن یعنی نظر تابنک اوج واوستندن انقدر گتمک
معناسنه دراما اهل هیئات اصطلاحنده احتراق کوکبدن عبارتدر
زوال مبتدا اولسوخته خبریدر واختر دشمنت مقدم مفعولی وتأخیر خطاب
سوخته کذا ماضیدن قسم درلازمه متعدی بیننده مشترک بونده متعدیدر
کنه برباد مقدر در محصول بیت سنک اخترک بلندک عالمی روشن و
منور ایلسون یعنی طالعکه هرگز زوال ووبال کلمسون زوال دشمنکه
اخترنی احراق ایلسون یعنی طالعی زوال دوشسون حاصلی دولت و
اقبالنه زوال کلمسون ایکی مصراعه دعایه تخصیص ایلمیوب اختیار معناسنه
تجویز ایلین سباق وسیاق کلامه ناظر دکلدر ایش فتنه بترغم از کردش روزگار
مباد وز اندیشه بر دل عبارت مباد کردش روزگار لامه در کردش
کاف عجمک فتحی ودالک کسریله اسم مصدر در کردیدندن دونش معناسنه

ردشمی

معناسنه غبار روزگار ایام معناسنه در وتأخیر خطا مباد فعل نهی مقام دعاده
دلیلی اوتو راندیشه فکر وقیغو معناسنه در بونلرنی مراد در غبار زعزله
توزدر ایکی لیرده تأخیر معناده مباد کلمه سنیه مقیده در مبادت تقدیر نده
محصول بیت روزگار وایامک تغیر وتبدل لندن تحول وتقلبندن سکا غم
طاری اولمسون دانی غم وقیغودن تولکلکده هرگز غبار اولمسون یعنی خاطرک
هرگز ملول وغمناک اولمسون وانجق شادان وفرحناک اوله سیمیح بو دعایه
تعلیل ایدوب بیورر که برخاطر پادشاهان تخی پریشان کند خاطر عالی
که خوف تعلیل بر خوف ظرف خاطر پادشاهان لامیه در تخی تا خوف تنکیر
ابهام خوف وحدت طوتانلر اصابت ایلمشلر خاطر عالی ده لامیه در ویاو
ابهام وتنکیر محصول بیت سابقده دعاسنه تعلیل ایدوب بیورر زیرا پادشاهلرک
خاطرنده غم یعنی خاطرلری مغموم ومهموم اولمق عالمک خاطرنی مغموم و
پریشان ایلر حاصل سلاطین عالمدر انلرده هرنه طاری وعارض اولورسه
تمام عالمه اول طاری وعارض اولور عالمی پاسنی خوف نسبت ظن ایدوب
معناسنی عالم خلقک دیمین ظن فاسد ایلمش دول وکشورت جمع ومعمور
باد زمملکت پراکندکی دور باد مصراعه اول لف ونشر طریقیله واقع اولمش
پراکنده دیر اکنده باد کاف عجمله پریشان دیمکدر یعنی طاغنق معلوم اوله
مصراعه اولده دعا دول وکشوره معمور قدر وثانیده ملکه مخصوص محصول
بیت ای پادشاه سنک دلک جمع وکشورک معمور روشن اولسون
وممکلت وسلطنتکدن پریشانلق دور اولسون یعنی هرگز زوال
کلمسون ونقصان کورمسون تنت با دبیوسته چون دین
درست بداندیش را دل چو تن بهر شت تنت یعنی وجودت

د دسپهر و
وتحی

تا ضمیر خطابدر پیوسته لغتده اولشمق دیمکدر اما بونده دائم معناسنه در
چون ادات تشبیه درست داللک ورانک ضمه تربید دسینک سکونیله
بوتون دیمکدر اما بونک کبی بربرده کامل وتمام معناسنه در بداندیش
وصف ترکیبیدر یرامان فکرلی یعنی دشمن معناسنه را حرف تخصیص
ندبیرست بیانیه در عدم اضافتی تجویز ایلیبن اسعان نظره ملک
دکلدر ایش محصول بیت ای شاه سنک وجود شریفک دینک کبی
دائما صحیح وکامل اولسون یعنی دینک واسلامک کامل وصحیح در
وجودکده دائما دینک کبی صحیح ودرست اولسون حاصل دائما صاحب
وسالم اول دیمکدر ح دردینت بنا باید چو شادباد ح دل ودین واقلیمت
آبادباد ح دردون داللک فتحی ورانک ضمیله ایچ معناسنه در اما بونده
قلب مراددر وتا ضمیر خطاب یا حرف مصاحبت تأیید تفعیل بابندن
مصدردر محکم ایلمک معناسنه حقه اضافتی مصدرک فاعلنه اضافتیدر
شادشن معناسنه یعنی مقابل غم آباد وآباد آن الف ممدوده معمور
دیمکدر محصول بیت قلبک حقک تأیید وتوفیقیله شاد وفرحناک
اولسون یعنی قلبک علم لدنیله مؤید وموفق اولسون دلک ودینک واقلیمک
معمور وشن اولسون ح جهان آفرین بر تو رحمت کناد ح ذکر هرچه کویم
فسانست وباد ح جهان آفرین وصف ترکیبیدر خدا مراددر یعنی خلاق
عالم بر حرف صله کنادک کاف عربک ضمیله فعل امر مفرد غائبدر بولفظ موقعه
دعاده واقعدر رحمت ایلسون دیمکدر ذکر دالک معناسنه در فسانه
فانک فتحیله افسانه دن مخففدر که فائده سز حکایه لره وقصه لره
دیرلر عربیده سمر سینک ومیمک فتحیله لربله داستطوره دیرلر بهمزه تکحمی

ردشمعی

ضمی وسینک سکونیله جمعی اساطیر کلور باد بونده بل معناسنه در محصول بیت
خلاق عالم سکا رحمت ایلسون بوندن غیری هرنه که سویلرسم افسانه و
یلدر حاصلی کلام لغودر فسانست اصلنده افسانه است در ضرورت
وزنیچون ها یرسی وهمزه حذف تبلیه ترک اولندی نته که سابقا مفصلا بیان اولندی
همیت پس از کردکار مجید ح که توفیق خیرت بود بر مزید ح همین همیله
این دن مرکبدر هم بونده ادات تأکیددر این اشارتدر مصراع
ثانینک مضمونینه پس بای عربک فتحیله بونده ینه دیمکدر کردکار کردکاف
عربک فتحیله ورانک سکونیله فعل معناسنه اسم مصدردر ایش دیمکدر
دکار کاف عجمک فتحیله ادات فاعلدر جی معناسنه ستمکار وجفاکار
ده اولدیغی کبی بحسب لغت ایشجی دیمکدر اما استعمالده خدایه
دیرلر فاعل مطلق معناسنه زیرا حقیقتده جمیع افعال عبادک خالقی
اولدر فاحفظ فانه من المهمات پس کردک کافی مکسور اوقیانلر
ضبط عنوبه ایلمشلر کردکار کافده مذکور کاف کبی مفتوحدر
فاملی مجیده اضافتی بیانیه در که حرف بیاندر همین پس عبارتنی
بیان ایدر توفیق مصدردر تفعیل بابندن خیره اضافتی مصدرک
مفعولنه در ایکنجی مصراعده تا لر ضمیر خطابدر بود بونده فعل مضارع
استمرار معناسنه یعنی دائما خیراته توفیقک زیاده اولجیدر مزید مصدر
میمیدر زیاده معناسنه محصول بیت خالق لطف اولان اولو
خدادن سکا بونیازه خیراته توفیقک ازدیاد اوزره اوله یعنی
دائما احسان وانعام ایلکه خدادن موقوف اولدیغک سکا
بیز بودفعلی استقبال معناسنه تخصیص ایدوب سکا خیر اتیمکلی

مطلب
رد و تابع للعابی
و بیرور تا و
شمعی

ردشمعی

زیاده ویره دیمکدر یعنی مرادینه واصل اولمش ٭ رفت ازجهان
سعد زنکی بدرد ٭ که چون تو خلفی نام بردار کرد ٭ سعد زنکی
یعنی سعد بن زنکی زیرا بوراده بین العلمین واقع اولان ابن
لفظی حذف ایتمک جائزدر معلوم اوله که ابوبکر سعد اوغلی زنکی
اوغلیدر بونلرک تفصیلی کلستانه شرحمزده مستوفی ایلمشز
انی مراد ایدنلر انده کورسون بدرد با حرف مصاحبت
وورد الم معناسنه در یعنی اغری یله حرف تعلیل چون تو
سنک کبی خلف خانک ولامک فتحیله ایی اوغل معناسنه
جائزدر که بوراده یرینه خلیفه ایلمک معناسنه اوله نام بردار بانک
فتحیله وصف ترکیبیدر نسب لغت آد قالدیرجی معناسنه در
اما اسم آلدرو نامدار معناسنه در یعنی مشهور محصول بیت
پادشاه پاک سعد بن زنکی جهاندن درد و الم ایله کیتدی یعنی
حسرتله اولدی زیرا سنک کبی بر نامدار ایی اوغل یرینه قویوب
کیتدی حاصلی سنک کبی بر صاحب فکر و فراست وعقل و کیاست ایی اوغل برینه
قالدیغیچون دنیادن درد و حسرتله کیتدی معلوم اوله که قیاس خلفک مابعدینه
اضافتیدر لیکن ضرورت شعر ایچون اضافتدن قطع ایلدی ٭ عجب نیست
این فرع از آن اصل پاک ٭ که جانش بر اوجست و جسمش بخاک ٭ این یعنی
ابابکر اصل پاکه اضافت بیانیه ایله یعنی سعد بن زنکی که حرف رابطه صفت و یا حرف
تعلیل اوج بونن فوق معناسنه در یعنی افق اهل هیئات اصطلاحنده اولان اوج
دکلدر فقامتدر جمله سعد بن زنکی به راجعدر نک با حرف ظرف محصول بیت
عجب دکلدر بو فرع یعنی ابابکر اول اصل پاکدن یعنی سعد بن زنکیدن انجیلین

انجیلین که اصل پاک که جان پاکی علیینده و جسمی خاکده مدفوندر حاصلی ابو
بکرک بویله پاک اولمسی عجب دکلدر ٭ خدایا بران تربت نامدار ٭ بفضلت
که باران رحمت ببار ٭ تربت نامدار بیانیه ولامیه ایتجملدر اول نامدار
تربه و یا نامدارک تربه سی بفضلت با حرف قسم و یا حرف مصاحبت که
حرف بیان باران رحمت بیانیه ببار فعل امر مفرد مخاطب درباریدن
لازمله متعدیتی بیننده مشترکدر بو نرده متعدی مراددر یاغدر دیمکدر
محصول بیت یا رب اول نامدار مقبره و یا اول نامدارک مقبره سنه فضلک
حقیچون و یا فضلکله رحمت یغموری یاغدر ذکر محل واراده حالدر یعنی
اول مشهور تربه ده یاتانک روحنه رحمت ایله دیمکدر ٭ کر از سعد زنکی
مثل ماند یاد ٭ خدایا و سعد بوبکر یاد ٭ ماند فعل ماضی مفرد غایب در
یاد اکمعدر ذکر معناسنه یاور واوک فتحیله یاردیجی یعنی ناصر دیمکدر سعد
ابوبکر یعنی سعد بن ابوبکر دیمکدر یاد اولسون دیمکدر دعا ایله در محصول بیت
اکر سعد بن زنکیدن عالمده اکلر مثل قالدیسه یعنی خلق عالمده عدل ٭ و کرم
و لطف احسانی داستان اولوب ضرب مثل اولدیسه خدا سعد بن ابوبکر
یاور و ناصری اولسون حضرت شیخک زماننده پادشاه اولان ابوبکرک
اوغلی محمد سعد ایدی و شیخ بوکه معاصر اولمشدر بعضیلر دیدیلر که حضرت
شیخ سعدی تخلصیله تخلص اولدیغی بو جهتدندر لیکن بو سوزده نظر
وار زیرا حضرت شیخ سیاحتلی زماننده بو تخلصله مشهور ایمش نته که
اجیلکی زماننده جامع کاشغرده کوبی جواند مصاحبتدن معلومدر
قندتر ٭ در مدح اتابک محمد سعد خلد الله ملکه ٭ اتابک محمد شه نیک
بخت ٭ خداوند تاج و خداوند تخت ٭ اتابک همزه نک فتحی و کاف بعضیلر فتحنه

عربیدر و بعضیلر قتنده بچی شونلر که معناسی جد الملکدر دیدیلر کافی عربی
اوقودیلر و شونلر که معناسی آتابکدر دیدیلر بچی اوقودیلر ترکیبده واجب
الرعایه و عزیز و محترمکدر دینلک یرده اتابکدر دیدیلر محمد اتابکدن
بدلدر شه نیک بخت اضافت بیانیه ایله صفت محذوف شهی محمدله ترکیب
ایدوب محمد شه دیمین خطا ایلمش نیک بخت وصف ترکیبیدر ابی طالعی دیمکدر روسمو
خداوند صاحب و مالک معناسنه در تاج اضافت اسم فاعلک مفعولنه
اضافتیدر خداوند تخت ده بویله در اتابک مبتدا و مصراع ثانی خبریه
و جایزدر که شه نیک بخت خبر مبتدا اوله و مصراع ثانی خبر بعد الخبر
اوله فتامل محصول بیت ابی طالعی شاه اولان اتابک محمد تاج و تختک
صاحبیدر یعنی بالقوه بونلره مالکدر زیرا ابوبکرک بونلره عنبری فرزندی
یوقیمش نته که حضرت شیخ دوریش بیتده صکره تصریح ایدر * جوان
جوان بخت روشن ضمیر * بدولت جوان و بتدبیر پیر * جوان جوان
بخته اضافت بیانیه ایله تکرار خبر قبیلندندر جواندن و بختدن صکره واو
عطف اثبات ایدن صحیح نسخه لره مخالفت ایلدکندن غیری اسلوب
نحوه مخالفت ایلمش بختک روشن ضمیره اضافتنده بیانیه در بروشن رد سرور
ضمیر وصف ترکیبیدر ضمیر بوراده فکر و کوکل معناسنه اوجوع قابلدر بدولت
با حرف ظرف و یا حرف مصاحبت بتدبیر باسنده بویله در محصول بیت
اتابک محمد روشن ضمیرلی جوان طالعلی جواندر دولتده و یا قوت دولتده
جواندر و تدبیرده و یا قوت تدبیرده پیردر حاصلی دولتی جواندر و تدبیری
پیرلر تدبیریدر * بدانش بزرگ و بهمت بلند * ببازو دلیر و بدل هو
شمند * بدانش با ساجح ترکیبیدر دانش نونک کسریله اسم مصدردر

مصدردر علم معناسنه ترکیبه بیلش دیمکدر بهمت باسنده بویله در ببازو
و بدلده بویله در دلیر دلک و لامک کسره لریله بهادر دیمکدر بهوشمند اوصلی
دیمکدر محصول بیت اتابک محمد دانشده و یا دانشله اولو در و همتده و یا
همتده بلند در یعنی همتی بلنددر بازوده و بازو ایله بهادر در و کوکلده و کوکلله
اوصلی در حاصلی همه بهادر رحم عاقلدر * زهی دولت مادر روزگار * که
رودی چنین پرورد درکنار * زهی ادات تحسین دولتک اضافتی لامیه لر
نادرک بیانیه که حرف تعلیل و یا حرف رابط صفت رود بونده رانک
ضمیله اوغل دولتک اضافتی لامیه دیمکدر و یا حرف وحدت پرورد فعل مضارع
مفرد غایب فاعلی مادر روزگار و مفعولی رود درکنار مفعول فیه کنار
بونده یان قوجق معناسنه در محصول بیت روزگار اناسنک دولت
و سعادتینه تحسین که قوجغنده بویله بر اوغل بسلر یعنی بویله اوغله
مالک اولان روزگار اناسنه تحسین روزگاردن مراد زمانه در حاصلی شاه
شاهزاده واقع اولان زمانه تحسین ایدر رودی یرینه فرزند و زاده
یازان صحیح نسخه لره مخالف یازمش پرورد دیک معناسینی بونده بسلیه
دیین اداده مساهله ایلمش * بدست کرم آب دریا ببرد * برفعت محل رد سرور دسحی
ثریا ببرد * با حرف مصاحبت دست کرم بیانیه در آب دریا لامیه
آب بونک کبی یرلرده عرض معناسنه در یعنی یوز صویی آب بونده
توریه دن خالی دکل فتامل باکنه حرف مصاحبت رفعت رانک کسری
و فانک سکونیله بوکلک دیمکدر محل ثریا لامیه محل مقام معناسنه در
ثریا ثانک ضمی و رانک فتحیله اولکر یلدزینه دیرلر محصول بیت کرم
ایله یعنی کرم و احسانیله دریانک یوزی صوبین ایلندی حاصلی

بونك مناخی دریامنا ضعندن زیاده در بوجه کلکده ده نثر تا معنا مینی
ایلیذب یعنی منزل ومقامی ثریادن ارفع واعلا دیو ایکی مصراعه تکرر
جنز قبیلندندر تقدیری اتابک محمداه پس فرزنده صفت طونان
باده سو ایلمش ' زهی چشم دولت بروی تو باز * سر شهریاران رد شمعی
کردن فراز * چشم دولت لامیه در بجا رآیا حرف صله روی تو لامیه
باز بوبذه آچق معناسنه در سر شهریار لامیه در الف ونون ادات
جمعدر مابعدینه اضافتی بیانیه در کردن فراز وصف ترکیبیدر بحسب
لغت بوینی یوجلی دیمکدر اما رفعت حال ونباهت شان ده
استعمال ایدرلر معلوم اوله که ایکی مصراعه معنا جهتندن تقدیم وتأخیر
حل اولنوب مصراع ثانینه بر حرف ندا تقدیر اولنور محصول بیت
ای کردن فراز پادشاهلر که باشی یعنی اولوسی وسرداری چشمین
سکا که دولت وسعادت کوزی سکا کشاده وناظردر یعنی دولت
سکا معین وناصر ویاوردر مصراعه اولده کتسنی دولته ایدن سیاق
وسیاق کلامدن اگاه دکل ایش مصراعه اولده باز یرینه ثنا
وثنا نیده کردن فراز یرینه روشن نهاد یازان صحیح نسخه لره مخالف رد شمعی
یازمش ' صدفرا که بینی زدر دلنه پر * نه آن قدر دارد که یکدانه رد سرودی
در * صدف اینجو حاصل اولان ظرف نته که سابقا بیان اولندی را
ادات مفعول که حرف رابط صفت بینی فعل مضارع مفرد غائب
بنیدندن دیدندن دیمن سهو ایلمش کوررسین دیمکدر دردانه
اینجو دانه سی بر پای بچک صفته طولو دیمکدر نه حرف نفی معناده دارد
فعلنه مقید در ندارد معناسنه که حرف رابط صفت محصول بیت

محصول بیت پادشاهلک اوغلی بر اولمدیغنه بو بیتده تعریض بیوررلر نته که سابقا
اشارت ایلدک حضرت شیخ بیوررلر که صدفی که اینجو دانه لرندن طولی کوررسین
یعنی اچنده اواق دانه لر که چوق اوله اول قدر بهایی طوتماز که اچنده بر دانه دراوله
یعنی صدفک اچنده بر عظیم دری اوله اواق دررلرک جوقندن مقبول ومرغوب
در * تو آن در مکنون یکدانه * که پیرایه سلطنت خانه * مکنون اسم مفعولدر
گیزلی معناسنه بوننده عزت وحرمت مراد در یکدانه همزه حرف توصیف
ویا ضمیر خطاب سلطنت خانه دار السلطنت دیمکدر وکذا همزه ویاسابق کبیدر
محصول بیت شاهزادیه خطاب ایدوب بیوررسن اول در مکنون یکدانه
دانه سین که سلطنت خانه نک پیرایه سی وزینتی سین یعنی بعض سلاطینک
نیجه اوغللری اولور اما جمیعیسی سکا برابر اولماز دانه ده وخانه ده اولان همزه لر خطاب رد سرودی و شمعی
ایچون در دیننلر قابل خطاب دکلر ایش * نکه دار یارب بلطف خودش * ز پیر
پنیر ز اسیب چشم بدش * نکه دار حفظ ایله دیمکدر زیرا نکاه داشتن
ودار یدنه و بونلرک مشتقاتینده مستعمل اولسه حفظ وصیانت معناسنه در
نته که سابقا مفصل بیان اولندی یا حرف مصاحبت لطف خود لامیه در
خود خاسی رعم ضمنه ادقنور همیر لر شاهزاده یه راجعدر با حرف تاکید بر پیر
فعل امر مخاطبدر مفرد پرهیزیدن نهی بد حفظ معناسنه در صقله دیمکدر
اسیب الف ممدوده وکسر سینله لفتده یارم باشی کلمدر اما بونده
ضرر وزیان معناسنه در چشم اضافتی لامیه در وبده بیانیه محصول
یارب کندی لطفیله آنی حفظ وصیانت ایله یا وزکوز ضرر وزیاننذن
آنی حفظ ایله حاصلی ظاهر وباطن نی جمیع آفات وبلیاتدن سن صاقله
یارب * خدایا در آفاق نامی کنش * بتوفیق طاعت کرامی کنش

آفاق افقک جمعیدر همزه‌نک فتحی قافنک ضمه‌سیله کوک کنارینه دیرلر اما
بونده مراد دنیادر ذکر جزء اراده کل طریقیله نای نام اسمدر آد معناسنه
ویا حرف نسبت آدلی دیمکدر مشهور معناسنه اما جمیع نای اسم فاعلدر
علی نیمیدن یعنی خوب یا بینک ناقص یابیسندن ویا نایمودن
یعنی نصر یابینک ناقص واسندن بولنفت ایکی یابدن مرویدر
پس عربیه نای بیوتچی وارچی معناسنه در بویله اولنجه ازدیاد
نجمدن کنایت اولور یا حرف سبب توفیق طاعت مصدرک
فاعلنه ویا مفعولنه اضافتدر یعنی طاعت اکا موافق اولمق ویا
حذا الی طاعتی موافق قلمق کرای کاف عجمک کسریله وضمیله ویای
اصلیله عزیز معناسنه در ایکی برده کی فعل امر مفرد مخاطبدر
کنبدیدن ایله دیمکدر کرندن دینیلر خطا سویلنلر ضمیرلرکه شاهزاده‌یه
راجعدر محصول بیت یارب شاهزادهٔ عالم مشهور و نامدار
ایله دنیا ازدیاد نجم میسر ایله توفیق طاعتیله آنی عزیز و محترم ایله
یعنی سنک اطاعتکه و طاعتکه آنی موفق ایله حاصلی دائما سنک طاعت
اوزره اولسون معتنمش در انصاف و تقوی بدار مرادش
بدنی و عقبی بدار معیم اسم فاعلدر افعال بابندن ثابت قدیم فیکه
معناسنه بدار فعلنک مقدم مفعولیدر و در انصاف معقول
بدار بابجی تأکید فعل امر مفرد مخاطب در دار یدندن طوت
دیمکدر داشتندن دیمک سهو ایتمش بدنی یا حرف ظرف تقوایه
و دنیایی و عقبایی عزتلی اوقورسک آخرینک ما قبلنی مفتوح
ایدرسین اما بجی اوقورسک ما قبلنی مکسور ایدرسین بونک

ر د سروری

106

بونک کبی یرلرده ایکیسنده مسامح وار دقیقاً بر حرف تأکید و با حرف تحصیل
یعنی مدخولنده معنای تحصیل افاده ایدر آر الف ممدوده فعل امر مفرد مخاطبدر
آریدن که مخففدر آوریدندن حاصل ایله دیمکدر آر فعل امردر آوردندن دیمی
زائدلر آوز ده چالمش محصول بیت یارب شاهزادهٔ انصاف و عدالت
و تقوا ده مقیم و ثابت قدم طوت دنیاده و آخرتده مرادینی حاصل ایله
معلوم اوله که مذکور اولان بیت خطابدن غیبته التفات طریقیله واقع اولمشدر بوندن
صکره خطابه التفات ایدوب بیورر غم از دشمن نابسندت مباد وزاندیشه
بر دل کزندت مباد نابسند بای عجمک و سینک فتحیله نامقبول و نامعقول
دیمکدر مباد فعل نهی مفرد غائب معام دعاده مستعملدر اولماسون دیمکدر
کزند کاف عجمک ضمی و زانک فتحیله ضرر معناسنه در و تالر ضمیر خطابدر بعض نسخه‌ده
نابرنیه شین واقعدر محصول بیت ای پادشاهزاده هرگز سکا دشمن نکبنددن
غم و غصه طاری اولماسون یعنی دشمندن هرگز مغموم و مهموم اولماسین دانی
اندیشه‌دن و غصه‌دن کوکلکده ضرر و زیان اولماسون یعنی هرگز بعضیشنه‌دن
منغر اولمیاسین بعض نسخه‌ده مصراع ثانی بویله واقعدر ز دوران کیتی
کزندت مباد محصول مصراع دوران کیتیدن یعنی تقلبات امور جهاندن
و تبدلات احوال عالمدن هرگز متأثر و منفعل اولمیاسین بهشتی درخت
آورد چون دوبار پسر ناجوی و پدر نامدار بهشتی بانک فتحی و کسریله بهشت جنت
معناسنه در یا حرف نسبت درخت دالک کسریله و رانک فتحیله ایغاج دیمکدر که عرب خشب
دیرلر خانک و شینک فتحیله ایله باربونن حاصل و ثمر معناسنه در ناجوی وصف
ترکیبیدر آبلس جو بیدندن مجسب لغت آد استیجی دیمکدر اما مراد بالفعل ناجوی
و نام آور در یعنی آدلی و سانلی دیمکدر پس پسر نامور اولمق ایچون پسر نام

ر د سروری

پرورده معنی

استبو جیدر دینلمر احابت ایلمشلر در زیرا ناجو جنک جو لیبدر مراد معنای استمرار
در یعنی بو صفتله متصفدر دائما دیمکدر حاصل ناجوبه دنا مدارک معنالری باشقالرده
مشعار بدر محصول بیت جنت درختی سنک کبی میوه و حاصل کتورر یعنی بتورر
غیبته التفات ایدوب بیوررشاهزاده نامور و ناجو بدر و باباسی یعنی بادشاه
نامدار و مشهور عالمدر حاصل اکیسی شهرتده برابردر ٭ ازآن خاندان خیر بیگانه دان
کو باشند بدکوی این خاندان ٭ خاندان اهل بیت معناسنه در بیگانه یانک کسری
و کاف عجمله یاد دیمکدر اجنبی معناسنه دان فعل امر مفرد مخاطبدر داننه ندن بیل
دیمکدر مراد خطاب عامدر که حرف رابط صفت باشند فعل مضارع جمع غایب
اولالر دیمکدر بدکوی وصف ترکیبیدر کوییدن یارامز سوزلیجی یعنی زمام ایچ خاندانه
اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر بیگانه دانک مفعول اولی و خیر ثانیسی باشندک
فاعلی یعنی اسمی تحتنده خاندانه راجع ضمیر و خبری بدکوی در محصول بیت اول خاندانداندن
سن خیری و منفعتی اجنبی بیل یعنی اندن هرکز حسنات رجاسیله ایلک ایله بن
خاندان که بو خاندانک بدکوی و ذمی اوله لر یعنی بونلرک حقنده یرامز سویلیندن
هرکز ایلک کلمز زیرا بونلر جمیع عالمه نافیه طائفه در ٭ زهی دین و دانش زهی عدل و داد
زهی ملک و دولت که پاینده باد ٭ زهی بونده تحسین و تعجب معناسنه اولور قابلده
که پاینده باد اهل علم بدیع اصطلاحنده حشو ملیح دیرلر محصول بیت عجب دین
و دانش عجب عدل و داد عجب سلطنت و دولت که باینده و ثابت و باقی اولسون
یاخود معنا تحسین بو دین و دانشه تحسین بو عدل و داده تحسین بو سلطنت
و دولته که باینده و باقی اولسون دیلکز و جه فتاامل باب اول در عدل و تدبیر جهان
داری نکنجد کرهمای شه در قیاس ٭ چه خدمت کزارد زبان سپاس ٭ نکنجد فعل
نفی مستقبل مفرد غایب کاف عجمله ضمی و نونک سکونی و جیم عربی فتحیله صنفاز

صنقاز دیمکدر همای شه لامیه در شه یرینه حق باز وب وان تعدوا نعمة الله آیتی برهان
ایراد ایدنلر سیاق و سیاق کلامدن غافللردیش در حرف صله در یا معناسنه قیاس
مصدر در قیاس تعبیردن یعنی غربه بابنک اچوف بابیندن برنسنه‌یی اوزا بلغه
دیرلر کزارد کاف عجمیک ضمیه و زای عربیه فعل مضارع مفرد غایبدر کزاردن
ادا ایلمک معناسنه یعنی غاز و دین ادا ایلمک کبی بو عبارتی والله یازانلر هنوز کاری
لغتلرین تتبع ایلمشلر زبان سپاس بیانیه یا لامیه در مجاز اسباب سببک کرب
شکر معناسنه در محصول بیت شاهک مکرمات و احساناتی قیاسه صنغاز یعنی کرملری و
لطفلری او رانسز در بس شکر دیلی نه قدر شکر و سپاس ادا ایده بیلور یعنی ایلدکی احسانک
شکرنی حقیقتیله ادا ایده مز و ادای خدمتنه قادر در ٭ خدایا تو این شاه درویش
دوست ٭ که آسایش خلق در ظل اوست ٭ شاه درویش دوست بنا بیه در
درویش دوست وصف ترکیبیدر درویش سوبجی یعنی فقرا مجبتی معناسنه که حرف رابط
صفت آسایش خلق لامیه در آسایش اسم مصدر در آسا یبدندن اسوده ندن دیمک
خطا ایلش دیکنیش دیمکدر مراد راحت و حضور در ظل اولامیه در ظلی دیمکدر سلاطینه
ظل الله دیدکلر بنا اشاره در محصول بیت یارب سن بو فقرا مجبی پادشاهی که خلقک
حضور و صفاسی و آرام و قراری انک ظل حمایتنده در بو بیت ما بعد بنه مربوط در
اکنی ٭ بسی بر سر خلق باینده دار ٭ بتوفیق طاعت دلش زنده دار ٭ بیشه و ما بعد نه
مربوط در قیتدم بسی بای اصلیه ایله بسیار معناسنه در بر حرف استعلا سر خلق لامیه در
سر بونده ظل معناسنه استعمال تحسین لفظ و تکمیل وزنیچون ذکر اولمشدر باینده بای
عجمله ثابت و قائم معناسنه در پاییدندن مشتق که معناسی قلنلوچ و اکلمکدر
دار فعل امر مفرد مخاطبدر داریدندن با حرف مصاحبت توفیق طاعت مصدرک
مفعولنه اضافتیدر زنده زانک کسریله دیری دیمکدر حی معناسنه باینده دارک

پرورده معنی

پرورده معنی

مفعول صريحي وبر سر فلق غير صريحي و دار فنا بنك دشمن مفعول اولي صريحي دزين
تماشيسي و بتو مفعول غير صريحي محصول بيت يارب مذكور اوصافله متصف
اولان شاهي خلقك باشي اوزره چوق ثابت و مقيم طوت يعني اكا عمر طويل
ميسر ايله طاعت و عبادت توفيقيله كوكلني زنده طوت يعني عبادت وطاعتنك
الا مواقعي قلمغله قلبني احيا ايدوب روشن ايله * بر ومند دارش درخت اميد
سرش سبز و رويش بر رحمت سعيد * بر ومند بر بانك فتحيله يمش ديمكدر ميوه
معناسنه ديمكدر واو سبنده زياده اولنشدر ومند ميمك فتحيله ادات نسبتدر
لي معناسنه يعني ديمكدر مند و صفت افاده ايدر ديمك مسائي ايلمشدر دارش
ضمير معناده اميده مقيد در درخت اميد بيانيه در سبز اولمق كبي يرلرده طراوت
ولطافتدن عبارت در سعيد دسپيد مخايد دبايد لفظلرينك معناسنه محصول
بيت يارب مذكور پادشاهك درخت اميدني ميوه دار طوت يعني اميدني
حاصل و مرادني ميسر ايله باشني دائما تازه و طري طوت يعني سلطنت عقده
سني الي جكدرمه وحاجتنه آلكه قتساو بتيله آخر تمه روينى داني رحمت دكر ملكه دائما
بيانني طوت حاصلي دائما يوزنا قلمغي ميسر ايله * براه تكلف مرو سعديا *
اكر صدق داري بيار و بيا * تا چو في صد راه تكلف لامه در مجازا تكلف
لغتده كوكلدن اولميان معنايه ظهوره كتورمكدر اما بونك كبي يرلرده ريا و
تصنع مراد در مرو فعل نهي مفرد مخاطبدر رويدن دن رفتن ديمك سعدي ايلمش
سعديا حضرت شيخ نفس شريفنه خطاب و ندا بيورر محصول بيت اي سعدي
ريا و تصنع طريقيله كتمه يعني پادشاهه بو قدر تعريفات و مدايح و ادعيه و
اثنيه كه ايدرسين بو نظردن بويه دكلدر يا فهم اولنورسين اكر صدقك وارسه
كتور و كل يعني طريقيكي صادق ايسه پادشاهه نصيحت ايدوب طريق رشد

رشد و راه هدايته دلالت ايله * تو منزل شناسي و شه راهرو * تو حق كوي
و خسرو حقايق شنو * منزل شناس وصف تركيبيدر منزل بيلجي معناسنه
منزل سير و سلوك يا خبر خطا بيدر تو مبتدا و منزل شناس خبري و شه مبتدا
و راهرو وصف تركيبي خبري يول كيدجي ديمكدر يعني سنكا اولوب طريق حقده و
راه هدايته كيدجيدر يعني سنكا اقتدا ايدوب سالك طريق حقدر تو مبتدا حق كوي
وصف تركيبي خبري حق سوز سويليجي ديمكدر خسرو يعني پادشاه مبتدا حقايق
شنو وصف تركيبي خبري شنو كه بشنود دن مشتقدر ايشيدنك ديمكدر
ديمكلك معناسنه حق نقيض باطلدر و حقايق حقيقتك جمعيدر محصول بيت
اي سعدي سن منزل شناسك يعني منازل سلوكي حقيقي ايي بيلورسين شاه ايسه
سكا مريد اولوب سالك صادقدر سن حق سوز سويليجيسين و پادشاه حقايق
ايشيدجي و ديكليجيدر پس انك اوصاف و مدايحنده افراط و مبالغه ايلمه بلكه
كه منازل سلوك و طريق هدايته وآگاه نه اني اخبار ايله چونكه سوزكي ديكلر
بو بيت اكا دلالت ايدركه پادشاه حضرت شيخك مريدي اوله شويله كه كلستانه
و ارادت صادقي وقوعي ديو بيورمشلردر نصيحت چه حاجت كه نه كرسي
آسمان * نهي زير پاي قزل ارسلان * معلوم اوله كه بو بيت ظهير فار
يابينك تعريض طريقيله واقع اولمشدر يعني ظهير قزل ارسلان شاهزاده
چلبي ايكن مصاحبي و شاعري اولمشدر صكره تخت سلطنته جلوس ايدجك امور
ناسه مشغوليتندن ظهيره اولكي نظري و التفاتي ايلمز اولدي شويله كه سلاطينك
عادتيدركه تخته جلوس ايتدكدن صكره استغنالري زياده اولور ظهير ده
استغنايه تحمل ايدمدكندن مازندران پادشاهينك يانينه واردي زيرا
زياده طالبي ورجي ايدي صكره قزل ارسلان اكا استغنادن پشيمان اولدي.

نیجه دورلو وعدهلر واستمالتلر ایله بونی یانینه کتوردی ارباب دولت واعیان
حضرت زیاده معتبر اولدیلر کلدکندن بوکه حسد ایدوب اغواء تهمتلرینه متهم
ایدوب اخراجنه اجتهاد ایتدیلر اما پادشاه بوکه زیاده مایل اولدقندن
هیچ برکیمسهنک سوزنی بونک حقنده اصغا ایلمزدی برکون ظهیر پادشاهه بر
قصیده سویلدیکه مطلعی بودر بیت سحر چو عزم تو لذت شادی بجان دهد نه کرب
نه طعم شکر بادهان دهد بو قصیدهنک اثناسنده دیرکه بیت نه کرسی فلک
نهد اندیشه زیر پای تا بوسه بر رکاب قزل ارسلان دهد بو قزل ارسلان
زیاده اوغور ایدی یعنی بر ایاغی بریندن قصه ایدی حتی تواریخده روایت
ایدرلرکه اول ایاغنی اوزنکیه سنه برقریش مقداری قصه باغلرلردی
بو قصیده پادشاه حضورنده اوقوندی حسادلر پادشاهه بو بیت
سنک اوغر جایکه تقریب ایتدیلر یعنی سن بر مرتبه اجرجسن که اندیشه طوقوز
فلک کرسیسنی ایاغی آلتینه قورتا که سنک اغشوج ایاغکه ری بوس ایلمکه
قادر اوله پادشاه دستانهنک عاقبتنده ایدی پس انی زیاده غضب
مستولی اولدی لیکن بر مقدار صبر ایلدی تا بو قصیدهنک آخرنده بو بیت اوقوندی
بیت شاید که بعد خدمت ده ساله در عراق هنوز خسرو مازندران
دهد یعنی لایقدر که اون ییل خدمتدن صکره مازندران پادشاهی بنم اکلم
ویره یعنی بنی بیلیه مکر مازندران پادشاهی بونک وظیفهسنی قطع ایلمیشیدی
ماه بماه ایاغنه ارسال ایدرمش پس بو بیتی اوقدقجه حسودلر دیدیلرکه
پادشاهم بو بیت صریحا دلالت ایدرسیکه مستهلک دخی بس دیدکینه یعنی
مازندران پادشاهی سنکا سنک بیلکندرکه بنم یانمده ایکن اولا
وظیفهسی کسیلوب ارسال ایدرکه آنکله تفتیش ایدرم پس پادشاه

پادشاه بو سوزلردن زیاده غضبه کلدی ونفس امرده متکبر وغضوب ایشلر ایدی
بیوردیکه باشینی آلسونلر بیچاره ظهیرک بو یکی اوردیلر عم الصباح پادشاه
ظهیری طلب ایدیجک احوالی سویلدیلر دیدیکم بوکه کیم سبب اولدی دیدیلر فلان و
فلان پادشاه ظهیره زیاده آجیدکندن جمیعنی هلاک ایلدی اما نه فایده ظهیر
کلدکدن صکره قزل ارسلان متکبر کوتاه قامت بر پادشاه ایمش پس رشاعرانه
کبر چون مذکور بیتی دیدی اول ظن ایلدی که قصر قامتنه اشاره ایلدی اما
ایلدی دیمک مذکور قصهدن خبردار دکل ایمش محصول بیت حضرت شیخ ظهیره تولیغ رد سروری
ایدوب بیورر که ای ظهیر نه حاجت که طوقوز فلک کرسیسی قزل ارسلانک ایاغی
التنه قویاسین یعنی قزل ارسلان کبی متکبر وغضوب پادشاهی بویله ایهام دار
ابیاتله نیچون مدح ایلدک که باشنک الغضب اولدی پس ظهیر فاریابینک
اول سوزدن مرادی عزت زیاده لکیدر نیچه ملیح دکلدر دیمک نه بیتدن مرادک
بیلمش ونه ملیح نه طریقله اولور بیلورمش معلوم اوله که قزل ارسلان رد شمعی
اتابکیله دنلکه اما بونلردن مقدمدر مذکور قصیدهیه سلمان بر قصیده نظیره
دیمش حق الانصاف بونلردن زیاده خوب دیمش حضرت شیخ ظهیره خطاب ایدوب بیورر
مکو پای عزت بر افلاک نه مکو روی اخلاص بر خاک نه پای عزت لامه در مجازا روی
اخلاص بو بیت در ایکی مصراعده یه تونک کسری وتابی اصلیه ایله فعل امر مفردی خطیر
نهیدندن رها دندن دیمیا خطا ایلمش محصول بیت ای ظهیر پادشاهه دیمه عزت رد سروری
ایاغنی افلاک اوزرینه قو یعنی کمال عزت ورفعتله آنی مدح ایله بلکه دیکه ای شاه
روی اخلاص خاک اوزره قو یعنی یوزکی خلوص طریقیله یره قریب شکرانه سجده
ایده حاصلی پادشاهک عبادت وطاعته سوق ایله زیاده مدحله کوکلره
چقارمه مصراع اولک معناسینک نتیجهسیدر یعنی عزتنک ازدیادینه دعا ایله

رسمی

دیو ظهیر کبیر معناسنه هیچ فهم ایلمیش در «بلاغت بیه چهره بر آستان» که انیت
سر جاده راستان «بلاغت باحرف مصاحبت بیه باحرف تاکید چهره جیم عجمیله
کریه وسکون بایله یوزه دیرلر ردی معناسنه جیمی فتحیله ضبط ایدن خطا ایلمش ردّ شمعی
آستان و آستانه اشکدر دیمکدر که عرب عتبه دیر مراد آستان خدا در
که حرف تعلیل هر کس بالفظ و تکمیل وزنیچون کلمشدر جاده دالک تشدیدیله
لفظ عربیدر اما بوننده ضرورت وزنیچون مخفف اوقونور اولو یول معناسنه مراد
طریق هدایتدر اضافتی لامیه در راست بوننده ظرفی معناسنه در الف و نون
ادات جمع خاصان ایلیر دیمکدر محصول بیت ای ظهیر پادشاه یکه دیر طاعتکه
یوزک آستان حقه قویمقدر یعنی درگاه خدایه صدقه عرض نیاز ایدن خاصان دائما
خدایه طاعت و عبادت ایدر زیرا ایلیلرک و مقبوللرک طریق بودر سن دخی انلر
طریقنه گیت دیر پادشاهکه «اگر پنج سر بر نهی در بیت» «کلاه خداوندی
از سر بنه» پنج ده همزه حرف تو شرط و یا ضمیر خطاب همزه خطابیچوندر
دیو لغو سویلمش همزه بنه نک مفعول صریحی و بر نهی در غیر صریحی کلاه ردّ شمعی
خداوندی بیانیه در یا حرف نسبت رکنه بنه نک کلاه مفعول صریحی و از سر
غیر صریحی محصول بیت ای ظهیر پادشاهکه دیر اگر پنج خدا ایلیک باشکی
درگاه خدایه قویوب تضرع و زاری قیل یعنی باب خدایه باش قویوب توجه
تامله عبادت ایله بو بابده پادشاهانه کلاهی باشکدن قو یعنی باشکدن
سلطنت کبر و غرور نی گیدر خاصان درویش سیرت و فقیر سیرت اول
«چو طاعت کنی لبس شاهی مپوش» «چو درویش مخلص برآور خروش»
لبس لامک کسری و بانک سکونیله لباس معناسنه مصدر اسم مصدر در
دیو غلط سویلمش شاهی اضافتی لامیه در و یا حرف نسبت مپوش ردّ شمعی

مپوش فعل نهی مفرد مخاطب بوننده کیمه دیمکدر چو ادات تشبیه درویش مخلص
بیانیه مخلص اسم فاعلدر اخلاصدن بوننده فقیر معناسنه در برآور فعلندر
یوقاری کتور دیمکدر اما بوننده کبی یوقاری کتور دیمکدر و بر تاکید افاده
ایدر خروش خانک و راننک فتحه تیله اسم مصدردر خروشیدندن چوقمق معناسنه
مثلا بر نسنه قبحا سندن حاصل اولان صدایه دیرلر بوننده مراد فریاد و فغاندر
محصول بیت پادشاهکه دیر چونکه طاعت ایدرسین یعنی طاعت ایلدیکک
حینده پادشاهانه لباس کیمه فقیرانه کی خاصان عوام و مکروه اولان لباسله
عبادت ایله درویش فقیر و مسکین کبی خروش کتور یعنی خدایه تضرع
و زاریلق ایله و سوز و گریه ایله مراد انکم و حاجاتک دیله زیرا خدا متکبر و جبار
بر لباسنی سومز «که درگاه فرمان ده ذوالجلال» «چو درویش پیش توانگر بنال»
باحرف ظرف درگاه فرمان ده لامیه در فرمان ده وصف ترکیبیدر دهیدندن
بویورمغ ویرجی دیمکدر ذوالجلاله اضافتی بیانیه در ذو صاحب معناسنه در
و جلال بوننده عظمت معناسنه در چو ادات تشبیه درویش بوننده فقیر
معناسنه در پیش توانگر لامیه در توانگر تانک ضمی و کاف عجمیک فتحیله غنی
معناسنه در بنال فعل امر مفرد مخاطبدر نالیدندن انکلمک محصول بیت
عظمت و جلال صاحب فرمان ویرجی خدانک درگاه کبریاسنده غنی نک
اوکنده درویش فقیر کبی انکله یعنی مسکین خاطر ایله درگاهنده عرض نیاز
ایدوب سوز و گداز کوستر دیر پادشاهکه که پروردگارا تو انگر توبی
توانای درویش پرور توبی که حرف بیان تنالی بیان ایدر پروردگار
لغتده بسلیجی دیمکدر زیرا پروردن بسلمکدر و کار کافک عجمیله ادات فاعلدر
نته که مکرر بیان ایلدک بوننده مراد رزاق مطلقدر آخرنده الف حرف ندادر

توانگر غنی معناسنه در توانا قادر دیمکدر کوجلی معناسنه اضافتی بیانیه در درویش
پرور وصف ترکیبیدر فقیر بسلیجی دیمکدر محصول بیت ای ظهیر پادشاهمکه دیدی
که خروش وناله ایدوب دیسون که ای رزاق عالم اولان خدا غنی مطلق سن بیلی
درویشم وفقیر بسلیجی قادر برکمال سن سنسین یعنی هرکسک رزقنی ازلده
تقدیر ایلین سن سین سندن غیری رزاق مطلق یوقدر «نه کشورکشایم نه
فرمان دهم «یکی از گدایان این درگهم «کشورکشا وصف ترکیبیدر فاتح
اقلیم دیمکدر فرمان ده دخی وصف ترکیبیدر بویرق ویریجی معناسنه گدایان
این درگه لامیه در میمله ضمیر متکلم وحده در محصول بیت ای ظهیر پادشاهمه
دیکه دیسون یارب نه مملکت فتح ایدیجیم ونه کیمسه یه بویروق ویریجی بلکه
بو درگاهک قوللرینک بریسیم یعنی درگاهک قوللرینک بریسیم سائر قوللرک
کبی حاصلی صاحب عزت وجاه ومالک رایت وسلطنت دکلم دیسون «چه بر خیزد
از دست کردار من «مکر دست لطفت شود یار من «بر خیزد لغتده قالقار
دیمکدر اما استعمالده حاصل اولور معناسنه در دست کردار لامیه مجازا کردار
کاف عربله فتحیله وصف ترکیبیدر کرد له آردن کرد فعل معناسنه اسم در وار ارده دن
ترخیم اسم فاعلدر که آوردندن مخففدر کتوریجی معناسنه لغتده ایش کتوریجی
دیمکدر اما استعمالده عمل معناسنه در کردار کاف عربله کسریله در دیمک بو لفظک
حقیقتنی لا بیجر ایمش دست لطف لامیه در مجازا تا ضمیر خطابدر شود شدنک واو
فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر بولور اوله دیمکدر یار یاور معناسنه اسمی
دسته راجع تحتنده ضمیر وخبری یار درکه بولداش معناسنه در منه اضافتی
لامیه در محصول بیت ای ظهیر پادشاهمه دیسون یارب بنم عملم الندن
نه حاصل اولور یعنی بنم سکا لایق عملم یوق وسنک اولولغکه لایق وسزاوار

ردشمی

وسزاوار عبادت وطاعت حالم دکلم مکر سنک لطفک ای بکا یار ویاور اوله
یعنی سنک لطف واحسانک که بکا دخی ظهیر اوله هر ایشم مقبول ومبرور در والا قلنا «تو
بر خیره نیکی دهم دست رس «وکرنه چه خیر آید ازمن بکس «نیکی یاء مصدریله
دیمکدر دهم دادنک کسری دالله فتحیله میم متکلم ضمیر منصوب متصل معناسنه در
بکا ویر دیمکدر دست رس وصف ترکیبیدر رسیدندن ایرشمک معناسنه
اما استعمالده قدرت ووسعت معناسنه در وکرنه والا معناسنه در بکس
باء حرف صله محصول بیت پادشاهمه دیسون یارب خیره واحسانه سن
بکا قدرت ووسعت ویر یعنی ایلیک ایلکه بکا سن قدرت ومکنت ویر یعنی ایلک
ایلکه بکا سن قدرت ومکنت ویر والا کیمسه یه بندن نه خیر واحسان کلور یعنی سن بکا
خیره قدرت ویرمزسک بن بو خصوصده معین اولمزسک بندن کیمسه یه نفع و
خیر کلمز دهمکه ضمیر متکلم مفعول اول صریحی در دست رس ثانیسی ویر خیر غیر
صریحی «خدایا تو برکار خیرم بدار «وکرنه نیاید ز من هیچ کار «کار خیر
بیانیه وکرنه والا دیمکدر یعنی بکا بنم کار خیر اوزره طوتمازسک هیچ کار یعنی
کار خیر محصول بیت پادشاهمه دیکه دیسون یارب بنی خیرلی ایش اوزره
طوت یعنی خیری ایشلر ایشلت والا سن بنی خیرلی ایش اوزره طوتمازسک
وبکا خیر ومصلحت ایشلتمزسک هیچ بندن ایش کلمز حاصلی بن هیچ برشئه یه قادر
اولمام «دعا کن بشب چون گدایان بسوز «وکر میکنی پادشاهی بروز «بشب
باء حرف ظرف سوز با حرف مصاحبت وسوز اسم مصدردر یانق معناسنه
یعنی درد وجانسوزدر که سوز فعل امر اوله دیسن باء حرف تاکید اولور پادشاهی
یاء حرف مصدر بروز باء حرف ظرف روز بوق کوندز معناسنه در محصول بیت
ای ظهیر پادشاهمه دیکه بر نه گدالر کبی سوز دکداز ورد ودرد درونده دعا

درازایلیو ایدی یعنی خدادن فریاد وفغانله کیجه لرده مراد ومقصودکی طلب ایدو
اگر کوندز پادشاهلق ده ایدرسک حاصلی کوندز سلطنت وحکومت ایدرسکده
کیجه عبادت وطاعت اوزره اول اگر بسته کردن کشان بر درت لو بر آستان
عبادت سرت اگر لفظ حشتز ده حل دقو شقه وطاق بلکنه دیرلر بسته ماضینک قسم
بغلمش دیمکدر کردن کشان وصف ترکیبیدر عجب ترکیب بیون چکیجی دیمکدر اما اشکال
صاحب عز وجاه ومنصب ومرتبه حاکم اولان اولولره دیرلر والف ونون ادات
جمعدر آستان عبادت بیاننه در یعنی عبادت ایکی مصراع بیت بر مقدره کجاجدر
نته که تقدیر معنادن معلوم اولور محصول بیت ای ظهیر پادشاهله نخوت طریقیله
دیکه ردن کشنلر یعنی اصحاب جاه ومرتبه حاصلی بگلر واغالر وپاشالر سنک قیتیکن
خدمته بل بغلملر یعنی سکا خدمت ایدرلر سن باشکی آستان عبادته قویب
خدایه خدمت ایله حاصلی سکا غیرلر خدمت ایلدکی کبی سن خدایه خدمت ایله زهی
بندگان را خداوندکار خداوندرا بنده حق گزار زهی کلمه تعجب معناسنه
بندگان را ادات مفعول خداوندکار صاحب ومالک معناسنه در بونده حاکم مراد
در خداوند بونده تکری معناسنه در را ادات مفعولدر بنده حق گزار بیاننه در حق
گزار وصف ترکیبیدر گزار بیدندن ادا ایلمک معناسنه مثلا بر حج ونماز ادا ایلمک
کبی معلوم اوله که ایکی مصراع جهتدن تقدیم وتاخیر مقبولدر محصول بیت خدانک
حقنی ادا ایدیجی قول یعنی خدایه طاعت وعبادت ایدیجی بنده خدانک قوللرینه نه خوش
حاکم ونه ایی داور در حاصلی خدایه مطیع اولان کیمسنه خدانک قوللرینه ایی حاکمدر
زیرا خدادن قورقوب کیمسنه ظلم ایلمز معلوم اوله که مذکور ابیات ظاهرا ظهیره تعریض
وتنبیه درلیک معنا ابوبکره نصیحتدر رفتارینک بعض نسخه ده مصراع اول بویله واقعدر
زهی بندگان خداوندگار محصول بیت تحسین حاکم اولان خدا قوللرینه خدانک

حقنی ادا ایدیجی بنده لری اولالر یعنی خدانک حقنی ادا ایدیجی حاکم بنده لره تحسین حکایت
حکایت کنند از بزرگان دین حقیقت شناسان عین الیقین بزرگ بای عربی وزای
عجمی وسکون را ایله اولو دیمکدر والف ونون ادات جمعدر دینه اضافت لامیه در حقیقت
شناس وصف ترکیبیدر شناسیدندن والف ونون ادات جمعدر عین الیقینه
اضافت لامیه در وبزرگان دینه صفت محصول بیت عین الیقین حقیقت شناس
اولادینک اولولرندن حکایت ایدرلر یعنی واصل الی الله اولانلردن بر دیده دن
حکایت ایدرلر که صاحب دلی بر پلنگ نشست همی راندی رهوار وماری بدست که
کاف بیان بیت اوله ده حکایتی بیان ایدر صاحب دلدن بونده مراد ولی اللهدر
یا کاف وحدت پلنگ قپلان دیدکلری حیوان مفترسدر ویا کاف وحدت نشست
نونک کسریله فعل ماضی مفرد غائبدر لغتده اوتوردی دیمکدر اما بونک کبی یرلرده
بینکدی معناسنه مستعملدر لیکن اکثر بر کاف فیله مستعملدر بونده بر پلنگ قرینه سیله
ترک اولنمشدر همی ماکاف تاکیدی ادات حکایت حال ماضی راند فعل ماضی مفرد
غائبدر سوردی دیمکدر یعنی کاف فیله سوردی معناسنه در رهوار راهواردن
مخففدر آشکین ویورکن ویورغه طواره دیرلر واو کاف حال بعض نسخه ده
واو نیز واقعدر که جمله اسمیه حال واقع اولور ماریلان ویا کاف وحدت بدست
با کاف ظرف محصول بیت حکایت اولنان بودر که اهل اللهدن بریسی بر قپلانه بینکدی
یعنی بنوب یورغه لیق سوردی یعنی یورغه لیوب کیدردی والنده بر یلان
لرده — یعنی بر یلانی قمچی ایلمشدر نته که قرجه احمدک حالی بکتاشده واقع اولان حکایت
مشهوردر یکی گفتش ای مرد راه خدای بدین ره که رفتی مرا ره نمای
یکی یای وحدت ایله بریسی دیمکدر یعنی بو حالنی کوره نلر بریسی مرد راه خدای
اضافتلری لامیه لردر خدا یولینک مردی دیمکدر یعنی خدا دوستی دیمکدر بدین

دال بعره دن منقلب اولمشدر اصلنده یاین ایدی که حرف رابط صفت رفتی

فعل ماضی مفردینا طلب کیتدک دیمکدر مرابجا دیمکدر نمای نونک ضمی و فتحیله فعل

امر مفرد مخاطبدر نما یبید ندن مشتق دیمکدر خطا ایلمش کوستر دیمکدر

مفعول اولی صریحی و ره ثانیسی و بدیع غیر صریحی محصول بیت بوقاتیلی

کوردک کیمی انی دیدی ای اسد یولنک اری یعنی خدادوستی یوله کیتدک

دکیه رسین بنا یولی کوستر یعنی بنی طریق حقه دلالت ایله * چو کردی که در بنده

رام تو شد * نکین سعادت بنام تو شد * در بنده دالک ضمی و کسریله و اللک

فتحیله اسم فاعلدر درنده دن یرتجی معناسنه رام تشدیدیله حروفت و رتیجو بندر

رام مطیع معناسنه در نکین سعادت لامیه در مجازا نکین نونک و کاف عجمی

کسریله یوزک قاشینه دیرلر هر نه اسیه محصول بیت اول حالی کوردکیمه

سؤال ایدرکه خدا بولنده نه عمل ایلدک که یرتجی سنک مطیعک اولدی یعنی

بویله حیوان مفترس سکا مطیع و منقاد اولدی سعادت نکینی سنک آدکله

اولدی حاصلی بویله خوف عادتته قادر اولمغه سبب اولدی زیرا بو مرتبه ظهور

عقلدن بیرونندر * بگفت ار پلنگم زبونست و مار * وگر پیل وگرکس شگفتی مدار

کرکس کاف اولی عربی و مفتوحدر و کاف ثانی عجمی و مفتوح شگفت شینک

و کافک ضمه لریله و کسره لریله عجب معناسنه در اصلی اشگفت در همزه نک و کاف عربک

ضمه لریله و کسره لریله و شینک سکونیله و یا حرف تنکیر مدار فعل نهی مفرد مخاطبدر

داریدندن دیمک سهو ایلمه محصول بیت پلنگ سوار سائله جواب ویردی و

دیدی اگر پلنگ و مار بنم زبون و منقادم ایسه و اگر فیل و کرکس یعنی یابا قوشی

زبون و منقاد ایسه تعجب طوتما یعنی بندن بو حالی غریب انگلمه کرکس ده ایکی

کاف بیله عجمیدر دیمک ایشو زبحیدر شگفتی یا سنی حرف وحده طوتان وحده

در دسوری
و شتمی

[illegible]

وحدت معناسنی بیلمامش * تو هم گردن از حکم داور مپیچ * که گردن نپیچد ز حکم تو هیچ

گردن کاف عجمیک فتحیله بیوین دیمکدر مپیچ جیم عجمیک کسریله داوردن بوینی مراد

خدادر مپیچ فعل نهی مفرد مخاطبدر پیچیدندن بور ماق و بوکمک و دوندرمک معناسنه

نه کاف تعلیلدر نپیچد فعل نفی مستقبل مفرد غایبه بوینی دوندرمیه دیمکدر هیچ هیچ

یعنی هیچ جز محصول بیت ای سائل سن دخی بو ینکی حکم خدادن دوندرمه

یعنی امرینه مطیع و منقاد اول تا کم هیچ برنسنه سنک حکمکدن و امرکدن بوینینی

دوندرمیه هیچ جز دیمک برده هیچ کس تقدیر ایدن کشنه جزئی فرق ایلمامش

هیچ فعل امر دیمک امرله نهیی فرق ایلمامش * چو حاکم بفرمان داور بود * خدا

نکهبان و یاور بود * با حرف ظرف فرمان داور لامیه نکهبان کوزجی و بکجی معناسنه

در بعض نسخه ده نکهدار واقعدر وصف ترکیبی داریدندن حافظ و صائن دیمکدر

محصول بیت چونکه حاکم مملکت اولان کیمسه حاکم مطلق اولان اللهک بویرغنه

اوردی یعنی بویرغن طوتا الله آنک کوزجیسی و معینی اولور حاصلی خدا آنی هر بلادن امین

و سالم طوتار * محالست چون دوست دارد ترا * که در دست دشمن گذارد

ترا * دارد ک فاعلی خدادر که حرف بیان نکالی بیان ایدر گذارد فعل مضارع

مفرد غایب فاعلی گنه خدادر قویه و ترک ایلیه دیمکدر محصول بیت چونکه خدا سنی

دوست طوتار یعنی سوریجالدر سنی دشمن الینده قویا که اول دشمن نفس اماره در

یعنی خدا لا برکیمسه یه معین و یاوری اوله آنی نفس اماره یه مغلوب ایلمز پس

بویله اولنجه جمیع اشیا آکا مطیع و منقادی اولور نیجه پلنگ و مار اولدیغی کبی * ره

اینست روی از طریقت متاب * بنه گام و کامی که خواهی بیاب * ره مبتدا اینست

خبری اولور متاب مفعولی صریحی و از طریقت غیر صریحی متاب فعل نهی مفرد مخاطبدر

تا بیدندن دیمک خطا ایلدی گام کاف عجمیله آدم معناسنه در که عربجه خطوه دیرلر

خانك حمیده و کام کاف عربك فتحیله مراد معناسنه در که حرف رابط صفتدر خواهی
فعل مضارع مفرد مخاطبدر خواهیدندن دیمك و ایستمك معناسنه‌در یعنی باب بای تاکیدیه
فعل امر مفرد مخاطبدر یابیدندن یا فتنیج دیمك حظ ایلمك محصول بیت اه بودر
یعنی طریق مستقیم در که هدایت بودر یوزکی طریقت اولیادن و طریق حقدن دوندرمه
بر آدم قولیغی سوز کوشش ایده و دیلدیکك مراد و مقصدکی بولوب حاصل
نیم سوزده عمل ایدرسك مرادکی بولورسین معلوم اوله که مذکور اوج بیت
جائز در که یلدز سوزك اوله و جائز در که حضرت شیخك اوله فتأمل * نصیحت کسی
سودمند آید * که گفتار سعدی پسند آیدش * کسی دن ادات مفعول محذوفدر
تقدیری کسی را در ضرورت وزنیچون و قرینه قائم اولدیغیچون ترك اولندی نصیحت
مبتدا و آید خبری و کسی مفعول اولی و سودمند ثانیسی و شین کسیه راجعه
که حرف رابط صفت گفتار سوز درکلدیکی معناسنه سعدیه اضافتی لامیه در
پسند باء عجمیله مقبول دیمکدر گفتار مبتدا و آید خبری و شین کنه کسیه راجعه
و آیدك مفعول اولی و پسند ثانیسی محصول بیت نصیحت برکیمسه یه فائده ویره
کلور یعنی شول کیمسه منتفع اولور که آنی سعدنك کلمات و گفتاری مقبول
و مغزز کله یعنی سعدنك پندنی جان قولاغیله اصغا ایدوب دیکلیین سوزندن
متأثر اولور والا فلا حکایت شنیدم که در وقت نزع روان * بهرمز چنین
گفت نوشیروان * وقت نزع روان اضافتی لامیه‌لردر نزع نونك
فتحی و زانك سکونیله لقش قوبر مقدر اما نزع روان واسطه‌سیله جان
چکشمك معناسنه‌در زیرا روان روح انسانه دیرلر با حرف صله هرمز نونك
و میمك ضمه‌لریله و زانك سکونیله نوشیروان عادلك اوغلیدر محصول بیت
حضرت شیخ دیرکه ایشتدم حالت نزعده یعنی جان چکشمك وقتنده نوشیروان

نوشیروان اولان اوغلی هرمزه بویله دیدی یعنی بویله نصیحت ایلدی مقول قولی بوندن صکره حکایت
اول بودر که خاطر نگهدار درویش باش * نه در بند آسایش خویش
باش * که حرف رابط مقول قولدر خاطر نگهدار درویش تقدیری نگهدار خاطر
درویش در ضرورت وزنیچون مضاف الیه تقدیم ایدوب خاطر نگهدار دیدی
اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندن ایدی نگهدار وصف ترکیبیدر داریدندن
سابقا بیان اولندیکی نگاه لفظی داشتن و داریدن و بونلرك مشتقاتنده ترکیب
اولنسه حفظ و صیانت معناسنه در اما سر دن و کیدن و بونلرك مشتقاتنده ترکیب مطلب
اولنسه نظر ایلمك و گوزلمك معناسنه در فاحفظ فانه من المهمات و درویشه اضافت
لامیه در بند آسایش خویش لامیه‌لردر بند قید معناسنه در آسایش الف ممدوده ایله
اسم مصدر در آساییدندن آسودن دیمك حظ سولدیگی دیکلنمك یعنی
راحت و حضور دیمکدر محصول بیت ای هرمز درویشك و فقیرك خاطرنی
رعایت ایدیجی اول یعنی فقراسی و رعایاسی رعایت ایدوب خاطرلرنی حفظ ایده
سکا انیچون بد دعا ایلمسونلر که فقرانك آهی مؤثر اولور همان کندی آسایش
و راحتك ایچون اوله یعنی کندی ذوقیله مقید اولوب فقرا جانبنی اهمال ایلمکه عادتك
محمود اولیه * نیاساید اندر دیار تو کس * چو آسایش خویش جویی و بس * نیاساید
نونی حرف نفی و یا همزه دن مبدلدر نته که سابقا بیان اولندی فعل نفی استقبالدر
اندر همزه‌نك فتحیله ادات ظرفدر در گبی دیار تو لامیه در دیار داللك کسریله اصلنده
جمع دار در اولکه دیمکدر اما استعمالی مملکت معناسنه در آسایش خویش ده
لامیه در جویی فعل مضارع مفرد مخاطبدر جوییدندن جستن دن دیلمك بولمق
دیلمه‌سین و ایستمه‌سین معناسنه در یعنی اعتبار ایلیه‌سین بس بای عربیله
داو زمله مستعمل اولنسه اکنج دیمکدر عربیده فقط دیرلر محصول بیت ای هرمزنك

بارکه کبی آسایش ایلر یعنی راحت اولوب فارغ البال و مرفه الحال اولور چونکه کوسن
کندی آسایشنه طالب اولورسین انجق حاصل کندی حضور و صفاسنی اختیار ایدنجه
فقط سنک دیارکده کبی حضور و صفا ایلر پس بو دعالرندن سلطنت و مملکت
ستور که فساد و زوال طاری اولور جوبی پیرنه خواهی یازان صحیح نسخه لرده الف یا [illegible]
دلیس واو فقط معناسنه در دیمن واوی نفس کلمه دن اعتبار ایلدیکی فاسد دربی که واو
عاطفه ایله بو معنایه انتقالی مشروط در * نیاید بنزدیک دانا پسند * شبان خفته و
کرک در کوسفند * با و فظرف نزدیک نوننک فتحی و زانک سکونی و دالک کسریله وقت دیمکدر
که عرب عند دیر شبان شینک ضمیله چوبان دیمکدر ایکیسی فارسیدر یعنی لفظا
مترادفلر در خفته خانک فتحی و فانک سکونیله یومش اویومش معناسنه در کرک
ایلم کافک کسری و رانک سکونیله قورد دیمکدر عربی آدی چوقدر اما مشهور آدی ذئب در
کوسفند کافک ضمی و واوک سکونیله و فانک فتحیله قوین دیمکدر محصول بیت
دانانک و عاقلک قتنده مقبول کلمز یعنی عاقل و دانا بونی قبول ایلمز که چوبان اویومش
و قورد قویونه اوله یعنی پادشاه که چوبان کبیدر اولوب غافل اوله و ظلمه مملکتنی خراب
و یباب ایده دانانک قتنده بو مقبول دکلدر حاصل پادشاه هم راعیلری درس قوین
سن اولان رعایا و فقرانک احوالندن آگاه اولمق کرکدر که مملکت خراب اولمیه
برو پاس درویش محتاج دار * که شاه از رعیت بود تاجدار * پاس درویش محتاج
لامیه و بیانیه در لف و نشر [illegible] پاس اسمدر حفظ معناسنه پس اضافت مصدرک
مفعولنه در دار فعل امر مفرد مخاطب در داریدندن که حرف تعلیل تاجدار وصف
ترکیبیدر محصول بیت ای پادشاه وار درویش محتاجک حفظن طوت یعنی فقیر محتاجی
ظلمه دن حفظ ایله که انلره ظلم ایلمیه زیرا پادشاه رعیتدن تاجدار اولور یعنی
سلطنت کثرت مال سببیله در مال خود رعیتدن حاصل اولور پس رعیتی ظالمه

رد شنی

رد شمن

چکنمک کرکدر که تا ملک مال و جانده معین و ظهیر اولالر * رعیت چو بیخند و سلطان درخت
درخت ای پسر باشد از بیخ سخت * چو ادات تشبیه بیخ بانک کسریله کوکدر
که عرب اصل دیر و نون و دال ادات جمع رعیت مبتدا و چو بیخند خبری تقدیریله
احاد و افراد رعیتدر که مبتدا ایله خبر بیننده مطابقت حاصل اوله و سلطان مبتدا
و درخت خبری لفظ چو تقدیریله درخت کنه مبتدا و باشد خبری وای پسر معترضه
از بیخ باشدک مفعول صریحی و سخت حرفی سخت قتی دیمکدر قوتلو معناسنه یعنی
انجق اکر قوتی و اکر ضعیفی کوکدن اولور محصول بیت رعیت کوک کبیدر و پادشاه
اغاج کبیدر ایدی ای اوغول همیشه اغاج کوکدن قوی اولور یعنی کوک قوی اولورسه
درخت قوی اولور ضعیف اولورسه ضعیف اولور حاصل سلاطینک قوتی
اموالله در و اموال رعایادن حاصل اولور * مکن تا توانی دل خلق ریش * و کر
میکنی میکنی بیخ خویش * مکن فعل نهی مفرد مخاطبدر کنیدندن کاف عربک
ضمی کردندن دیین خطا ایلمش تا حرف توقیت در مادام معناسنه توانی فعل
مضارع مفرد مخاطبدر توانستندن قدرت معناسنه مادام که قادرسین دیمکدر
دل خلق لامیه ریش یومش یاره معناسنه در میکنی فعل مضارع مفرد مخاطب در کنیدندن
کاف عربک ضمیله شرط میکنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر کنیدندن کاف عربک فتحیله
قومق و قوپرمق و یولمق معنالرینه مستعمل لفظ دربونده تخریب مراد در بیخ خویش
لامیه در محصول بیت مادام که قادرسین خلقک کوکلن مجروح ایلمه یعنی کیمسه
خاطرینی ییقمه و اکر ییقارسک کندی کوکلکی ییقارسین یعنی مملکتکی و سلطنتکی
ییقارسین حاصل کلکه که زیان ایدرسین اکر جاده بایدت مستقیم * ره پار
سایان امیدست و بیم * جاده تخفیف دال ضرورت ایچون طریق واسع و
مستقیم همزه حرف نونتسر و یا حرف وحدت همزه حرف وحدتدر دینلر خطا ایلدیلر

ز تسردی

ورد سرور
دشمن

باید فعل مضارع مفرد غایب در بایستن‌دن کرک اولمق معناسنه بایستن دن
دیمک خطا ایدی و تا حرف خطابدر مستقیم صفت جاده در ره پارسایان لامیه در پارسا
بای مجله عابد معناسنه در و الف و نون ادات جمعدر امید رجا و بیم خوف معناسنه
در محصول بیت ای هنرمند اگر سکا بر و اسعه مستقیم یول کرکیسه که اول عابد و زاهدلرک
یولیدر ایدی عابدلرک یولی خوف و رجا یولیدر یعنی انلر امن اوزره اولمازلر بلکه
که خدادن قورقارلر و امید مغفرت ایدرلر پس سن بو یده ایده که طریق حقه سالک
اوله سین ❊ طبیعت شود مرد را بخردی ❊ بامید نیکی و بیم بدی ❊ طبیعت بو معنا
خلقت و عادت معناسنه در بخرد بانک کسری و خانک سکونی و رانک فتحیله
عاقل معناسنه در دردباسنر حرف خانک کسری و رانک فتحیله عقل معناسنه در دیا
حرف مصدر بامید مصاحبت شوده متعلق یعنی تشدید به حروف تونچه سندر
نیده اضافتی لامیه در دیا حرف مصدر بیم بدی اضافتنده لامیه در دیا حرف
مصدر محصول بیت آدم اوصلیلک دخی خلقتی عادت دخی اولور
اندن ایرمازخدادن و خلقدن آیلک امید یله دیر امازلوح قورقسیله
یعنی شول کیسه که دائما خوف و رجا بیننده در عقل آگاه یار اولور زیرا هر
کارده خوف و رجا بیننده اولور ❊ گر این هر دو در پادشه یافتی ❊
در اقلیم و ملکش پنه یافتی ❊ این هر دو یعنی امید و بیم پادشه پادشاهدن
و پنه پناهدن مخففدر زیرا های اصلیه نک ماقبلنده حروف علتک بری
اوله حذفی جایزدر نته که سابقا مفصلا بیان ایدک محصول بیت
مابعدنده اوچ بیتده بیت سابقک تفصیلیدر یعنی اگر خوف و رجایی
پادشاهده و حاکم مملکتده بولورسک حاصل اندرده بو حال وار ایسه
آنک مملکتنده و اقلیمنده ملجأ و ماوی و پناه و امان بولورسین ❊ که بخشایش

که بخشایش آرد باشد وار ❊ بامید بخشایش کردکار ❊ که حرف تعلیل بیت سابقه
علتدر بخشایش اسم مصدردر بخشاییدندن بخشودندن دیمک خطا ایدی با حرف
صله آرده متعلق و امیدوارده تشدید ایله حضرت وزیجونندر وار بونده ادات تشبیه
ترکیبی معناسنه با حرف مصاحبت سببیتی متضمن در امید بخشایش مفعولنه
اضافتی قبیلندندر و کردکاره اضافتی لامیه در کردکار کاف عربیک فتحی و رانک
داله سکونیله اسم فاعلدر ایش معناسنه و کار کاف عجمیله ادات فاعلدر ترکیبی
مطلب
ایچی معناسنه یعنی ایشیچی بولفظک اصلی بودر لکن محل معنالرینه مستعملدر
فاحفظ محصول بیت حضرت شیخ بیورر که پادشاه خدادن امیددار کرک
زیرا خدادن بخشش و احسان امید یله امیدوار اولان کیمسه لره بخشش
و احسان ایدر حاصل کند نیک خدادن امیدی سببیله هر امیدیلینک مصالحی
حاصل ایلمکه سعی ایدر تاکم خداکه مرادی بیئی وبره مصراع ثانیه بامید بخش
رد سروری
خداوندکار یاران صحیح نسخه مخالف یازمش حقیقتده معناسی یوق
گزند کسانش نیاید پسند ❊ که ترسد که در ملکش آید گزند ❊ گزند کاف عجمک فتحی
و زانک فتحیله ضرر و زیان معناسنه در کسانه اضافتی مصدرک مفعولنه در
الف و نون ادات جمعدر و ضمیر سابقده مذکور پادشاهه راجعدر که حرف تعلیل
ترسد تانک و سینک فتحیله لری و رانک سکونیله فعل مضارع مفرد غایب در ترسیدندن
قورقمق معناسنه که حرف بیان در حرف صددر با معناسنه و ضمیر کنه سابقه کیدر
گزند ایدک حاصلی محصول بیت مذکور پادشاه کیمسه لره ضرر و زیانی مقبول کلمز
یعنی کیمسه لره ضرر و زیان ایریشمه راضی اولماز زیرا قورقر که مملکت و سلطنتنه ضرر و زیان
کله ایکی بیت سابق امید و رجا به نسبت مذکور در و بو بیت خوف دیبه نسبت فقد بر
وکر در سرشت وی این خوی نیست ❊ در آن کشور آسودگی روی نیست ❊ شرح

وی لابه در دریای بطبنلہ شرشت بونه خلقت و طبیعت معناسنه در این خوبی
اشارتدر امید ویه آسوده های رسیدلغتی دکلمش و راحت اولمش معناسنه در
اما بونه یای مصدرله مصدر رتبت معناسنی افاده ایدر راحتلک دیمکدر رودی بونه
وجهت معناسنه در تقدیری روی آسودکی در ضرورت وزنچون تقدیم وتأخیر
اولمشدر بعض نسخه ده بوی واقعدر روی یرینه امید معناسنه رای معناسنه
افتدر ایدن لمه مناسب سویلمش محصول بیت واکر پادشاهک خلقتنده و روشنی
طبیعتنده امید ویم خوبی وطبعی یوقسه بلکه خلیع العذار اولوب نی پروا ایسه
اول کشورده یعنی اول نی پروا پادشاهک مملکتنده حضور و صفا امیدی یوقدر
حاصل امن قرار و ثبات امید امن و راحت اولماز • اکر پای بندی رضا پیش
گیر • وکر یک سواری سر خویش گیر • پای بند آیاق بغی ترکیبی پایوند دیرلر اترک
آیاق بغنه زیرا بایه واوک بیننده تبادل و توافق وار در نه که مکرر بیان اولندر
ویا حمیر خطای در رضا گیر کرک مفعولی اولی و بیتش ثانیسی وگیر کاف عجمک کسریله
فعل امر مفرد مخاطب در گیریدن گرفتن دن دینلر سواری ایکی بیک سوار
وصف ترکیبیدر یاکلزات معناسنه ویا حمیر خطای سر خویش لامیه در پای بطبنلیه
سر بونه باش معناسنه در محصول بیت اکر پای بنیسی ایسک خطای عام طریقیله
یعنی اکر اهل و عیال صاحبی و ملک و مال اهل ایسک رضا یه اولکه طوت یعنی پادشاهدن
و حکامدن کلن جور و جفایه رضا ویر ظلم و تعدییه تحمل دید واکر پاکلز اتلی
ایسک یعنی اول کشورده هیچ برسنه یه تعلق تقیدک یوقیسه کندی باشک
طوت یعنی باشک قیدینی کور حاصلی حضور و صفا یوغ بو مملکتده وار
پای خطای ایکی بیره بید پادشاهه حرف ایدن قابل خطای دکلدر اعشق قیاسی
فراغی در آن مرز و کشور مخواه • که دلتنگ بینی رعیت ز شاه • فراغ خاطر ادسوور

خاطر فتحی وکسریله کیک دیمکدر و اسم معناسنه ویا حرف مصدر منزر حکب فتحی و رانک
سکونیله حضور معناسنه در مخواه فعل نهی مفرد مخاطبدر خواهیدندن ایستمک
ودیلمک معناسنه واو حرف رسیده بوخار وم حکم اید اوقونمز که حرف رابط
صفت دلتنک وصف ترکیبیدر که کوکلی طار لغنه دیرلر یعنی کوکلی طارلمش کمسه
محصول بیت اول سرحدده و اول مملکتده وسعت قلب و صفای خاطر
ایستمه یعنی حضور و ذوق امیدن ایلمه که رعیت شاهدن دلتنک اوله حاصل
اول مملکتده که رعایا و فقرا پادشاهدن بحوج خاطر اوله اراندن عیش
و صفا طلب ایلمه زیرا حضور عدالت اولان یرده اولور ظلم اولان یرده اولماز
ز مستکبران دلاور مترس • از آن کو نترسد ز داور بترس • مستکبران
اسم فاعلدر استفعال بابندن بیوکلنجی واولونجی دیمکدر والف و نون ادات
جمعدر واضافت بیانیه در یای حطای بطبنلیه مترس فعل نهی مفرد مخاطب قورقمه
دیمکدر کو اصلنده که او ایدی ترکیبده یاایله همزه حذف اولدی نترسد فعل
یعنی مستقبلدر مفرد غایبدر قورقماز دیمکدر داور دن بونه خدا مراد در
بترس فعل امر مفرد مخاطب قورقه دیمکدر محصول بیت بهادر اولونجی کمسه لردن
قورقه یعنی اندن سکا ضرر کلمز بلکه اول کمسه دن که خدادن قورقماز قورق
حاصل بهادر لغنه مغرور اولندن قورقه اما خدادن قورقمیندن قورق بعض
نسخه ده مصراع اولده مترس یرینه بترس واقعدر پس قافیه مردف اولور
یعنی مغرور اولور و متکبر اولان بهادردن امین اوله خوف ایله زیرا مغرور
دیگر عدم خوفدن ناشیدر یعنی خدادن قورقمقدن کلدر پس خدادن خوف
راستی ایلمیندن خوف ایله زیرا اف ددن خالی اولماز • دگر کشور آباد بینی بخواب •
که دارد دل اهل کشور خراب • دکر بونه دانی دیمکدر گیره دیبیح گیردن

سویلمشدر دیگر برنده دل یازان و کیمی برنده جوبجه نسیملره مخالف باز دکلدن غیری
بر معنای مخصوصی یه بوق قنامز ابا دالف ممدوده معمور دیمکدر خواب بونده دوشدر
رؤیا معناسنه که اصلنده آن کس که در که ببیند که و دار دیک فاعلیدر سبب
حذف و ایصالدن صکره که فیتن اسمیه منقلب و متبدل اولدی و بو اسلوب
بو دیده چوق کلور رفتند در دل اهل کشور لامیه لردر و دار دیک مفعول اولی و
ثانیسی محصول بیت دانی کشوری دوشنده معمور کورر اول حاکم که کشور
اهلنک کوکلنی خراب طوتار یعنی مملکت خلقنی رنجیده خاطر ایلین پادشاه
مملکتنی خراب کورر معمور کورمز زیرا خلق جور و جفا و ظلم و تعدیسندن غیری
اقالیمه فرار ایدوب نقل ایدر • خرابی و بدنامی آید زجور • رسد پیش بین این سخن
را بشعور • خرابی و بدنامی یالری حرف مصدردر یعنی مملکت خرابلغی و سلاطینک
بدناملغی رسد رانک و سینک فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر ایرشور دیمکدر
پیش بین وصف ترکیبیدر ببیندن ایلرسین کورجی یعنی صوکین
کوزه دنجی حاصل اهل عقل و بصیرت دیمکدر این سخن را بونک بکه یرده را
اضافت معناسنی افاده ایدر بو سوزک دیمکدر با حرف صله شعورنک
فتحیله غایت و نهایت معناسنه در محصول بیت کشورک خرابلغی
و خلقانک بدناملغی جور و ظلمدن کلور بو سوزک نهایتنه و حقیقتنه ایلرسین
کوروب صوکین فکر ایدن عاقل و دانا ایرشور یعنی خرابلق و بدناملق جور
و جفادن حاصل اولدیغنی انکلر و بیلور • رعیت نشاید ببیداد کشت • که
مر سلطنت را پناهند و پشت • رعیت کشتنک مقدم مفعول صریحیدر
و بیداد ظلم معناسنه در زیرا داد عدل معناسنه در و بی حرف سلب بی
عدلی سلب ایدر نتیجه ظلم لازم کلور کشت بونده صیغه ماضیدر مصدر معناسنه

معناسنه در که حرف تعلیل مر میمک فتحیله ادات تأکید در که رانک معناسنی تأکید و
تقریر ایدر پس لام جاره معناسنه در بیخ و بن لفظلرینی کلمه لردر دیبی مذکور
تأکیددن بیخبر ایمشلر پناه بای عجمک فتحیله ملجأ و مأوی یعنی صغنجق یر پشت
پشت ارقه دیمکدر مراد ظهیر و معیندر محصول بیت رعیتی ظلم و جفا ایله اولدرمک لایق
دکلدر یعنی رعیته رعایت لازمدر زیرا انلر سلطنت و مملکتنک ملجأ و ماوی و معین و ظهیریدر
حاصل قوت سلطنت قوت رعایا ایله در رعیته ضعف کلمکی سلطنته
ضعف لازمدر • مراعات دهقان کن از بهر خویش • که مزدور خوشدل کند کار بیش •
مراعات مصدر در مفاعله بابندن یعنی مصدر اولی و رعایت رانک کسریله ثانیسی دهقان
اضافت مصدرک مفعولنه در بهر خویش لام در بهر ادات تعلیلدر که حرف تعلیل مزدور میمک
و دالک ضمه لریله و رانک سکونیله کترجی دیمکدر زیرا مزد میمک ضمیله کرایه دیرلر که طریقه
اجرت دیرلر نته که گنج خزینه یه و گنجور خزینه داره دیرلر خوشدلک اضافتی بیانیه در
خوشدل وصف ترکیبیدر خوش کوکلی و صفا خاطرلی دیمکدر کند کن فاعلی تحتنده
مزدوره راجع ضمیر و مفعول اولی کار و ثانیسی بیشدر محصول بیت کویلیه
و اکنجی یه رعایت کنه کندن اوتری ایت یعنی کندکه محصول لازم ایسه اکنجی طائفه سنه رعایت
ایله زیرا خوش کوکلی و صفای خاطر صاحبی اولانلر نیجه ایش زیاده ایشلر مکسور
خاطر اولنلدن مزدوری ایرغاد معناسنه تخصیص ایدرلر بلا مخصص المثله • مرد نباشد
بدی با کسی • که نیکویی دیده باشی بسی • بدی یا حرف مصدر یا حرف صله
دکیده یا حرف وحدت کزو اصلنده که از و ایدی حذف و ایصال اولدی نیکویی
یا حرف مصدر محصول بیت مروت و انسانیته دکلدر کیمسه یه یرامازلق ایلمک که انکله
چوق ایلک کورمش اوله سین یعنی لطف و احسان و فایده سین کوردک کیمسه یه
جور و جفا ایلمک مردلک و آدمیلک دکلدر حکایت شنیدم که خسرو بشیرویه کفت

دران دم که چشمش ز دیدن بخفت * شیرویه سینک کسریله و رانک ضمی و یانک فتحی
و تای رسمیله خسرودک و خسرو هرمزک و هرمز نوشروانک اوغلیدر چشمشك مرجعی
خسروه راجعدر دیدن مصدر در کورمك معناسنه بخفت اویودی یعنی کورمدن
قالدی یا حاصلی موت و فوت معززادن یا حصول بیت حضرت شیخ بو را بشنیدم که خسرو
اوغلی شیرویه یه دیدی یعنی نصیحت و پند ویردی اول دمده که کوزی کورمدن اویودی یعنی
ایکی کوزی کور اولدی زیرا شیرویه خسرودک ایکی کوزینه میل چکدی سلطنت سوداسیله
خسرو بویدابه حکیمه بیوررلردی پس شربتخانه سینه کیروب قواتینه مقوی معجونه واقع
زهر خلط ایدوب و قواتینک اوزرینه یازدی که بو بادهٔ مقوی مستعمل رنجه بندر که
بوندن بر درهم ییوب بو قدر کره جماع ایدر و ایکی درهم ییوب بو قدر و اوچ درهم
ییوب بو قدر پس شیرویه شربتی نه یوکروب مذکور معجونه زیاده طمع ایلدی و هلاك
اولدی پس ز دیدن بخفت * بیوردکی جایزدر که موتدن عبارت اوله و جایزدر
که مذکور کوزلکدن معلوم اولدی که شیرویه بیرونده وزن اوزرینه در
بس سینک کسریله و یا و رانک سکونیله و واوک کسریله و یای ثانینک فتحیله و تای   در شیرویه
اصلیه ایله تعقیب ایدن زیاده خطا ایلمش زیرا بو وزن بو بحرده صفا زده عالمده
مشهور وزن سابقدر بو وزن ذکر قناعت * بران باش تا هر چه نیت کنی نظر
در صلاح رعیت کنی * بران باش تدبیری بران کار و بران حال باش در تا
حرف تنبیه معلوم اوله بیتین معنا تعقیدی وار تقدیر کلام هر چه نیت کنی بران
باش تا نظر در صلاح رعیت کنی صلاح رعیت مصدردر فاعله اضافه ایدر
محصول بیت ای شیرویه هر نه نیت ایلرسک و هر نه ایشلرسک اول حال و اول
کار اوزره اول تا صلاح رعیته نظر ایلیه سین یعنی جمیع مصالحکدن اهم و فرض
رعیت احوالینه التفات ایلمکدر حاصلی اندری عدالت و انصافله طعم تعقدر زیرا

زیرا پادشاهلك قوتی و قدرتی رعیتیدندر بیتك تقدیری اکلیوب معناسنی هر نه که نیت
ایدرسک آنك اوزرینه اول یعنی هر نه که مراد ایدرسك آنی ایشله اصلاحنی ایندن منع ایلزم
اما رعیتك رعایتنه و صلاحنه نظر ایلیه سین دیمین نه تعقیدی اکلمش و نه
بیتك فحواسنی معلوم اوله که خسرودک معقول قولی مذکور بیت و بوندن صکره   ز دستش
مذکور * الا تا نپیچی سر از عدل و رای * که مردم ز دستت نپیچند پای * الا حرف
تنبیه و تا حرف تحذیر نپیچی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب دوندرمیه سین و جور میه   سیچ
دیمکدر رای بونده تدبیر معناسنه در که حرف تعلیل نپیچند فعل نفی مستقبل
جمع غایب دوندرمیه‌لر دیمکدر محصول بیت ای شیرویه آگاه اول صقین باشکی عدالتدن
و تدبیردن چویرمیه سین که مردم الکدن پای اطاعتی چویرمیه‌لر یعنی عدل و رای
ترك ایلمیه سین زیرا ایلرسك خلق الکدن ایاقلرینی چویرلر حاصلی سنك جورکدن
غیری دیاره کیدرلر پس امور سلطنتك نقصان کلور * گریزد رعیت ز بیداد
گر * کند نام زشتش بگیتی سمر * بیدادگر ظالم دیمکدر زیرا اکراد اتی فاعلدر
ی معناسنه جفاکار و ستمکار کبی کندك فاعلی تحتنده رعیته راجع در نام زشت
بیانیه در و شین ضمیر بیدادگره راجعدر گیتی کافک عجمی کسریله جهان معناسنه
در سمر اصلین کبی آیدینلکده مصاحبت و قصه یه دیرلر اما بونده مطلق
حکایت مراد در محصول بیت رعیت ظالمدن قچار یعنی کشورندن ظالمك
عالمده چکین آدنی حکایت ایدرلر یعنی غیری مملکته فرار ایدوب آنی چکین
اولان دستان ایدرلر حاصلی وارد کلری یرلرده جور و ظلمنی اشاعت ایدرلر
بسی بر نیامد که بنیاد خود * بکند آنکه بنهاد بنیاد بد * بسی تقدیری زمان
بسیدر بر حرف تاکید نیامد فعل نفی ماضی مفرد غایب کلمدی یعنی چکمدی که
حرف بیان بنیاد بلامیه در خود خاده رومده ضمه ایله و واو رسمیله کندی

معناسنه در نكند با حرف تاكيد كنند كاف عربك فتحيله فعل ماضي مفرد غائبدر
كنند بندن فرموع وقويرمق معناسنه بونده تخريب مراد در يعني يقمق و
خراب ايلمك دمكدر. آن كه اصلنده آن كس كه در حذف وايصال طريقيله
كه حرفيندن اسمية منقلب اولدي بنهاد با حرف تاكيد نهاد نونك كسري و
فتحيله فعل ماضي مفرد غائبدر قودي معناسنه امابونده نون حروف دن نجيوه
ساكن اوقنور بنياد بد بيانيه در بنياد خود بكندي مقدم مفعوليدر
و بنياد بد بنهادك مفعوليدر واكيه فعلك فاعلي مذكور آن كه در فنا ملكحصت
چوق زمان بكجدي كه كندي مملكتني بنيادني بيقدي اول پادشاه كه بر اماز بنياد
يعني رسم وقانون بد قودي بعض نسخه ده نيامد بر نه بنيابد واقعدر مضارع
شكلي پس بو تقديرجه فعل ماضيدر استقبال معناسنه ويرر يعني چوق زمان
كلمز يعني بكجمز كه كندي مملكتني بنيادني خراب ايدر اول شه كه بر اماز رسم وقانون
قور حاصلي تيز زمان سلطنتنه زوال كلور دمكدر. فندتر خوابي كند مرد
شمشير زن. نه چندان كه دود دل بيوه زن. خوابي با واو فتحيله در
شمشير زن وصف تركيبيدر زننده زن زننده دبيوب خطا سويلمش شين
ده فتح وكسر جائزدر قلچ ديرلر مردك اضافتي بيانيه در بعض نسخه ده مرد
بر نه خصم واقعدر دود دل بيوه زن لاميه لردر بيوه زن قوجه قريه ديرلر
عجوز معناسنه پير مرد قوجه ارشيه ديرلر محصول بيت مرد شمشير زن
يعني قلچ اور بهادر خرابي ايلمز حاصلي بهادر قلچ اورجي دليلدكي يري خراب
ايلمز اما قوجه قرينك كوكلي تون تون دكلي دكلر يعني پير زنك آتشي آهي زياده
خراب ايلر بعض نسخه پير زن بر نه طفلدر زن واقعدر. چراغي كه بيوه
زني برفروخت. بسي ديده باشي كه شهري بسوخت. چراغ جيم عجمك فتحي وكسريله

كسريله شمعك قبله سنن يانان آتشه ديرلر ويا حرف وحدت كه حرف رابطه صفت
بيوه زن طول عورت ويا حرف وحدت برفروخت برله مؤكد فعل ماضي مفرد
غائبدر افروختن دن مخفف لازم ومتعدي كلور بونده متعديدر ياقلندردي
يعني شعله كندردي ديبوب ياقمش كورمش اوله سين دمكدر يعني كورمش سين
كه حرف بيان كشهري با حرف وحدت با حرف تاكيد وسوخت فعل ماضي مفرد
غائبدر لازم ومتعدي بيننده مشترك بونده متعديدر محصول بيت برچراغ
كه طول عورت ياقلندردي يعني برآه آتشيني كه اول چكدي ويقدي بيقيدي چوق
كورمش سين خطاء عام طريقيله كه اول چراغ برشهري ياقدي ويا ندردي حاصلي
آنلر آه سوزاني شهر دكل مملكت خراب ايدر مرادي بودر كه قريلرك وطول رر
عورتلرك آه اتاشني يارندن حقيقي. از آن بهره وردتر در آفاق كيست. كه
در ملك راني بانصاف زيست. از آن تفضيلي از آن كس در بهره باي عربكه
فتحيله وهانك سكونيله نصيب وحصه معناسنه در ورا دواوك فتحيله دولتندر
لي معناسنه ور آدات تفضيل آفاق افقك جمعيدر الف وفانك ضميله ير يه
كوكلر كنارينه ديرلر اما بونده يني يرده اطراف عالم بلكه نفس عالم مراد در
ذكر جزء واراده كل طريقيله كيست اصلنده كه است در تركيب سببيه
ياي رسمي والف بجتلبه حذف اولنوب كه نك كسره سندن مر ياي ساكنه
متولد اولوب كيست اولديكيدر دمكدر. كه حرف بيان در ملك ران عجمك
ضميله وصف تركيبيدر رانيدنده راندن دبيوب خطا ايلدي ملك بونده
سلطنت معناسنه در يعني سلطنت سوريجي ويا حرف مصدر در با حرف
مصاحبت در انصاف افعال بابندن مصدر در عدالت معناسنه
زيست زانك كسريله فعل ماضي مفرد غائبدر زيستن دن ديرلدي دمكدر

محصول بیت اولکیمه‌دن نصیبلیرک و سعادتلیرک کیمدر عالمده که سلطنت
و پادشاهلق سوزیجیلکی عدل و انصافله دیرلدی وگجندی یعنی سعادتلی
اولکیمه درکه سلطنتده عدل و انصافله مملکت سوردی * چو نوبت رسد
زین جهان غربتش * ترحم فرستند بر تربتش * چه حرف تعلیلدر رسد
رانک و سینک فتحه‌لریله فعل مضارع مفرد غایبدر رسیده‌دن ایرشمک
معناسنه غربت غینک ضمی و رانک سکونیله مصدردر اغتراب معناسنه
یعنی غریب مملکته گیتمکه دیرلر اول مملکته ده غربت اطلاق ایدرلر شین ضمیر بیت
سابقده آنکه مشار الیهی اولان مقدر کسه‌یه راجعدر بو مصراعده تقدیم و تأخیر
واردر تقدیری چو نوبت زین جهان غربتش رسد در ترحم تفعل بابندن
مصدردر بونده رحمت معناسنه در فرستند فعل مضارع جمع غایبدر
فرستیده‌دن گوندرمک دیمکدر بر حرف صله تربتدن مراد قبردر روشنی
حیز ما بعدی کیمدر محصول بیت عدل و انصافله سلطنت سورن کیمه‌نک بو جهاندن
نوبت غربتی چون که ایرشه یعنی دار آخرته انتقال ایلیه آنک تربه‌سنه ترحم
گوندررلر یعنی خدا رحمت ایلسون ایی عادل حاکم ایدی دیرلر بر حرفنی استعلا
ایچون اخذ ایدوب تربه‌سی اوزرینه ترحم گوندررلر دیمک اداده قصور درشتی
ایلمش * بد و نیک مردم چو می بگذرند * همان به که نامت بنیکی برند * نیک
مردم لامیه و بده معطوفدر بونده حرف تأکید دردبا حرف استمرار
گذرند کافک و ذالک ضمی و رانک فتحه‌لریله فعل مضارع جمع غایبدر
گچرلر دیمکدر یعنی فوت اولورلر که حرف بیان نامت تا خیر خطابدر باحرف
مصاحبت نیکی یا مصدریه ایلگ دیمکدر برند بانک و رانک فتحه‌لریله
فعل مضارع جمع غایبدر بریده‌دن بر ندرند دیمک خطا ایلمش بونی

بونی ابلاده‌لر دیمکدر محصول بیت خلق عالمک ایپی و یرامازی چونکه گچوب
اولسیدر یعنی دنیاده هیچ بر کیمه ابدی قالمیوب اولسیدر پس اول یکدر که آدکی
ایلکله آکالار حاصلی سنی خیر ایله یاد ایده‌لر * خداترس را بر رعیت گمار * که
معمار ملکست پرهیزگار * خداترس وصف ترکیبیدر ترسیده‌دن خدادن
قورقیجی دیمکدر را ادات مفعولدر گمار کاف فتحی و میم ایله فعل امر مفرد مخاطبدر
گماریده‌دن برکیمه‌یی بر مصلحت اوزره نصب ایلمک یعنی حواله ایلمک که حرف
تعلیلدر معمار ملک صفت مشبهه که مفعولنه اضافتیدر زیرا معمار بمعنی
کثیر صفت مشبهه در مبالغه عمارت ایدیجی یعنی معمور ایدیجی پرهیزگار
مؤخر مبتدا و معمار ملک مقدم خبر محصول بیت رعیت اوزرینه خدادن
خوف و خشیت ایدن کیمه‌یی نصب ایله یعنی بگ و پاشایی و قاضی و صوباشیی
عادل و پرهیزگار ایله رعیت اوزره خدا ایله ظالملری ایلمه زیرا عادل
ودادکر حاکم معمار ملکدر که خدادن قورقوسندن مملکتی معمور ایدوب
شنلندرر * بداندیش تست آن و خونخوار خلق * که نفع تو جوید در آزار
خلق * بداندیش وصف ترکیبیدر اندیشیده‌دن یرامازفکرلی یعنی عدو دیمکدر
تست اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر ان اسم اشارتدر مصراع ثانینک
مضمونینه بداندیش مقدم خبر و آن مؤخر مبتدا واو حرف عطف خونخوار
وصف ترکیبیدر خواریده‌دن قان ایچیجی دیمکدر خلق اضافتی سابق کبی در که
جایزدر که اسم اوله آن کس که تقدیرنده و جایزدر که حرف رابط صفت اوله
نفع تو مصدرک مفعولنه اضافتی قبیلندندر جوید جیم عربینک ضمه‌سیله فعل مضارع
مفرد غایبدر جوییده‌دن جستجو دن دیمک خطا ایلمش ایستر دیلر دیمکدر
در حرف ظرف آزار خلق اسم مصدرک مفعولنه اضافتیدر حصة بر محصو

ای بهر فرستک دشمنکدر و خلقک قاتی ایچیجیدر یعنی خلقی ظلمله هلاک ایدیجیدر اول
حاکم که سنک فایده کی خلق ایچنده دیلر یعنی سنکا نفعی حاصل اولمغیچون خلقه ظلم
و تعدی ایدن کیمسه سکا علدودر زیرا عملکنک ثواب اولوب فناسنه سبب
اولور ✽ ریاست بدست کسانی خطا است ✽ که از دستشان دستها
برخداست ✽ ریاست رانک کسریله رئیسلک و سرورلک یعنی منصب
و جاه بای ظرف دست کسان لامیه در و یا حرف وحدت نوعیه ریاست
مبتدا و خطا است خبری که حرف رابط صفت دستشان اضافتی
لامیه در معلوم اوله که فارسیده ضمایرک ماقبلی مفتوح اولور الاضرورت
وزنیچون گاه ساکن اولور پس دستک تاسنی کسریله قید ایلیمک
مذکور تقریردن نی خبر ایمش بوده معلوم اولاکه ضمایره اضافت
هر برده اضافت لامیه در و حفظ الف و نون اداة جمعدر
یعنی ضمیر غائبک جمعدر زیرا ضمایر مطلقا الف و نون ایله جمع اولور
مثلا دستان و دوستان و دشمنان دیرلر و حفظ دستها دستک جمعیدر
زیرا ذی روحک غیرسی ها ایله جمع اولور کلها و لالها کبی بر حرف صله در با معناسنه
خدایه دیمکدر محصول بیت ریاست یعنی منصب و جاه شول کیمسه لرالنده اولمق
خطادر که انلرک جور و جفاسی اللرندن خلقک اللری خدایه در حاصلی ریاستی انجیلیه
کیمسه لره ویرمک کرکدر که خلق انلره بد دعا ایچون خدایه ال قالدره لر یعنی بد دعا
ایده لر ✽ نکو کار پرور نبیند بدی ✽ چو بد پروری خصم جان خودی ✽ کار کاف
عجمیله ادات فاعلدر بجی معناسنه ایلیکجی دیمکدر کاف عربیله ایش معناسنه دکلدر
زیرا بو معنایه کار وصف ترکیبی اولمز اما کار که کشت یعنی اکین معناسنه اوله
کار ایله ندن وصف ترکیبی اولور اما بونده کبی یرلرده اولماز زیرا افعال ویرمز

ویرمز پس نکو کاره ایو ایشلو دینلمز خطا ایلدیلر اما نکو کار پرور له وصف ترکیبیدر
فقدیر نبیند فعل نفی مستقبل مفرد غائبدر نبینید ندن دیدندن دینلمز خطا
ایلدیلر کورمز دیمکدر بدی یا حرف مصدر در پراماز لق دیمکدر چو حرف تعلیل در
بد پروری جائزدر که بد پرور وصف ترکیبی اوله یا ضمیر خطاب وجائزدر که
پروری فعل مضارع مفرد مخاطب اوله و بد مقدم مفعولی پس فعلیته قصر ایدنلر
تقصیر ایلدیلر قتادتی خصم جان خودی لامیه لردر محصول بیت ایلکجی بسلیجی کیمسه
هرگز یراماز لق کورمز حاصلی ایی کیمسه لره رعایت ایدوب صفلینی بیچ یراماز
کورمز زیرا یراماز لق ایلمز که انکیچون یراماز لق کوره سین اما چونکه بد پرور
سین و بدی رعایت ایدرسین کندی جانکه خصمسین زیرا انلر بدلکی سکا عائد
ورا جعدر حاصلی ایلردن بدلک کلمز ✽ مکافات موذی بمالش مکن ✽ که بیخش
برآور د باید زبن مکافات مقاعله بابندن مصدر در جزا دیکوه معناسنه
موذیه اضافتی مصدرک مفعولنه در موذی اسم فاعلدر افعال بابندن
اذا و جفا ایدیجی دیمکدر با حرف سبب و یا حرف مصاحب بالشی لشیء
ضمیر غائبه اولنجه لام مفتوح اولور اما اسم مصدر شینی اولنجه مکسور اوقونور
دکل وجه که حرف تعلیل و یا حرف رابط صفت بیخ کوکدر که عربجه اصل
دیرلر شینی ضمیر موذیه راجعدر برآورد له مستعمل اوله جفا رمق و حاصل
اولمق معناسنه در برآورد بوننده فعل ماضی حقیقه لسنده مصدر در زیرا
فعل مضارعه مقارندر که باید فعلیدر کرک دیمکدر بن بابنده حمید دیب
دکوک معناسنه در محصول بیت موذیه مکافات و جزایی مالیله ایلیه یعنی
مالیچون العفوکه انکا مصادره دیرلر انکا جزا ایلیه و یا حبس و ضرب و تادیبله
که مالندن مراد اولدر انکله انکا جزا ایلیه زیرا انلر اصلنی و کوکنی هر بیخندن

چیارمق کرک یعنی هلاک ایدوب آنی فنایه ویرمک کرک که حرف رابط صفت
اولنی مفعال لشغول سوذی که آنی هلاک ایلمکه کرک یعنی قتله مستحق ایسه ایسه که
قتل ایده دیمکدر زیرا هر سوذی قتله مستحق اولماز فندتر * لیکن جبر بر عامل
ظلم دوست * که از قهرش بایدش کند پوست * بر حرف صله در
با مفعالسنه عامل ظلم دوست بیانیه در ظلم دوست وصف ترکیبیدر
ظلم سوجی معناسنه حاصل ظالم دیمکدر که حرف تعلیل دیا حرف رابط صفت
قهرش هانک فتحی ورانک سکونی وبانک کسری ویای اصلیه ایله سوز دیمکدر که
غز که سمن دیرلر ویا حرف مصدر در سینر لک دیمکدر بایدش ضمیر عامله
راجعدر کند بو یرده مصدر معناسنه در زیرا قاعده مطرده در که فعل ماضی
فعل مضارعه مقارن اولسه مصدر معناسنه در فاحفظ پس کند مصدر
مرخمدر کندندن دیمکه قاعده یه غالف سویلمش پوست دری دیمکدر
کندک مفعولی صریحی واز قهرش غیر صریحی محصول بیت ای هر ظلم سوجی
عامله ملتزمه جبر ایله یعنی ایلیکی ظلمه جبر ایدوب انکی رخصت ویرمه
زیرا سمزلکندن درسینی حوپارمق کرک یعنی ظالمه الدکی مالله کندینی سمیز ودو
قتله مستحق اولمشدر ایدی آنی اسر کیموب قتل ایلمک کرک * سر کرک باید هم

روشني

اول بریدی * نه چون کوسفندان مردان دریدی * سر کرک لامیه در بریدی بانک
فتحی ورانک کسریله فعل ماضیدر بریدی ن کسمک معناسنه بو یرده مصدر معناسنه
در زیرا مضارعه مقارندر کوسفندان مردم لامیه در کوسفندانی مضاف
ایلیوب غریب معنا تصویر ایلمش دریدی دالک کسری وفتحیله ورانک کسریله فعل
ماضی مفرد غایبه دریرتدی دیمکدر محصول بیت قوردک باشنی اول کسمک
کرک یعنی خلقک قویونلرین پرتوب الکا ایلمزدن اول نه که خلقک قویونلرینی یرتقدن

رد سرور

بر تقدن صکره یعنی خلقک زبان ایلمزدن اول ظالمک باشینی کسمک کرک خلقک مالینی
الوب ظلم ایلدکندن صکره دکل زیرا انده چوق فایده یوقدر **حکایت** چه خوش
کفت بازرکانی اسیر * چو کردش کرفتند دزدان بتیر * بازرکان اصلنده
بازاره ایدی هاء رسمیله پس ادات جمع ادخال ایدیجک هاء رسمی کاف عجمیه تبدیل
اولدی وبازارکان اولدی رانک فتحیله ایدی رانک ساکن اوقیدی بو لفظک اصلنی
بیلمز ایکن صکره بو لفظی کثرت استعماله مفردلرده اطلاق ایلدیلر وتکرار
جمع ایدوب بازارکانان دیدیلر پس بو یرده بازارکان مفرد مراددر یا حرف وحدت
بعض نسخه لرده اسیره اضافتله واقع اولمش بیانیه طریقیله اسیر فعیل بنیه
مفعولدر مصدری اسر واسار همزه نک کسریله کلور اسیر یا تیرز دن یعنی حرب
بابنیک مهموز فاسندن تعلمق معناسنه در اما اسارله تعلیقه دیرلر که حرب
اسیرلرینه قیشینه دیرلر ازلره اسیرلری تقه لرله وبلتاز لرله تعلیقه حجون
اسیر دیدیلر ماثور معناسنه اما بو مختارنیه همزه ایله تعلیلسک اسیر دیرلر وجمعی
اسری همزه نک ورانک فتحیه لرله وسینک سکونیله واسارا کلور همزه نک ضمیله
بونده اسیر دن مراد آخیذدر یعنی ماخوذ ومربوط چو ادات تعلیل کردکاف
عجمک کسری ورانک سکونیله بو یرده چوره واطراف معناسنه در دشین ضمیر اسیره
راجعدر دزدان لفظی اوغریلر دیمکدر اما بو یرده یول اوران حرامیلر
مراددر الف ونون ادات جمعیدر بتیر با حرف مصاحبت وتیر اوق درادا
کرفتند کافک وکیر دمفعولی صریحی وبتیر غیر صریحی محصول بیت حرامیلر الینه
اسیر اولان بازارکان نه خوش دیدی یعنی ایی سوز سویلدی چون که یعنی اشول
وقتکه حرامیلر چوره سنی اوقله طوتدیلر یعنی هر جانبدن اکا اوق ایتدیلر
مفعول قول بونده صکره کلن بیتدر * چو مردانکی آید از ره زنان * چه

چه تران لشکر چه خیل زنان * چو حرف تعلیل مردانه وشاهانه ودرویشانه
وغیرلرده اهل فرس اختلاف ایلدی کیمی دیدی که الف ونون ویای رسمیله یعنی
نسبت وتخصیص معناسنی افاده ایدر یعنی مرده وشاهه ودرویشه منسوب مطلب
ومخصوص دیمکدر وکیمی دیدی که الف ونون ادات جمعیدر ویای رسمیه یالکز نسبت
ولیاقت معناسنی افاده ایدر یعنی مردلره وشاهلره ودرویشلره لایق ومناسب
دیمکدر ولکل وجهة ما حفظ کاف عجمی یای رسمیدن بدل اولمشدر ویا حرف مصدر
ارلک دیمکدر آبهتری رانک وزانک فتحه لریله وبانک سکونیله وصف ترکیبیدر
زنیدن زدنه ندن دیمه خطا ایلمش بوله اوزنجی دیمکدر کیمی جوابی
معناسنه والف ونون ادات جمعدر چه دیمک یه بربرده تسویه معناسنی
افاده ایدر مردان لشکر لامیه وبیانیه اولمغه قابلدر قاملر خیل زنان یندنده
بوبیله درخیل فارسیده بولک معناسنه در زنان زنک جمعیدر رخورندن معناسی
محصول بیت بازارکان ایسه دیه چون که بیول کیمی لردن ووجه ایلدن
آیرلک وغلبه کله یعنی بربرده که بونلر خلقه غالب اولالر آنی اولان عسکر
ارلری عورتلر جماعتیله برابر در نیره اکه بونلرکیبی موذیلری وطاغی و
باغیلری دفع ایدوندر پس دفعنه قادر اولمغیون زنان خلقیله برابر دربو
سلاطینه نصیحتدر که کشورنی بونک کیبی ظلمه دن پاک ایلیه لر خنده تر مصراع ثانینک
معناسی یعنی مقصود از مردان لشکر ایچ بو که زهرناکلری دفع کنندی تا
ایشان مرد انکار کنند دیمک کیمی دماغنه هرگز فارسی لذتی وارمشدر رده سورر
نیر انکندی ونکندی دیدکی فا... درته یای حکایه فعل ماضیه مخصوصدر مطلب
مضارعه داخل اولماز ما حفظ * شهنشه که بازارکان را بخست * درخیر
برشهر ولشکر ببست * شهنشه شاهنشاهدن مخففدر که پادشاه

پادشاه معناسنه در که حرف رابطه صفت در اادات مفعول با حرف تاکید خست خانک
فتحی وسینک سکونیله فعل ماضی مفرد غائبدر خستن دن که صوقمق معناسنه در یعنی
زهرلو حیوانات صوقمق ییلان وعقرب وآری کبی معناسی لازمیسی جراحتدر ودرخیر
بیانیه شهردن مراد اهل شهردر ذکر محل واراده حال قبیلندندر محصول بیت
پادشاه که تجاری انجیده یعنی مالله منع ایده ظلمله رنجیده خاطر ایلیه پس خیر نیکو
شهرلیه وعسکره باغلدی حاصلی مملکتنه تجار یورومینجه لوازم خلق منقطع
مضطر اولورلر ومالیه خزینه ده ضعف اوزره اولوب لشکره وظائف ویرمکدن
قالور پس تجاره رعایت گرکدر کم ایشیدوب هر یردن مملکته عزم ایده لر * کی انجا
دگر هوشمندان روند * چو آوازه رسم بد بشنوند * کی کاف عربک فتحی ویای لحیه
ایله ... دیمکدر عرب آیانی دیر همزه نک فتحی ویای مشدده ایله انجا همزه نک فتحی و
سکون نونیله آنده دیمکدر ظروف مکانیه مستعملدر زیرا آن اسم اشارتدر وجا
دیمکدر پس اول یر دیمک اولور دگر هونره داخی دیمکدر هوش هانک ضمیله اوص
معناسنه در یعنی عقل ومند میمک فتحی وسکون نونله ادات نسبتدر لی معناسنه
اوصیلی دیمکدر معلوم اوله که مند کماقبلی دائما ساکن اولور والف ونون
ادات جمعدر آوازه صدا معناسنه در یعنی برشیئه صدا ولب مشهور اولمق
رسمه اضافه لامیه در رسمک بده بیانیه رسمدن مراد عادت وقانوندر
با حرف تاکید شنوند شینک کسری ونون واوک فتحیله فعل مضارع جمع غائبدر
ایشیده لر دیمکدر محصول بیت بر دانی یره واول مملکته اوصیلی وعاقللر
قچان گیدرلر یعنی گیتمزلر لکن تمام انکاری طریقیله چون که اول مملکتده یارامز
عادت وقانون ایشیده لر حاصلی بر پادشاه ظلمی که مشهور اوله انک کشورینه
عقلا آیق بصمز * نکو بایدت نام نیکو قبول * نکو دار بازارکان ورسول *

نکونونک کسری وکاف عربیک ضمی و واو اصلیه ایله نکودن مخفف لفظ مشترکدر
ایی ومحکم وزیاده لازم بیننده بو نقطه لازم وضروری معناسنه در باید فعل
مضارع مفرد غائبدر بایستندن بایستن دن دینیلر خطا ایلمش کرک اولمق
معناسنه دوبتی معنای شرطی متضمن در کرکسه دیمکدر فتاحیه خطا در عدم اوزره
نام نیکم لایه در نیک نیکو معناسنه در ویا حرف مصدر بایدک نام نیکم فاعلی و
تا ضمیر متصل معناسنه مفعول اوتی و قبول تا نیسی نکه دار جواب شرط دار فعل
امر مفرد مخاطبدر داریدندن داشتن دن دینیلر سهو ایلمشلر ایی طوت یعنی
رعایت ایله دیمکدر رسول بونده ایلچی معناسنه در بعض نسخه ده نیکو بایدت یرینه
اگر بایدت ونکو دار یرینه نکه دار واقعدر محصول بیت سکا آد ایلکی یعنی ایی نام ایله
مشهور اولمق زیاده مقبول ومختار کرکسه بازرگان والچی اولنلری حفظ
وصیانت ایدوب رعایت ایله که عالمده آدک ایلکه واشتان ایلسونلر حاصلی
عدالت ایله که ایلکله مشهور عالم اوله سین مصراع اوتی نکو بایدت نام نیک
وقبول یارب معناسنه اگر سکا ایو کرکسه ایو آد وقبول دیمه غریب ترکیب
بیدا ایدوب عجب معنا تصویر ایلمش نام نیکی یرینه نام نیکو یازان صحیح نسخه لره
مخالف یازمش * بزرگان مسافر بجان پرورند * که نام نکوشان بعالم برند
بزرک بانک وزانک فتحی و رانک سکونیله وکاف عجمیله اولو دیمکدر بیوک معناسنه
یعنی کبیر والف ونون ادات جمعیدر زا اولولر دیمکدر مسافردن مراد جنس اهل سفردر
بجان با حرف مصاحبت پرورند فعل مضارع جمع غائبدر پروریدندن بسلمک معناسنه
مراد تربیه ورعایت در بزرگان مبتدا وپرورند خبری ومسافر خبرک مفعول
صریحی وبجان غیر صریحی که حرف تعلیل نام نکو بنا به شان ده الف ونون
ادات جمعیدر زیرا اضافه الف ونون ایله جمع اولور مثلا سرشش وسرشت وسرشم ضمیرلرینی

رد سرور وشمعی

رد سرور وشمعی

رد سرور وشمعی

مطلب

ضمیرلرینی جمع ایدوب سرشان وسرتان وسرمان دیرلر فاحفظ فانه من المهمات
نکوشان یرینه نکویی یازان مخالف یازمش شان ایشان معناسنه در دیین
شانی ایشان کبی مستقل کلمه ظن ایلمش برند فعل مضارع جمع غائبدر بردندن
ایلتمک معناسنه ویا فعل امر غایب محصول بیت اکابر مسافرلری یعنی اهل
سفری تاجرلر وسیاحلر والحاصل اولان طایفه جانندن یعنی جان وکوکلدن تربیه
ایدوب رعایت ایدرلر تا کیم بو رعایت سببیله ایی آدلرینی عالمه ایلتلر حاصلی
بو تعریفی ایی آدله عالمده داستان ایلیه‌لر ویا ایلسونلر دیو آنلره ورونده حج
التفات اوزره اولورلر بعض نسخه ده بزرگان یرینه مجاور واقعدر مراد
ساکن اولان مملکت خلقیدر * نه گردد آن مملکت عن قریب * که خاطر
آزرده گردد غریب * نه تنها بدن مخفف در فاسد معناسنه گردد فعل
مضارع مفرد غائبدر گردیدندن صیرورت معناسنه یعنی اولمق گشتن
دن دیین خطا سویلمش عن قریب یقیندن دیمکدر که و که حرف رابط
صفت وزای مفردان مخففدر که حرف ابتدادر و واو مفرد اودن مخففدر
که ضمیر غائبدر اصلنده که از او ایدی مذکور تخفیفلر ضرورت وزن ایچون ضمیر غائب
مملکته راجعدر خاطر آزرده وصف ترکیبی اقسامندندر رنجیده خاطر دیمکدر
مکسور القلب معناسنه گردد که سابقی کبیده لفظن ومعناده رد العجز علی
الصدر طریقیله ذکر اولمش پس بو گردد گشتن دندر رجوع معناسنه دینلر
بو ییله تفرقدن رجوع ایلیه‌لر اولایدی بعض نسخه ده گردد یرینه آید واقعدر
غریبدن مضاف موصوف محذوفدر مرد غریب دیمکدر محصول بیت اول مملکت
یعنی زمانی فاسد وخراب اولور که آنک اهلندن وخلقندن غربا وسیاحان
رنجیده خاطر اولالر یعنی آنلردن بحضور اولالر * غریب آشنا باش وسیاح را *

رد سرور وشمعی

رد سرور

رد سرور وشمعی

دوست • که سیاتچه جلاب نام نکوست • غریب آشنا وسیاتچه دوست
وصف ترکیبیلر در که باشی لفظنده شاره‌یه ایدر که فعل امر مفرد مخاطبدر باشیدندن
که ضرورت معناسنه‌در غریبله آشنا وسیاتچله دوست اول دیمکدر که چه حرف
تقلیل جلاب نام تکه لامیه وبیانیه در جلابیه نام اسم فاعلکه مفعولنه اضافت قیلنمشدر
جلب جیمک فتحی ولامک سکونیله چکمکدر اما بونده نشر مراد در محصول بیت
خطاب عام طریقیله بیورر غریب آشنا اول یعنی مرد غریبه آشنالق ایله
وسیاتچه دوست اول یعنی مرد سیاتچی سوجی در رعایت ایدیجی اول زیرا
سیاتچه کیشینک ایو آدینی عالمه نشر ایدر یعنی یایار ومشهور ایدر علی
کل حال آینده وروندیه رعایت کرکدر که هر یرده ایی آدک سویلیه‌لر •
نکو دار ضیف ومسافر عزیز • وز آسیب شان بر حذر باش نیز • دار فعل
امر مفرد مخاطبدر واریدن واشتندن سعه‌المش ضیف ضادک تحتیله
قونق دیرلر لغاطرسیدر وارکه ضیف الفا مفعول اولی ونکو ثانیسی مسافر
عزیزده بویله دراصلنده واز ایدی آسیب الفک مده وباء وسینک کسریله
شفته یان باشی کلمک دیرلر اما بونک کبی یرلرده مراد ضرر وزیاندر
شان اضافتی لامیه در شین ضمیر غایب الف ونون ادات جمعیدر
آسیبک باسنه کسره قید قید ایلیی خطا ایلمش زیرا اضافت که ماقبل مفتوح
اولور الا ضرورت وزن ایچون ساکن اولور نیز نونک کسریله ادات عطفدر واو
کبی محصول بیت قونق ومسافری ایی طوت یعنی انلره رعایت ایدوب عزت
وحرمت ایله اما انلرک ضرر وزیانلرندن ده حذر واحتراز اوزره اول دیمه
که سنه بر جهتدن نقصان وضرر ایرشدره سرورییو • ز بیگانه پرهیز کردن
نکوست • که دشمن تواند بود در زی دوست • لوم بیت بیت سابقه

روشنی

واقعدر

126

واقعدر بیگانه بای عربک کسری وکاف عجمله یادکیمسه آشنا مقابلی پرهیز بای عجمک
تحتیله احتراز معناسنه‌در که چه حرف تقلیل لو دبو نون ضیفه ثما صندر مصدر معناسنه
زیرا توان لفظنده معنای مضارعت ملحوظدر زی زانک کسری ویاسی بشندیله
لباس وکسوة معناسنه‌در بعض نسخه‌ده زی یرینه روی واقعدر دوسته اضافتی
لامیه‌در محصول بیت یادکیشیلردن صقنمق وحذر ایلمک ایدر حاصل
لازم ومقبولدر زیرا دوست لباسنده وصورتنده دشمن اولمق ممکندر یعنی
کاه اولور که دشمن دوست هیئاتنده وصفتنده کورینور پس بیلدک که بیگانه
لردن حذر لازمدر که دشمن شرندن امین اولاسین • قدیمان خود را بیفزای
قدر • که هرگز نیاید ز پرورده غدر • قدیمان تقدیری بندگان وخدمتکاران
قدیمان درخوده اضافتی لامیه در ورا حرف تخصیص بیفزای فعل امر مفرد مخاطبدر
افزاییدن افزودندن دیمش خطا ایلمش بای تاکید داخل اولمغله همزه یایه منقلب
اولمشدر بیفزا ایله قدیمان مفعول اولی وقدر ثانیسی که حرف تعلیل پرورده بونده
اسم مفعولدر بسلنمش معناسنه غدر غینک فتحی ودالک سکونیله ترک وفایه دیرلر
محصول بیت کندو قدیم قوللرک وخدمتکارلرک رعایت ایدوب قدرینی ارتر
یعنی هر بریک حالنه کوره رعایت وحرمتنی زیاده ایله زیرا پرورده‌دن یعنی
الکده حاصل اولان قوللردن وخدمتکاردن دکه وجفا وقاسهرلق کلمز نیابدیدینه
نبات تمه یاران یا کلش یازمش • جو خدمت گزاریت گردد کهن • حق سالیانش
فراموش مکن • جو حرف تعلیل خدمت گزار وصف ترکیبیدر گزاریدندن ادا ایلیه
معناسنه که سابقا بیان اولندیدی وتا ضمیر خطابدر خدمتکار ادا ایدیجی دیمکدر
گزاری فدا الله یاران فارسی الفاظدن می بهره ایلمش کهن کاف عربک وهانک ضمه‌سیله
اسکی دیمکدر مراد جوقدانکیدر حق سالیان لامیه‌در بیللر حقی معناسنه‌در شین

درسروری

ردسرور

ازسرکور

خدمت کزاره راجعدر سال ایکی وجهله جمعلنور سالها وسالیان دیرلر برابرک
زیاده سیله سالیانه لامی کسریله قید ایلین زائد ایلمش یعنی الام ساکن اولمقدر
فرامش فراموشدن مخففدر اونتمق معناسنه محصول بیت چونکه
بر خدمتکارک خدمتکده کهنه اوله یعنی پیر اوله انک بیللرجه حقنی اونتمق یعنی ایلیه کی
خدمتی قدرینی بیلوب انکا کوره رعایت ایده ٭ مکر اورا هم دست خدمت نبست
تراهیچ ان برکرم دست هست ٭ هرچه نانک ور انکه فتحی لربله بیرلک دیمکدر
لفظ عربیدر دست خدمت لامیه در مجازاً اوراده وترادە رالسراداث تخصیصدر
یعنی ان انجیلین دیمکدر یعنی اولکم کبی بر حرف صلەدر با معناسنه دست بونده
قدرت ووسعتدن کنایتدر محصول بیت اکر اسکی خدمتکارک پیرلک خدمتی
النی بغلدیسه یعنی پیر اولمغله خدمتدن قالدیسه سنک اما اولکم کبی کرم واحسانه
قدرت ووسعتک واردر حاصل اول پیرلک سبیله خدمته قادر دکل ایسه سن
کرم ولطف ایدوب رعایتنه قادرسین حکایت شنیدم که شابور دم
درکشید ٭ چو خسرو بر شمش قلم درکشید ٭ شابور بای عجمله ضمیله خسرونک
مصاحبی بر استاد نقاشنک اسمیدر که خسرو ایله شیرینک وصالنه باعث
اولمشدر بعضیلر دیدیلرکه خسروک وزیری اولمشدر وبای عربیله دخی دیرلر والعلم
عندالله دم بونده نفس معناسنه در درکشید در حرف تاکیده کشید چکدی
نفس چکمکدن مراد تنگلی چکمکدر سولدی دیمکدر وجایزدرکه آه ایلمکدن کنایت
اوله یعنی بر آه ندامت وحسرت چکدی ولکاروجه چو حرف تعلیل خسرو سابقا
مذکور اولان هرمز بن نوشروانک اوغلیدر با حرف صله رسم عادت وقانون
اما بونده وظیفه مراد در قلم درکشید که مقدم مفعولیدر قلم چکمکدن مراد تعیینی
ووظیفه سنی قطع ایلمکدر حاصل قلمله چالمقدن کنایەدر دم درکشید که معناسی

روشنی

معناسنی سکوت ایلدی وخاموش اولدی دیبن سکوت ایدوب خاموش اولمه
بویله ترزین معنا ویرمکدن اولی ایدی محصول بیت اشنیدم که شابور
آه سر ایدوب نطقه وتکلمه کلدی چونکه خسرو وظیفه سنی قطع ایلدی
یعنی تعیین اولان علوفه سنی کسدی ٭ چو شد حالش از بی نوائی تباه
نوشت این حکایت بنزدیک شاه ٭ حالش ضمیری شابوره راجعدر نوا
نونک فتحی وضمیله بایلوق ونفقت وآزوق معناسنه در بونده ویا حرف مصدر
ور تباه تانک فتحیله فاسد معناسنه در محصول بیت چونکه شابورک
حالی نعمتسزلکدن وفقیرلکدن فاسد اولدی یعنی کچینجک حالی قالمدی
بو حکایه‌یی شاهک یعنی خسروک قتنه یازدی حکایه دن مراد بوندن
صکره کلن ابیاتک مضمونیدر ٭ چو بذل تو کردم جوانی خویش ٭ بهنگام
پیری مرانم ز پیش ٭ بذل تو مصدرک مفعولنه اضافتیدر وکردم
فعلنک مقدم مفعولیدر یعنی اولی وجوان [illegible] ثانیسی خویشه اضافتی
لامیه در با حرف ظرف هنگام وقت معناسنه در پیریه اضافتی لامیه
ویا حرف مصدر در مران فعل نهی معردی طب ومیم ضمیر منصوب
متصل مفعولی صریحی وز پیش غیر صریحی محصول بیت چونکه کندی
جوانلغمی سنک [illegible] ایلدم یعنی خدمتکه صرف ایلدم پیرلک وقتنده بنی یانکدن
سورمه یعنی بنی خدمتکدن دور ایلمه ٭ غریبی که پر فتنه باشد سرش
میازار وبیرون کن از کشورش ٭ غریبی تقدیری مرد غریبیدر ویا
حرف وحدت میازار فعل نهی معردی طب انجتمه دیمکدر واو حرف
عطف بیرون کن حسب لغت طاشره ایله دیمکدر اما استعمالده چیقار
یعنی اخراج ایله دیمکدر شیندر غریبه راجعدر محصول بیت بر غریب که

باشی فتنه دن طولی اوله یعنی بر شخص مفتن اوله حاصل اهل فتنه فی
اوله آنی اخته و مملکتدن اخراج ایده یعنی کشورکده آنی حوشه حاصل آنی
ولایتکدن سور گیتسون لکن گر خشم بروی نگیری روا است که خود
خوی بد دشمنش در قفاست خشم خائک فتحیله در زیرا جمله
قافیه اولور اگرچه که کسر غایة مشهوردر بر حرف صله در بامعناسنه و کی
واوک فتحی و بای اصلیه ایله ضمیر غایبدر هو وهی معناسنه مستعملدر
نکیری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب فعل شرط واقع اولمش طوتارسه
سک دیمکدر روا رائک فتحیله جائز معناسنه در وسین وتا ادات خبردر که
حرف تعلیلدر خود کسیوه نقط وتکمیل وزینت کلمه در خوی بد بیاینه در
دشمنش شین ضمیر معناده قفای دسیه وتاد شینه مقید در دشمنت
در قفاسیش دیمکدر محصول بیت اگر اول غریب پرفساد وفتنه یه خشم و
غضب طوتمازسه یعنی سیاست وقتل ایلمزسک جائزدر زیرا اکندینک
یرامز و چرکین خوی آردنجه گندیه دشمندر یعنی بهر نیره که وارر چرکین
خویی کندینک عدوسیدر وگر پارسی باشدش زاد و بوم بصنعاش
مفرست و سقلاب و روم واو حرف عطف بو بیتی عربی بیته
عطف ایدر پارسی وفارس بابوقایله مملکت فارس مراددر و با حرف
نسبت باشدش ش ضمیر فتنه اولان شخصدن کنایتدر زاد و بوم
عطف تفسیریدر طوغدیغی و بیوددیکی یره دیرلر با حرف صله صنعان
صادک فتحی و سکون نونله یمن دیارنده بر عظیم شهردر که اول یرده
اندن عظیم و معمور شهر یوقدر ایام ملوکده زیبی مقامات حریری شرحنده
صنعانی زیاده مدح ایلمشلردر حتی دیمشلردر که یمن دیارنده اندن نقلی

روغنی — نقلی و خبری شهر یوقدر بس یمن یانندن بر قصبه که اسمیدر دیمیا بیلمزمش صنعاء
اصلنده ماموز السلام در اتابخم نونله استعمال ایدرلر که بولسانی بتنیغ ایدرلر معلومدر
نته که شیخ عطار حوا ابن ذات ادلی کتابنده ایراد بیورمشدر بیت اگر کافرستوی
روشنی — چون شیخ صنعان ✱ توکردی عاقبت در کار مسلمان ✱ پس نونله حطا دردیو خطا ایلمش
رو سرور — منکوم اولکه مذکور نون ساکن اوقنمق که گدر حروف ... مؤنث فعل نهی
مفرد مخاطبدر فرستیدندن فرستادندن دیمی خطا سویلمش سقلاب سنیک
فتحی و ضمیه روش مملکتنه دیرلر یعنی ترکیه اوروس دیدکلری قومک ولایتنه دیرلر
مطلب — رومدن مراد سیواس و اطرافنده اولان مملکتدر بو جهتدندر که پاشالرینه روم
بگلربگیسی یازارلر براوات واحکامده اما روم ایلی بگلربگیسنه که روم ایلی بگلربگیسی
یازارلر ماحصلی محصول بیت و اگر پارسی بر فتنه اولان کیمسه نک طوغدیغی و بیوددیکی مملکت
فارس دیاری اولورسه یعنی سنک مملکتک پرورش بولدیسه وانده حاصل اولدیسه
آنی یمن وادوروسه و رومه گوندرمه بولندن حکم کلن بیته مرادی بیان ایدر
هم انجا امانش مده تا بجاشت ✱ نشاید بلا بر سرکس گماشت ✱ اینجا اشارتدر
اقلیم فارسه امانش شین مذکور مرد بر فتنه یه حایددر مده فعل نهی مفرد مخاطبدر
دهیدندن دادندن دیمی خطا ایلمش تا انتهای غایت ایچوندر ای معناسنه با حرف
صله جاشت جیم مجید و باقیسینک سکونیله قوشلق وقتنه دیرلر شاید فعل نفی مستقبل
مفرد غایب لایق دکلدر دیمکدر شاییدندن شایستن دن دیمی سهو ایلمش بر سرکس
بر حرف صله اضافت لامیه در گماشت کافک ضمی و باقیسینک سکونیله فعل
ماضی صیغه سیدر مصدردر زیرا فعل مضارع مضارعی او هشتردر بلا مفعول صریحی
دیر سرکس غیر صریحی محصول بیت بر فتنه اولان کیمسه یه یریکو مملکتی دیار حارتیتی

همان کندی یرینه ای قوشلقده کی امان ویر میوب اولدر زیرا لایق دکلدر کیم یکی
باشینه بلا خوفه ایلیک یعنی مرد غریب کبی آنی غیر دیاره کوندرمک خلقک باشینه
بلا کوندرمکدر. مصراع ثانی اوزره نسبت حکیم تعلیل دن در. که کوید برگشته
باد آن زمین. کز و مردم آیند بیرون چنین. که حرف تعلیل. برگشته باد
التی اوسته اولسون دیمکدر ییقلسون معناسنه. آن زمین اول مملکت
دیمکدر. کزو اصلنده که از او در. که حرف رابطه صفت و از حرف ابتداء
او ضمیر غایب زمینه راجع. مردم اسم جنس در رجل کبی مرد ده دیرلر مجمعه انکچون
آیند صیغه سنی جمع ایلدی کلورلر دیمکدر. بیرون طاشره دیمکدر. چنین اشارت
تشبیه در مردمه. اشارتدر مصراع ثانی تقدیم وتاخیره محمولدر تقدیری کزو
چنین مردم بیرون آیند. حاصل محصول بیت کندی مملکتنک شقیسنی و بد
بختی غیر اقلیمه کوندرمه زیرا بد دعا ایدوب دیرلر آنی زیر و زبر اولسون اول
مملکت که اندن بو نجیلین شقی کیملر چیقوب بو دیاره کلورلر دیو. عمل
کرد بهی مرد منعم شناس. که مفلس ندارد ز سلطان هراس. حضرت شیخ بر
وجه نصیحت دانی شروع ایلدی. دهی دالک فتحی و کسریله فعل مضارع مفرد غائب
فعل شرط واقعدر. و محل متقدم معمولدر. مرد منعم بیانیه در منعم اسم فاعلدر افعال
بابندن صاحب نعمت معناسنه اسم معمول در دیمح بو لفظک استعماللندن
اکاه دکل امش. شناس فعل امر مفرد مخاطبدر شناسیدندن شناختن دن
دنیلر سهو ایلمشلر آکله و بیل دیمکدر یعنی محل ویر که غنی کیمه بیلوب و بوب
اکا ویر مرد منعم متقدم معمولدر. که حرف تعلیل. مفلس افعال بابندن اسم
فاعلدر اصلنده ایکی والتدن محقق قادر ایکی منقره مجتمعه اولور رد شمعی

اوله زیرا فلس فانک فتحی ولامک سکونیله منقره دیرلر. مفلس فلس خرج ایدیجی دیمکدر
حاصلی حالنک کسریله قورقی دیمکدر خوف معناسنه. محصول بیت اکر عمل و خدمت ویرسک
منعم و صاحب دولت اولان غنی کیمه یه ویر مفلسه ویرمه یعنی فقیره و یوقسله ویرمه
زیرا مفلس و فقیر سلطاندن خوف ایلمز یعنی مال و اسبابم آلورلر دیو قورقماز زیرا
نسنه یه مالک دکلدر که آنی الدقلرندن زحمت چکه. حاصل عمل اهل نعمت غنی کیمه لره
ویر مفلس و فقیره ویرمه. چو مفلس فرو برد کردن بدوش. ازو بر نیاید دکر جز
خروش. فرو بردن آشنا ایلتدی دیمکدر اما استعمالده طالدردی و باتردی
دیمکدر. تا حرف جمله وده دوش دالک ضمیله اومز معناسنه. در از و ضمیر مفلسه
عائددر. بر نیاید بونه چیقماز دیمکدر. دکر دالی معناسنه در. خروش بوینه
فریاد و فغان معناسنه در. محصول بیت چونکه مفلس اولان کیمه بوینی اومزی
ایلتدی یعنی باشنی اشنا ایندردی حاصلی باشنی اوکینه صالدی اندن فریاد
و فغاندن غیری نسنه چیقماز یعنی ضبط ایلدکی مملک حاصلنی ادا ایلمکه قادر
اولمیوب نی تقریب عجز خالر ایدر. مصراعک اولکی معناسی چونکه مفلس طالدردی
رد سروری بوینی اومزینه دیمک و مصراع ثانینک معناسنی جمله ایلمک و غیرا ایرشیدر ملکه
بیان ایدن ایکی اداده بیله سهو ایلمش. چو مشرف دو دست از امانت بداشت
بباید بر و ناظری بر کماشت. مشرف اسم فاعلدر افعال بابندن لغتده یوکسک
یره چیقیجی یه دیرلر اما بغداد دیارنده کاتبه اطلاق ایدرلر لکن بو مقامده
امین دیدکلری کیمه مراددر. بداشت طوتدی دیمکدر یعنی چکدی حاصلی حیانته
باشلدی. ناظری یا حرف وحدت بر تاکید کماشت فعل ماضی مفرد غائبدر مصدری کماشتن
زیرا مضارعده کمارند بر کیمه یه بر مصلحت اوزره دیکمک یعنی حواله ایلمک محصول بیت
چونکه مشرف ایکی الینی امانتدن طوتدی یعنی چکدی حاصلی حیانته شروع ایلدی

آنکه اوزرینه بر ناظر نصب ایلیه‌ک گرک یعنی آنی بر کیمسه‌یه حواله ایلیه‌ک گرک * تورا و بنیز در
ساخت باخاطرش * ز مشرف عمل برکن و ناظر ساش * ور یعنی والرا و خزینه‌یه
ناظره راجع در نیز حرف عطفدر دال مفتوحه سنه در ساختن فعل ماضی مفرد
غایب فاعلی ناظر در منهامی متفق اولدیغی دیمکدر باحرف مصاحبت خاطرش
ضمیری مشرفه راجعدر بر حرف تأکیدکن کاف عربیه فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر
کنید بدن کمندن دیمک خطا ایلمش بونده قو پیر دیمکدر غولدن کنا بیدر ناظرش
ضمیرکنه سایع کبیدر محصول بیت والکر ناظر داخی مشرفک خاطریله متفق ایکی دل و یکی
جهت اولدیسه مشرفدندی ناظر دنده علم رفع ایله حاصلی ایکیسنی ده معزول ایله
زیرا خیانت امانتک ضدیدر جائز در که برکن کاف عربیه ضمیله اوله کنید بدن
کردندن دکل تحسب لغت قالدر دیمکدر یعنی ایکیسینی بیله عملدن قالدر حاصلی معزول
ایله دیمکدر یعنی قالدر مقدن مراد کندیلری عملدن قالدرمقدر فقاتل * خدا ترسش
باید امانت گزار * امین کز نتو ترسد امینش مدار * خدا ترسش وصف ترکیبیدر
ترسیدندن الله‌دن خوف ایدیجی دیمکدر امانت گزار ده وصف ترکیبیدر گزاریدندن
ادا ایلمک معناسنه امانت ادا ایدیجی دیمکدر گز نواصلدر که از تو در حذف و ایصال
اولدی امینش ضمیری مذکور امینه راجعدر مدار فعل نهی مفرد مخاطبدر داریدندن
طوتمه دیمکدر محصول بیت امانت گزار اولان کمسنه خدادن قورقجی گرک یعنی متقی
و پرهیزکار گرک حاصلی مستقیم کمکدر امین که سندن قورقه یعنی سنک غضبکدن
و سیاستکدن که امین خوف ایلیه‌سن آنی امین طوتمه زیرا دائماً سن آنکله بیله
اولمازسین که سنک خوفکدن خیانت ایلیه * امیری باید از داور اندیشناک *
نه از رفع دیوان وزجر و هلاک * داور دن بونده خدا مراد در اندیشناک
خوفناک دیمکدر قورقوجی معناسنه رفع دیوان مصدرک فاعلنه اضافتیدر مراد

130

...ادر زجر زای عربیه فتحی و سکون جیمله منع و نهی معناسنه در که عزل مراد در
محصول بیت امین اولان کمسه خدادن قورقجی گرک اهل دیوانک عزل و زجرندن
و تفتیش و شکنجه و هلاکندن قورقمیجی گرک حاصلی امین مستقیم اولنجه اهل دیوانک
مذکور احوالندن خوف و بیم چکمز * ببفت رو شمار و فارغ نشین * که از
صد بکی راستی امین * ببفت رفعل امر مفرد مخاطبدر افشا ریدندن برشنه
صقق معناسنه همزه بایه قلب اولمشدر ستنه که سابقا بیان اولندی ببفشار
پریشان نازان نونده صحیح نسخه‌لره مخالف یازمشلر شماره ده فعل امر
مفرد مخاطبدر شماریدندن حسیق معناسنه ایکی یرده یا حرف تأکید در نشین
فعل امر مفرد مخاطبدر نشستیدندن نشستن دن دیمک خطا ایلمش که حرف تعلیل
محصول بیت صبح و ساییه یعنی کشورک ارتفاعی و محصولنی حساب ایدوب
بو غله یعنی بریک متقاطعاتنی و محصولاتنی حساب ایکله و انها یه حساب ایده و بیرو خیانتلریدن
فارغ اوتور زیرا هر بریک محصولاتنه بیلمش اولورسک خیانت ایدمزلر ایرا
یوز امینده بریسنی مستقیم امین گورمزسک حاصلی آدی امیندر اما
کندیسی خائندر پس مذکور حساب وکتابه ایله که خیانتلرندن امین و فارغ
اولاسین * دو هم جنس دیرینه را هم قلم * نباید فرستاد یکجا بهم * دیرینه دالک
کسریله چوقدن کی یعنی قدیم دیمکدر را آدات مفعول نباید فعل نفی مستقبل مفرد
غایب گرکمز دیمکدر لایق دکل معناسنه فرستاد فانک و رانک کسری و ستک سکونی
فعل ماضی صیغه‌سیدر مصدر در زیرا مضارعه متقارندر یکجا بر یره دیمکدر بهم
بیله دیمکدر بیری بریله معناسنه دو هم جنس دیرینه اضافتی بیانیه در فرستادک
مقدم مفعولی اولدی و هم قلم صفتی دیکی مفعول ثانیسی و بهم مفعول غیر صریحی

پریشان سوزی نسخه‌ده

محصول بیت ایکی اسم بجنسی که هم قلم کاتبلر اوله یعنی ایکی کاتب که قدیمدن یارانی
و دوست اوله‌لر حضرتنه ایکیسنی بر پرده یعنی بیله گوندرمک گرکمز یعنی لایق و
معقول دکلدر بعض نسخه‌ده دبیرنرا بدبیرنه دیرنه واقعدر بهمزه ایله * چه دانی
که هم دست کردند و یار * یکی دزد باشد یکی پرده دار * دانی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر دانیدندن نه بیلورسین دیمکدر که حرف بیاندر همدست الدشی
دیمکدر یعنی آل بر اوله‌لر حاصلی اتفاق ایله‌یه‌لر کردند کاف عجمیله فتحیله فعل
مضارع جمع غایبدر کردیدندن صیرورت معناسنه اوله‌لر دیمکدر یار یولداش
دیمکدر دزد دالک ضمی و زانک سکونیله اوغری معناسنه پرده دار وصف
ترکیبیدر پرده طوتیجی معناسنه مراد ستر ایدیجی دیمکدر محصول بیت نه بیلورسین
که ایکی بجنس دبیرنه ال بر اولوب متفق اوله‌لر و برسی سارق اوله و برسی
حامی و حافظ و ستار و صاین اوله یعنی بری اوغرلق ایلیه و بری نکهبانی یعنی
گوزجیسی بکجیسی اوله * چو دزدان زهم باک دارند و بیم * رود در میان کاروانی
سلیم * دزدان الف و نون ادات جمعدر زهم زا ازدن مخفف حرف ابتدا زهم
بربریدن دیمکدر باک بای عربیه ترکیبه اکنمک در قیرمق معناسنه یعنی پروا چکمک
رود دالک و وانک فتحیله فعل مضارع مفرد غایبدر رویدندن رفتن دن
خطا ایلمش کاروان و کاربان واو و بایله لغتدر زیرا واو و بانک بیننده
تبادل و توافق واردر مثلا صویه آب و آو دیرلر عربجه قاعده دیرلر دیا حرف
نسبتدر سلیم بوننده سالم معناسنه در محصول بیت چونکه اوغرلر بیم و خوف ایدلر
بری بربریدن خوف و بیم اوزره اوله‌لر یعنی پروا ایده‌لر آراده کاروان خلقی
سالم و آزاده یورر یعنی قطاع طریقدن قیرماز زیرا بربریدن خوف اوزره

اوزره اولنجه کاروانه اوغرلق ایده‌میه‌لر ایمین و ناظر دائی بری بربریدن خوف ایدیجه
مال بربوده و بیت المال مسلمینده خیانت ایتمزلر مقصود قصه‌دن حصه در
فتأمل تمام بیتک معناسنه چون که اوغرلر بری بربریدن غصه لو و قورقلو اولالر
کیدر اوزاده کاروان سلامت اولمش دیمکه بیتک معناسنه غریب تصویر
ایلمش * یکی را که معزول کردی زجاه * چو چندی برآید بخشش کناه * را ادات
مفعول و که حرف رابط صفت جاه جیم عربیله منصب دیمکدر چند جیمک
فتحی و سکون نونیله نیچه دیمکدر یعنی نیچه زمان و یا حرف وحدت برآید کلدی دیمکدر
بخشش شینک ضمیله معناده کنا بهد معقیة در کنا هشر تقدیرنه محصول
بریسنی که یعنی برکیمسه‌یه که منصبندن و ریاستندن معزول ایلیدک چون
که بر نیچه زمان کلوب کیچه کناهدن دو منی بغشلید یعنی خطاسنه عفو ایلیه و
کناهندن کیچه * برآوردن کام امیدوار * به از قید بندی شکستن
هزار * برآوردن حاصل ایلمک معناسنه در کام اضافتی مصدرک
مفعولنه اضافتیدر و امیدوار اضافت لامیه در تشدید میم ضرورت
وزنیچوندر وار ادات نسبت و تخصیصدر به بای عربیه کسریله دهای
اصلیه ایله بک دیمکدر قید بونه بوقیغی معناسنه در بندی اضافت لامیه
و بندی یای نسبتله محبوس دیرلر زیرا بند باغه دیرلر یای نبلی دیمکدر که
معنای الزامیسی محبوس سلقه شکستن شینک کسری و کاف عربیه
فتحیله صحیح درکه عجمیه کسردیرلر قید بالکسر ایلکدن مراد محبوسی آزاد
ایلمکدر هزار بیک و قیده و بندیه قید اولجه قابلدر سین بندیه قصر
ایدنلر تقصیر ایلمشلر محصول بیت امیدلی کیمسه‌نک مرادنی حاصل ایدوب
وجوده کتورمک بیک کره بکدر محبوسی حبسدن چیقاروب آزاد ایلمکدن

ده سرودر

در سرودرک وسمی

زیرا جبه سز وارا ولمه محبوس اولمازدی علی الخصوص که قید سحر اوله
پس نهاری محبوسه تخصیص ایلیلر زیاده قلت تامل و ملاحظه ایلامشلر قید بر
نوسنیده را گرستون محل ٭ بیغقد بنزد طناب امل ٭ نوسنده اسم
فاعلدر کاتب معناسنه و را ادات تخصیص و تملیک و کر حرف شرط ستون کمنیک
ضمیه دیرک دیمکدر اصلنده استونیدر همزه ایله عمله اضافة بیانیه در
و مبتدا بیغقد با حرف تاکید و یا همزه دن مبدلدر فعل مضارع مفرد
غایب خبر مبتدادر فاعل کتنده رستونه راجع ضمیر در بنزد فعل نفی
مستقبل مفرد غایب و یا فعل نفی مفرد غایب زیرا صیغه مشترکلردر
فاعل کتنده نوسنده یه راجع ضمیر در و را ده تشدید ضرورت وزنیچوندر
طناب امل یاینه در طناب جاه در ایپنه دیرلر امل بالهمزه نکره دمیکه
فتحه لریله امید معناسنه در بعض نسخه ده نوسنده یه واقعدر یای وحدت
و همزه ایله توسلته پس کز اصلنده که از ایدی حذف و ایصاله کز اولدی
بو تقدیر جه بیغقدک و بنزدک فاعل نوسنده یه عاید ضمیر اولور محصول بیت
کاتب اگر ستون محل دوشرسه یعنی محلی دخد متنی اللذن لیدوب معزول اولورسه
ستون محل دوشمک غلدن کنایه در امید اپینی کسمز و یا کسمسون یعنی کنه
جاه و مرتبه دن مأیوس و نا امید اولمسون زیرا صنعت کتابت بر منصبه سبب
اولور یا خود معنا بو ایله اوله که برکاتب که ستون عملدن دوشه یعنی عملدن
معزول اوله طناب رجا و امیدنی کسمز و یا کسمسون که کتابت آنی محروم قومماز
بنزدک معناسنی مضارعه قصر ایدنلر تقصیر ایلمشلر ٭ بفرمان بران برشه دادکر
پدر وار خشم آورد بیر پسر ٭ تا جاف صد فرمان بر وصف تر کیبده بر یدیدن
بردندن دییا خطا ایلمشلر ایلیجی دیمکدر بیوروق ایلیجی دیمکدر مأمور دیمکدر

ذلکده بردوار ملحقی

دیمکدر الف و نون ادات جمعدر بر حرف استعلاشه داد لر اضافت بیانیه در
دادکر عادل دیمکدر زیرا داد عدله دیرلر دکر کاردن مخففدر ادات فاعلدر زجی
معناسنه حاصل رشه عادلک اوزرینه واجب ولازمدر دیمکدر اولور بیدروار ادات
تشبیه در آورذک فاعل کتنده بیده عاید ضمیر در و معمول صریحی خشم دخیر کیبی
بر پسر دخی معمول بیت شاه عادلک اوزرینه لازمدر واجبدر قوللری پدر
زیاده خشم و غضب گتورمیه یعنی حددن زیاده غضب ایلیه بلکه بابا سی اوغلینه
خشم کتوردکی کبی یعنی ایلدکی کبی ایلیه بو بنا حکمره لکن بیت بابا نک اوغلینه
شفقتنی بیان ایدر فرمان بران عبارتنده بران فعل امر در راندندن
دییبن زیاده خطا ایلمشلر در که بیچ جمله قابل تعبیر دکلدر ومصرا ع
اولک معناسی تصویرندن یعنی شاه عادل بیوردیغی کبی زیاده ترتیبچی
سویلیش بو مانک یالسنی زاید طوپتبت بر شه دادکرده بر حوفنی بیر شه
ایدوب تقدیری بر فرمان رشه دادکر ددیوب معناسنی فرمان بر سرد
خدمتکار لر اوزره عادل پادشاه دییب بتیک مرادینه واصل دکلمش
قطعه ٭ کمش میزندنا نشود درناک ٭ کمی میکنند ابنش از دیمه پاک ٭ کمنش
که کاهدن تحقیقیدر وقت معناسینه دشتی پیسره عاید در میزندی
بونک کبی بریر ده حرف استمرار در زندرابکه و ندنکه فعل مضارع مفرد
غایب در زنید ندن زدندفلا دییب خطا ایلمش اودر دیمکدر تا حرف انتها
حتی معناسینه نشود نشنیده دوا وکه فتح لریله فعل مضارع مفرد غایبدر شوید ندن
شوندن دییب سهو ایلمش اولور دیمکدر بیصیر معناسینه حتی ضرورت معناسنه
افاده
ایدر فاعل پیسره راجع کتنده ضمیر ومفعولی دردناک ومیزندک فاعل بدر

رد سروری
رد سروری
رد شمعی

درناك كاف عربله ادات نسبتدر دردناك دردلى دمكدر دردا غريبه ديرلر
الم كبى كه يا حرف وحدتدر درآتش شتين جحيم معناده ديديه مقيد الحيته
ديه اتش تقديرنده محصول بيت گاه بابا اوغلنه دردناك اولنجه دوكر يعنى
اولقدر دوكر آنى كه يرالي وبره لي اولور حاصلى گاه اولور كه اتا اوغلنى رر
الدرسيه دوكر وگاه اولور كه كوزنده نا ياشنه پاك ايدر يعنى اغلدمغى
تقديرجه كوزي ياشنى سيلوب شلى خاطر ايدر پس پادشاهى قوللرينه
وخدمتكارلرينه بوبله طوتمق كرك در * چو نرمى كنى خصم كردد دلير * وكر
خشم كيرى شوند از تو سير * نرمك نونك فتحى وراينك سكونيله ايديو متق
دمكدر كه عربجه ناجم ديرلر ويا حرف مصدر دلير دالك ولامك كسريله
بهادر دمكدر شوند فعل مضارع جمع غائبدر فاعلى كشتن حضرا جمع حمير
درزيرا خصم اسم جنسدر كه قليله وكثيره شاملدر اول جهتدن جمع
صيغه سيله ايراد ايلديلر از تو معمول طغر حرفي وسير سينك كسريله معقود
حرفي سير طوق دمكدر اما بونك كبى يرلرده مراد نفرتدر محصول بيت
چونكه ملايمت وملاطفت ايده سين خصم وعدو اوزركه دلير وبهادر
اولور يعنى سنى مغلوب وزبون ايدرلر اماكر خشم وغضب طوتارسك يعنى
خشمناك وغضبناك اولورسك سندن نفرت ايدوب بيزار اولورلر
جايزدر كه شوندك فاعلى مقدر دوستان ومحبان اوله يعنى غضبناك
اولورسك دوستلر ومحبلر بيله سندن نفرت ايدوب بيزار اولورلر لكن
خصم وعدو تقدير كلام دوستان ومحبان از تو سير شوند احتمالي در
درشتى ونرمى بهم در بهست * چو فرگن كه جراح ومرهم نهست * درشت

درشت دالك وراك فتحه سيريله وشينك سكونيله ايري معناسنه در يعنى يومشق خلافي كه تركجه
خشن ديرلر ومصدري خشونت كلور ويا حرف مصدر ايرلك دمكدر بهم در با حرف مصاحبتدر
هم معناسنه ودر انك معناسنه تاكيد ايدر چو ادات تشبيه ركزن وصف تركيبيدر لغتده
طاراوريجى دمكدر اما استعمالى قان اليجي معناسنه دركه حرف بيان مرهم نه وصف
تركيبيدر نهيدندن نهادندن دين سه ايلتش مرهم قويجى دمكدر مرهم ميمك وراك
فتحه سيله وراك سكونيله تركيبى ملهم ديدكلريدركه يارهلره صاررلر يعنى تاية
وصله يازلمق كركدر قصرا ايدوب همزه مجتلبه ايله يازلدى املادن اكاه دكلر
ايمش محصول بيت وقتاكه حضرت شيخ ملايمت وخشونتى پسند ايلديه
خير الامور اوساطها يه ترغيب ايدوب بو بيتي ذكر ايدر يعنى خشونت وملايمت برى
بريله اولمق كركدر حاصلى نه ياوز اول ونه يوماشق بلكه قان اليجي كيبى اوله كه هم نشترله
خرقنى ياره ... قان جريا ندن كارنه اولنجه اوزرينه برسنه طوتوب بربرلو
صارر حاصلى ياوزلق ويوماشقلق محلنده كرك * جوانمرد وخوشخوى وبخشنده
باش * چو حق برتو پاشد تو برخلق باش * جوانمرد وصف تركيبيدر يعنى
معناسنه خوشخوى ده وصف تركيبيدر ايى خويلى معناسنه بخشنده اسم فاعلدر
بخششجى معناسنه باش ياى حرف بيله فعل امر مفرد مخاطبدر باشيدندن اول
دمكدر ضرورت معناسنه چو حرف تعليل حق يعنى خدا باشد فعل مضارع
مفرد غائبدر باشيدندن باى بجيند صحيح يعنى بدل ايلكه معناسنه باش
فعل امر مفرد مخاطبدر كنه مذكور باشيدندن جنج يعنى بدل ايلديكه محصول
اى خسرو سخى وكوزل خويلى وبخششجى اول يعنى بدل ايدجى اول چونكه خدا سنك
اوزركه جنگار يعنى سنه احسان ايدرسنده خلق اوزره صاحب يعنى انعام

واحسان ایله زیرا نعمتك شکرانه سی انعام احساندر * نماند کس اندر جهان کو
بماند * مگر آن کز و نام نیکو بماند * نماند فعل نفی ماضی مفرد غایبه کلمدی دیمکدر
کس فاعلی اندر ادات ظرفدر بونده بای صله معناسنه در کو اصلنده که او ایدی
حذف وایصاله کو اولدی که حرف رابط صفت واو ضمیر غایبه کسه عایده باحرف
تاکید مانه فعل ماضی مفرد غایبدر قالدی معناسنه مگر ادات کشنادر الا معناسنه
آن کزو تقدیری آن کس که از او ایدی آن اسم اشارتدر مفتدر کسه وکه حرف
رابط صفت واو کسه راجع ضمیر غایبه اول کیمسه که اندن دیمکدر نام نیکو
بماند ار محصول بیت جهانه کیمسه کلمدی که باقی وثابت قالدی یعنی هر کس
فوت اولدی حتی انبیا بیله الا اول کیمسه باقی وثابت قالدی که اندن ایی
آد قالدی زیرا ایی اد کشینك خیر دعاسنه سببدر که آنی اکدررسه
کویا که اولمیشدر حیاتنده در حاصل ابیلجه مذکور اولنمغه صالح دیرر * نمرد آن
که ماند پس از وی بجای * پل ومسجد وخان ومهمان سرای * نمرد فعل
نفی ماضی مفرد غایب اولدی دیمکدر آن که آن کس که تقدیرینه در سابقا
ذکر اولنان کبی حذف وایصال اولدی ماندنك تحلیله فعل مضارع مفرد
غایبه قالور وقالا دیمکدر پس بای تجلیه آرد وصوك معناسنه در با
حرف ظرف وجا یر دیمکدر ومسان معناسنه پل بای کوپری معناسنه
کپری معناسنه در خان بونده کاربان سرای معناسنه در مهمان سرای
خیر سفتی اوی دیمکدر تکیه وعمارت دیو ننده بکزر که وار اسه کلنلر
یدیکی قوت کوچر محصول بیت اولمدی اول کیمسه که اندن صکره یرینه
کوپری ومسجد وخان وتکیه وعمارت قاله یعنی اصحاب خیرات که عالمده

نشانه سی پس از مرکش

بنده آثار خیر قوب کیده او لمش بحکمنده در زیرا بونلر نامی احیا ایدر ذکر رفت وآثار خیر بنش نماند
نشانه سی پس از مرکش الحمد خوانند * ذکر رفت تقدیری وعمران کس رفت در واو حرف حال آثار خیر لامیه در
آثار اثرك جمعیدر نشان معناسنه نشش جمع مفتدر آن کسه عاید در مرک میمك فتحی ورانك سکونی
وکافك جزمی اولم دیمکدر موت معناسنه الحمد دن مراد سورهٔ فاتحه در خواند نوننك فتحیه
درکه مضارعه مقارندر محصول بیت واگر اول کیمسه دنیادن کیتدیسه وکندینی اکدررینه آثار
خیری قالمدیسه یعنی کندی اولوب و دنیاده نشان خیر اثری برنشه قومدیسه آنك اولدکدن
صکره روحنه سورهٔ فاتحه اوقومغه لایق دکلدر * چو خواهی که نامت بود جاودان * مکن نام نیک
بزرگان نهان * چو حرف تعلیل خواهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر خواهید تمنده خواستندن
ذبیر سهو ایلدیکی که حرف بیان نامت نا خبر حق بود بانئه جمع واوکه متحده فعل مضارع
مفرد غایبدر جاودان ابدی دیمکدر نام نیکك بیانیه وبزرگانه اضافت لامیه در بایه
بطقبانه نام نیکك مفعولی اولور دنهان ثانیسی محصول بیت چون دیرسینك که دنیاده
نامك ابدی قاله یعنی ابدی نامدار اولمق ایستر سك اولولرك ایی نامنی پنهان ایله یعنی انلرك
نامنی خفایه ایلمیه خیر ایله ذکر ایله که سنك نامك عالمده خیر ایله مذکور اوله * همین نقش برخوان
پس از عهد خویش * که دیدی پس از عهد شاهان پیش * همین هم ایله این دن مرکبدر
هم ادات تاکید این اسم اشارتدر مابعدینه بر حرف تاکید خوان خانه سوم ضمه ایله واو ایله
اوقو دیمکدر بنو بر خوان محتنده مستتر اولان ضمیر خطابی تاکید ایدر بو یرینه بیت
ودر برینه از یازلر صحیح نسخه بره مخالف یاز دقلرندن عزیز هیچ معناسی یوقدر خفا ایلر
عهد خویش لامیه در عهد بونده زمان معناسنه در محصول بیت بو نقش وصورتی و
بو اسلوب دیزی بیتی اوقی سن کندی زمانکده که اوکل پادشاهلرندن کوردك
یعنی انلرک کندی زماننده صکره نیجه که مذکور اولندیلر سه اندن نصیحت وپند آلوب

در نسخه

الثوب اعمال صالحه یه و خیرات و حسناته کوشش ایله که نامک خیر له ذکر اوله یعنی افعال خیرات
و حسناته کوشش ایلینک نامی خیر له مذکور و مسطور در اما ظلم و بدعته سعی ایلینک
اردنجه نفرین و بد دعالر ایده لر پس سن بو ملکت تازه کلینی او قریب حالتده ندن
متصحیح اول * همه کام دنار و طرب داشتند * تا گو بر فتند و بگذاشتند * همه
بی مضافیه در عزیز جمیع دیرلر بعض نسخه ده همه یر به همین واقعدر یعنی
ابجح دیمکله تفسیر ایدن تفسیر ایلمشدر کام کاف عربیه مراد معناسنه در نازنحز
معناسنه و طرب طا و رانک فتحیله شادلیق و شنلک معناسنه در داشتند فعل
ماضی جمع غایب حسب لغت طوتدیلر دیمکدر اما اصطلاحده دارلقدن عبارتدر یعنی
ایدرکوار ایدیلر و انلر مذکورلره مالک ایدیلر نه که مالدار دیرلر صاحب و مالک مال معناسنه
تا گو با حرف تاکید آخر فاعل وزنی اورزه عاقبت دیمکدر بگذاشتند فعل ماضی
جمع غایبدر قودیلر و ترک ایلدیلر دیمکدر محصول بیت سندن اول گلن سلاطین
بو سن طوتدیغک عیش و عشرتی و شوق و ذوقی طوتدیلر یعنی مالک اولدیلر حاصلی
دنیاده کامرانلق و صفا سوردیلر عاقبت دنیادن چکوب کتدیلر و بونلری جمیعا
بو فوقه قودیلر یعنی آخر نه ایله کتدیلر مجرد اها اولدی نتیجه سنه یعنی عدل و دادی
ترک ایدوب بونلره مشغول اولدیلر و رعایانک رعایتنه التفات ایلمدیلر دنیاده مراده
واصل اولمش و مرادلرینی نیشته سنی جهان ظالملق نامی و خلقک بد دعاسنی
ایلیندیلر دیو کیده اولدتلر کیپیدر فقاتمز * یکی نام نیکو ببرد از جهان * یکی رسم بد ماند
ازو جاودان * بو بیتک بیج پادشاهلر که احوالنی بیان ایدر نام نیکو بیانیه
در رسم بد ده بو بیله در رسم بونده قانون معناسنه در محصول بیت مذکور سلاطینک
بزرسی دنیادن ایکو آد ایلتدی یعنی ایی نامله کتدی بر سیندن جهانده ایدی

135

ایدی مجاز قانون قالدی حاصلی ایلدی که چوکبی بد عملی عالمده مؤبد قالدیکه ابدی بد دعا
باعث اولور * بسی بر رضا منشنو ای بی کس * و گر گفته آید بغور رسی برس * بسی باچوق معناسنه
تم رضا لامک و ربحازا منشنو فعل نهی مفرد مخاطبدر اشتومه ندم دیمکدر دیمکدر انیدا اصلی
بابندن مصدر در جفا معناسنه کسره اضافه مصدرک معمولنه در گفته آید سویلنیرسه دیمکدر
باچوق صد عفو غنیک غینک فتحیله غایت و نهایت معناسنه در بارسی ف تاکیدر رسی رانک
فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر رسیدن ندن ایرشمک معناسنه محصول بیت رضا لغید
کیمسه نک حقنده جفا و اذا الکلامه دیمکله یعنی بر کیمسه که سکا غزا ایدوب حقنده نا
مقبول و نامقبول سوز سویلیه لر رضا قولغیدا اصغا ایلمه حاصل کیمسه نک حقنده
غیبت و مساوی دیکلیوب اصغا ایلمه و اگر سویلنیرسه بیلنمه اول سوزک و غیبت
و مساوینک غایتنه ایرش یعنی حقیقتنه واصل اول زیرا کیشی غیبت ایدن
البته عدوسیدر پس بر کیمسه نک عدوسی سوزیله عامل اولمق زیاده ظلمدر * گنهکارارا
عذر نسیان بنه * چو زنهار خواهند زنهار ده * گنه کنا همه دن عفو قندر یا رنج
معناسنه و کار کاف عجمله ادات فاعلدر یی معناسنه نه که مکرر بیان اولندی
ورا ادات تخصیص گنهکارک دیمکدر عذر نسیان لامیه در نسیان مصدر در
علم بابندن اونتمق معناسنه بنه باچوق با کده و نه نونک کسری و یانک اصلیه
ایله فعل امر مفرد مخاطبدر قو معناسنه لیکن بونده مراد قبولدر یعنی قبول ایله
دیمکدر چو حرف تعلیل زنهار زانک کسری و نونک سکونیله بونده امان معناسنه
درخواهند فعل مضارع جمع غایب درخواهیدن ندن ایستمک دیمک معناسنه
زنهار ثانی تنبیه و تحذیر معناسنه افاده ایدر ده دالک کسریله و یانک اصلیه
ایله فعل مفرد مخاطبدر دهیدن ندن دادن دنیلر مصدر اهلندن ویرمک
معناسنه محصول بیت گناه خدا ایلیان کیمسه نک نسیانی عذرنی قبول ایله

ایله

یعنی برکیمسه که ایلدیکی سهو وخطایه اعتذار ایدوب عذر دیلیه عذرنی قبول ایله
زیرا بو امتدن نسیان وخطا مرفوعدر یعنی نسیان وخطا ایله حکم اولنمز چون که سندن
امان دیلیه البته امان ویرا ستغنا ایدوب اماندن ابا ایله زنهار زنهار ننیک
معنالری امان امان تعبیر ایدرلر تفسیر ایلمشدر • کر ایده کنهکاری اندر پناه • نه
شرطست کشتن باول کناه • اندر بوده با ی صله معنالرینه در پناه با یچجلد
قید صفتی یعنی برحصول بیت اکر برمجرم سنک صفت کله یعنی برکناه ایدوب سنک
قارکهک لطف ایدوب وکرمکه صیغنه وسندن امان وعفو دیلیه انی اول کناه
سببیله قتل ایلمک شرط دکلدر حاکم لایق اولان بودر که عفو ایتمیه تأنی ایلیه •
چو باری بکفتند ونشنیدند پند • دکر کوشمالش بزندان وبند • بار کره دیمکدر ویا
حرف وحدتدر بکفتند ونشنیدند پند متوجهلر یعنی اندن تمنایه ایلمشلر پندیایی
بچگی قید نصیحت معناسینه در دکر بوده دانی معنالرینه در بعض نسخه ده بده واقعدر
وبعضنده دوم دوشمشدر کوش کا فنجی حمله قولق دیمکدر مال فعل امرمعنودر
غالطه در مالیدن اوغمق وبورمق معناسینه بوده بورمق معنالرینه در شرح نخیبت
سابقده مذکور اولان کنجلی ده عائده در وجایز در که کوشمال بر فعل تقدیر ایده وصف
ترکیبی اوله تأدیب معناسینه وجه ثانیده فقرلرینی تقصیر الیمشدر بزندان باحرف
مصاحبت بند باغ معنالرینه در که مراد جنس در حصول بیت چونکه مذکور کنهکار
نصیحت وپند سویلدیلر یعنی نصیحت ایلدیلر وپندینی دیکلدی یعنی قبول ایلدی
ونصیحتیله متنصح اولدی بر دانی امکه قولغنی زندان وجسله بورتیه آنی قورتیله
تأدیب ایده یا خود دانکه کوشمالی یعنی تأدیبنی بوندرله ایده • وکر پند وبندش نیاید
بکار • درخت خبیثست بیخش برار • نیاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب
دفعل مشترط واقعدر بکار باحرف صله شیء معناده کاره متعلق در

وبدرستوری نسخه

زدستی

مقیددر بکارش تقدیرینه در خت خبیثست باینده درخت خبیث قرار دیمکدر بوده براندار
نیک عائده معناسینه در بیخ بای فرقه کهربد کوکی دیمکدر بیخش حکمنده ساحه
کیده بر آر بوده چیقار معناسینه ده حصول بیت اکه کنور کنهکارک نصیحت وحبس
اینه تکلمز سببی بونلره متأدب ومتنصح اولمز سه خبیث آغجدر کوکنی
چیقار یعنی رائیه در فرکار وغایده سنز بر بار اندرانی کیدر مک کرک زیرا اکه کبی
کیمسه نک حیاتندن فائده اولی واولادر • چو خشم آیدت برکناه کسی • تامل
کننش در عقوبت بسی • آیدت تا ضمیر منصوب متصل معنالرینه در آیدک
مفعول اولی دخشم تا مشکر بوده بای سببیه معنالرینه در کناه کس لامیه در ویا حرف
وحدت تامل متعلق باینده مصدر در فکر وملاحظه معنالرینه اما بوده مراد
تأنیدر یعنی جبر وتأخیر دیمکدر کنش شیء معناده عقوبته متعلقدر
دکسه را حیدر حصول بیتی چون که برکیمسه نک کناهی سببیله سکا خشم وغضب
کله یعنی ایلدیکی جرم سببیله انی غضبک که انکا عقوبت ونشکه سنده چوق فکر
وتأنی ایله حاصل عفو ایتمنده [illegible] ایله جبر ایله تأملک فائده سی بودر که خضره
کلن بیت بیان ایدر مصرا اول دکه معناسی چون که سکا برکیمسه نک غضبی ابوزره
خشم کله دبیعه حق بیان ایده مش • که سهلست لعل بدخشان شکست •
شکسته نشاید دکر باره بست • که حرف تعلیلدر تامل سهل سنیکه فحی
وبانکه سکونیله خولای دیمکدر لعل بدخشان لامیه در بدخشان ماوراء
نهرده بر دیار نار بهنز سرحدنده بر شهرد که اسمیدر که لعلک معدنی انکه یاننده
بر طاغدر شکستن بوده فعل ماضی صیغه سینه مصدر معنالرینه در شکست
جیمن اسم مفعولدر صنمش معناسینه در یعنی ملکمدر دکر باره دانی دیمکدر
بستن بستن معناسینه در نهاز مضارعه مقارنندر حصول بیت مذکور

بومك عقوبتنده صبر ایدر زیرا العلابد خان هیچ اسانده اما ضمنی بر داغ
بغلیوب یتوب ایلمك ممکن ولایق دکلدر یعنی مذکور بحری قیترا ساکن
اما قلدرن صکره بلا ندامت لازم کلدی پس اکر بر داغی ثبات ویرمك
ممکن دکلدر کلر حال اسراشیده صبر دتاملی عده صدر حکایت زدریا
عمان برامد کسی * سفر کرده دریا و ناهمون هیچ * دریای عمان بیابانه
درسوب دریاسنه عمان دیرلر هندک دریاسنه دیمزکر برامد کلدی
یعنی دریا کنارلرندن بریره چیقدی کس ماجافه وحدتده مشهور بودرکه
بو حکایت حضرت شیخ کندینیك سرکذشتلرندن اوله والعلم عند الله ناهمون صحرا
معناسنه در مخصول بیت دریای عماندن برکیسه کلدی چیقدی بر شتره
دریا کنارندن چوق سفر ایلمش یعنی چوق دریا وصحرا اکورمش سیاحت عالمده
عرب دیده وترک وتاجیک ورومی * زهر جنس درنفس پاکش علوم ترک
بونده ما وراء النهر آدمیسنه دیرلر سبب ترک ولایتی چیندر دیو
چین سویلمش وتاجیک جیم عربك کسریله عجمه دیرلر وروم مراد روم
سنترقید ریه تخی سیوا سدرنفس پاک بیانیه در وشیخ جیز کسبیه
بانیه در مخصوص بیت بو دیاری عمان دن کلن کیسنه عرب دیارینی وترکی
وتاجیک وروم عالمکی سیرایدوب کورمشیدی وبوکیه نك نفس پاکنده هر
جنسدن علوم حاصل ایدی یعنی ذو فنون ایدی حاصلم هم رزایل
دن تخلی وهم فضایلیه دکالاتده تحلی ایدی یعنی ظاهری و باطنی معمور ایدی
تاجیکی خطا وحتی ابیه بیان ایلیی خطا سویلمش * جهان کشته ودانش
اندوخته * سفر کرده وصحبت آموخته * جهان کشته نك مقدم معقولدر کشته
بونی ما حنیدن قسم در کرمش و دولنمش دیمکدر پس اسم معقول دیو خطا ایلمش

ایلمش وجاهلر درکه جهان گشته وصف ترکیبی اوله خته تبردانش اسم مصدر در
بیلمش معناسنه پس دانستن معناسنه در دینیه سهو ایلمش اندوخته ما حنیدین
بر قسم در قازانمش وکسب ایلمش دیمکدر پس اسم معقول دینیه بیلمزمش کرده
وآموخته ده ما حنیدن قسم در اسم معقول دکلدر مخصوص بیت مذکور کیسنه
جهان گشته ایدی یعنی سیاحت عالم اولمشدی وعلم وکمال کسب ایلمشدی یعنی فاضل
وکامل ایدی سفر ایلمش وخلوص عالمله طریق مصاحبت واسلوب مخالطت
اوکرنمشدی حاصلم انواع معارف وعلومله آراسته وپیراسته ایدی وهر
طائفه نك اسلوب وفنونی وادابی وارکانی بیلمش واکلمشدی معلوم
اوله که کیدن حضرت شیخ کندی مراد اولنجه مذکور نعوت وصفات نفسی
امری بیان اولور عند چ دکلدر که شنیع اعتراف وارداوده خته تبر بیلکل
قوی چون تناور درخت * ولیکن فرومانده بی برک سخت * ناجوف ظرف
بیلکل تانکه دکاف عربك فتحی ویانك سکونیله هیبات وشکل مراد در چون
ادات تشبیه تناور اهلنده وصف تر لبید زکیب لغت تن کتورجی دیمکدر
ادوریندن صکره بجمیع مرکی جیم دکوده لی معناسنده استعمال ایدیلر زور بازه
زور آور وشاه عرد زبان آور دید کلری کبی فرومانده عاجز قالمش دیمکدر
برک بانك فتحی ورانك سکونیله فجله لفظ مشترکدر یپراق وازق
بیلنی بونده درخت قرینه سیله ایهام طریقیله مذکور در قتاملز سخت سینك
فتحی وفانك سکونیله فتحی دیمکدر محکم معناسینه فرومانده یه قید در محکم
عاجز قالمش دیمکدر پس برک سخت قدرت معناسینه در دینیه عنذبات و
خشارات سویلمش سخت قدرتی ایچون مخصول بیت مذکور کیسنه صورت
وشکلی جسیم وعظیم ایچی کبی محکم ودقوتلی ایدی اما از فقر لغذر یعنی فقر

داحتیاجدن محکم ایدی چونکه فرمانه حاصل حبابدن و قوت مزاجم محکم ایدی
لیکن قوتی کمالده ایدی که هیچ نسنه یه مالک دکلیدی * دو صد رقعه بالای هم دوخته
چو اوراق خود در میان سوخته * رقعه رانك جمعی دقعه سکونیله بونك جمعی
معناسنه در بالای هم بری بری اوزرینه دیمکدر دوخته ماضیدن قسم در دیکمك
معناسنه چو ادات تشبیه اوراق ورقه نك جمعی کاغد یه تکلمه ینه خمیده تشدیدسز قاف
معناسنه دریعنی طوترق که آنکا حقیقت چهارلر تشدیده ضرورت ورنیچون یذر و حکم
تماس تشدید ایله استعمال ایدر خود قاف دن لغتنده قاوه دیرلر خود بونك کندی معناسنه
در درمیان اورتاده وارادده دیمکدر سوخته یونق ایهام طریقیله مذکور در زیرا
سوخته لفظ مشترکدر قاوه یانمش و یاقمش معنی محصول بیت مذکور فقیر
ایکی یوز پاره سی بری بری اوزرینه دیکلمیشدی نته که گجکده هند که فقراسی نیجه دوری پاره دن
و خرقه پیدا ایدرلر کندی قاوکبی اول خرقه نك ایچینده وار ایدی یاقشیدی یعنی خشتو
و وارتندن اول خرقه نك قاوکبی یانمش و قورلمش ایدی مصراع ثانینك ترکیبی * ز
اوراق او درمیان سوخته * یاران جمیع نسنه لره مخالف یازو کندن خبری بر محصل مناسب
بوقدر و مصراع ثانیسی ز اوراق و خود داو عاطفه ایله یازوب زو حق دوخته یه
تعلیق ایدوب اوراق اسکی بنك معناسنه در و سوخته قاوه دیمکدر و معناسنه ایکی یوزجه
بری بری اوزرینه دیکلمیشدی ایکی بوسکیدن و کندیسی قاوکبی اورتاده قورلمشلر
قالمشدی دیمك هم لفظه خطا المیش دهم معناده قاصر * بشهری در آمد ز دریاکنار
بر زکی دزان ناحیت شهریار * با حرف صله و یا حرف وحدت بر شهره دیمکدر در آمدی که
ظرفیدر دریاکنار و کنار دریا بر معناده مستعملدر بر زکی یا حرف وحدت شهریار
پادشاه دیمکدر نته که سابقا مقصد بیان اولندی تقدیری بشهر بار بود در
ضرورت ورنیچون ترك اولندی محصول بیت مذکور خرقه پوش کنار دریا شهره برزن

در دستور

بر دشتی

شهرلردن بر شهره کلدی که اول ولایتده بر اولو کیمسه پادشاه ایدی یعنی اول فقیر دریای
عماندن چقدی ولایت و مملکت پادشاهی بر اولو کیمسه ایدی * که طبع نکونامی اندیش
داشت * سر عجز در پای درویش داشت * که حرف رابطه صفت طبع نکونامی
اندیش اضافت بیانیه در نکونامی اندیش وصف ترکیبیدر که اوچ لفظدن مرکب
و یا حرف مصدر در داشت تقدیری داشتی ایدی یای حکایه ایله ضرورت
ورنیچون ترك اولندی سر عجز لامیه در مجازدر حرف ظرف پای در درویش لامیه در
محصول بیت اول ناحیه نك پادشاهی بر اولو کیمسه ایدی که ایی آدلیق فکرلی طبعی وار ایدی
یعنی آدم ایله انکسار و بیوکوشش ایدردی و طبعی ایله مشهور اولمغه مایل ایدی بو
جهتدن عجز و نیاز باشنی درویش و فقیرلرك ایاغنه طوتاردی یعنی درویشانه رر
التیام والتفات ایدوب تعظیم و تبجیل ایدردی حاصل بو پادشاه عالم ایله داستان اولمغه
دیو فکر ایدردی انکچون فقرا ایاغنه باشنی قودی یعنی بونلره عزت و حرمت ایدردی
که جهان نام لطف و کرم ایله مشهور اولهلر * بشستند خدمتگزاران شاه * سر و
تن بجامش از گرد راه * با حرف تاکید شستند شستن مصدرندن جمع ماضی مطلق سکونیله
تا نك فتحی و سکون نونیله فعل ماضی جمیع غائبدر یودیلر دیمکدر خدمتگزار
وصف ترکیبیدر گزاردن ادا ایلیك معناسنه خدمتکارلر دیمکدر والف و نون ادات
جمعدر شاهه اضافت لامیه در سر و تن فعل سابقك مفعوللریدر با حرف ظرف جام معروف
شناخته حمیز معناده سر و تنه مقیده دریعنی سر و تن نقش تقدیریدر گرد راه لامیه در یوللر
توزندن دیمکدر محصول بیت پادشاه خدمتکارلری مذکور درویشك باشنی و کوده سنی یول
توزندن حمامده یودیلر یعنی پادشاهك امریله متعلقاتی درویشی حمامه ایلدوب کندیسی
و اسبابنی کلی کندن و یول توزندن یویوب پاك ایلدیلر * چو بر آستان ملک سر نهاد
ستایش کنان دست بر بر نهاد * آستان ملك لامیه در سر نهادك مقدم مفعولیدر

نهاد فعل ماضی مفرد غایبدر قودی دیمکدر ستایش اسم مصدردر اوکمك معناسنه
یعنی مدح کننده کاف عربیه جنبه صفت مشبهه در کنبدندن ایدرک دیمکدر القصه
ایدوبه که معناسنه دست نهادک مقدم مفعول صریحیدر و بر بر طرحی اولکی بر
حرف استعلادر ثنا نسبه معناسنه در محصول بیت مذکور درویش جامه‌دن چیقدقده
فکره چونکه پادشاه پیله ایشغله کلدی باشنی قودی القصه ایچ ارکه البسی کوکسنه قودی
تعظیماً سنه کرعادتدر * در آمد بایوان شاهنشهی * که حکمت روان باد و دولت
رهی * در آمد کیردی دیمکدر با حرف صله ایوان کسر همزه ایله در اصلنده ایا ایچ فتح
همزه ایله استعمال ایدربونن دیوانی نه مراد در انا فخته لایه در شاهنشه شاهان
شاهیدن مخففدر اولو پادشاه معناسنه و یا حرف نسبت که حرف بیان یعنی ستایش
بیان ایدر روان صفت مشبهه در رویدندن یورمک معناسنه مراد نفوذ در
یعنی حکمك دائماً نافذ اولسون دیمکدر رهی اصلنده یوهش اوغلانینه رهی دیرکه
رومی آکا در اوغلانی دیرلر حکمه قول معناسنه استعمال ایلیه بدر بهیدن ثنای خطاب
ضرورت وزنیچون ترک اولندی تقدیری دولت رهیت باد در محصول بیت مذکور
درویش شاهك ایوانینه کلدی کیردی القصه ایدرکه ای پادشاه حکمك نافذ
وجاری اولسون و دولت سنك بنده اولسون بعض نسخه ده حکمت روان پرینه
بخت جوان واقعدر طالعك جوان اولسون یعنی قوی اولسون ومحکم اولسون دیمکدر
شهنشاه کفت از کجی آمدی * چه بودت که نزدیک ما آمدی * نزدیک ما لایه در محصول
درویشه شاه دیدیکه نه یردن کلدوك سکا نه واقع اولدیکه بزم یانمزه کلدك کاته
که پادشاه بونك اول مملکته کلدککی استغراب ایدر زیرا بوحلیه ده و فنونی سلاطین
رعایت ایدوب یانینه طونا غنی خصوصاً حضرت شیخ کبی فاضل و کامل * چه دیدی
درین کشور از خواب وزشت * بکو این نکونام نیکو سرشت * نکونام ونیکوسرشت

سرشت وصف ترکیبیلر درایی آدلی ایی خلقتلی دیمکدر اولکی ترکیب ثانیه معناسنه
اولمشدر محصول بیت شاه درویشه سؤال ایدرکه بو مملکتده کوردیکدن و بیلدیکدن
نه کوردک یعنی عدل و ظلمدن نه مطلع اولدك و نه کوردك بکا تقریر و بیان
ایله ای ایی آدلی ایی خلقتلی کیی پادشاهك مرادی کشورینك عدل و ظلمیدن
استکشافدر * بکفت ای خداوند روی زمین * خدایت معین باد و دولت
قرین * بعض نسخه ده دولت قرین یرینه رزقت واقعدر پس اولکی معین
اسم فاعلدر افعال بابندن و ثانیسی متفعل عففاعلدر جاری معناسنه
انجی دیمکدر پس واو دیمکن سهولتی محصول بیت درویش دیدی ای
یریوزینك صاحبی ومالکی یعنی پادشاهی خدا سکا معین و ظهیر و دولت و
سعادت قرین ومصاحبك اولسون * نرفتم درین مملکت منزلی * کز آسیب
آزرده دیدم دلی * منزلی ده‌ی پایرتیا حرف وحدتدر آسیب یوغنه ظلم و فتنه
معناسنه در آزرده اسم مفعولدر اینجنمش معناسنه محصول بیت درویش
شاهه دیدیکه بو کشورده بر منزل کیتمدم که فتنه و ظلمدن بر کوکلی آزرده
وبیحضور کوردم یعنی ممالککده کزدم سیر ایلدم اما هیچ بر کیمسه‌یی رنجیده خاطر
وکورمدم حاصل ایام عدلکده کیمسه‌یی آزرده و رنجیده دکلدر دیدم پرینه
باشد بازان جمیع نسخه ره مخالف یازمش * ملك را همین ملك پیرایه بس * که راحت	در سوری
نکرد دبازار کس * ملک میمك فتحی ولامك کسریله پادشاه معناسنه در را ادات
صله در با معناسنه همین هم حرف تاکید واین اسم اشارتدر بیت سابقك
مضمونینه ملك پیرایه ترکیب مزجی در اصلنده پیرایه ملك ایدی اضافتده
پیرایه بای عجمنك کسریله اسم مصدر در زینت و بزك معناسنه وملك میمك
ضمنی ولامك سکونیله سلطنت و مملکت معناسنه در پس یای عربیك فتحیله تر

دیمکدر که حرف بیان تکثردر فعل نفی مستقبل مفرد غایب در بنا شد معناسنه
باحرف صله در آزار اسم مصدردر رنجه و رنجش معناسنه کسره اضافه لامیه در
محصول بیت پادشاهه زینت سلطنت و مملکت بو یتر که کیمسه‌نک خصوصلرلفه و
اینجمسنه راضی اولیه * ندیدم کسی سرگران از شراب * مگر هم خرابات دیدم
خراب * کسی نه دیدک مفعولیدر یا حرف وحدت سرگران کاف عجمک کسریله وصف
ترکیبیدر آغر باشلی معناسنه سرخوشدن کنایه‌در مگر اداة استثنا خرابات
اسم از بجده میخانه یه دیرلر محصول بیت درویش پادشاهه دیدیکی سنک کشورکده
هیچ برکمسه‌یی شرابدن باشی آغرلنمش یعنی خمار خمردن باشی ثقیل کیمسه کورمدم حاصلی
سرخوش و مست کورمدم یعنی مملکتکده شراب ایچلمز الا انجق نه خراب کوردم یعنی
هیچ برمست خراب کورمدم الا میخانه‌ده خراب کوردم که هیچ خمر ایچلمز حاصلی کشورک
معمور اما میخانه‌لر خرابدر که یانلرینه هیچ برکمسه اوغرامز * سخن گفت و دامان گوهر
فشاند * بلفظی که شاه آستین برفشاند * سخن گفتک مقدم مفعولیدر یعنی منثور
دامان گوهر لامیه دریا که هر آنکی دیکدن مراد آنک ایله گوهر صاچدی دیکدر
یعنی رشدیله لطف سوزلر سویلدی گویا که آنکله جواهر صاچدی فشاند فانک فتحی
دکسریله افشاندن مشتقدر رسلکک وصاچمق و صاورمق معناسنه با حرف
مصاحبت لفظدن مراد کلام ونطقدر حیه بعض نسخه‌ده منقطع سبطقی
واقعدر دیا حرف وحدت که حرف رابط صفت آستین الف ممدوده و سکون
سینیله یک دیکدر یعنی لباس یکم بر حرف تاکید محصول بیت مذکور درویش پادشاهه
سوز سویلدی گویا که آنکله گوهر صاچدی یعنی معقول و موثر سویلدی بر لفظله
ویرادایدر که پادشاه ذوق و صفادن یکنی سیلکدی یعنی زیاده حظ ایلدی بشوید
که یوقسه اداسنی پسند ایدوب ذی اختیار یکنی سیلکدی نته که بر نسخه‌ده استغراب

140 استغراب ایدن بوبیدر * پسند آمدش حسن گفتار مرد * بنزد خودش خواند و اکرام
کرد * پسندیای مجهوله و سینک فتحیله اسم مصدردر مقبول و مرغوب معناسنه
حسن گفتار اضافتی مصدرک فاعلینه اضافتی قبیلندندر حسن حانک ضمی و سینک سکونیله مصدردر
حسن بابندن کوزللک معناسنه گفتار اصلنده وصف ترکیبیدر آریدندن که مخففدر
مطلب آوریدندن سوز کتوریجی معناسنه صکره کثرت استعمالله کلامه گفتار دیدیلر رفتار
و دیدار ده بو قبیلدندر حافظ مرده اضافتی لامیه در باحرف صله درخواند
فعل مستقبل نزد نونک فتحی و زانک سکونیله قت معناسنه در نزد دیکده لفظه
خود ده اضافتی لامیه در شینی ضمیر درویشه راجعدر و خواند فعل ماضی مفرد
غایب فاعلی پادشاهدر محصول بیت درویشک حسن گفتاری پادشاهه مقبول و
مرغوب کلدی درویشی کندی یانینه دعوت ایلدی و اکرام و اعزاز ایلدی یعنی کوردی
که درویش فضلای زماندن دنکل روزگار دهندر سیالی مقدارینه کوره حرمت
و رعایت ایلدی * زرش داد و گوهر بشکر قدوم * ببرسیدش از گوهر و زاد
و بوم * زر لغتده التونه دیرلر استعمالن سکه لنمش اقچه‌ده ده زر دیرلر نته کم در
گلستانده زر نداری نتوان رفت بزور دریا نیوردی زردن اقچه مراددر
وشینی ضمیر درویشه راجعدر ودادک فاعلی پادشاهدر و زر و گوهر مفعول
صریحلریدر وشکر ضمیر حرجی باحرف سبب وشکر بونده شکرانه معناسنه درکه
بر مرادک حاصل اولدیغچون دیرلر مثلا قربان کسمک واقچه ویرمک ونماز قلمق
وصائم اولمق کبی مدد و قدوم اضافتی لامیه در قدوم مصدردر ربعم بابندن کلمک
معناسنه باحرف تاکید برسید فعل ماضی مفرد غایب صدردی یعنی سوال ایلدی
باعلی پادشاهدر ومفعول صریحی شینی ضمیردر که درویشه عایددر گوهردن بونده
مراد اصلدر یعنی عزیلی و باجی و یا ترکیبیدرمکیدر زاد طومغب قوبه‌خی بر دکیلر

وبوم مملکت وولایت معناسنه در اما بعض اعجام زاد وبوم لفظا مترادفدر
دردیدی محصول بیت پادشاه درویشه آنده مقدم دیوانی داشتون دکوهر بیشلدیه
دکننده نیک احسن ومملکت ووطننده ن سوال ایلدی حاکم احوالنه هر وجهله
استکشاف ایلدی ٭ بگفت آنکه پرسید حق از سر گذشت ٭ بغربت ز دیگر کسان
درگذشت ٭ بگفت درویش دیدی یعنی جواب ویردی سرگذشت باشدن
کچن قصه یه دیرلر با حرف مصاحبت دبا حرف ظرف غربت مصدر دریتعلق
معناسنه دیگر کسان غیری کبی ر معناسنه در در حرف تاکید گذشت کچدی یعنی
تجاوز ایلدی محصول بیت پادشاه هرنسنه که درویشک سرگذشت و احوالندن
سوال ایلدیسه جواب ویردی پس پادشاهه تقرب جهتدن غیری کبی بردن
کچدی یعنی پادشاهه زیاده تقرب ایلدی ٭ ملک با دل خویش در گفت وگو ٭ که دست
وزارت سپارد بدو ٭ با حرف مصاحبت دل خویش لامه در گفتدی گوکلیله
معناسنه گفت وگو لفظنده سوز و سوز معناسنه در اما بوندن مراد تدبیر و مشاوره
در که حرف بیان گفت وگو در دست وزارت لامیه در دست لفظ عربیده صدر
مجلس معناسنه سپرد استعمال ایلیوب بیان ایلیلر لکن بعض نسخه ده دست یرینه صدر
واقعدر که اول معناییه وزارت مصدر در واو ده کسر و فتح جائزدر لکن
کسر مشهور معاونت و نصرت معناسنه و وزیر فعیل بناء فاعلده موازره معناسنه الکیل
موالک معناسنه اولدوغی کبی حاکم و وزر واوک کسریله لفظ مشترکدر معاونت و
ثقلت و گناه و سلاح و آرقه یوکی یعنی پس ارباب لغت وزیری بوندن که مغنیدرنا
اشتقاق ایلمشلر در بعض تأویلاتده سپارد سپنک کسریله خبر مضارع مفرد
غایبدر سپاریدن مصدرندن ویرمک دیمک خطا ایلمش انجمله دستلیم ایلمک معناسنه
حاکم سلکدر ومفعول صریحی دست دخیر صریحی بدو احسن تاو ایدی همزه دالله

در نسخه

دالله ایلمش با حرف صله وا ضمیر غایب درویشه راجع محصول بیت پادشاه کندی گوکلیله
گفت وگو ده یعنی تدبیر و مشاوره ده ایدی که صدر وزارتی اکا تسلیم ایلیه یعنی وزیر تفویض
ایلیه وزیر اعظم کتابلرده وزیر تفویض و سائر وزرایه پادشاهده وزیر تنفیذ دیرلر
فاحفظ حاصل پادشاهک گوکلندن کچدی که بودرویشی وزیر اعظم ایلیه ٭ ولیکن
ولیکن بتدریج تا انجمن ٭ بستی کنند برای من ٭ واو حرف ابتدا لیکن ادات
استدراک با حرف مصاحبت بر مقدره متعلق تقدیری اورا وزیر ایلیکم لکن بتدریج
تا حرف تعلیل انجمن درنک یعنی جماعت ناس با حرف مصاحبت سبب متضمن سست
سینک اوتره ضمی و تانک سکونیله گلشتک دیکدرکه غیری پر چوق دیرلر انکه کسری و
خانک سکونیله و با حرف مصدر در خند فعل نفی مستقبل جمع غایب بوندن گولمک
دیمکدر بر حرف صله در با معناسنه رای من لامیه در رای حرف بهره ایله او قور اما بچ
تلیین ایدوب الف ایله او قور رائینک کبی حاصل اکثیسنه استعمالدر محصول بیت
پادشاهک گوکلندن کچدی که درویشی وزیر ایتمیه دیبوا اما دفعة و کلا بلکه
تدریجیله و تأنیله تا کم خلق عالم بنم فکرمک ضعفنه گولمیلر یعنی دیمیه لرکه بر بهشیاوبنانی
بیله اصل ونسلی مجهول بر چپلغی برادوغنی وزیر ایلدی دیبو ٭ بعقلش ببایه نخست
آزمود ٭ بقدر هنر پایگاهش فزود ٭ بعقلش با حرف مصاحبت و شین ضمیر درویشه
عائددر آزمود مصدر معناسنه در امر مضارع معارنده نه که مکرر بیان
ایدک با حرف مصاحبت قدر هنر لامیه در هنری مقدارنجه دیمکدر پایگاه مرتبه
معناسنه در و ضمیر کذا درویشه عائددر فزود کذا مصدر معناسنه افزودندن
مخففدر ارتدی و زیاده اولدی معناسنه محصول بیت پادشاه گوکلندن بو معنایی
چکوردی که اول درویشی عقلیله امتحان و تجربه ایلیه کرک آندن صکره هنری مقدارنجه
مرتبه سنی ارتورمق کرک ٭ برد بر دل از جور غم بارها ٭ که ناآزموده کند کارها معلومدر که

مطلب

بو بیت مابعدنده دور ویله جایزدر که شیخ اوله و جایزدر که پادشاه

اوله قندبر برد فعل مضارع مفرد غایبدر بریدن بردن دیمکدر سعد الملکش

ایلمک معناسنه بر وبرینه بود و بازاندر صحیح نسخه لرده مخالف باز دغلندن غیری معناسی ده

یوقدر قنامل بر کونه ادات ظرفدر در معناسنه جودرغم لامه در بکارا بعض نسخه ده

جوابر به دست واقعدر یار بو غدن بوک معناسنه در که جواب حمل دبیر خانک کسری

دمیک سکونیله دنا ادات جمعدر که اصلنده آن کسی که در حذف دایصاله که قالدی

کواسیه رکیم معناسنه بردی غائبدر که بر به جو یار دو بنا آزموده بردی فعلنه فاعل طوتیه

ونا آزموده کشتن جمعی دروینه ارجاع ایلیوب بتیک مرادینه واصل اولمیش

کاربنا آشیده دیمکدر زیرا کار آرایش ونا ادات جمعدر حصول بیتک جورندن کوکلندن

یوکلرایدر ریبع نمدن و غصه دن ام و بخت جکر شول کیمه که حنیانمش ایشیدر

حاصل بو بیت اشبو حسرت وندامت جکر پادشاه ویر که بن بودروشی

تجربه ایده بن اندن صکره بونی بابه عالیه اتصال ایدوب صکره ندامت وخسرانه

جکمین معنا اولکه معناسنه کوکلرا ورهم الذین لو کلوا اولور دیمکدر بیتک معناسی

براماز بو کلمنش جو قاضی بفکرت نویسد سجل نکردد زدستاربندان خجل جو حرف

تعلیل فکرت وفکر فائک کسریله اسمدر دفائک فتحیله مصدردر دستار بندلغنده

دلبندیفلیجی معناسنه در زیرا دستار بوینه دلبند معناسنه در دبند بندنده دن

مرخم اسم فاعلدر بندیدندن حاصل وصف ترکیبیدر صنعتلرن دستار بند اهل

علم و خلق شاهد به اطلاق ایدرلر فاحفظ دالف ونون ادات جمعیه خجل خانک

وجیمک فتحی وجیمک کسریله صفت مشبهه درعم بابندن حصول بیت جون که قاضی

سجلی حکم دملاحظه ایله یازاغلادن وشهود حکمه دن شرمنده وخجل اولماز زیرا

تأمله یازمش اولور نظرکن جو سوفار داری بدست نه آن که پرتاب

ودسوری وسمی

ودشمی

ودسوری

برتاب کردی زشست سوفارشیک حقبه بونا اوق کزیده بدست یا حرف خطاب

که کلامه جمک فتحی دنای اصلیة ایله کاهدن کیفیدر که وقت معناسنه در ووکه حرف

رابط صفت ویا حوبیان پرتاب بانی جیمک فتحی وراک سکونیله ارانجه اوق

اتمق دربرتاب اولوب ده استعمال ایدرلر زیرا اوله یانک بیننده تبادل وتواری

وارشست سینه جیمک فتحی دهانک سکونیله باشن معنی وشها دت برماغی یایه

کرشندن آقنیزی جکدکلری طوقفه دیرلر بعضیلر دیدیلر که کرشیله اوق

کرشی جکدکی یره دیرلر والعلم عند الله حصول بیت جونکه اوق کرشی الکده در یغ

الکده والکمی نظر ایله که اوق نزه یه وارر دوشر اول وقت نظرایله که یای کرشندن

جقوب کتدیجه زیرا آتلمش اوق طوغری وارد قوموق اولماز پس جایزدر که برخطا

اوله جو یوسف کسی در صلاح وتمیز بسی سال باید که کردد عزیز جوادات

تشبیه ویوسفدن مراد حضرت یعقوب پیغمبر در کسی یا حرف وحدت وتمیز اصلنده تمییزدر

لیکن حزب یایی اوله حذفیله استعمال ایدر تشخیص معناسنه یعنی اکلمق بسی یا حرف اهمال

ادینی جوق دیکه اولور اما با حرف ظرف اولوبنسی اوتوز عددی اولور که حرف بیان

کردد فعل مضارع مفرد غایبدر یصیر معناسنه یعنی احتمال ناحقدن ایکی

کتمک جو یوسف کسیه ایکی عمر دخی عزیز درکه اندن مراد پادشاه مصر

حصول بیت حضرت یوسف پیغمبر کبی فضل وصلاح وتمیزده اولان برکیمه که

کنا تیله کینه یوسف مراد دربی یوسف کبی برکیمه جوق ییل وزمان چکدک کرکدر که

عزیز اوله یعنی مصره پادشاه اوله حاصل بو ایشده تأنی ایله دوریک لازمدر

معلوم اوله که اولکی مصراع تأنیه مربوطدر بابا تم تا بر نیاید بسی شاید

رسیدن بعضورکسی بابا تم با حرف ظرف ویا حرف مصاحبت تا حرف ربا دام

معناسنه یعنی وقف نوقیت بر حرف تاکید شاید لایق دکلرانبغی معناسنه اکثر عدم

امکانی مستعددر یاخود صدخور غلبه حقیقت خاتیه ونهایت معناسنه درکسره اضافتی
لامیه در و یاخود وحدت حصول بیت زمانی و یا زمانده مادام که چو قلبی کوروب
تکمیه یعنی چوق زمان و ایام بکجی برکمه یه خورشید وحقیقت ایرشمک ممکن دکلدر
یعنی چوق زمانه کلوب کچمک کرکدر که برکمه نک ماهیتی وحقیقتی معلوم اوله ر
زیرنوع اخلاق او کشف کرد * خردمند و پاکیزه دین بود مرد * اخلاق خلقک
جمعیدر خرد عاقل معناسنه خرد اضافت لامیه در پاکیزه پاک معناسنه در پاکیزه
دین وصف ترکیبیدر پاک دینلی معناسنه مرد آزادکیدر که مراد مذکور درویشدر
حصول بیت پادشاه درویشک انواع اخلاقیه احبابی و اصناف اطوار
واحوالنی کشف ایدوب بیلدی حاصلی اول هر حاله امتحان و تجربه ایلدی اما درویش
عاقل و دانا و پاک دینلی ایدی یعنی عقیده سی ومذهب وملتی لوث الحاددن
و زندقه دن و سایر فرق ضاله نک عقایدندن مطهر و پاکیزه ایدی * نکو سیرتش
دید درویش قیاسی * سخن سنج ومقدار مردم شناسی * نکو سیرت وصف ترکیبیدر
ایی خویلی دیمکدر و ضمیر درویشه راجعدر روشن قیاس وصف ترکیبیدر
دلیل و قیاسی واضح ایدی یعنی فکر وتدبیری درست ایدی سخن سنج ده وصف
ترکیبیدر لفظی سوز طارتیجی دیمکدر اما اصطلاحلرنده موزون ومعقول سوز
سویلیجی کیمسه یه اطلاق ایدرلر مقدار مردم شناس وصف ترکیبیدر اصلنده
مقدار شناس مردم ایدی اضافته یعنی اسم فاعلک معمولنه اضافتی قبیلندندر
زیرا وصف ترکیبیلر اکثرا فاعلیت معناسنه اما ده ایدی یعنی اسم فاعل معناسنه
کلور بعده ضرورت وزنیچون مردم عبارتنی وصف ترکیبی اراسنه ادخال ایدوب
مجموعنی برترکیب ایلدیلر حقیقتا حصول بیت پادشاه درویشی ایی خویلی و روشن
قیاسلی کوردی یعنی هرنه خصوصده که قیاس ایدردی صغرا وکبراسی صحیح و

وصحیح ونتیجه سی لطیف و خوب ایدی و دانی و روشنی موزون ومعقول کلماتلی و خلقی عالمک
و مردم جهانک مقدارلرینی بیلیجی کوردی یعنی هرکسه نه لایق اولدیغنی بیلیجی کوردی درویشی
معلوم اوله که بونده واقع اولان وصف ترکیبلر عطف طریقیله دیدی فعلنک مفعولیدر
قاملر * برای ازبزرکانش نشست وبیشش * نشاندش زبردست دستور خویش
برای یاخود طرف رأی فکر دیمکدر بونک دیلدر وضمیر کنه درویشه راجعدر و دیدک فاعلی
بیت سابقده کیبی پادشاهدر دید بونی افعال قلوبدندر آنکلدی و بیلدی دیمکدر بیشش
بای عربیه کسری وسکون یایله زیاده معناسنه نشاندش نونک کسری و فتحیله ضمیر مفرد
غایب ویکدیر یعنی منصب ایلدی فاعلی پادشاهدر و شینی ضمیر درویشه عائددر زبر
زبردست لفظی عالی معناسنه در اما بونده اوست معناسنه در که عربیجه فوق
دیرلر دستوره اضافتی دستورک خویشه لامیه در دستور بونده وزیر
معناسنه در قانونده دستور دیرلر که وتانک فقرلری وسینک سکونیله اصلنده
قانون نامه یه و مملکت دفترینه دیرلر ایدی بونلر وزرایه متعلق اولدیغیچون وزیره
دستور اطلاق ایلدیلر مجازا الحصول بیت پادشاه درویشی رأی و تدبیرده اکابر
و اعیاندن یعنی کنده یه متعلق اولان اولولردن هم بک کوردی و هم زیاده پس
درویشی کنده یه وزیر اعظم اوزرینه چیوردی یعنی بونی وزیر تقدیمی و اسکی وزیری وزیر
تنفیذ ایلدی * چنان حکمت و معرفت کار بست * که از امر و نهیش در دلی
نخست * حکمت بست فعلینک مفعولی اولدی و معرفت اکا معطوفدر و کار مفعولی
ثانیسیدر که حرف بیان و یاخود رابطه صفت دورن دالک فتحی وراک سکونیله لفظی ایچ معناسنه
در یعنی برشینک ایچه سی اما بونده مراد کوکلدر و یاخود وحدت نخست فعل
نفی ماضی مفرد غایبدر خستن دن لفظه صدمه معناسنه در یعنی بیلان و
عقوبت و آزار وغیرسی صدمه اما بونک کبی یرلرده اینجتمک معناسنه در یعنی انجیدی

خاطر اولمق دیمکدر مجروح اولمق مقابله‌سنه‌در محصول بیت وزیر جدید حکمت و معرفت اهلیلین
ایشی بیلدی یعنی عدل و انصاف و داد و انتصافی شویله ایشلدی که امر و نهیدن
بر قلب مجروح و بر خاطر رنجیده اولمدی حاصلی هر کس بوندن رضا اوزره اولدیبی
درآورد ملکی بزیر قلم * کز او بر وجودی نیامد الم * درآورد کتوردی دیمکدر ملکه
بیمکه ضمیر مملکت مقابله‌سیدر یا حرف وحدت ویا حرف ابهام و تنکیر ویا حرف تأکید
زیر زانک کسریله آلت مقابله‌سیدر که عرب تحت دیر قلم اضافتی لامیه‌در کز اصلنده
که از اولدیغی که حرف بیان اولمغین وزیر جدیده عائددر بر حرف صله‌در یا مقابله‌سنه
وجوددن مراد شخصدر یا حرف وحدت محصول بیت وزیر جدید بر ملکی و
بلاد الغنده اولان مملکتی قلم آلتنه کتوردی یعنی یازدی و دفتر ایلدی بانه که
عادتدر که هر مملکتی یازارلر یعنی بازارلر محصولاتی ضبط ایلیکیچون لکن شویله
ایلدی که اندن هیچ بر وجوده و بر شخصه محنت و الم کلدی باخصوص که هر عملکتدن
جوق کیمسه رنجیده خاطر اولور نته که هر کسک معلومیدر * زبان همه حرف گیران
ببست * که حرفی بدستش بر نیامد ز دست * زبان همه لامیه‌در حرف گیر ترکیبیدر
بر کیمسه‌نک عیب و نقصانی طوتان شخصه حرف گیر دیرلر عیب بین مقابله‌سنه
والف و نون ادات جمعدر که حرف تعلیل حرف بر بیانیه‌در که سهو و خطادن
عبارتدر شین ضمیر وزیر جدیده راجعدر بر نیامد چیقمادی دیمکدر محصول بیت
جمیع عیب بین و نقصان گیرلرک دیلنی بغلدی شویله که ایشنده بر رخنه و فرجه
بولمدیلر که قابل طعن و اعتراض اوله زیرا الندن بر سهو و خطا چیقمادی یعنی
بوندن بر قصور صادر اولمادی که محل دخل و طعن اوله * حسودی که یک جو خیانت
نکرد * بکارش نیامد چو گندم طپید * حسود و حقود جمیع قائلدر بر کیمسه‌نک مالنه و
یا جاهنه و عیزی‌یه نسنه‌سنه زوالنی تمنی ایده نه دیرلر بوندن حسوددن مراد ظاهرا

ظاهرا وزیر عتیقدر لکن قیاس حسود دیرینه دشمن دیمک ایدی زیرا وزیر اول بوکه
البته دشمندر نته که بو حکایه‌نک اوائلنده دشمن عبارتی مصرح ذکر ایدر لکن ضرورت
وزنیچون حسودی ایراد ایلدی یا حرف وحدت که حرف رابطه صفت جو جیم عربیه
فتحیله دوا و احصله ایله آرپه دیمکدر که عرب شعیر دیر خفیف وزنی اوزره بکارش با حرف
صله ضمیر حسوده راجعدر نیامد فعل نفی ماضی مفرد غائبدر کلمدی دیمکدر ایشنه کلمدی
دیمک یعنی فائده اولمدی و کند بیر فائده ویرمدی دیمکدر نیامد بر نیاید ناز اغریبی که
بر نیاید محلنده مخالف یار نشر چو ادات تشبیه گندم کاف عجمیه فتحی و دالک ضمی و سکون
نونیله بغدای دیمکدر طپید طانک فتحی ویای عجمک کسریله فعل ماضیدر مصدر مقابله‌سنه
ترکیه طپیدن دیمکدر مثلا بغدای ساج اوزرینه قویوب آتش اوسته طوتسه
البته چیچار انک کبی چیچر اسم طپیدن دیرلر بر طاوقی ویا بر قوشی ذبح ایدرلکه
وقت چیچاسه کرک انده ده طپیدن لفظنی استعمال ایدرلر قفس اما بونده مراد
حرکتدر فقد بر محصول بیت بر حسود و بر دشمنی که آرپه مقداری خیانت کورمدیکی
یعنی حسود و مبغوضی که مستقیم و صادق و امین اوله اول حسودده و دشمنه
اضطراب حزن و حرارت درد نهیدن بغدای کبی طپلمق فائده ویرمدی و انواع
حرکات ایشنه یرامدی حاصلی وزیر عتیق وزیر جدیدک دشمنی اولوب آردینه
دوشه‌کرک و بوکا انواع مضربات و اشادات ایلیه‌کرک نته که بونک کبی
قصه‌لر هر کسک معلومیدر اما چونکه وزیر جدید امین و مستقیم ایدی ایدک
حرکات ایشنه یارامادی و فائده ایتمدی مصراع ثانینک معناسی بغدای
کبی چیچادی و طپلدی دیمه مخالف حرکت ایلمش * ز روشن دلش ملک
در سروری بر تو گرفت * وزیر کهن را غم نو گرفت * ز روشن دلش تقدیری ز دل روشنش
و روشن داله صفتیدر حرکت و زیجون تقدیم اولندر ملک مملکت و سلطنت

معناسنه در یرتو بای عجمک و تانک فتحی و رانک سکونیله و واو ایله ضیا معناسنه در یعنی
روشنلک و آیینه نک و زیر کهن بنیانه در کهن کاف عربینک و هانک فتحی حیثیله
ایله اسکی دیمکدر عتیق معناسنه را ادات مفعول عم له بیانیه نوننک فتحی و دالک جلیه
ایله یکی دیمکدر جدید معناسنه محصول بیت وزیر جدیدک دل روشنی و پاکلغندن مملکت
و سلطنت ضیاسی و نور طوتدی یعنی عدالتندن عالم مستنیر اولدی اما وزیر عتیقی
یکی و تازه تخم طوتدی حاصل عدالت و استقامت و امانتندن معدوم و منهدم اولدی
زیرا بو تقدیرجه بوندن برناشایسته و نامعقول کار صادر اولمازکه محل دخل
و طعن اوله * نه نه آن خردمند را خنده * که بروی تو اندازد طعنه * نه دیمک
خاطر وزیر عتیقدر آن خردمند وزیر جدیده در و را حرف تخصیص رخنه رانک
فتحی و خانک سکونیله کدک دیمکدر که عرب ثلمه دیر ثای مثلثه نک فتحی و لامک سکونیله
و همزه حرف توسل و یا حرف وحدت همزه وحدتچون دینی خطا ایلدی که
حرف تعلیل بر حرف استعلا و دی وزیر جدیده و یا رخنه یه راجع ضمیر
غایبدر بر یرینه در یا رب معناسنه که اول خصوصده دیبا ترکیبده ده معناده
ده سهو ایلمش تواند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی وزیر عتیق طعنه ظاهر
بو ورکه های رسمی تای تأنیثده مبدلدر همزه و غمزه کبی و یا های رسمی
نغر تات اجی مدن اوله خنا طعنه همزه سیده حرف وحدت طوتانلر
اظهار جهل ایلمشلر محصول بیت وزیر عتیق اول عاقلک یعنی وزیر جدیدک بر
رخنه سنی یعنی نقصان و قصورینی کورمدی که اول رخنه اوزرینه یعنی اول
رخنه یه و یا وزیر عتیق بر دخل و طعن اورمغه قادر اوله حاصلی اکر
محل طعن و دخل اولجق بر نقصان صادر اولمادی * امیر و بد اندیشش
طشتند و مور * شاید در و رخنه کردن بزور * بد اندیش وصف کبیدر

ر
و دستوری
وسیمینه
وستکی

و دستوری
وسیمین

وصف ترکیبیدر بداندیشلی دیمکدر مراد دشمندر طشت طانک فتحی و سکون شینله لکن
سه ابرتیجه استعمال اولنور طانا دن مبدلدر زیرا اصل لغتده طا اولمازنه که اوایل
شرحده بیان اولنوب طشتندک نون و دالی استنک ادات جمعیدر رکابی
و بداندیشلدن کنایه در معلوم اوله که بو نوعه برادات تشبیه مقدر تقدیری بیچه
طشتند و مور در شاید فعل نفی استقبال مفرد غایب لائق و ممکن دکلدر دیمکدر
ماحصل مور در در واصلینی در او ایدی در حرف ظرف دال طشتنه راجع ضمیر
غایبدر رخنه کردن کدک آچمق دیمکدر با حرف مصاحبت زور قوت معناسنه
در محصول بیت امین و مستقیم اولان کیمسه دشمن و عدوسیله باو لکنند قرچه کبیدر لکن
و نشر مرتب طریقیله ممکن دکلدر که قرچه لکنده بر کدک آچا یعنی آنی دلمکه و کدیکه
مالک دکلدر ایدی بداندیش کبی امین اولان کیمسه ایله بو که نکتر زیرا امین دائما استقامت
اوزره اولور پس عدوسی اکا ظفر بولمیاز که سبب کسر عرض اوله * ملک را دو
خورشید طلعت غلام * بسر بر کمر بسته بودی مدام * ملک را را حرف تخصیص
خورشید
طلعت وصف ترکیبیدر کنش یوزلی دیمکدر زیرا ایچ طلعتی یوز معناسنده استعمال ایدر
بعض نسخه ده طلعت یرینه پیکر یازرکنه اول معنایه زیرا پیکر بای عجمیه و کاف عربیه
فتحه لریله صورت معناسنه در غلام قول داد غلمان معناسنه مستعمل لفظ عربیدر
بسر بر حرف استعلا و بانک معناسنه تاکید ایدر کمر بسته وصف ترکیبیدر بل
بغلمش معناسنه زیرا کمر بیله و قد شفه دیر بودی بای حکایه ایله ادات زمانیه
و یا فعل ماضی مفرد غایبدر محصول بیت پادشاهک ایکی کنش یوزلو اوغلانی دائما
باشی اوچنده یعنی قفاسنده ایدی و یا قفاسنده اولوردی حاصلی سلطانک
و امرانک عادتیدر که بر ایکی اوغلان ارکه سنده دائما حاضر و قائمدر * دو
پاکیزه پیکر چو حور و پری * چو خورشید و ماه از همه دیگر بری * پاکیزه

پیکر وصف ترکیبیدر یعنی پاک صورت و لطیف شکل معناسنه چو ادات تشبیه حور
کابی مالدینه جمع ایله اخورک و حور آهنک جمیدر حوراحورک و حوراولرکه جمعی
اوردی کیبی اما عجم منزوه مناسنده استعمال ایدر الف ونونیله جمع ایدوب
حوران دیدیلرکه کلستانده حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف
بیو رمشدر بیری جبا معناسنه درچونکه ادات تشبیه خورشید کنش تنها
خوردا او رسمیله و شبیه دکنه کنشه دیدیلر حافظ از سه دیکر قیاس
از نسوم دیکر دیکیدی لیکن ضرورت وزنیچون د قرینه قایم اولدیغیچون
از سه دیکر دیدی جیزی او جنجیدن معناسنه یعنی بو ایکی غلامک اوجنجی
نظری بو قیدیدی شنه که شمس و قمرک اوجنجی نظری یوقدر بری بونک کیبی بربرده
معیه معناسنه در خصوص بیت مذکور ایکی غلام حور پیکر کیبی ایکی پاکیزه
پیکرلی و نظیف کوهرلی جوانلر بریسی خورشید و ماه کیبی جیزی اوجنجیدن بری
و بعیه ابرجا حاصل شوبدی نظر کوزلی محبوبلردر که آنلره مشابه و ماکی بر دانی یوقدر
مذکور بیتک مصراع ثانیسی ٭ چو خورشید و مه بهتر از مشتری ٭ یازوب و
آن نسخه بیاننده ٭ چو خورشید بیچون مه و مشتری ٭ یازان ایکی نسخه بیله فاسد
یازمشدر که هیچ بر بوستانده بو نسخه لر موجود دکلدر قتامل ٭ ده صورت
که کفتی بکی نیست بیش ٭ عقوده در آینه همان خویش ٭ که حرف رابط صفت
کفتی فعل ماضی مفرد مخاطب و بیر بدک دیمکدر یعنی کورسک بو جوانلری وبیرکه
بک بریسی یعنی ایکی محبوبک هر بریسی بو لداشندن زیاده دکلیدر بیش
با یه دیکه کرمیله زیاده معناسنه در عقوده ماضیدن قسم درلازمه متعدی
بیننده مشترکه بونده متعدیدر کوسترمش دیمکدر یعنی مذکور ایکی غلامک
هر بریسی کوسترمش همتای خویش لامیه در همتا های سوزک معنی وسکونی
جمیله

دو سوزدر

جمله هنر و نظر معناسنه در خصوص بیت مذکور ایکی غلام ایکی دیش ونظیر
صورتیدی که کورسک دیر ایدک که حسن و لطافتده بری برندن زیاده
دکلدر لکن که کوهر بری کندی بنشینه و نظیری آینه ده کوسترمشدر یعنی کویا
که بو ایکی جوان بری برینک عکسیدر که کندی آینه ده کوسترمش مصراع ثانی
اولکه معنای ایکی صورت ایدی که دیبدک که یعنی تصور دکه بر شخصک آینه ده کلدر
دیمه معنای مصراعه ایکی صورت دیر کش و مصراع ثانینک معناسی کوسترمش
آینه ده بری برینک مثلی دیمه ترتیب معنا و بریمه مثل و نظیر یوقدر ٭ سخنهای
دانای شیرین سخن ٭ کرفت اندر آن هر دو شمشاد بن ٭ مصراع اولک اضافتلری
بیانیه در شیرین سخن وصف ترکیبیدر طاتلو سوزلی دیمکدر سخن بونده سوزک معنی
و خاتمه جمع ایله در قافیه هر و ریچون کرفت کاف فتحیله در انکه کره لر ایله لفظ
مشترکدر کرفتن دن ماضیدر و تاثیر ایلدی و الکی بمعنی بونده تأثیر
معناسنه در اندر ادات ظرفدر اما بونده با صله معناسنه در آن اسم اشارتدر
هردو عبارتدر شمشاد بن وصف ترکیبیدر شمشاد شینک فتحی و کسریله و سکون
جمله جشرانجی بن با ی عربکی ضمیله دیب و کوک معناسنه در اما بونده کبی بر اراده
اوجاقی دیمکله تعبیر اولنور مبالغه طریقیله مثلا کلبن کل اوجاقی و شمشاد
جشراد جاقی دیمکدر پس خطه و قدانده بیان ایدنلر مذکور مبالغه دن آکاه
دکلدرلر خصوص بیت طاتلو سوزلی دانانک سوزلری و مصاحبتلری اول
ایکی شمشاد اوجقلیه تأثیر ایلدی یعنی اول ایکی موزون قامتلی محبوبه تأثیر ایلدی
چو دیدند کاوصاف خلقش نکوست ٭ بطبعش هواخواه کشتند دوست
جو حرف تعلیلیه که حرف بیان اوصاف وصفک جمعیدر که بونده نعت و وصف
معناسنه در خلقش اضافت لامیه در خلق خانک ضمیله خوی و عادت معناسنه در

دو سوزدر
وار دو سوز

بن

وار دو سوزدر وسکسی

برلطافتی کورینجه میسر الا زفتا مل معراج اثنا ینی جویر یخ که یاران استقامت منع
نام دکلایش ازار ساینش انکه جبر داشتی که در روی ایشان نظر داشتی دوکسروی
الف ممدو ده اسم مصدر در اسایید ندن آسوده ن دیمی سهو المیش ارام و راحت
و قرار دیمکدر داشتی فعل حکایه حال ماضی طونار دی یعنی مالک اولوردی محصول بیت
و زیر جدید اسایش و راحتله اول دخی جبر دار اولوردی که انلرک یوزینه نظر
طونار دی یعنی انلرک رویه باکنه ناظر و نکر نده اولدقچه ارام و قرار یاب اولوردی
حاصلی انلره بجبتی بر حنه دیر کماله وار مشیدی که یوزلرینه بقمجه راحت اولمازدی
جو خواهی که قدرت بجانی بلبند دل ای خواجه در ساده رویان مبند خواهی خاده رو م
ضمیله واو رسمیله فعل مضارع معرد مخاطبدر خواهیدندن تمام تعلیلده واقع اولمش
چونکه دیو سینه دیمکدر که حرف بیان قدرت تاخیر خطاب جانینه بای تاکیده فعل
مضارع معرد غایبدر ماییدندن ما نرندن دیمی سهو المیش خواجه بونده عزیز و بزرک دو سرور
معناسینه در شخصه بای نا ایو نجب شخصدر در حرف صله در بامعناسینه ساده درستی
و وصف ترکیبیدر یالکه یوزلی معناسینه یعنی صقلسز و الف و نون ادات جمعدر وستی
مبند فعل نهی معرد مخاطب در بندیدندن ستیین دیمیا سهو المیش باغلمه دیمکدر
محصول بیت حضرت شیخ نصیحت طریقیله بیورر که چونکه دیرسین قدرک و حرمت
و عزتک بلبند قاده یعنی عرضک نقصان و قصوردن کلمیه کو کلکه ای عزیز ساده رو لره بغلمه
دائره تعلق ایرو ب عاشق اولمه ولکر خود نباشد عرض در میان حذر کن که دارد
بهاییت زیان محصول بیت واکر خود دارا ده غرض نفسانی یوق ایسه ده یعنی
عاشق پاک اولور سک و سنده هیچ بر وجهله حظ نفس اولمازسه ده حذر ایله که بیکله
وعزتکه زیان و ضرر طونار یعنی نقصان و کسر عرضکه باعث اولور درین ازدیا
ستم زراه برد نجنت این حکایت برشاه برد و زیر عتیق انلر ادات ظرف

خاره فقیله بازب ذات معناسینه بیان ایلمین مخالف بیان ایلمیش منه سنی اولی دوسمی
دخلقشی ده جایز در حرف عطفدر دیمیا به حرفیله ایلمش بطبقش با حرف صله درشمی
دبا حرف مصاحبت و طبیع بونده خلوع جیتاً معناسینه در اما اصلنده طبیع و طبیعت
مصدر لر درستین حمیز و زیر جدیده عاید در بطبعک معناسنه بالطبع دیمکله
تعبیر ایلینک طبعنده دره دکل استقامت بوایش هوا خواره وصف ترکیبیدر دوشمی
خواهیدندن محب معناسینه در دوست اما عطف تفسیری شکل واقعدر محصول بیت چونکه
که اول ایکی جوان کوردیلرکه وزیر جدیدک اوصاف اطوار اخلاق ایله ربیعی کوردیلر
که اخلاق حمیده سی کمالده در انک خلوع حسنه محب و دوست اولدیلر حاصلی
وزیر ایله محب اوزره اولدیلر طبیعت محب اولدیلر دیمکدن غرض کنند دیه محب اولدیلر
دیمکدر فتاد مثل در و هم اخر کر دمیل بشر که نه میلی جو کوتاه بنیان بشر
در حرف صله در جار معناسینه و او حمیز و زیر را جعدر میل بشر اضافت لامیه در
بای بطنیله بشر ادم بیغمبرک اولادینه دیرلر و حضرت آدمه ابو البشر دیرلر
نه میلی با حرف وحدت جو ادات تشبیه در کوتاه بیر وصف ترکیبیدر بینی عزن
کوتاه بیر صفات ذمیمه دندر لیکن نظری ودنی بهرلی دیمکدر الف و نون ادات
جمعدر بشر با حرف صله دبا حرف مصاحبت بشر شینک فتحیله بر اماز دیمکدر که
مقابله خیر در که ایی دیمکدر محصول بیت و زیره ده بشرک میل و رغبتی تاثیر
ایلدی یعنی انلرک بونکه میل و رغبتی تاثیر ایدوب بوده انلره محبت و مودت ایلدی
حاصلی ایکی جانبدن بیله محبت واقع اولدی اما کوته نظرلیلرک بشره دیا بشرلر نظرلری
کبی دکلدی یعنی نظری پاک و محبتی هادقانه ایدی بشر برلرک محبتی کبی غرض آلوده
و ملوث و ناپاک دکلیدی ایکی بشر بیننده جنس ترکیب وار معلوم اوله که بهر
بیتی فایده ایدیله نه واقع اوله بیان ایلمک ممکندر لیکن حقیقید بوفن برکتابیندن

والی اشارتدر، وزیر جدیدک معامله سیئه سنه لفظنه بنای مره در بر نسخه‌ده بر کره قوقلق
اما بجم بو لفظ شرح قلبلین استقلال ایدر و همزه وقف مؤنثین و یا وقف و وحدت همزه وحدت ایچوندر
دیرلر خطا سویلمشلر راه بردیوب ایلیدی یعنی مذکور قصه‌دن بر مقدار آگاه اولدی یا وقف مصاحبت
حیثت خانه جمعی و سکون بایله مصدر در جنایت گیبی مرداریق معناسنه بر بو نوع اسمدر رقت
معناسنه شاهه اضافت لامیه در محصول بیت وزیر عتیق بو معامله‌یه زیاده ملول اولدی
یعنی بو ترک اداله بر مقدار واقف اولدی پس جنایت و قباحتنده بو قصه‌یی پادشاهه
فتنه یعنی حضورنه ایلتدی حاصل وزیر جدیدی غمز ایلدی؛ که ای بر انداز جه خوانند
وگیست؛ غماز بهسامان درین ملک نیست؛ که حیثی بیان ایدر ای اسم اشارتدر
درهم جدیده و را ادات مفعول چه نه دیمکدر بو نکا حقیقتی معناسنه متضمندر یا وقف
مصاحبت سامان اسمدر رفاهیت و انتظام حال معناسنه حاصل وسعت و حضور
دیمکدر ملک مملکت و سلطنت معناسنه در نیست بو نوع زیستن معناسنه مصدردر
دیر ملک برینه شهر یاران جهچسنه لره مخالف یازمش محصول بیت وزیر غماز پادشاهه
دیر که بیلمزم بو که نه دلبرلر در بو کیمدر یعنی اسمی و ماهیتی مجهول بر شخص بو مملکتده بو
سلطنتده رفاهیت و حضورله دیریلیب جچلک ایستمز یعنی حضوری بیلمز مقدار ندن
زیاده تقدیم ایدر چه بریته که یاران ذی صفت یازمش؛ سفرکردگان لاابالی زیند؛
که پرورده ملک و دولت نیند؛ سفرکرده بو نوع سیاح معناسنه در و کاف
عجم یای رسمیدن بدلدر و الف و نون ادات جمع در بالا ابالی فعل نفی استقبال
متکلم وحده ضیفه سیدر مفاعله بابندن یعنی ناقص یایدن اما استعمالده متکلم
ملحوظ دکلدر بلکه بو عبارتی محذوم اوزره قیر باز و عجب دکل معنادن استعمال ایدرلر
زیند زائدگیری و یا تعظیم فعل مضارع جمع غایبدر زیبدرلر بیدیندن ریشتق
و ناد دینلر خطا سویلمشلر دیریلر دیمکدر ره حرف تعلیل پرورده ملک لامیه در پرورده

پرورده مرتی دیمکدر بسلنمش معناسنه در و ملک میمک ضمی ایله سلطنت معناسنه در سلطانک مرتی سی
دیمکدر نیند نون حرف نفی و یا همزه‌دن منقلبدر اصلی اند در که استنک ادات جمیدر بونلر
دکلردر دیمکدر محصول بیت پادشاهم سفر کرده‌لر و سیاحلر لاابالی دیریلر یعنی هیچ بر نسنه‌دن
مبالات ایدوب قیرباز لر دیرلر و اوچکمزلر زیرا سلطنت و دولت مربالری دکلردر یعنی
سلاطینه خدمتی و اعیان دولت حضورنه تربیه و تأدب بولمامشلردر حاصل
اداب دار کاتدن تربیه اولمشلر؛ شنیدم که یا بندکانش سرست؛ خیانت
پسند است و شهوت پرست؛ بندگانش شینی ضمیر معناده سره معتبد در و سین
و تانک تکمیل وزن و ضرورت قافیه ایچوندر تکلفدر تقدیری با بندکان سرش بس سرشش
مبتدا اولور خیانت پسند وصف ترکیبی خبر مبتدا در خیانت پسند خیانتی بکنجی
و قبول ایدیجی دیمکدر شهوت پرست ده وصف ترکیبدر شهوته طبیجی یعنی شهوته
تابع اولیجی معناسنه بعض نسخه‌ده بندکانش سرشتش بدبندکانت شنید بر نسخه‌ده خلاف
واقعدر پس سردن حکره برشینی ضمیر تقدیر اولنور سرشت تقدیرنه محصول بیت
پادشاهم اشیتدم که بنده‌لرکله سوداسی خیانت پسند و شهوت پرستدر یعنی او
اوغلاجقلری خیانته و دخی شهوته سوز محبتنده صادق دکلدر تمام کلی حال بو
ایکه جوانه نظری لطف ایدر؛ نشاید چنین خیره روی تباه؛ که بدنامی آرد بایوان
شاه؛ نشاید لایق دکل خیره رو وصف ترکیبیدر لجوج یوزلو دیمکدر بعض نسخه‌ده
روی بر بنه رای واقعدر لجوج فکرلی دیمکدر تباه اضافت بیانیه در تباه
تانکد فحیله فاسد معناسنه در که حرف بیان بدنام وصف ترکیبدر رسوای معناسنه
و یا وحدت مصدر با یوان با حرف صلتدر شاهه اضافت لامیه در محصول بیت لایق دکلدر
بو کجیلیه لجوج صورتلی و دنی لقبلی که شاهک ایوانه و سرایته بدنامی کتوره
و ذکر محل و اراده حال طریقیله شاهه کندی مرادده رهایتی تأدب طریقیله ایوانی ذکر ایدر

رد سروری و شمعی

خیره رویی به شکلله بیان ایدنلر سهو ایمشلر ٭ مگر نعمت شه فراموش کنم ٭ نه بینم تباه
و خاموش کنم ٭ نعمت شه لاجرم در فراموش اصلی فراموش در واوله ضرورت وزن ایچون
تخفیف قلنمشدر کنم فعل مضارع متکلم وحده در بونده ایلیم دیمکدر که حرف بیان
تباه یا ه فی مصدر رفاه دیمکدر خاموش اصلی خاموشدر سابق کبی ضرورت ایچون
تخفیف قلنمشدر یعنی فراموش فراموشه و خاموش خاموشه مراد قدر دیمکدر

رد سروری

نعمت ویرمش کنم بونده شوم معناسنه در اولام دیمکدر محصول بیت مگر پادشاهک
نعمت و احسانی اونودام یعنی کفران النعم اولام برف دیکورب خاموش اولام حاشا
سعادتم پادشاهیم ولی نعمتم ٭ سبب رفعتم دوستم لود مشدر سببی عرض سنزینی صبابت
اتمک بگا لازمدر ٭ ببینه از نتوان سخن گفت زود ٭ نگفتم ترا تا یقینم نبود ٭ تا حرف
مصاحبت پند آرای فجکر کرب وسکون نونیله اسم در پند آریدندن طی معناسنه
پنداشتن دیله سهو ایلمشلر پای پنداردن مفر ایدوب های رسمیله بازان مشهور

رد شمعی

املادن انگاه دکل ایمش نتوان نون حرف نفی و توان اسمیدر توانیدندن
قدرت و امکان معناسنه سخن گفتک مقدم مفعولیدر گفته بونده گفتن معناسنه در
زود زایله ضمیله تیز دیمکدر تجلد و سرعتدن عبارتدر ترا اسمی دیمکدر تا حرف
توقیت در مادام معناسنه شود بونده اولمق معناسنه در محصول بیت پادشاهم
ظن و پندار ایله بر سوزی علم الیقین سویلمک اولمازدیو سکا سویلیدم بگا یقین اولمینجه
یعنی بو سوزی ظنیله سویلیوب آنی خبر ایلمک مرادم دکلدر بلکه بو قصه تحقیق ایدوب کوب
صکره سکا سویلیدم فاحشم سوزمده صادقم کاذب دکلم دیمکدر ٭ زفرمان برادم نکی
گوش داشت ٭ که آغوش را از آغوش داشت ٭ زفرمان بر وصف ترکیبیدر
بر جوپیدندن بر دندن دیمه سهو ایمش فرمان ایلیجی قوله و خدمتکاره فرمان بر
دیرلر و الف و نون ادات جمعدر کوش کاف عجمک ضمیله قولاقدر که عرب اذن دیر

دیرداشتن مصدرلیدر قولاقلدی دیمکدر یعنی دکلدی واشتدی دیمکدر کوزتدی دیمکی بیقی

رد شمعی

سویلمش تحفم دکوش داشت دیه تقدیر ایلمیا مخالف تقدیر ایلمش که حرف بیان آغوش

رد سروری

الف ممدوده اول ایکی جو اندلاییرینک اسمیدر بعض نسخه ده که آغوش ردی در آغوش
داشت واقعدر صفت سبنی سنی بنا نچون را ادات مفعولدر و اندر ادات ظرف
آغوش بونده قوجق معناسنه در حق جفنده طوتدی یعنی در آغوش ایلدی فاحشم قوجدی
دیمکدر محصول بیت وزیر عشق شاهه دیرکه متعلقاتدن و منسوباتدن بریسی قولاق
طوتوب دیکلدی و بلابکه آغوشی آغوشنده طوتدی یعنی قوجدی فاحشم بیلو ایلدی
من آن گفتم اکنون ملک راست رای ٭ چنان کازمودم تو نیز آزمای ٭ اکنون همزه نک
فتحی و کاف عربک سکونیله شمدی دیمکدر همزه یه طرح ایدوب کنون دیرلر کافک
ضمیله اکنون ما قبلینه و ما بعدینه حروف ادخله قابلدر فقط ملک پادشاه در را ادات
تخصیص در بیت و نا ادات خبر متکلمدر دیکر اولدر ای ملکم دیمکدر و تبیر جنانکه انجیلیه
دیمکدر که حرف بیان آزمودم الف ممدوده ایله فعل متکلم وحده تجربه ایلدم دیمکدر
ازمای فعل امر مفرد مخاطب در ازما پیدندن ازمو دندن دیمک سهو ایلمش

رد سروری و شمعی

سن تجربه ایله دیمکدر محصول بیت وزیر دیرکه بو سوزی سویلدم شمدی حکم و تدبیر
پادشاهکدر انجیلیه که آنی بن صنادم و تجربه ایلدم سز دخی تجربه ایدیکوز که بنم
سوزم کرچکمی یالانمی ٭ شبا خوبتر صدر نی شد چه داد ٭ که بدمرد را روز نیکی
مباد ٭ با حرف مصاحبت و تا حرف نفی خوب کوزل و تر ادات تفضیل قصور
بونده و ده معناسنه در دیا حرف و حدت بمرد اصلینه مرد ایدی اضافتله
ضرورت وزن ایچون تقدیم و تأخیر واقع اولدی را حرف تخصیص روز نیکی لا تیه در
دیا حرف مصدر ایلک کدی اولماسون یعنی ایلک کونی کورمسون مباد حعلیه
مؤد غائب موقع دعاده واقع اولمشدر اولماسون دیمکدر محصول بیت بزنا خور

برک وجمله یعنی چرکینرک صورت واداینه معامله لرنی شاهه شرح ایلدیکه بدمردک
یعنی بر امازکی نک ایلک کوزی اولماسون خاطم بخت ورغبته بولماسون و خدا ایلک
دیرمسون دیمکدر مصراع ثانی جملهٔ معترضه درکه بوده عا واقع اولمشدر علم بدیعده
بو مقوله یه حشو متوسط دیرلر بعضی نسخه ده روز نیکی بر نه نیک روزی بماد
واقعدر یا حرف اصم اولنی تعقیب معناسنه در اما حرف وحدت اولنی اروز
کون اولور یوم معناسنه یعنی ایی نسنه نصیبی اولماسون ویا ایی کونی اولماسون
دیمکدر رفتارش بد اندیش برخوده چون دست یافت ° درون بزرگان باتشی
بتافت بد اندیش وحشت تربکبدر دشمن معناسنه که ده خاطر جمع قرائکه
سکونیده اوج دک دیمکدر یعنی آتش طوتشدراجی جای وجیزی بونده
مراد قصوره نقصانیدر خاطر عیب دیمکدر دست یافتنک معمول صریحی
در خوده غیر صریحی وچون ادات تعلیل وجملهٔ تعلیلیه خبر مبتدادر که
بداندیشدر درون بزرگان لامیه در مراد دل بزرگاندر بتافت فعل ماضی
معنوع غایبدر لفظ مشتر کدر بونده مراد قزدرمقدر یعنی یاقمق محصول بیت
بد اندیش چون که خوده یه ونقصانه ال بولدیسه یعنی ظفر بولدی وقار دلده
الکابرک الی آتش حسد وعداوتله یاقوب یاندرر خاطم جزوی حصلی
کلی ایدر ایده تو ان آتش افروختن ° پس انکه درخت کشتن سوختن
یا حرف مصاحبت خوده بونده آتش یاقلمقدر حیجبری مقوله سیدر توان
ممکن دیمکدر افروختن یاقلمقدر یعنی یاقمق اتشی مفعول صریحی دیگر ده
غیر صریحی درخت کشتن بیانیه کشتن کاف عربیه وشینک فتحه لریله اولوینی بیوک
وچوب معناسنه در بعض نسخه ده کشتن بدینه کهن واقعدر اسکی معناسنه
مرادکنه اولور درخت کشتن سوختنک مصدر معقولیدر محصول بیت

بیت اوده چو پیدا آتش پیدا ایلک ممکندر اندن صکره چوق واولوا چیلری اول
آتشله یاقمق قابلدر حاصل آز چوق فتنه سببدر کاف دیمه ایلک ممکندر ملکرا
چنان گرم کرد این خبر ° که جوششش بر آمد مرجل ببر ° گرم کرد تیز وردی دیمکدر
که حرف بیان جوشش جیم عربیله قیلله اسمیدر جوشیدندن قاینمه معناسنه وشب جمیز
معناده سره معنیده در برسش نقد برنا برآمد چیقدی دیمکدر خوادات تشبیه مرجل
سیدکر یا ورانک سکونی وجیمک فتحیله طالشدن قازان وطنجره سنه که بغدادجا بیننه
واقعدر امابونده مطلقا قزان مراد در مرندن اولور سه سهر یا حرف صریح محصول بیت
پادشاهی بوخبر اجلیس قیزدردی که قزان وجوملک کسی جوشش باشینه کلدی
نته که قزان وچوملک قزدیغی وقت اچندن اولان نسنه قاینمغه اغزینه کلور
حاصلی دیمسک طاشاردوکلور مراد پادشاهه بوخبر زیاده تاثیر ایلدیکین بیاندر
غضب دست درخون درویش داشت ° ولیکن سکون دست در پیش داشت
غضب مبتدا اودست داشتنک مقدم مفعول صریحی ودرخون غیر صریحی
وجملهٔ فعلیه خبر مبتدا درو داشتنک فاعلی کتمنده غضبه راجع ضمیر در مصراع
ثانینک اعرابی بیله در محصول بیت پادشاهک خشم وغضبی وزیر جدیدک
ال طوتدی یعنی هلاکینه قصد ایلدی اما سکون ووقار پادشاه الینی اوکینه طوتدی
یعنی هلاکینه سکونی مانع اولدی مشهور رقصه درکه برکیجه تهور وحدتله بر
ایشه مباشرتدن منع ایلک مراد ایلسه لر اوکینه ال طوتارلر که ایله دیو معلوم
اوله که فعللری غضب وسکونه اسناد مجازیدر رفتارش ° که پرورده کشتن
نامردی بود ° ستم در بی داد سردی بود ° که حرف تعلیلدر یعنی سکون دروغی
هلاک ایلمک منعنه علتدر پرورده اسم مفعولدر بسلنمش معناسنه بونده مراد

بسلوم مرباد ریعنی بر مرد پرورده در کشتنک مقدم مفعولیدر مرد دیده یا جوق مصدر
دریستم ستید کریم وتانک فتحیله ظلم معناسنه دزلی بابی بجك فتحی ویای اصلیه ابدیونا
آزاد وصدک معناسنه در سر وصدی دمکیدر عرب برد دیر بانکک فتحی و رانک سکونیله
ویاجوق مصدر دد محصول بیت پادشاهک سکونی دروشی قتلدن مانع اولدی زیرا
کشیی بیلدینی وبرباسنی قتل ایلمك مروتك دکلدر پس عدالت وداددن صکره ظلم وجفا
برله دیده رنجنی بار دیدر مصلحت رحاصم اولدن بوکه بو قدر غیرت وحرمت ایدیك صکره بونی
دشمن سوزیله هلاک ایلمك معقول ایش دکلدر معلوم اوله که بو بیت بوندن صکره دور
وبیتل سکونه سوزیدر پس پادشاهك کندیه سوزیدر دیمی امعان نظر ایلك
دکل ایش میازار پرورده خویشتن چو تیر تو دارد بتیغش مزن * میازار
فعل نهی مفرد مخاطبدر انجیتمه دیمکدر آزاریدندن آزردندن دخی خطا ایلدر

پرورده خویشتن لامیه در چو حرف تعلیل تیر تو لامیه در سنك اوقك دیمکدر
معلوم اوله که اول زمانده برکیمسه یه پادشاه قتلدن امان ویرسه آچ کندی
ترکشندن براوق ویرر امان ویردکنه نشان اولسون دیو پس بو سببله
آنی کیمسه اینجتمز ایدی اوق طوتی قدن مراد امان اولقیدر با حرف استعانت وتیغ
قیلیچ وشیدی ضمیر پرورده یه عاید در مزن فعل نهی مفرد مخاطبدر زنیدندن زدن
زدندن دیدیلر سهو ایمش اوله دیمکدر محصول بیت کندی پروردکی
وبسلدیکی اینجتمه یعنی مرتاکی آزار ایلمه چونکه آکا امان ویروب الینه اوق ویردك
آنی قتل اوره یعنی آنی هلاک ایله تیغ یرینه تیر یازانلره صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر
نتیجه بنا بیت پرور دشمن * چو خواهی به بینی دخون خود دشمن * بنا بیت
فعل نهی مخاطب مفرد غایبه حکایت حال حاضر مراد در کرکزدی دیمکدر چو حرف

در شمعی
در سروری
در شمعی
در سروری وشمعی

ح ف تعلیل خواهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر که حکایت حال حاضر مراد در استرسك
ودیلرسك دیمکدر خون قان معناسنه در خود دشمنك ضمیر معناده خونه متعلقدر
خویش خوردن تقدیرنده جزلر دروشه عایددر محصول بیت دروشی اولدن نعمت واحسانیله
رعایت وعزت ایلیک کرکزدی چونکه جور وظلمه قانك ایچمك دیلردك یعنی چونکه مرادك
بونی هلاک ایلیکدی ایدی اولدن بو قدر تعظیم وتکریم لازم دکلیدی * از وتا شهر یاری نیك
نشد * در ایوان شاهی قرینت نشد * تا حرف توقیت ایدکن شاهی یعنی زیرا حرف
ی فی شیندر قرینی یوننده مصاحب معناسنه در محصول بیت اول دروشیدن مادام
که هنرلر یکتیبی وعلومك اولمدی یعنی هنرلری معلومك اولمیش به منسوب دیوانانه
قریب ومصاحبك اولدی یعنی تمام هنرلرنی معلوم ایلمیجه آنی وزیر اعظم ایلدیك
کنون تا یقینت نکرد و کناه * بکفتار دشمن کزندش مخواه * کناه تقدیریدر کناهش
در ضرورت وزن وقافیه ایچون وکزندش قرینه سیله ترك اولندی فعل تر
کزند کاف عجمیه حتی دزالك فتحیله ضرر وزیان معناسنه در مخواه فعل نهی مفرد مخاطبدر
استمه دیلمه دیمکدر محصول بیت شمدی مادام که آنك جرم وکناهنی یقینك وعلومك
اولمیجه دشمن سوزیله آنك ضرر وزیاننی استمه یعنی ضررنی دیلمه وهلاکنی قصد ایلمه * ملك
در دل ای یار از پوشیده داشت * که قول حکیمان نیوشیده داشت * نیوشیده اسم
اسم مفعولدر مستور معناسنه که حرف تعلیل نیوشیده اسم مفعول اشیدلمش ودیکلنمش
دیمکدر حرب مسموع دیو مراد اندرکه قول لیل علمادر محصول بیت ملك بو رازی کوکلنده
مستور طوتدی یعنی کیمسه یه افشا ایلمدی زیرا حکما قوللی مسموعی ومقبول طوتدی یاندرك
کلامیله عامل اولدی که حکما دیمشلر در دلت ای خردمند زندان راز * چو کفتی
نیاید بزنجیر باز * زندان راز لامیه در بزنجیر باجوق مصاحبت محصول بیت راز
زندانی کوکلدر ای عاقل چونکه رازی سویلیه یعنی اظهار ایلدیك بر دخی زنجیر ایله

ده

زنجیر قوتیله وزور ایله زندانه کیرمز یعنی بر سر که فاش اوله آنی اخفی ایلمکه چاره
اولماز وچاره درله بزنجیرک باسمه حرف صله اوله حاصلی چونکه راز فاش اولدی برداشته
جبه ونه زنجیر گیرمز یعنی مخفی ومستور اولماز • نظر کرد بپوشیده درکار مرد
خلل دید در رای هشیار مرد • در حرف صله دربا معناسینه کار مرد ولامیه در
رای هشیار ده بو بیله در مرده مضاف اولمه شه که بعضیلرک رأیی بو بیله
در لیکن قافیه معیب اولور زیرا مصراع اولده کار مرده مضاف در بو حال
بس بونده هشیار مرده مضاف اولمیجه ردیف موجود اولوب قافیه اولمق
لازم کلور اما هشیار مرده مضاف ایدجه رایک اضافتی بیانیه در
ورای هشیارلق اسنادی مجازی در اولور محصول بیت پادشاه خفیه
مردک یعنی وزیر خدیوک اشینه یعنی وضعنه وحرکات وسکناتنه نظر ایلدی
حاصلی بو تعلم مقید اولدی که کون ایچنه وضع ایدر دیبو مردک رای هشیارنده
خلل ونقصان کوردی یاخود مرد هشیارک رأیند خلل کوردی بوندن صکره
کلن بیت خلل بیان ایدر معلوم اوله هشیار وصف ترکیبیدر اصلی هوش یار
ایدی هوش عقل معناسنه در چوق کبی ویار یولداش دیمکدر یعنی هشیار
دیمک عقل کندییه یار دیمکدر یس قیاس مرد هشیار ایدی لیکن ضرورت وزن وقافیه
ایچون تقدیم وتأخیر اولندی فتأمل • که ناکه نظر در یکی بنده کرد • پری چهره در زیرلب
خنده کرد • که حرف بیانیه در خلل بیان ایدر در حرف صله دربا معناسنه کردک
نظر مفعول صریحی ودر یکی غیر صریحی پری چهره وصف ترکیبیدر چهره جیم
عجمیک کسریله صورت معناسنه در یعنی یوز در خلاف ظرف زیرلب لامیه درکنه کردک
مفعول صریحی خنده غیر صریحی در زیرلب درده اولکی کردک فاعلی درویش ثانیسنک
پری چهره در محصول بیت پادشاه درویشک خانیه مقیده ایکن درویش ناله

ناله ایکی بند ایدنه برسینه نظر ایلدی پری چهره دخی دوداقی التنده خنده ایلدی
یعنی تبسم ایلدی حاصلی کولمسدی • دوکس راکه باهم بود جان و هوش • چه آتش
کفتند وبها خوش • دوکس را دا حرف تخصیص که حرف رابط صفت باهم بربده
بر یله اتفاق دن عبارتدر حکایت کن وصف ترکیبیدر حکایت ایدجی دیمکدر
الف ونون ادات جمعدر ونون وداک ادات جزاستک جمیعدر محصول بیت
ایکی کیشینک که جانی وعقلی بری بریله اوله یعنی متحد ومتفق اوله آنلر حکایت
ایدجیلر در حال بوکه طوداقلری خاموشدر حاصلی ایکی کیشینک که بری بری
جانی دکونلری نکته اولدی که کوکلر دلیله مصاحبت ایدوب لبلری دیمز یعنی
لسان حاله تکلم ایدر ترشویله که طوداقلری دیمز • چو دیده به دیدار کردیه
دلیر نکردی وچو سنتسق از دجله سیر • بدیدار با حرف صله و دیدار یوزدن یوز
معناسینه در دلیر بهادر بوینسی پاک دکلی پروا دیمکدر نکردی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطبدر که دیدندن صورت معناسینه اولماز سین دیمکدر مراد معناسی
استقبال واستمرار درچو ادات تشبیه سنتسق اسم فاعلدر استقفاله
یابندن استسق برمرحقدر که حاجی هرکز صوبه قانماز دجله دالکسری
وجیمک سکونیله بغداد ایر معیدیر محصول بیت سیر شیک کسریله ویای
مجهوله طوق دیمکدر که عربی شبعان دیرلر نکردینک جبری درمحصول بیت
چونکه کوزکی برکوزلک دیدارینه بهادر ایدک یعنی لی خوف وبیم یوزینه
باقدک مستسق دجله ایرمقدن سیر اولمدیغی کبی سن اول روی خوبه بقمقدن
سیر اولماز سین • ملک را کمان بدی راست شد • نه سو وابرو خشمکیں
خواست شد • ملک رارا ادات مفعول کمان بدی لامیه در کمان کاف
عجمک ضمه ایله معناسینه درکه ترکجه سنمک دیرلر بدی یا حرف مصدر در

برامازلر دیمکدر راست بودن کرچک معناسنه در سوداپودن غضب وخشم معناسنه در
بتروایت بر درویش خشمکین معلوم اوله که بر کله نک که آخری میم اوله انی یای
نسبته ماقبلنه بر کاف عجمی ادخال ایدرلر خشمکین وغمکین فاحفظ پس باچون نشت
جنون حالی ناکه نشت خواست خاده روتم ضمه ایله وداو رسمیله فعل ماضی مفرد
غایب فاعلی ملکدر خواست شد اولمق دیلدی دیمکدر محصول بیت پادشاه درویشه
جوابنه وصفنی کورنجه یارامازلق کلامی یعنی سوزی ظلمی کرچک اولدیغی یعنی درزیر عارکی
تنویر ذکخیتنی ایلدی پس خشم وغضبدن انکا اوزرینه غضبله وخشم اولمغه
استدی حاصلی انکا غضب ایلمک دیلدی * ای ازحسن تدبیر ورای تمام * با
باهمستم کفتش ای نیک نام * حسن تدبیر لامیه در رای تمام بیانیه در باحرف
مصاحبت در اتهسته الف ممدوده وفتح تایله وسکون سینله یابنجه دیمکدر
مرادملایمتدر دکاف عجمی یای رسمیدن بدل ویا حرف مصدر کفتنش شینی ضمیر
درویشه عایددر محصول بیت شاه درویشه غضب ایلمک دیلدی اما
حسن تدبیردن یعنی کوزل تدبیردن وکامل فکردن درویشه ملایمتله ونرملقله دیدیکی
ای ابی اذی کبی * مرامن خودمند بنده اشتم * بر اسرار ملکت امین داشتم * بنده اشتم
یای حرفی کسری وسکون نونله فعل ماضی متکلم وحده ظن ایلدم دیمکدر اسرار ملک
لامیه در وناحیه حفظا محصول بیت بن سنی عاقل ودانا ظن ایلدم انکیچون سنی
اسرار ملکه امین ومستقیم طلدم یعنی سنی وزیر اعظم ایلدم مصراع ثانی مصراع اولک
مقام تعلیلنده واقعدر * کمان بردمت زیرک وهوشمند * ندانستمت خیره وناپسند
بردم بانک ضمی ورانک سکونی ودالک فتحیله فعل ماضی متکلم وحده وتا ضمیر منصوب
منفصل معناسنه مفعولی سنی ظن ایلدم دیمکدر ندانستم فعل نفی ماضی متکلم وحده در
وتا سابق کبیدر خیره خانک کسریله الحق معناسنه در ننده حیره رای دیرلر الحق

ایلی فکری کبی به پس برانتیشر ونیله خلاف سوبلیلر ناپسند نامقبول دیمکدر
محصول بیت بن سنی عاقل وزیرک ظن ایلیدم یعنی سنی عقلادن ظن ایلدیم
سن خود الحق وناموقتل کبی ایمشسن حاصلی بن سنی ایو اکلردم
سن خود دنی ایمش سن * چنین مرتفع پایه جای تو نیست * کنه
ازمن آمد خطای تو نیست * مرتفع پایه بلند مرتبه دیمکدر خطای تو لامیه در
خطای تو ده بوبیته محصول بیت بو جلیلین بلند مرتبه یعنی وزارت پایه سی
سنک یری دکلدر یعنی سن انکا لایق سین کناه بندن کلدی بوخصوص
سنک خطاک یوقدر که سنک کبی بر رسوای دنی وزیر اعظم ایلدم * چو من
بدکهر پرورم لاجرم * خیانت روا داردم در حرم * بدکهر بوترکیبده
اصل معناسنه در پرورم فعل مضارع متکلم وحده لاجرم لاشبهه ولابد
دیمکدر شکسز وشبهه سز دیمکدر روا دار انکه واوک فتحیله جایز دیمکدر
داردم میم ضمیر معناده وه معقید در حرم تقدیرنده داردک خیانت
مفعول اولی وروا ثانیسی ودر حرم مفعول غیر صریحی محصول بیت
ویدیکا چونکه بن بداصل وبدکهر اولان کیمسه یی تربیه ایدوب رعایت ایلیم
شبهه سز حرمده خیانتی جایز طوتار حاصلی سنک کبی بداصلدن کلن
خیانتدر البته * برادر ونر مرد سیار دان * چنین کفت با خسرو
کاردان * بر آورد قالدردی دیمکدر سر مفعولی مرد سیار دان بیانیه در
بسیار دان وصفی ترکیبیدر چوق بیلیجی دیمکدر خسرو کاردان ده بیانیه
در کاردان وصفی ترکیبیدر ایش بیلیجی یعنی مبصر محصول بیت پادشاه
درویشه عتاب وخطاب ایلدکدن صکره درویش بسیار دان باشنی
قالدروب پادشاه کاردانه بویله دیدی معقول حوتی بوبنده صکره کلن ایکی بیتدر

مرا چون نبود دامن از جرم پاک ؛ نباشد ز خبث بداندیش باک ؛ مرا بنم
چکیدر دامن و دامان اتکدر که عرب ذیل دیر پاک پاکیزه طاهر معناسنه در
خبث بداندیش لامیه در باک پای ده بد ایمنمک و قورقمق دیمکدر که عرب مبالات
دیر محصول بیت درویش دیر که بنم اتکم جرم و کناهدن پاک اوله دشمنک خباثتندن
باکم یوقدر یا اوطاز یعنی سوچ و کناهم اولمیجق دشمنک خبثندن پروا چکم یوقدر
خیالده جبان بر بنه ندارم واقعدر پاک طوغام دیمکدر ؛ نجا طادرم هر
یکی این طلق نرفت ندانم که کفت ایکه برمن نرفت ؛ نجا طا جوف طرف در
اذا تاکید ایدرمیم خاطرمدن هرکز دوسنک بیورد دکلی طلوع کیتجکی یعنی هرکز
قیمز مفاده خاطره معتقد در نجا طرم تقدیرنه مع نرفت اصطلاح نوع بند
صادر اولدی دیمکدر محصول بیت بنم خاطرمدن هرکز بو سنک بیورد دکلی
طلوع کیتجدی یعنی هرکز بو معنا خاطره خطور ایلمشدر بیلم کیم سویلدی اول سنه
سندن صادر اولدی یعنی بنم حقمده غمازک سوزنی مقصد بوه ایکه که تهمتدر
بربیم ؛ شهنشاه کفت ای کفت برت ؛ بکوینده خصمان بروی اندرت ؛
برت بر اسمیدر قت معناسنه و تا ضمیر خطا سنک قتکده دیمکدر خصماه الف
و نون ادات جمعدر معلوم اوله که ظاهر ادروشبک خصمی در زیر جنتقدر و
جایزدر که بنجکی بو خصوصده اکا یار اوله زیرا درویش بر و بیند رسن اکا بنجه
کبچه حد ایدر یا خود در زیر عتیق واحد کالفه معنا مینه تنزیل ایدیب خصمان
دیلش جمع صیغه سید بروی یا حرف صله و اندر آنی تاکید ایدر و تای
ضمیر متناده رویه معتبد در اندر رویت تقدیرنه محصول بیت پادشاه دیدی
اول سوزی که سنک یانکده سویلدم خصمک اول سوزی یوزکه سویلدکر حاصل
بن یا غدن سویلیم عزیز یلدن ایشتندم که سویلدم ؛ چنین کفت باحی وزیر کهن

کهن ؛ تو نیز ای دانی دیکوی و بکمن ؛ یا حرف تاکید و کو فعل امر مفرد مخاطبدر کنید ندن
ایله دیمکدر محصول بیت پادشاه دیر که اسکی وزیر نجا بو جیله دیدی سنک حقکده بعض داعی
اول نسنه بیلورسین انکه حقننده سویله و ایله و جایزدر که معنا بو بیله اوله بسن
بو خصوصده اول نسنه که بیلورسین انکی سویله و ایله یعنی غمازک دار کنیور
کورهم نه دیرسین ؛ بخندید و انکشت بر لب کرفت ؛ که او هرچه کوید بنانجد
شکفت ؛ بر حرف مصاحبت کرفت طوتدی دیمکدر فعل ماضی مفرد غایبدر که جوف
تعلیل او ضمیر غایبدر و زیر عتیقه عاید شکفت شنبک و کاف عربک کنز بله عجب
دیمکدر اصل اشکفت همزه نک کسریله نه حضرت شیخ عطارک نامه سنی واقعدر
بیت ؛ من اینم با اینم مع اینت اشکفت ؛ که نور روح همه آفاق بکرفت ؛ عطفوت که
درویش پادشاهدن بو جیزی ایشتدکده کولدی و پرماغنی طوداغنه طوتدی
یا طوداغنی طوتدی یعنی تعجبدن برمقن ایسردی که اول وزیر هرنه که سویلر
عجب اولاز یعنی محل تعجب دکلدر برلب کرفتک معناسی طوداغی اوزره طوتدی
دیمک مساحه ایلمش ؛ حسود ی که بیند بجای خودم ؛ کجا بر زبان آورد جز بدم
حسود یا حرف وحدت که حرف رابط صفت بیند فعل مضارع مفرد غایبدر
بیند ندن دیدندن دنبه خطا ایلدیلر با حرف ظرف جای خود لامیه در جای بر محل
معناسنه خود درده حضا اید دوا و رسید کندی معناسنه و که مراد حسود در و میم متکلمون
کنایه در که وزیر جدیددر کجا کاف عربک ضمی و جیم عربیه قتنه دیمکدر بر حرف صله در
یا معناسینه جز جیم عربک ضمیه غیر معناسنه در بدم اضافه لامیه در بنم یارامزم
دیمکدر یارلماز یعنی دیبوده مساحه ایلمشدر محصول بیت بر حسود که بنی
کندی یرنده کوره یعنی منصبنده بنم یارامزمدن غیری بر نسنه دلینه قنده
کتورر یعنی کتورمز حاصلی بنم عیوب دشالیمدن غیری بر نسنه سویلمز بجای خودم که

رد رنجی

رد دستور

رد دشمنی

نیمن ایام اوده ... وزیر اخیر

معنالرینه کتدی صدرده نتکیم کورد دیمی صدرده بیلمزمش مصراع ثانینک معنالرینه قنده
دلی اوزره بم جسمدن عزیز کتدرر دیمک سایه ایلمز * مع آن ساعت انگاشتم — د دشمنی
دوست تکیش * که خرد و فرد تر نشانده از منش * انگاشتم فتح همزه ایله متکلم وحده
در انگاشتن مصدرندن فرو تراش ذروه ده دیکده نشانده نشاندن فعل ماضی مفرد غایب دیکدر
یعنی نصب ایلدی دیمکدر فاعلی خسرو در و مفعولی صریحی فرو تر و غیر صریحی ازین
در و ضمیری وزیر عتیقه عایددر محصول بیت پادشاهم بو اول وزیر عتیق اول
وقتی وار ساعت کتدرر عدو بیلدیم و انگلدیم که پادشاه آنی بندن اشاغه رک
منصبه نصب ایلدی یعنی بندن آشاغه اوستنه چکوردی دیمکدر * چو قدر و فضیلت
ندید بروم * نداند که دشمن بود در بیم * فضیلت مصدردر زیاده لک معناسنه
نقیض نقیصه در که اکسکلک معناسنه ندانکه فضل نقیضی نقیصه در که ندید فعل
مضارع منفی مفرد غایبدر قوردیکدر ندید ندن نهاده ندن دیمکدر سهو الملك بر حرف
استعلادر ک ضمیر غایب در وزیر عتیقه راجع دیم ضمیر وزیر جدیدن کنایه در
مفاد ده فضیلته مقید در فضیلتم تقدیرنده ندانکه فعل مضارع مفرد غایب
استفهام انکاریه متضمن فاعلی خسرو جود یای حرف جمعیده و واو نحیده فعل
مضارع مفرد غایبدر بویدندن فاعلی وزیر عتیقدر در حرف ظرف بیم باء
بجید فتح و یای اهلیه ایله بوینده آد معناسنه و در و میم ضمیر که سابق کیدر عصر
چونکه پادشاه اکا اوزره بم فضیلتم قور یعنی بنم اندن افضل طوتدیغی زیاده
رعایت و حرمت ایدر بیلمزمی که اردیچ دشمن اولور بو حال پادشاهک معلوم در
بهر حال مصراع اولک معناسی چونکه سلطان فضیلت قودی بکا آنکه اوزره
دیمک طرب معنا مقصود ایلمش مصراع ثانینک معناسی بیلمزمیکه دشمن اولور — د د سووی
که دشمن اولور بکا اردیچ دیدکین طرب بیدر مصراع اولک معناسی چونکه

چونکه سلطان اکا اوزره بکا زیاده لک قور دینیده ارتق سویلمش * مرا تا قیامت
نگیرد بدوست * چو بیند که در خدمتش ذل اوست * مرا بن دیمکدر تا حرف انتها در
ای معناسنه بدوست با حرف زائد در مرا نگیرد ک مفعول اولی و دوست ثانیسیدر
و فاعلی وزیر عتیق که حرف بیان خدمتش ک کسری و رای مشدد در خدمت
یعنی خزینه لک دیمکدر و ذل ذال معجمه نک ضمیله و تشدید لام ایله نقیض عز در یعنی حقارت
اوده ضمیری وزیر غداره راجعدر و سیج و تنا ادات جز محصول بیت بیتی وزیر
عتیقی میانه ده که دوست طوتماز چون کوره که بم خدمتم در آنک ذلتی یعنی
بن خزینه اولدیغم اول ذلیل اولورسه بو قنده دوست طوتار * بر بیت بکویم
حدیث درست * اگر گوش با بنده داری نخست * بر بیت اصلنده برا بیت
در وصلده همزه ساقط اولدی و بر حرف استعلادر و این اشم اشاره ده مذکور
فقیه یه و ناحمیر خطابدر پادشاهه حدیث درست بیانیه در بعض نسخه ده حدیثی
یا به وحدت ایله واقعدر درست داله و رانک ضمه لریله و سکون سینله بوتون کرچک
و صحیح معناسنه در باینده با حرف صله داری فعل مضارع مفرد مخاطبدر داریدن
داشتن دیمیا لرخطا ایلمشلر بونده فعل شرط واقعدر طوتار سک دیمکدر
نخست اول یعنی ابتدا محصول بیت وزیر جدید پادشاهه دیرکه وزیر عتیقه
بنم حالم اوزرینه سکا بر صحیح سویلیم اگر اول قولاغک بکا طوتار سک
یعنی سوزمی دیکلر سک سکا بر کرچک قصه عرض ایدم ایم عنبر ندانم کجا
دیده ام در کتاب * که ابلیس را دید شخصی بخواب * که حرف بیان ابلیس
شیطان را ادات مفعول شخصی یا حرف وحدت با حرف ظرف خواب رؤیا
ضمه و واو رسمیه بونده دشدر رؤیا معناسنه محصول بیت حضرت شیخ وزیر
جدیده و وزیر عتیقک قصه سنی ابلیس ایله بر شخصک قصه سنه تمثیل ده تنظیر

ایراد بیورر که بیلمم کنا بره قنده کوردم یعنی خاطرمن بو قدر کوردکم یره ابلیس یعنی
برشخص دشنده کوردی * ببالا صنوبر بدیدن چو حور * چو خورشید شش ازچهره
می تافت نور * با حرف ظرف و یا حرف مصاحبت بالا بویدر قامت معناسنه
صنوبر صاوی که د بونک فتحیله چام اغاجی در اما مراد سرودر بدیدن با
سابعه کیدر و دیدن اسم مصدر معناسنه مصدر در کورنمش دیمکدر
اسم مفعول معناسنه مصدر یعنی کورنمش دیمکدر دیبه استقامت اوزره کیتمش
چو ادات تشبیه در حور بیده لفظا جمعدر اما که متمام مفرده استعمال ایدر جنتک
اولا قیزلره دیرلر چو ادات تشبیه خورشید کنش شیع جمع معناده چهره
متعیدر از چهره اتش تقدیرنده در می تافت فعل حکایه حال ماضی معروف در آب
بلدار دیا لکوردی دیمکدر نور فاعلیدر محصول بیت ابلیس منکور شخص قامتی
دیا قامتی صنوبر کبی کوردی وکورنمش حور کبی کنش کبی چهره سنده
بویزندن نور پلدرار دی یعنی یوزی نورانی ایدی * فرا رفت و گفت
ای عجب ابح توبی * فرشته نباشد بدین نیکویی * فرا قافک فتحیله بونده قت
معناسنه در ای حرف ندا منادای محذوف شیطانه یعنی ای شیطان عجب
توبی یای ادای اصلیه و ثالث جمع خطاب سنمیسن دیمکدر حالیده حسنی استغراب
ایدوب استفهام ایدر فرشته یای رسمیه ملک معناسنه در نیکویی یای ثانی حرف
مصدر در بونده کوزللک معناسنه در محصول بیت شیطانه بو نیل هیات و صورتی
کورنجه یانینه واردی و دیدی ای شیطان عجب بو شکل و صورتده سنمیسن یعنی
سنی زیاده و مقبول کوررم بو حسن و لطافتده ملک اولماز یعنی فرشته دن
کوزلسین حاصل کوزللکنی استغراب ایدوب سوال ایدر * تو کین روی داری بحسن
قمر * چرا در جهانی بزشتی سمر * کین اصلنده که این ایدی و صله [illegible]

همزه ساقط اولدی که حرف بیان این اشارتدر رویه داری طوتارسین یعنی
مالکسین دیمکدر با حرف مصاحبت حسن قمر لام در چرا جیمک فتحیله دکر چه ادات در
ادات تعلیلدر استفهامیه جهانی یای خطابیدر شیطانه خطاب معناده [illegible]
متعیدر با حرف مصاحبت زشتی یا حرف مصدر چرکینلک دیمکدر دستنم
سینکه دیمک فتحیله حکایه و افسانه معناسنه لفظ عربیدر محصول بیت شیطانه
خطاب ایدوب دیرکه سن که حسن قمرله بوروی وارد یعنی سنکه ای کبی کورکلو
جهانده
یوزون چرکینلکله افسانه و داستان سنسن حاصل سنی زشت سوبلرلرندر
نیرا سدمکیمن روی بند اشتند * بگرمابه در زشت بنگاشتند * سنیم
کسنیک فتحی و سکون هایله قورقودر خوف معناسنه معلوم اوله که سابقا بیان
ایلدک که بر کلمه نک آخرنده میم اولسه الکا یای نسبت داخل اولسه ماقبلینه
برکاف عجمی زیاده ایلمک مطرددر نجکین و نمکین و سهمکین کبی حافظا سهمکین
روی وصف ترکیبیدر قوریجی یوزلی معناسنه بنداشتند یای موحده کسریله
فعل ماضی جمع غائبیدر ظن ایلدیلر معناسنه با حرف ظرف گرمابه حمام و ایلیجه در بابکه
دلالت ایلدیکی معنای ظرفیتی تاکید ایدر با حرف تاکید تنده نون ساکن
اوقنور ضرورت در بنگاشتند فعل ماضی جمع غائبیدر یازدیلر و نقش ایلدیلر
دیمکدر محصول بیت خلق عالم سنی قوریجی یوزلی ظن ایلدیلر حمامده و غیریده سنی
چرکین و بد شکل یازدیلر حاصل سنی هیچ بر جمله مقبول نقش ایلدیلر * جو النقش
بندت در ایوان شاه * دژم روی کرد ست و زشت و تباه * نقش بند
وصف ترکیبیدر نقش بغلیجی یعنی نقاش و تا جمع خطاب معنا دو شاهه مقیددر
در ایوان شاه تقدیرنده در دژم روی ده وصف ترکیبیدر دژم دالک
فتحی و کسریله و زای معجمه لفظ مشترکدر بیزیتی بورتارمش و عبوس دیمکدر یعنی

و دسرو

مطلب

بورتارمش صورتلی وچغلی یوزلی ومخالف روی کردست اصلنده کرده است
درباب رسمی وهمزه یه مجتبده حضرت وزیر نچون ترک اولندی بو عبارتی کزدست
استخراج ایدوب وصف ترکیبی ظن ایلین اکری اللی معناسنه زیاده کز طبعمنی
ببیکس محصول بیت شیطانه اول کجه دیر که چون کسی بو ید لطیف
وخوبروی سیمین نچون نقاشسنی ایوان شاهده بورتارمش صورتلی
وبد چرکین یوزلی وفاسد شکللی ایلمشدر یعنی نقش ایلمشدر ؛ شنید این سخن بخت
برکشته دیو ؛ بزاری برآورد بانک وغریو ؛ بخت برکشته وصف ترکیبدر
طالعی دونمش یعنی دولتی منعکس نحس تا سنه کره دقید ابلین خطا ایلمش دیو
دالکه کریه شیطانه دیرلر برآورد بوننه کتوردی وچیقاردی معناسنه
بانک کاف عجمله آواز دیمکدر غریو غینک کسریله فریاد وفغان دیمکدر محصول بیت
بو کشینک سوزنی طالعی نحس وبرکشته شیطان ایشتدی زاریلغله فریاد
وفغان کتوردی یعنی فریاد ایلدی ؛ که ای نیکبخت آن نه شکل منست ؛ ولیکن
قلم در کف دشمنست ؛ که حرف بیان محصول بیت شیطان اول شخصه جواب
ویردی که ای طالعلی یعنی دولتلی وسعادتلی اول نقش ایدوب یازدقلری
بنم شکلم دکلدر اما قلم دشمن الندهدر که بنی دیلدیکی کبی یازار ؛ برانداختم
بیخشان از بهشت ؛ کنونم بکین میکارند زشت ؛ بر حرف تاکید انداختم
فعل ماضی متکلم وحده اتدم یعنی چیقاردم دیمکدر بیخشان بیخ یای حرکه
کسریله کوک دیمکدر بونده مراد اهلیدر که حضرت آدم حسنیدر شین ضمیر غایب
الف ونون ادات جمعدر بوه انسانلردن کنایت اوله ویا نقاشلردن
وکاتبلردن شان ایشان معناسنه دربیت ثانی مستقر کلمه اکلمشو
سهو ایدرمش میکارند فعل مضارع جمع غایبدر نکارندن نقش ایدرلر

ایدر دیمکدر محصول بیت شیطان دیر که آدم اولادنک اصلنی یعنی حضرت آدمی
جنتدن چیقاردم شیمدی بنا انتقام ولسنده چرکین یازارلر ؛ مرا همچنین
نام نیکست لیک ؛ ز علت نکو بد بد اندیش نیک ؛ مرا نام دیمکدر همچنین
بوجهلین یعنی شیطان کبی بعض نسخه ده همچنین دافعدر اجلین دیمکدر نام نیک
اضافتله وصفله اولمق جایزدر یعنی اضافت بیانیه ایدوب اضافتسز اولمق ممکندر
لیک ادات استدراک واوله ولیک یازان پاک ناموزون یازمش محصول بیت
حضرت وزیر دیر که بنم ابلیس کوزل اولدیغی کبی آدم خوب وایی در لکن دشمن علت
وغرضندن بنم حقمده ایی سوزلر بهر حال ممکن اولدیغی کبی بنی غیبت وذم ایدر
زیرا بندن ازرده لیدر ؛ وزیری که جاه من آبش بریخت ؛ بپیوسته باید ز
مکرش کریخت ؛ وزیری یا حرف وحدت که حرف رابط صفت جاه من
لامیه ابش یعنی آب رونقی حضرت وزیر نچون دوفرینه قایم اولدیغیچون مضاف
الیه ترک اولندی بریخت با حرف تاکید ریخت ریختن کری دماقینک سکونیله
فعل ماضی مفرد غایبدر دوکدی دیمکدر فاعلی ریختن جاه عائد ضمیر در بپیوسته
با حرف صله درفرسنگ اون ایکی بیک آدم یره دیرلر تقریب ایدوب فرسنخ دیرلر
برکلانک اخری که کاف دماقبلنده نون ساکن اولدقده اولکاف البته عجمیدر
فاحفظ شیلره وزیر حقیقه دا جدر کریخت مصدر معناسنه درکچمع
دیمکدر محصول بیت درویش پادشاهه دیر بر وزیر که بنم منصبم ورتبه ومقام
الکه یوزی صوینی دوکدی یعنی عرضنی تلف ایلدی الکه مکر وحیله سندن
بر فرسنگ بر مقداری تا جموع کرکدر حصم الدن ایراق اولوب صقنمق کرکدر
ولیکن نیندیشم از خشم شاه ؛ دلاور بود در سخن بی کناه ؛ خشم شاه
لامیه دلاور مبادر دیمکدر اصلنده وصف ترکیبیدر دل کتورنی یعنی یورکلی

مقابلسنه زور آور و زبان آور کبی فتنه‌در محصول بیت ورنبر مکار حیله
بازدن قورقب صاقنوق کرک اما شاهک غضبندن اندیشه حلیم و خشمندن
قورقمام زیرا کنه اولان کیمه سوزده و کلماتده بهادر قی پرواادلور
حاصل بن بی کنا هم اول بهر نه دیرسه دیسون که بندن دردلید اگر محتسب دوآن
راغمست که سنک ترازوی بارشش کمست آن را

الحمد لله الذي جعلني من علماء البيان والمعاني والشكر لله الذي فتح
من مفاتيح الاكها الفوائد والصلوة على رسوله محمد افصح الانام وعلى آله
واصحابه العظام وبعد فان العبد المتوسل الى رحمة الله الملك القوي بعد تقصيره
في شكر نعم سرودي الفقير كان منقطعا عن الناس ومعرضا عن الاستيناس
ومعاطي الخدمة بالامر السلطاني والقائد الوالد بالكتاب الخاقاني في زمن
آل عثمان وصاحب العلم والعرفان السلطان ابن السلطان السلطان مصطفى
بن السلطان سليمان اجرى الله ينابيع احسانهما في روضة الجنان كالانهار الجارية
في بوستان الجنان وكان طبعه الشريف مائلا على جميع العلوم والمعارف واغلب ميله
كان مصروفا الى اللطائف الظرائف ولما كان كتاب كلستان مشتملا على حكايات
غريبة وغطات عجيبة واشعار شريفة وابيات لطيفة بحيث يحتاج اكثر مواضعه
الى الشرح والبيان ويفتقر من جهة اللفظ والمعنى الى البيان وقد شرحه
بعض الموالي غافلا عن اللغة الفارسية والاصطلاحات وذاهلا عن المعاني المرادة
والنكات بل اخطأ في مواضع كثيرة وضل في طرف يسيرة شرحته شرحا
كافيا وبينته بيانا وافيا وجعلته على اللغة العربية لطالب الطلاع
نشرعت فيه بعون الله ملهم الصواب فاعلم ان الملقى اسكنه الله في روضة

والنشاط كفت صاحب دلي آزين بوستان كه تو بودي لفظ
بوستان بالواو فارسي بوستان بلا واو عربي والمعنى من هذا
البستان الذي كنت فيه ماذا جه تحفه كرامت آوردي بضم الواو
او الياء للخطاب كفت صاحب دل بخاطر جنان داشتم اي كنت
على هذه النية كه جون بدرخت كل برسم اي اذا اصل الى
شجرة الورد دامني بياء الوحدة بضم الياء الفارسي
كنم ايليم للمتكلم هديه اصحاب را الاصحاب الهدية لهم جون برسيدم
الى تلك الشجرة بوي كلم الميم للمتكلم ايضا لان الميم التي اذا
انصلت باخر الكلمة تكون ضمير المتكلم وقد تفيد معنى الفاعلية كما
في قوله بركنم وفي قوله برسيدم وقد تفيد معنى المفعولية كما في قوله بوي
كلم جنان مست كرد اي ازال عقلم كه دامنم از دست برفت من
كمال الحيرة فطم اي فرع تحرير لمدبر عند لبيب يكون مستيقظا
في الاسحار ومترنما فيها عشق يكون القاف زبر ولانه من الفرات
بياموز بكسر الباء امر من اموختن اي تعلم العشق منه
واعلم ان القاعدة في قراءة الباء الداخلة على الفعل هي
ان اول الفعل اذا كان مضموما او حرفا سعتوبا اعني الباء
والفاء والميم والواو تقرأ مضمومة نحو بكند وبنيد وبنايي

وبفرمايد وبفرماي وبمالد وبمال وبوزند وبوز وغيرها
ذكر بقراء بالكسر كاه سوخته واصله كه لره سوخته كتب
بالاتصال الموزنة اشارة الى بو وارنه جان شد وهو هنا
بمعنى رفت وآوازنيا مد ولم نظهر منه آثاري وانت تشكوا
من غير اعتراف ببيت كما في عاشقي بو وارنه دارد كه هيچ از
سوختن بو وارنه دارد اين مدعيان در طلبش بي طلبانه
بي خبرانند غافلونه كانرا اصله كه انوركه خبر شد اي كه
خبري باز نيامد كما ورد في الخبر من عرف الحق كل لسانه و
قيل في الترجمة قطع عشق ايشي بو وارنه ده اوكره لوري لي
عندليب قلدي اجزا لسيف كل عشق اتشي فريادي يوق
مدعيان بي خبرله در طلبت هيچوه كه خبردار اوله نكر اخرينن سوز
نيا ودي يوق قطع اي بي تمرا بي رتب اعلي ازخيال وكمان
وقياس ووهم بفتح الواو وسكون الهاء وز هر چه گفته
اند وازعاله كما قالوا شنيديم وخوانده ايم بيان الفوله گفته اند
مجلس تمام گشته بفتح الكاف الفارسي اي صار تماما وتاخر بيد
عمر اي عمرنا ما اجمناه كالاول هر راوله وصف تو ما نذاي حافذه
نافيه تيبا وقيل في الترجمة قطع اي بوجه ازخيال وقياس وگمان

وده‌هم ... كه ديدلر اشتروب او قوشم مجلس تمام اوليه
وعمر لزده بي آخر اولكي كبي بو بيته وصفونه قوشم مجاهد
پادشاه اسلام خلد ملكه ذكر جميل سعدي مبتدا كه دور ال
فواه جمهور عوام رفته است يعني ان الناس يذكرونه بالخير
في افواههم وبالسنتهم وصيت تحش بكسر الضاد الذكر
ينتشر في الناس عطف على ذكر جميل كه در بسيط زمين رفته وجه
الارض رفته بفتح الراء اسم مفعول من رفتن والمراد به انتشار
اخبار فيه وقصب الجيب حديثش عطف ايضا وكذا ما بعده وهو
قصب الجيب بالفارسية مابين شكر كاه الظاهر ان يقال قصب السكر
وانما قال قصب الجيب تشبيها له بالسكر في اللذة والمراد قطعته
كلمات المكتوبة في الورق المطوي طوما را بقصب الجيب والمجموع اعني
قصب الجيب اضيف الى الحديث وهو اضيف الى الضمير الغائب الى البيت
الذي يرجع الى سعدي كه همچو المنى شكر بفتح الشين المعجمة
والكاف المخففة فارسي وبضم السين والكاف المشددة عربي
ميخورند اي الناس ورقعه منشأتش بضم الميم وفتح القاف اسم
منقول كه چون كاغذ زر اي مثل ورق الذهب مي برند بفتح البا
الموحدة اي يحملونه بالاحترام بر كمال فضل وبلاغت ويقين

محذوف لانه كره كماة الماضي يجي بمعنى المصدر في هذه اللغة هنا
خبر المبتدا الذي تقدم ذكره بلكه خداوند جهان از ضرورت عنه
او نزد منه واعلم ان لفظ خداوند بمعنى الصاحب يستعمل بالا
ضافة يقال خداوند جهان وخداوند عالم وقد يحذف المضاف
اليه ويطلق على الشخص ويقال اي خداوند لينه هيبت است
مع كل ذي هيبت بمكين وقطب دايره زمان قطب الرحى هي
الحديدة التي في طريق الاسفل يدور عليها الطبق الاعلى وقطب
الفلك كوكب بين الجدي والفرقدين يدور عليه الفلك وقطب
القوم سيدهم الذي يدور عليه امرهم قايم مقام سليمان خليفته و
صير اهل ايمان لكونه سلطان الاسلام شاه شهنشاه والثانية
ونبال شاهنشه بدل القاف ويقال شهنشه مخفف وكريم اتابك
وهو بالتركي كتخدا و سرور كبير والمراد هنا الشخص الذي يكون
الكلام له اعظم صفته اتابك مظفر الدين وصف ايضا ابو بكر بن
سعد بن زنكي ابو بكر عطف بيان وعلى للملك وكان مريدا للمطلق
ظل الله في ارض كما ورد في الخبر السلطان ظل الله ياوي اليه كل مظلوم الظل
لا بمعنى الفيء او الحفظ والحمية او بمعنى الحقيقي فان السلطان نائب
عن الحق ويحكي عنه رب ارض عنه كه راضي باد عنه وارض اي اجعله

درهمه بارت يادي بالاضافة الى ياء
المتكلم محذوف وفي الثاني فقدانه وصرف
المتكلم اكتفاء بالكسر فقط

راضيا

راضيا فالاول امر من الثلاثي الارضى يرضى والثاني امر من
الافعال اي ارضه يرضي قيل الرضا من العبد ترك الاعتراض
ومن الله ارادة الثواب بعيني عنايت متعلق بقوله بلكه خداو
وند جهان نظر كرده است اي لا لسعدية المذكور وتحسين
بليغ فرموده وحسنه تحسينا بليغا واو رن صادق بموده فيه
اشارت الا كونه السلطان مريدا لاجرم بنيحيان اي لا بد و لا
حالة بفتح الميم كافر ديده اند بدل القاف اي تمام يعني جميع الخلق از خواص
وعوام بباوه اند ايام بجهته يعني سعيدا كه بذيت امد بكسر الكاف
الفارسي والياء ياتي بعد الالف اسم مفعول مذكر بعينه بالتركي
ميد الملك فالمعنى ان جميع الكل ثم الوالي منه طلب السلطان
اياه كه الكس على سير ملوكهم خبر مشهور رباعي ز انكه بفتح
الكاف الفارسي وسكون الهاء مقصور من از انكه بمعنى
ازان وقت كه تو لفظ مركب من لفظ تو بضم التاء والواو
والرسمي ومن لفظ را الذي علامة المفعول فاو اركب فذف
الواو من الخط لما في تحذو وقد من اللفظ من بكر النون للوزن
مسكين نظر است يعني فقد نظرت اي ادام بالمبالغة جمع انرو الميم
للتقطع ومدح از افتاب مشهور تر است لفظ تر تا بمعنى الرطب

اولادن للتصغير والمراد هنا هو اتيكم يعني اى اتادي كالقد
من الشمس والحال اني متصف بالعيوب في نفس
الامر في الواقع مكذر يعني ممنوعها جميع العيوب بديدن بمعني يابدن
نحو بدلك بفتح درسي يعني دريغ بفتح اسم فاليانديدن .
في قوله بدين لالفظ در هر عيب كه سلطان بپسندد
وبشخنه هنر است وفيه في التوجيز دبا اندبو كج بن قوله
شهنده نظر اولدي كوندن انجم همه در شعور تراولدي
كرچه هر كلي عيب بوبين بفتح ده وار هر كه بكسر كه سلطان
بكنه اول هنر اولدي خوي فطم كلي بكسر الكاف الفارسي وياء الوحدة
خوش بوى وصف تركيبي بمعني الطبع الطيب الرائحة واعلم انهم
يركبون اللفظين ويجعلونه المجموع المركب بمعني المشتق
ويسمونه الوصف التركيبي والتركيب التوصيفي نحو لفظ صاحب
بابع فانه مركب من اللفظين ومعناه معني المشتق اذ هو التركيب
صاحب كوزل فقوله خوش بوى بين القبيل الان معناه خوش
خوش قوقلي در حمام روزي في يوم من الايام كسيد اي وصل از وحشه
محبوب جيب بياء الوحدة بدستم اي يدي لدو بمعني با و منبر بديع وبابع
كفتم كه مشكي بضم الميم والشين المعجمة فارسي وبكسر

الميم والسين المهملة عربي ويجوز ان يقراء هنا على الوجهين فا
القصر على احدهما تقصير يا عبيري الياء الساكنة في آخرهما للخطاب
واما لفظ با في اول هذا الحرف عطف بمعني او ويستعمل للنداء
كما في لغة العرب كه از بوى بكسر الياء للاضافة دلاويز بكسر
الزاء انفسا وهو وصف تركيبي من اوغلين ولهذا تركيبا لا تف
متصلا باللام تنبيها بتركيب لحط على تركيبه لمعني تو اعلم ان لفظ
تو ضمير خطاب بمعني انت والفصيح ان لا تقراء واوه بل هو علامة
لضمة التاء وقد تقراء تفرونا للوزن وقد تفتح للوزن ايضا واوا
انفصل به نفظ رسي كذف واوه والا لفصح لفظ رسي فقال شا
مستم ذال عقلي منه بكفتا بضم الباء لضمة اول الكلمة والالف
للاشباع من ضمير متكلم بمعني انا كلي بكسر الكاف الفارسي ويقراء
بكسر اللام للاضافة نا چيزاي طيح لا بستان بودم في مدة قليل
ولكن وقد يقراء بالالف بدل الياء حذف بياء الوحدة با لكاف بفتح
الكاف الفارسي تنشنم فاثر الرائحة الطيب في الاناء الصحبة مؤثر
كما قال جمال همنشين دي صر الجليس در من في بعض النسخ
بامن اثر كرد فظهر الريح الطيب منى وكرنه والا من همان خاكم كه
هستم مقصود المعني اني كنت شخصا حقيرا فلما صحبت مع هذا

السلطان العظیم ظهر اسمی بین الانام و اشهرت فی الایام کالطین
المقارن بالوده وقد قیل فی الترجمة قطعه یکونه جامتن بر جوش
وخلو کل الومه کردی بر محبوب الذنه دیدم اکا که مسکینین
یا عنبر که کوکجکر قومکر الدی بنی بندن دیدی کم طبعنم مبیجم
ولکن کلا یله بر زمان اونترمشم بن اثر ایدی مکر کلرخونی
سنده والاطبع غمبن تا از لدن الله متع بکسر التاء المثناة
لم من متع الله المسلمین ای اجعلهم منتفعین بطول بضم الطاء
خون الضمیر راجع ای اخ بکر وضاعف بکسر العین امر من ضاعف
ای اجعل ثواب جمیله مضاعفا وحسناته جمع حسنة ومن ضد السیئة
وارفع بفتح الفاء والسکون العین درجه اوفرانه جمع وهو بمعنی
الجیب فهو کالاضیاف لفظا ومعنی وولاته ای درجه ولاته جمع
والی بمعنی الحاکم وهذه الصفة فیتس فی جمیع اسم الفاعل من الناقص
کالغزاة جمع غاز والقضاة جمع قاض وهم بکسر المیم المشددة
وسکون الراء امرای اهلک علی اعدائه جمع عدو و بفاله
وهو الله تدبیرکل وهم علیه بمعنی وشناته جمع شانی بمعنی المبغض
قائلی الباء للقسم ای کوتی ما تلی وفی بعض النسخ ماتلیه وفی التیح
القسم فی یکون مامصدریة اوظرفیة فی القرآن ظرف تلی من
آیاته

ایاته بیان ما ادمن المستفیض والمعنی متع دوام تلاوت آیات
القرآن وبعضها او فی مدت دوام تلاوت آیات القرآن امرانده
بلدن مفعول الامر والمراد مملکته ولغا اختار للتسجیع ول
احفظ بفتح الفاء وسکون الظاء امر وله ای ابنه اسمه سعد
سماه ابوبکر باسم ابیه سعد الدنیا جواب لقسم
محذوف به الظاهر اذه یرجع الضمایر الواقعة فی هذا الشعر

